၁

(ပြိုင်ပွဲဝင် ပထမဆုရ)

ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ

ရေစကြို အရှင်ဧသိက

အရှင်ဧသိက (ဘုန်းနွယ်)

စာပေရောင်ခြည်ကျောင်း

အောင်မြေသာယာသူဌေးတိုက်

ရေ စ ကြို မြို့ ။

ရည်ရွယ်ချက်

၁။ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ သန့်စင်ရေး
၂။ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ ပြန့်ပွားရေး
၃။ အတွေးအခေါ် အယူအဆ မှန်ကန်ရေး
၄။ စစ်မှန်သော ဗဟုသုတ ရရှိရေး
၅။ လူမျိုးဂုဏ် ဇာတိဂုဏ် မြင့်မားရေး

မာတိကာ

နိဒါန်း

(ပထမပိုင်း)

အခန်း (၁)
ထေရဝါဒနှင့် မဟာယာန

ဗုဒ္ဓဖြစ်တော်စဉ် အကျဉ်း	၁၀
သက္ကရာဇ် ရှင်းချက်	၁၀
သံဃာဂိုဏ်း ကွဲခြင်းအကြောင်း	၁၁
ထေရဝါဒနှင့် မဟာသံဃိက	၁၂
ဗုဒ္ဓဘာသာ ဂိုဏ်းကွဲများ	၁၃
ထေရဝါဒနှင့် ဝိဘဇ္ဇဝါဒီဂိုဏ်း	၁၄
ဗြာဟ္မဏတို့၏ သွေးခွဲမှု	၁၅
သုင်ခေတ် ဗုဒ္ဓသာသနာ	၁၆
ကနိသ္သျကမင်းနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ	၁၇
ကနိသ္သျကမင်း၏ သံဂါယနာတင်ပွဲ	၁၈
ထေရဝါဒ၊ မဟာယာန၊ ဟိနယာန	၁၉
မဟာယာနဂိုဏ်း၏ ပဓာနလမ်းစဉ်	၂၀
အိန္ဒိယ၌ သာသနာကွယ်ပုံ	၂၀

အခန်း (၂)
ထေရဝါဒသာသနာ ပြန့်ပွားရာ

သီဟိုဠ်နိုင်ငံ ထေရဝါဒဖြစ်စဉ်	၂၂
သီဟိုဠ်သံဃာဂိုဏ်းများ	၂၃
ယခုခေတ် ဂိုဏ်းများ	၂၄
ထိုင်းနိုင်ငံ ထေရဝါဒဖြစ်စဉ်	၂၄
ထိုင်းနိုင်ငံ တည်ထောင်ခြင်း	၂၅
ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ ထေရဝါဒဖြစ်စဉ်	၂၆
သတ္တမ ဇေယဝါရမန်မင်းနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ	၂၆
လောနိုင်ငံ ထေရဝါဒဖြစ်စဉ်	၂၇

အခန်း (၃)
ထေရဝါဒ သံဂါယနာပွဲများ

သံဂါယနာနိဒါန်း	၂၈
ပထမ သံဂါယနာပွဲတော်	၂၉
ဒုတိယ သံဂါယနာပွဲတော်	၃၀
တတိယ သံဂါယနာပွဲတော်	၃၁

မာတိကာ

စတုတ္ထ သံဂါယနာပွဲတော် ၃၁
ပဥ္စမ သံဂါယနာပွဲတော် ၃၂
ဆဋ္ဌ သံဂါယနာပွဲတော် ၃၃

အခန်း (၄)

ထေရဝါဒ ပိဋကတ်တော်

ထေရဝါဒဟူသည် ၃၅
ဝိနယ ပိဋကတော် ၃၅
သုတ္တ ပိဋကတော် ၃၆
အဘိဓမ္မ ပိဋကတော် ၃၇
ဗုဒ္ဓကျမ်းစာ စိစစ်ရာ ၃၈

အခန်း (၅)

ထေရဝါဒ ဓမ္မရတနာ

ဘာသာများထဲက ဗုဒ္ဓဘာသာ ၄၀
ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြစ်ခြင်း ၄၁
ဗုဒ္ဓဘာသာ သီလ ၄၁
ကာလာမဒေသနာ စံပြုစရာ ၄၂
မကောင်းမှု ဒုစရိုက်ဆိုး ၁၀–ပါး ၄၂
လူတို့ကျင့်ရာ မင်္ဂလာ ၄၃
ကြီးပွားချမ်းသာ ဒေသနာ ၄၄
ဗုဒ္ဓ၏ ဒဿနတရားတော် ၄၆
မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး မြတ်တရား ၄၇
နိဗ္ဗာန်သဘောတရား ၄၉

အခန်း (၆)

ထေရဝါဒနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ

ဗုဒ္ဓဘုရားနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ ၅၀
သာသနာအစ တပုဿနှင့် ဘလ္လိက ၅၁
ဒုတိယမြောက် သာသနာရောက်ခြင်း ၅၂
ထေရဝါဒနှင့် သတေသနအမြင် ၅၄
သရေခေတ္တရာခေတ် ထေရဝါဒ ၅၅
မြန်မာတို့ ဝင်ရောက်လာခြင်း ၅၆
ထေရဝါဒ သာသနာ့ နိုင်ငံတော် ၅၈
မြန်မာမင်းများလက်ထက် ဗုဒ္ဓဘာသာ ၅၉

မာတိကာ

အခန်း (၇)
ထေရဝါဒ ဂိုဏ်းကွဲများ

ပုဂံခေတ် ဂိုဏ်ကွဲများ	၆၁
ရာမည သံဃာဂိုဏ်များ	၆၂
သာသနာတော် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ရေး	၆၃
အရည်းကြီးဂိုဏ်း	၆၃
ပွဲကျောင်းဂိုဏ်း	၆၅
အတင်ဂိုဏ်းနှင့် အရုံဂိုဏ်း	၆၇
ယနေ့ခေတ် ဂိုဏ်းများ	၆၈
ဘာသာဝင်ဦးရေ နှိုင်းယှဉ်ချက်	၆၈

(ဒုတိယပိုင်း)

အခန်း (၁)
ထေရဝါဒ၌ ရောနှောလာသော ကိုးကွယ်မှုများ

ကိုးကွယ်မှုထွန်းကားလာခြင်း	၇၁
မြန်မာတို့ နတ်ကိုးကွယ်မှု	၇၃
သိကြားနတ် ကိုးကွယ်မှု	၇၃
သူရဿတီနတ် ကိုးကွယ်မှု	၇၅
ကွမ်ယင်မယ်တော် ကိုးကွယ်မှု	၇၇
ဂြိုဟ်နတ် ကိုးကွယ်မှု	၇၇
နတ်ကြီး ၅–ပါးနှင့် ဒေဝီ ၂၁–ပါး	၇၉
ပြည်တွင်းဖြစ်နတ်များ ကိုးကွယ်မှု	၈၀
ဘိုးတော် မယ်တော် ကိုးကွယ်မှု	၈၂
ရှင်ဥပဂုတ် ကိုးကွယ်မှု	၈၄
မင်းဝတ်ရုပ်ပွား ကိုးကွယ်မှု	၈၆
ဒက္ခိဏာသာခါနှင့် အခြားရုပ်ပွား ကိုးကွယ်မှု	၈၇

အခန်း (၂)
ထေရဝါဒ၌ ရောနှောသော ယုံကြည်မှုများ

ဂန္ဓာရီအတတ် ယုံကြည်မှု	၈၉
ဇေဒင် ယုံကြည်မှု	၉၁
ရသေ့တို့၏ စိတ်ဖြေရာ ကျမ်းစာများ	၉၂
နဂါးကိုးကွယ်မှု လက်ကျန် ယုံကြည်မှု	၉၄
အတိတ် နိမိတ်စသည် ယုံကြည်မှု	၉၅

မာတိကာ

မန္တန်ရွတ်ဆို ယုံကြည်မှု ၉၇
စိပ်ပုတီးပြဿနာ အဖြေရှာ ၉၈
သိဒ္ဓိတင်ခြင်း ၉၉

အခန်း (၃)
ထေရဝါဒနှင့် ပြင်ပ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု
ပြင်ပကိုးကွယ်မှု တော်လှန်ရေး ၁၀၁
နင်္ဂုဋ္ဌဇာတ်တော် ၁၀၂
ထေရဝါဒအမြင်နှင့် ကယ်တင်ရှင် ၁၀၄
ထေရဝါဒနှင့် အတိတ် နိမိတ် ယုံကြည်မှု ၁၀၅
နိမိတ်စွဲ ဆန့်ကျင်ရေး ဇာတ်တော်များ ၁၀၆
ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ မူငါးရပ် ၁၀၈
ယုံကြည် ကိုးကွယ်မှု မှန်ကန်ရေး ၁၀၉

နိဂုံး ၁၁၁

ကိုးကားစာစု စာရင်း ၁၁၂

မာတိကာ ပြီး၏။

ဓမ္မစာပေ အလင်းပွင့်

ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဉာဏ်ပူဇော်ခြင်း အခန်းအနားကို (၂၃–၂–၁၉၉၇) တနင်္ဂနွေနေ့ နေ့လည် တစ်နာရီအချိန်တွင် ဗဟန်းမြို့နယ်၊ အာဇာနည်လမ်းရှိ ရှင်သာမဏေ ဓမ္မဗိမာန်၌ ကျင်းပခဲ့ပါသည်။

အခမ်းအနားကို နမောတဿဘုရားရှိခိုးဖြင့် ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပါသည်။ ပထမဦးစွာ အကျိုးဆောင်အဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူ ဓမ္မရံသီနှင့် ဓမ္မရတနာမဂ္ဂဇင်း အယ်ဒီတာချုပ်ဆရာကြီး ဦးလေးမြိုင်က စာပေဆု ဖြစ်ပေါ်လာပုံနှင့် ဤအခမ်းအနား ဖြစ်ပေါ်လာပုံ အကြောင်းကို ရှင်းလင်း တင်ပြပါသည်။

ထို့နောက် စာပေဆု ရရှိသော ကျမ်းပြုဆရာတော် **ရေစကြို အရှင်ဇေဝိက** အား စေတနာရှင် ဓမ္မစာပေကလောင်ရှင် **မလေးငြိမ်** (ဒေါ်ဥပသမာထေရီ)က ဓမ္မစာပေ ဂုဏ်ထူးဆောင် ဆုတံဆိပ် လက်မှတ်ကို ဆက်ကပ် ပူဇော်ပါသည်။

စာပေဆုအတွက် ငွေကျပ် သုံးသောင်းကို စေတနာရှင် မလေးငြိမ်ကိုယ်စား အကျိုးဆောင်အဖွဲ့ အတွင်းရေးမှူးဖြစ်သူ **ဒေါ်ဥမ္မာမြိုင်**က စာမူရှင် ကိုယ်စား ကပ္ပိယကာရက ဂီတပညာရှင် အဆိုတော် ဒေါ်မာမာအေးအား ပေးအပ်ပါသည်။

စာမူအတွက် ဉာဏ်ပူဇော်ခငွေ ကျပ်သုံးသောင်းကို အကျိုးတော်ဆောင် အဖွဲ့ဝင် ဒေါ်အေးသန့်က ကျမ်းပြုဆရာတော်ကိုယ်စား ကပ္ပိယကာရက ဓမ္မစာပေ ကလောင်ရှင် မောင်ဝိဘဇ္ဇအား ပေးအပ်ခဲ့ပါသည်။

ထို့နောက် စာရေးဆရာ ဒါရိုက်တာ ဆရာကြီး ဦးသုခက ဓမ္မကထာ အနုမောဒနာ ပြုပေးပါသည်။ ဆရာကြီး ဦးသုခ၏ အနုမောဒနာ ဥဒါန်းစကား ပြီးဆုံးသည်နှင့် ကြွရောက်လာသော ရဟန်းရှင်လူ ဧည့်ပရိသတ် အပေါင်းတို့က သောင်းသောင်းဖြဖြ ဝမ်းသာလှိုက်လှဲ သာဓု အနုမောဒနာ ပြုကြပါသည်။

အဆိုပါ အခမ်းအနားသို့ ဓမ္မစာပေပညာရှင်များ၊ ဓမ္မရံသီ မဂ္ဂဇင်းနှင့် ဓမ္မရတနာ မဂ္ဂဇင်းတို့တွင် ရေးသားကြသည့် စာပေ ကလောင်ရှင်များ၊ ဖိတ်ကြားထားသည့် ဧည်တော်များ၊ ဓမ္မစာပေ မွေ့လျော်သူများနှင့် အကျိုးဆောင် အဖွဲ့ဝင်များ စည်ကား သိုက်မြိုက်စွာ တက်ရောက်ခဲ့ကြပါသည်။

ပုသိမ်၊ ဟင်္သာတ၊ ဘိုကလေး၊ မော်ကျွန်း၊ ကျုံမငေး၊ သံဖြူဇရပ်၊ ရေစကြိုစသော ရပ်ဝေး နယ်ခြား မြို့နယ် အသီးသီးမှ ဓမ္မစာပေ ကလောင်ရှင်များသည် ခရီးအလှမ်း ဝေးသော်ငြားလည်း မြတ်နိုး စေတနာ တက်ကြွရွှင်လန်းစွာဖြင့် ဤအခမ်းအနားသို့ တက်ရောက်ခဲ့ကြပါသည်။

ဤအခမ်းအနားကို အကြောင်းပြု၍ တွေ့ဆုံ ကြုံကြိုက်ခွင့် ရကြသော ဓမ္မစာပေ ကလောင်ရှင်တို့သည် အချင်းချင်း ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာစွာ မိတ်ဆက်ကြ၊ ရင်နှီး နွေးထွေးစွာ ပြောဆို ဆွေးနွေးကြနှင့် ကြည်နူး ရင်ခုန်စဖွယ် ကောင်းလှသည့် အမှတ်တရ မြင်ကွင်းတစ်ခုလည်း ဖြစ်ခဲ့၏။

အခမ်းအနားသို့ တက်ရောက်လာကြသော ဓမ္မစာပေ မွေ့လျော်သူများ၊ ဓမ္မစာပေ ဖန်တီးသူများတွင် အသက်အရွယ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဂုဏ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပညာအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ နေထိုင်ရာ အရပ်ဒေသအားဖြင့်လည်းကောင်း အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံ ကွဲပြားခြားနားလျက် ရှိစေကာမူ အားလုံးတွင် တူညီသော အချက်တစ်ချက် ရှိပါ၏။ ယင်းအချက်မှာ....

“ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်မြတ်ကို သန့်သန့်ရှင်းရှင်း ဝင်းဝင်းလက်လက် စင်စင်ကြယ်ကြယ် ထွန်းလင်း တောက်ပစေလိုသော သဒ္ဓါနှလုံးသားများ ကိုယ်စီ ကိုယ်ငှရှိနေကြခြင်းပင် ဖြစ်ပါ၏။”

ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာသာစာအုပ် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းနှင့် စာပေဆု ညဏ်ပူဇော်ခြင်း အခမ်းအနားသည် ဓမ္မစာပေ ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် မွန်မြတ်သော အစဉ်အလာသစ် တစ်ခုကို စတင်ပျိုးထောင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်ဆိုက မှားအံ့မထင်ပါ။

ဓမ္မစာပေ မြတ်နိုးသူ၊ ဓမ္မဥ္ဈ မွေ့လျော်သူ၊ ဘာသာ သာသနာသွေး ပူနွေးသူတိုင်း ဤအစဉ်အလာကောင်းကို ဆက်လက် ရှင်သန်စေလိုသည့် သမ္မာဆန္ဒ ကိုယ်စီ ကိုယ်ငှ ထွန်းပနေလိမ့်မည်ဟု လှိုက်လှိုက်လှဲလှဲ ယုံကြည်မိပါသတည်း။ ။

ဥမ္မာမြိုင်
(အကျိုးဆောင်အဖွဲ့ ကိုယ်စား)

နိဒါန်း

ခေတ်အဆက်ဆက် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မြန်မာလူမျိုးတို့သည် မိမိတို့ကိုယ်ကို **“ ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာလူမျိုး ”** ဟူ၍ အမွှမ်းတင် ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။ ဤပြောဆိုချက်မှာ နှစ်ပေါင်း ၉၀၀–အတွင်း ခြွင်းချက်မရှိ မှန်ကန်ခဲ့ပါ၏။

မြန်မာတို့သည် အနော်ရထာမင်းလက်ထက် ကိုးကွယ်မှု သန့်စင်ရေးကို ဆောင်ရွက်ပြီး နောက် ဗုဒ္ဓဘာသာကို အဓိကထား၍ ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်ခဲ့ကြပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာသည် ပထမ နေရာ၌ တည်ရှိခဲ့ပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာလူမျိုးဟူသော စကားဆိုရိုးမှာ မြန်မာနိုင်ငံ မြန်မာလူမျိုးတို့၏ ဘောင် အတွင်း၌ သုံးနှုန်းနေသော စကားဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ အသိုင်းအဝိုင်း အနေဖြင့်မူ ပြည့်စုံ လုံလောက်ခြင်း မရှိသေးပါ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် မြန်မာတို့၏ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် မတူသော အခြား ဗုဒ္ဓဘာသာလည်း ရှိနေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ယနေ့ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ထင်ရှားသော ဗုဒ္ဓဘာသာ ၂–မျိုး ရှိနေပါသည်။ ယင်းတို့မှာ–

(၁) ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ

(၂) မဟာယာန ဗုဒ္ဓဘာသာ

တို့ ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာလူမျိုးတို့ ရည်ရွယ် ပြောဆိုနေသော ဘာသာမှာ ‘ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ ’ ဖြစ် ပါသည်။

ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာဟူသည် အဘယ်နည်း။

ဤကျမ်းသည် အထက်ပါ မေးခွန်းကို ဖြေဆိုထားသော ကျမ်းဖြစ်၏။ ထို့ပြင် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာထဲ၌ ရောနှောနေသော ပြင်ပ အယူအဆများကိုလည်း လေ့လာ တင်ပြထားပါသည်။

မြန်မာတို့သည် အချို့အကြောင်းရပ်များကို ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာဟု ထင်မှတ်ကာ အစဉ်မပြတ် ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်လာခဲ့ကြသည်။ အချို့လည်း မိရိုးဖလာ ယုံကြည်ချက်ဖြင့် အဆက် မပြတ် ကိုးကွယ်မှုများလည်း ရှိပါသည်။

ဤကဲ့သို့ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် မပတ်သက် မယှက်နွယ်သော ရောနှော ကိုးကွယ်နေမှုများကို သမိုင်းဖြစ်စဉ်နှင့် ယှဉ်ကပ်၍ ရေးသားထားပါသည်။

ဤစာအုပ်ကို ဖတ်ရှုခြင်းဖြင့် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာမဟုတ်သော ယုံကြည်မှု အစုစု ထဲက တစ်ခုခုကို ဖြစ်စေ ပယ်စွန့်နိုင်မည်ဆိုလျှင် ရေးသားရကျိုး နပ်ပါပြီ။ ။

ရေစကြို အရှင်ဒေသိက

ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ

(ပထမပိုင်း)

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ။

အခန်း (၁)
ထေရဝါဒနှင့် မဟာယာန

ဗုဒ္ဓဖြစ်တော်စဉ်အကျဉ်း

ဘုရားအလောင်းတော် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် ကပိလဝတ်ပြည် ဘုရင်သုဒ္ဓေါဒန မဟာရာဇာ၏ မိဖုရားကြီး သီရိမဟာမာယာဒေဝီမှ မဟာသက္ကရာဇ် ၆၈–ခု၊ ကဆုန်လပြည့် သောကြာနေ့တွင် လုမ္ဗိနီမည်သော အင်ကြင်းတော၌ ဖွားတော်မူသည်။

အလောင်းတော်သည် အသက် ၁၆–နှစ် အရွယ်တွင် ယသော်ဓရာဒေဝီနှင့်အတူ နန်းမ ၃–ဆောင်၌ မင်းစည်းစိမ်ကို ၂၉–နှစ်အရွယ်အထိ ခံစားခဲ့သည်။ ထို့နောက် နိမိတ်ကြီး ၄–ပါးကို မြင်တော်မူ၍သံဝေဂ ရတော်မူသဖြင့် တောဝနာသို့ ထွက်ကာ တရားဓမ္မကို ကျင့်ကြံခဲ့သည်။ ဒုက္ကရစရိယဟုဆိုသော အကျင့်မျိုးကို ပင်ပန်းကြီးစွာ ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ တရားမှန်ကို မရသဖြင့် မဇ္ဈိမပဋိပဒါကျင့်ထုံးဖြင့် ပြောင်းလဲ ကျင်းသုံးခဲ့ရာ မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃–ခု၊ ကဆုန်လပြည့် ဗုဒ္ဓဟူးနေ့တွင် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူလေသည်။

ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပြီးနောက် ကျွတ်ထိုက်သော ဝေနေယျသတ္တဝါ လူနတ်ဗြဟ္မာတို့အား တရားရေအေး အမြိုက်ဆေးကို တိုက်ကျွေးတော်မူ၏။ ၄၅–နှစ် ကာလပတ်လုံး ဓမ္မဒေသနာတို့ကို ဟောကြားခဲ့သည်။ သက်တော် ၈၀–ပြည့်သောအခါ မဟာသက္ကရာဇ် ၁၄၈–ခု၊ ကဆုန်လပြည့် အင်္ဂါနေ့၌ ကုသိနာရုံပြည် မလ္လာမင်းတို့၏ အင်ကြင်းဟေမာ ဥယျာဉ်သာဝယ် ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မူလေသည်။

သက္ကရာဇ် ရှင်းချက်

မဟာသက္ကရာဇ် ဆိုသည်မှာ ဘုရားမပွင့်မီက ဘိုးတော်အဉ္စနမင်း တည်ထားသော သက္ကရာဇ်ကို ခေါ်သည်။

သာသနာသက္ကရာဇ် ဆိုသည်မှာ ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုပြီးနောက် ပထမသံဂါယနာ တင်သည့်နှစ်မှ စ၍ ရေတွက်သော နှစ်ဖြစ်သည်။

မြန်မာသက္ကရာဇ် ဆိုသည်မှာ ပုပ္ပါးစောရဟန်းမင်းလက်ထက် တည်ထားသော သက္ကရာဇ် ဖြစ်သည်။

ခရစ်နှစ် (ဘီ၊ စီ) ဆိုသည်မှာ ခရစ်မပေါ်မီနှစ်ကို ဆိုသည်။

ခရစ်နှစ် (အေ၊ ဒီ) ဆိုသည်မှာ ခရစ်တော် ပေါ်ပြီးနှစ်မှ စ၍ ရေတွက်သည်။

သာသနာသက္ကရာဇ်သည် မြန်မာသက္ကရာဇ်ထက် ၁၁၈၂–နှစ် ကြီးသည်။ ခရစ်သက္ကရာဇ်ထက် ၅၄၄–နှစ် ကြီးသည်။ ခရစ်သက္ကရာဇ် (အေ၊ဒီ)သည် မြန်မာသက္ကရာဇ်ထက် ၆၃၈–နှစ်

ကြီးသည်။ ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသော နှစ်ကို ခရစ်မပေါ်မီ ဘီစီ ၅၄၄–ဟု သာသနာ့ သမိုင်းများက အတည်ပြုထားကြသည်။ ကမ္ဘာ့သမိုင်း အဆိုနှင့် အနည်းငယ် ခြားနားမှု ရှိပါသည်။

သံဃာဂိုဏ်းကွဲခြင်း အကြောင်း

ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုပြီးနောက် တပည့်သား ရဟန်းသံဃာတို့သည် ဘုရားရှင် ဟောကြားသော ဒေသနာတို့ကို တစ်သဝေမတိမ်း လိုက်နာခဲ့ကြသည်။ ကျင့်ကြံခဲ့ကြသည်။ သာသနာတော်နှစ် ၁၀၀–သို့ ရောက်သောအခါ၌မူ ရဟန်းသား လောက၌ အတွေးအမြင်များ ပြောင်းလဲလာကြသည်။ သဘောတရားသစ်များ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ဗုဒ္ဓ၏ ဝိနယဥပဒေကို ပြုပြင်မှုများ ပြုလုပ်လာကြသည်။ ထိုရဟန်းများမှာ ဝေသာလီပြည်မှ ဝဇ္ဇီပုတ္တကခေါ် ဝဇ္ဇီတိုင်းသား ရဟန်းများ ဖြစ်သည်။

ဝဇ္ဇီတိုင်းသား ရဟန်းတို့သည် ဘုရားရှင်၏ ဝိနည်းဒေသနာတော်နှင့် ဆန့်ကျင်သော အဓမ္မဝတ္ထု ၁၀–မျိုးကို ပြင်ဆင် ကျင့်သုံးနေကြသည်။ ယင်းပုဂ္ဂိုလ်တို့ ပြင်ဆင် ကျင့်သုံးသော အဓမ္မဝတ္ထုများမှာ ဤသို့ဖြစ်သည်။

(၁) သိင်္ဂီလောဏကပ္ပ။ ။ သားချိုဘူးထဲ၌ ထည့်၍ ဆောင်ထားအပ်သော ဆားကို နေ့စဉ် ဆွမ်းစားတိုင်း ရောနှော၍ စားနိုင်သည်ဟု ပြင်ဆင်သည်။
(ရဟန်းတော်တို့သည် မိမိတို့ဘာသာ သိမ်းဆည်း၍ နောက်ရက်ရောက်မှ ဆွမ်းနှင့် ရော၍ သုံးဆောင်လျှင် ပါစိတ်အာပတ် သင့်၏။)

(၂) ဒွင်္ဂုလကပ္ပ။ ။ မွန်းတည့်ပြီးနောက် နေရိပ် လက်နှစ်သစ် လွန်သည်အထိ ရဟန်းများ ဆွမ်းစသော အာဟာရကို သုံးဆောင်နိုင်သည်ဟု ပြင်ဆင်သည်။
(ရဟန်းတော်များသည် မွန်းတည့်ပြီးနောက် ဘောဇဉ်အာဟာရကို သုံးဆောင်လျှင် ဝိကာလဘောဇနသိက္ခာပုဒ်အရ ပါစိတ်အာပတ်သင့်၏။)

(၃) အာဝါသကပ္ပ။ ။ သိမ်တစ်ခု အတွင်း၌ပင် ကိုယ့်အုပ်စုနှင့်ကိုယ် တစ်ဖွဲ့စီ ခွဲ၍ သံဃာ့ကံများ ပြုလုပ်နိုင်သည်ဟု ပြင်ဆင်သည်။
(ဝိနည်းဒေသနာတော်အရ သိမ်တစ်ခု အတွင်းမှာ သံဃာညီညွတ်မှုကို ပြရန် ရဟန်းတစ်ပါးနှင့် တစ်ပါး တစ်တောင့်ထွာ ဟတ္ထပါသ် စပ်အောင် ထိုင်ကြရသည်။ ကိုယ့်အုပ်စုနှင့်ကိုယ် သံဃာ့ကံ ပြုလုပ်ပါက ကံပျက်သည်။ သံဃာကွဲပြားနေသောကြောင့် အာပတ်သင့်သည်။)

(၄) အနုမတိကပ္ပ။ ။ သံဃာ့အစည်းအဝေး ပြုလုပ်ရာတွင် သံဃာစုံအောင် မစောင့်ဘဲ နောက်မှ ရောက်လာသော သံဃာ့ထံမှ သဘောတူညီချက်ကို နောက်မှ ရယူမည်ဟု ကြံရွယ်၍ အလျင်ရောက်နှင့်သော သံဃာများက သံဃာ့ကံ ပြုနိုင်သည်ဟုပြင်ဆင်သည်။
(သံဃာ့အစည်းအဝေးသို့ မတက်ရောက်နိုင်သော ရဟန်းများသည် ထိုအစည်းအဝေးက ဆုံးဖြတ်သမျှကို သဘောတူကြောင်း ကြိုတင်ဆန္ဒ ပေးကြရသည်။ အစည်းအဝေး ပြီးမှ ပေးသော ဆန္ဒသည် တရားမဝင်ပေ။ ထို့ကြောင့် သဘောတူညီချက် မရရှိဘဲ ရောက်သမျှ သံဃာ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြင့် ဆုံးဖြတ်မှုသည် တရားမဝင်ပေ။ သံဃာမညီညွတ်သော ဆုံးဖြတ်မှုမှာလည်း အောင်မြင်ခြင်း မရှိချေ။)

(၅) အာစိဏ္ဏကပ္ပ။ ။ မိမိတို့၏ ဆရာသမား ပြုလုပ်ခဲ့သော အစဉ်အလာကို လက်ခံ၍ ပြုလုပ်နိုင်ခွင့် ရှိသည်။ ဆရာသမားတို့ကို အတုလိုက်၍ ပြုလုပ်ခြင်းကြောင့် အာပတ် မသင့်ဟု ပြင်ဆင်သည်။
(ဆရာသမားတို့ ပြုလုပ်သော အစဉ်အလာ ထုံးစံများသည်လည်း ဝိနည်းနှင့် ညီလျှင် အာပတ်မသင့်။ ဝိနည်းနှင့် မညီလျှင်ကား အာပတ်သင့်သည်သာ ဖြစ်သည်။)

(၆) ဂါမန္တရကပ္ပ။ ။ အခြားရွာသို့ သွားရန်ကိစ္စ ရှိပါက ပဝါရိတ်သင့်သော ရဟန်းသည် အတိရိတ်ဝိနည်းကံ မပြုဘဲ ဆွမ်းကို စားနိုင်သည်ဟု ပြင်ဆင်သည်။

(ရဟန်းသည် ဆွမ်းစားစဉ် "တော်ပြီ" ဟု ပြောလျှင် ပဝါရိတ်သင့်သည်ဟု ခေါ်သည်။ စားခွင့် မရှိတော့ပေ။ အကယ်၍ စားလိုပြန်လျှင် အခြားရဟန်းအား စွန့်လိုက်ရသည်။ ထိုရဟန်းက ပြန်ပေးမှ စားခွင့်ရှိ၏။ ဤသို့ ပြုလုပ်ခြင်းကို အတိရိတ်ဝိနည်းကံ ပြုသည်ဟု ခေါ်၏။ အတိရိတ်ဝိနည်းကံ မပြုဘဲ စားသုံးပါက ပါစိတ်အာပတ် သင့်သည်။)

(၇) အမထိတကပ္ပ။ ။ ပဝါရိတ်သင့်သော ရဟန်းသည် အတိရိတ်ဝိနည်းကံ မပြုဘဲ နို့ရည် အဖြစ်ကို လွန်၍ ဒိန်ချဉ်အဖြစ် မရောက်သေးသော နို့ချဉ်ကို သောက်ခွင့်ရှိသည်ဟု ပြင်ဆင်သည်။

(ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်တွင် နို့ရည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဒိန်ချဉ်ကိုလည်းကောင်း ဘောဇဉ်၌ ထည့်သွင်းထားရာ စပ်ကူးမတ်ကူးကာလဖြစ်သော နို့ချဉ်ရည်မှာ ဘုရားဟော ဘောဇဉ်မှ အလွတ်ဖြစ်သည်ဟု ကြံဆ၍ လျှော့ပေါ့ ပြင်ဆင်ခြင်း ဖြစ်သည်။)

(၈) ဇဠောဂီ။ ။ ကောက်ညှင်းဆန်၊ ထန်းလျက်၊ ကြံသကာစသည်တို့ကို စိမ်ရည်ဖြစ်အောင် ဖော်စပ်ရာ၌ စိမ်ရည်အဖြစ် မရောက်သေးသော သေရည်အနုစား ထန်းရည်ခါးတို့ကို ရဟန်းတော်များ သောက်သုံးနိုင်သည်ဟု ပြင်ဆင်သည်။

(ရဟန်းတော်များသည် စိမ်ရည်၊ ခေါင်ရည်၊ ထန်းရည်၊ သေရည် အနုစား မူးယစ်ဆေး ဝါးကို သုံးဆောင်ပါက ပါစိတ်အာပတ် သင့်သည်။)

(၉) အဒသကံနိသီဒနံ။ ။ ရဟန်းများအတွက် အမြိတ်အဆာမပါသော နိသီဒိုင် (နေရာ ထိုင်ခင်း)ကို သုံးဆောင်အပ်သည်ဟု ပြင်ဆင်သည်။

(အမြိတ်အဆာမပါသော နေရာထိုင်ခင်း (နိသီဒိုင်) ကို မအပ်စပ်ဟု ဗုဒ္ဓပညတ်ချက် ရှိသည်။)

(၁၀) ဇာတရူပ ရဇတ။ ။ ရဟန်းတော်များသည် ရွှေ ငွေ အသပြာတို့ကို အလှူခံနိုင်သည် ဟု ပြင်ဆင်သည်။

(ရဟန်းတော်တို့သည် ရွှေငွေတို့ကို အလှူမခံရဟု ဗုဒ္ဓပညတ်ချက် ရှိသည်။)

ထေရဝါဒနှင့် မဟာသံဃိက

ဝဇ္ဇီတိုင်းသား ရဟန်းတို့သည် အထက်ပါ ပြင်ဆင်ချက် ၁၀–ခု (ဒသဝတ္ထုက)တို့ကို တရားဝင်အလုပ်ကဲ့သို့ ပြောင်ပြောင်တင်းတင်း လုပ်ကိုင်နေကြသည်။

ရှင်မဟာယသမထေရ်ကြီးသည် ထိုသတင်းကို ကြားသဖြင့် ဝေသာလီပြည် မဟာဝုန် ကျောင်းတိုက်သို့ ရောက်ရှိလာသည်။ ထိုအချိန်တွင် သံဃာများ ဥပုသ်ပြုချိန်နှင့် တိုက်ဆိုင်နေ၏။ ထိုနေ့တွင် ရဟန်းတို့သည် သံဃာ့အလယ်မှာ ရွှေဖလားကြီးကို ချထား၏။ ဥပုသ်နေ့တွင် တရားနာ သော ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့ကို ပရိက္ခရာဖိုး လှူဒါန်းကြရန် ဟောပြောသည်။ လူတို့ကလည်း တတ်အားသရွေ့ ပါဝင်လှူဒါန်းကြသည်။

ရှင်မဟာယသသည် ဤလုပ်ရပ်မှာ ဝိနည်းတရားတော်နှင့် မလျော်ညီသောကြောင့် မပြုလုပ်ရန် ပြောကြားသည်။ သို့သော်လည်း ဝဇ္ဇီတိုင်းသား ရဟန်းတို့က ရှင်မဟာယသ၏ စကားကို လက်မခံပေ။ "ရှင်မဟာယသသည် ဒါယကာတို့၏ သဒ္ဓါတရားကို တားဆီး ပိတ်ပင်သူ" ဟူ၍ ပြစ်တင်ရှုတ်ချကြသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ရှင်မဟာယသအား ဝိုင်းပယ်မှု (ဥက္ခေပနီယကံ)ပြုကြ လေတော့သည်။

ရှင်မဟာယသသည် ဝဇ္ဇီတိုင်းသား ရဟန်းတို့နှင့် သဘောထား မညီညွတ်သဖြင့် မိမိနှင့်

သဘောတူရာ ရဟန်းတို့ကို စုစည်းရသည်။ စည်းရုံးရသည်။ ထိုအခါ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာတို့ကို ရင်းမြစ်ကျကျ လက်ခံလိုသော ရဟန်းများစွာကို စုစည်းမိလာ၏။ ရှင်မဟာယသသည် မိမိနှင့် သဘောတူရာ သံဃာတို့ကို ပေါင်းစု၍ ဗုဒ္ဓဒေသနာတို့ကို သံဂါယနာ တင်ကြရသည်။ သံဂါယနာ တင်ပွဲတွင် ကြွရောက်တော်မူလာကြသော သံဃာတော် အားလုံးတို့က–

"ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ ဓမ္မဒေသနာတို့ကို ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ဖြည့်စွက်ခြင်း၊ နုတ်ပယ်ခြင်း မပြုဘဲ မူလရှိသည့်အတိုင်း လက်ခံ ကျင့်သုံးကြရန်။ "–

ဟူ၍ ဆုံးဖြတ်ချက် ချခဲ့ကြသည်။ ထိုဂိုဏ်းသည် နောင်အခါ၌ ' **ထေရဝါဒဂိုဏ်း** ' ဟူ၍ ထင်ရှားလာလေသည်။

ဤသတင်းကို ကြားရသောအခါ ဝဇ္ဇီတိုင်းသား ရဟန်းတို့သည်လည်း မိမိတို့နှင့် သဘောတူရာ ရဟန်းတို့ကို စည်းရုံးကြသည်။ ထို့နောက် သဘောတူ သံဃာပေါင်း ၁၀၀၀၀ (တစ်သောင်း) တို့ဖြင့် ကောသမ္ဗီပြည်၌ သီးခြား သံဂါယနာပွဲကို ပြုလုပ်ကြသည်။ မိမိတို့ တင်သော သံဂါယနာကို မဟာသံဂီတိဟု ခေါ်ဆိုကြ၏။ မိမိတို့ သံဃာ့အဖွဲ့အစည်းကြီးကိုလည်း ' **မဟာသံဃိကဂိုဏ်း** 'ဟု ခေါ်ဆိုကြလေသည်။

ထို့ကြောင့် သာသနာနှစ် ၁၀၀– အကြာတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ ရဟန်းတော်လောက၌ –

(၁) ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်း ၊

(၂) မဟာသံဃိက ဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်း–

ဟူ၍ ဂိုဏ်းကြီး ၂–ဂိုဏ်း ကွဲပြား သွားလေသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာ ဂိုဏ်းကွဲများ

မူလဗုဒ္ဓဘာသာထဲမှ မဟာသံဃိကဂိုဏ်းကြီး ခွဲထွက်သွားပြီးနောက် အခြားရဟန်းအုပ်စုတို့ကလည်း ဂိုဏ်းခွဲမှုကို စိတ်ဝင်စားလာကြပြန်တူပါသည်။ အင်အားရှိသော သံဃာ့ခေါင်းဆောင်တို့သည် အခြေအနေပေးတိုင်း၊ အခါအခွင့် သင့်တိုင်း ဂိုဏ်းသစ်များကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသည်။

မဟာသံဃိကဂိုဏ်းကြီးမှ–

(၁) ဂေါကုလိကဂိုဏ်း

(၂) ဧကဗျောဟာရိကဂိုဏ်း ဟူ၍ ၂–ဂိုဏ်း ကွဲပြားသည်။

တစ်ဖန် ဂေါကုလိကဂိုဏ်းမှ–

(၃) ပဏ္ဏတ္တိဝါဒဂိုဏ်း

(၄) ဗဟုဿုတိကဂိုဏ်း ဟူ၍ ၂–ဂိုဏ်း ကွဲပြားသည်။

တစ်ဖန် ဗဟုဿုတိကဂိုဏ်းမှ–

(၅) စေတိယဂိုဏ်း ဟူ၍ ၁–ဂိုဏ်း ခွဲထွက်သည်။

ထို့ကြောင့် မဟာသံဃိကဂိုဏ်းမှ ဂိုဏ်းရင်းနှင့်တကွ သံဃာ ၆–ဂိုဏ်း ကွဲပြားသွားလေသည်။

မဟာသံဃိကဂိုဏ်ကြီးကို အတုလိုက်၍ မူလထေရဝါဒမှလည်း ဂိုဏ်းအမျိုးမျိုး ကွဲပြားကုန်ကြသည်။ ရှေဦးစွာ မူလထေရဝါဒဂိုဏ်းကြီးမှ –

(၁) မဟိံသာသကဂိုဏ်း

(၂) ဝဇ္ဇိပုတ္တကဂိုဏ်း ဟူ၍ ၂–ဂိုဏ်း ကွဲပြားသည်။

တစ်ဖန် ဝဇ္ဇိပုတ္တကဂိုဏ်းမှ–

(၃) ဓမ္မုတ္တရိယဂိုဏ်း

(၄) ဘဒြယာနိကဂိုဏ်း

(၅) ဆန္နာဂါရိကဂိုဏ်း
(၆) သမ္မိတိယဂိုဏ်း ဟူ၍ ၄–ဂိုဏ်း ကွဲပြားသည်။
တစ်ဖန် မဟိသာသကဂိုဏ်းမှ–
(၇) သဗ္ဗတ္ထိဝါဒဂိုဏ်း
(၈) ဓမ္မဂုတ္တိကဂိုဏ်း ဟူ၍ ကွဲပြားသည်။
တစ်ဖန် သဗ္ဗတ္ထိဝါဒဂိုဏ်းမှ –
(၉) ကဿပိကဂိုဏ်း ခွဲထွက်ပြန်သည်။
တစ်ဖန် ကဿပိကဂိုဏ်းမှ–
(၁၀) သင်္ကန္တိကဂိုဏ်း ခွဲထွက်ပြန်သည်။
တစ်ဖန် သင်္ကန္တိကဂိုဏ်းမှ–
(၁၁) သုတ္တဝါဒဂိုဏ်း ခွဲထွက်ပြန်သည်။

ထို့ကြောင့် မူလထေရဝါဒနှင့် ပေါင်းလျှင် ထေရဝါဒဂိုဏ်းပေါင်း ၁၂–ဂိုဏ်း ရှိပေသည်။ ထေရဝါဒနှင့် မဟာသံဃိကဂိုဏ်းမကြီးများနှင့် ဂိုဏ်းကွဲအားလုံးကို ပေါင်းလျှင် ဂိုဏ်းပေါင်း ၁၈–ဂိုဏ်း ရှိလေသည်။

ထို ၁၈–ဂိုဏ်း ကွဲပုံကို ဒီပဝံသကျမ်း၌ ပြဆိုထား၏။ ယင်းဂိုဏ်းများအပြင် ပုဗ္ဗသေလိယဂိုဏ်း၊ အပရသေလိယဂိုဏ်း၊ ရာဇဂိရိကဂိုဏ်း၊ သိဒ္ဓတ္ထိကဂိုဏ်း၊ ဟေမဝတိကဂိုဏ်း၊ ဝါဇိရိယဂိုဏ်း၊ ဥတ္တရာပထဂိုဏ်း၊ ဝေတုလ္လဂိုဏ်း၊ ဟေတုဝါဒဂိုဏ်း စသည်ဖြင့် ဆက်လက် ကွဲပြားကြောင်း ကထာဝတ္ထုအဋ္ဌကထာ၌ ပြဆိုထားသည်။ ထို့ပြင် သက္ကတဘာသာဖြင့် ရေးသားထားသော ဝသုမိတြ၏ မှတ်တမ်းတွင် အခြားဂိုဏ်း အမည်များလည်း ပါရှိသေးသည်။

သက္ကတစာရေးဆရာကြီး ဘဗျ၏ မှတ်တမ်းတွင် ထူးခြားသော ဂိုဏ်းအမည်သစ်များကို တွေ့ရပြန်သည်။ ဘဗျမှတ်တမ်းထဲတွင် ‘ ဝိဘဇ္ဇဝါဒီဂိုဏ်း ’ ဟူသော နာမည်တစ်ခုကို ထည့်သွင်းထား၏။ ထိုဂိုဏ်းနာမည်သည် အထက်ပါ ၁၈– ဂိုဏ်း၌လည်း မပါရှိပေ။ ထိုဂိုဏ်းသည် ထေရဝါဒပင်မဂိုဏ်းအတွက် အရေးပါသော ဂိုဏ်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ သာသနာဝင်ကျမ်းများ၌ အမှတ်မဲ့ ဖြစ်နေသော ဂိုဏ်းလည်း ဖြစ်သည်။

ဖော်ပြခဲ့သော ဂိုဏ်းများသည် သာသနာနှစ် ၂၀၀–ခန့်အတွင်း ကွဲပြားခဲ့သော ဂိုဏ်းများ ဖြစ်သည်။ အသောကမင်း နန်းတက်ချိန်လောက်တွင် ဂိုဏ်အသီးသီးတို့သည် ကိုယ့်အင်ကိုယ့်အားဖြင့် ကြီးပွားနေကြပြီ။ ထိုအထဲတွင် ဝိဘဇ္ဇဝါဒီဂိုဏ်းသည် အသောကမင်းတရား၏ မြှောက်စားပူဇော်မှုကို ခံယူရသော ဂိုဏ်းကြီး ဖြစ်ပေသည်။

ထေရဝါဒနှင့် ဝိဘဇ္ဇဝါဒီဂိုဏ်း

ဝိဘဇ္ဇဝါဒီဂိုဏ်းသည် မူလထေရဝါဒမှ ဂိုဏ်းကွဲတစ်ခု ဖြစ်သည်ဟု မှတ်တမ်း၌ ဆိုပါသည်။ မည်သည့် အချိန်က ကွဲပြားသည်ဟု မပြောနိုင်ပေ။ သို့သော်လည်း ဝိဘဇ္ဇဝါဒီဂိုဏ်းမှာ အသောကမင်းကြီး လက်ထက်တွင် ကြီးပွားနေပြီဟု ပြောနိုင်ပါသည်။

အသောကမင်း နန်းတက်ပြီးနောက် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြစ်ချိန်တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာ အရှုပ်အထွေးများ ပေါ်ပေါက်နေပြီ။ သန့်စင်သော ဗုဒ္ဓဘာသာ မဟုတ်တော့ပေ။ သာသနာ့ ပြင်ပဖြစ်သော တိတ္ထိတို့ကလည်း ဗုဒ္ဓသာသနာထဲ ဝင်၍ ရဟန်းပြုနေကြ၏။ သို့သော် ရဟန်းတရားကို အားမထုတ်ကြ။ တိတ္ထိတို့၏ အလုပ်ကိုသာ လုပ်ကိုင်နေကြသည်။ ဗုဒ္ဓတရားတော်ကိုလည်း နားမလည်ကြပေ။

အသောကမင်းသည် သာသနာတော် သန့်စင်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရသည်။ ရဟန်း

တရားကို စစ်မေးသည်။ ထိုအခါ ရဟန်းယောင်တို့က မှန်အောင် မဖြေနိုင်ကြပေ။

"မြတ်ဗုဒ္ဓသည် အဘယ်အယူ ရှိပါသနည်း၊ "ဟု မေးလျှင် ရဟန်းအချို့က "မြတ်ဗုဒ္ဓသည် သဿတအယူ ရှိပါသည်၊ "ဟု ဆိုသူက ဆိုသည်။ အချို့ကလည်း "မြတ်ဗုဒ္ဓသည် ဥစ္ဆေဒအယူ ရှိပါသည်၊ "ဟု ဖြေသူက ဖြေ၏။

အသောကမင်းသည် ထိုရဟန်း အတုများကို လူထွက်စေ၍ သာသနာဘောင်မှ နှင်ထုတ်လေသည်။

အသောကမင်းသည် ရဟန်းကောင်းတို့အား " အရှင်ဘုရားတို့၊ မြတ်ဗုဒ္ဓသည် အဘယ်အယူ ရှိပါသနည်း၊ "ဟု မေးသည်။

ထိုအခါ ရဟန်းတို့က "မင်းကြီး၊ မြတ်ဗုဒ္ဓဟာ သဿတအယူ၊ ဥစ္ဆေဒအယူတို့ကို ခွဲခြမ်း ဝေဖန်၍ အလေ့အားဖြင့် ဆိုတော်မူတတ်သော ဝိဘဇ္ဇဝါဒီ ဖြစ်ပါသည်၊ "ဟု ဖြေဆိုကြ၏။

အသောကမင်းသည် ထိုအဖြေကို ကြားရသဖြင့် ရဟန်းစစ် ရဟန်းမှန်ကို တွေ့ရပြီဟု ဆုံးဖြတ်၍ ထိုဝိဘဇ္ဇဝါဒီဂိုဏ်း သံဃာတို့ကို ချီးမြှင့် ပူဇော်လေတော့သည်။ ထိုအချိန်က ဝိဘဇ္ဇဝါဒီဂိုဏ်းသည် အသောကမင်းကြီး၏ အဓိက ကိုးကွယ်ရာ ဂိုဏ်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

ဝိဘဇ္ဇဝါဒီဂိုဏ်း၏ အယူဝါဒတို့ကို သာသနာ့သမိုင်း၌ ဖော်ပြ မထားပေ။ ဤသို့ မဖော်ပြသည်မှာ မူလထေရဝါဒနှင့် အယူဝါဒချင်း၊ တရားဓမ္မချင်း ခံယူမှု တူညီသောကြောင့်ဟု ဆိုရပါမည်။ ဤသို့ အယူဝါဒချင်း တူညီသောကြောင့်လည်း နောင်အခါတွင် ဝိဘဇ္ဇဝါဒီဂိုဏ်းသည် မူလထေရဝါဒနှင့် ပြန်လည် ပေါင်းစပ်နိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ဗြာဟ္မဏတို့၏ သွေးခွဲမှု

ရာစုနှစ် အနည်းငယ်အတွင်း ဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်းများ ဤမျှ ကွဲပြားသွားရသည်မှာ ဗြာဟ္မဏတို့၏ သွေးခွဲထိုးနှက်မှုများလည်း မကင်းနိုင်ပေ။ ဗြာဟ္မဏတို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာကို မျက်မုန်းကျိုးနေသူများ ဖြစ်ကြသည်။ ဗုဒ္ဓဘုရား ပွင့်ပေါ်လာစဉ်ကပင် ဗြာဟ္မဏတို့က ရန်သူအဖြစ် မှတ်ယူလာခဲ့ကြသည်။

မှန်ပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘုရားသည် ဗြာဟ္မဏတို့ လက်ခံထားသော အရေးပါသည့် အယူအဆများကို ချေဖျက်ဟောကြားခဲ့သည်။ ဗြာဟ္မဏတို့က အတ္တတရားကို လက်ကိုင်ထား၍ ဟောကြားနေကြ၏။ ဗုဒ္ဓဘုရားကမူ အနတ္တတရားကို အဓိကထား၍ ဟောကြားရာ ဗြာဟ္မဏတို့မှာ အရှိုက်ကို အထိုးခံရသလို နာကြည်းသွားကြ၏။

ထို့ပြင် လူမှုရေးလောက၌လည်း ဗြာဟ္မဏတို့က ဇာတ်စနစ်ကို အခြေခံ၍ လူတန်းစားများကို ပုံသေ ခွဲခြားထားကြ၏။ ဤဇာတ်စနစ်ကိုလည်း ဗုဒ္ဓဘုရားက ချေဖျက် ဟောကြားပြန်သည်။ ဗြာဟ္မဏတို့က ဘယ်မှာ နှစ်သက်နိုင်ကြမည်နည်း။

ဗြာဟ္မဏတို့က ထာဝရဘုရားသခင် ဖန်ဆင်းရှင်ကို အတည်ပြုသည်။ ဗုဒ္ဓဘုရားက ဖန်ဆင်းရှင်ကို ငြင်းပယ်သည်။ ဗြာဟ္မဏတို့၏ အဓိကအယူအဆများကို ဗုဒ္ဓဘုရားက ချေဖျက် ဟောကြားနေသဖြင့် ဗုဒ္ဓသည် ဗြာဟ္မဏတို့၏ ရန်သူ ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ၎င်းတို့က ရန်ငြိုးဖွဲ့ခဲ့ကြသည်။

အသောကခေတ်သို့ ရောက်သောအခါတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို အားပေးသဖြင့် ဗြာဟ္မဏတို့ မှေးမှိန်မြုပ်တိမ်နေရသည်။ ထိုအခါမျိုးတွင် အချို့ဗြာဟ္မဏတို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာအတွင်းသို့ ဝင်၍ ပူးသတ်ခဲ့ကြသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ အတုအယောင် ဗြာဟ္မဏတို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာ ပိဋကတ်တော်တို့ကို လေ့လာလျက် ကျမ်းစာများကို ရေးပြုကြ၏။ မိမိတို့၏ သဘောအယူအဆများကို ဗုဒ္ဓဘာသာအတွင်းသို့ သွတ်သွင်းကြသည်။

ထိုအသစ်ထည့်သွင်းထားသော အယူအဆများကို ကြိုက်နှစ်သက်သူများလည်း ရှိလာ

သည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် လက်သစ်အယူအဆပါသော ကျမ်းစာတို့ကို လက်ခံ၍ ဂိုဏ်းဂဏအသစ်တို့ကို ထူထောင်ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် ဂိုဏ်းသစ်များ တဖွားဖွား ပေါ်ပေါက်လာခဲ့လေသည်။

ဘီစီ ၃–ရာစု အသောကမင်း လက်ထက်လောက်ကပင် မဟာသံဃိကဂိုဏ်းမှ ပေါ်ထွက်လာသော မဟာဝတ္ထုအဝဒါနကျမ်း၌ အဝလောကိတေသရခေါ် ဘုရားလောင်းသဘောတရားဝါဒများကို ဗုဒ္ဓဘာသာတွင်းသို့ သွယ်ဝိုက်၍ သွတ်သွင်းလာကြပြီ ဖြစ်သည်။ နောင်အခါတွင် ထိုဘုရားလောင်းသည် မဟာယာနဂိုဏ်း၏ အဓိကကိုးကွယ်ရာ ဘုရားလောင်းကြီးတစ်ပါး ဖြစ်လာခဲ့လေသည်။

မဟာယာနဂိုဏ်းဟူ၍ ပီပြင်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာချိန်၌ ဗြာဟ္မဏတို့၏ အယူဝါဒများဖြစ်သော တန္တရ၊ မန္တရ သဘောတရားများကိုပါ သိမ်းယူလက်ခံခဲ့ကြပြန်သည်။ နောက်ဆုံးတွင် အိန္ဒိယရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာသည် ဟိန္ဒူဗြာဟ္မဏဝါဒနှင့် ရောထွေး ယှက်တင် ဖြစ်သွားရလေသည်။

သုင်္ဂခေတ် ဗုဒ္ဓသာသနာ

ဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်းများသည် အိန္ဒိယနယ်မြေ အနှံ့အပြားတွင် လှုပ်ရှားနေကြရာ အချို့ဂိုဏ်းများလည်း ကြီးပွားတိုးတက်ကြသည်။ အချို့ဂိုဏ်းများမှာမူ အားနည်းလျက် ရှိကြ၏။ နိုင်ငံအုပ်ချုပ်သော မင်းတို့က မြှောက်စားလျှင် ထိုဂိုဏ်းမှာ ကြီးပွား စည်ပင်လာရမြဲ ဖြစ်၏။ ထိုဂိုဏ်းများထဲတွင် အသောကမင်း မြှောက်စားသဖြင့် တောက်ပြောင်ခဲ့ရသော ဂိုဏ်းမှာ ဝိဘဇ္ဇဝါဒီဂိုဏ်းကြီး ဖြစ်သည်။

ဝိဘဇ္ဇဝါဒီဂိုဏ်းနှင့်အတူ မထင်ရှားသော ဂိုဏ်းကြီး ၂–ဂိုဏ်းလည်း ရှိသေးသည်။ ထိုဂိုဏ်းများမှာ ထေရဝါဒမှ ခွဲထွက်ထားသော သဗ္ဗတ္ထိဝါဒီဂိုဏ်းနှင့် မဟာသံဃိကဂိုဏ်းတို့ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အသောကခေတ် နောက်ပိုင်းတွင် ထင်ရှားသော ဂိုဏ်းကြီး ၃–ဂိုဏ်းကို တွေ့မြင်ကြရပေမည်။ ယင်းဂိုဏ်းတို့မှာ–

(၁) ထေရဝါဒနှင့် ဝိဘဇ္ဇဝါဒီဂိုဏ်း

(၂) ထေရဝါဒ သဗ္ဗတ္ထိဝါဒီဂိုဏ်း

(၃) မဟာသံဃိကဂိုဏ်း တို့ဖြစ်ပေသည်။

ထိုဂိုဏ်းကြီးများ ထွန်းကားနေစဉ် အသောကမင်း၏ နိုင်ငံတော်၌ မင်းဆက် အပြောင်းအလဲများ ဖြစ်လာသည်။ မဂဓနိုင်ငံတော်တွင် အသောကနောက် ၆–ဆက်မြောက်၌ ဘီစီ ၁၈၅–ခုနှစ်တွင် ဗြာဟ္မဏလူမျိုးဖြစ်သော ပုဿျမိတ္တရစစ်သူကြီးက မောရိယဧကရာဇ်ကို နန်းချကာ သုင်္ဂမင်းဆက်ကို ထူထောင်လေသည်။

သုင်္ဂပုဿျမိတ္တရမင်းသည် ဗြာဟ္မဏလူမျိုး ဖြစ်သည့်အလျောက် ဗြာဟ္မဏဘာသာကို အဓိက ကိုးကွယ်သည်။ ဗြာဟ္မဏဘာသာကိုပင် နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ကြေညာသည်။ တိရစ္ဆာန်တို့ကို သတ်၍ ယဇ်နတ်ပူဇော်ပွဲကြီးများကို အကြီးအကျယ် ပြုလုပ်လေသည်။

ဗြာဟ္မဏတို့သည် မိမိတို့ အာဏာစက် ရရှိလာပြီဖြစ်ရာ အဓိက ရန်ငြိုးထားနေသော ဗုဒ္ဓဘာသာကို ဖိနှိပ်ကြတော့သည်။ မင်း၏ အာဏာကို နောက်ခံပြု၍ ဗုဒ္ဓဘာသာကို အပြတ်ဖြိုခွဲကြသည်။

သုင်္ဂပုဿျမိတ္တရမင်းကလည်း ဗြာဟ္မဏတို့၏ အလိုကို လိုက်လျော၍ အမိန့်ကြေညာချက်များ ထုတ်ပြန်သည်။ မိမိ နိုင်ငံတော်အတွင်း ဗုဒ္ဓဘာသာ ရဟန်း၏ ဦးခေါင်းတစ်လုံးကို ဖြတ်၍ ဆက်သနိုင်ပါက ဆုငွေ ၁၀၀၀–ပေးမည်ဟုပင် ကြေညာထားလေသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာ ရဟန်းတော်တို့သည် မဂဓတိုင်း၊ ကောသလတိုင်းစသော မဇ္ဈိမဒေသတို့၌ မနေဝံ့ကြတော့သဖြင့် တိုင်းစွန် ပြည်ဖျားသို့ ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်ကြရလေတော့သည်။

ထိုအချိန်တွင် အင်အားရှိသော ထေရဝါဒဂိုဏ်း သံဃာတော်တို့မှာ ဝိဒိသာ (ဝိဒိရှာ) မြို့အနီးရှိ ဆန်ချီ (သဉ္စိ) စေတီရှိရာ စေတိယပဗ္ဗတသို့ ရွှေ့ပြောင်းသွားကြသည်။

ထေရဝါဒ သဗ္ဗတ္ထိဂိုဏ်း သံဃာတို့ကား အိန္ဒိယအနောက်မြောက်ပိုင်း မထုရာမြို့ အနီးရှိ ဥရုမုဏ္ဍ (ဂေါဝဒ္ဓန) တောင်သို့ ရွှေ့ပြောင်းသွားကြလေသည်။

ထိုအချိန်တွင် ဝိဘဇ္ဇဝါဒီ ဂိုဏ်းသံဃာတို့လည်း တောင်ပိုင်းဒေသသို့ပင် ရွှေ့ပြောင်းကြရပါသည်။ ထိုဝိဘဇ္ဇဝါဒီ ဂိုဏ်းသံဃာတို့သည် နောင်အခါတွင် ရှင်မဟိန္ဒနှင့် သံဃမိတ္တာတို့ အဆက်အနွယ်များ ရှိရာ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ကူးရောက်သွားကြပြီး သီဟိုဠ်သံဃာတို့နှင့် ပူးပေါင်း၍ သာသနာပြုနေခဲ့ကြသည်။ ထိုအချိန်မှ စ၍ ဝိဘဇ္ဇဝါဒီ အမည်ပျောက်ကာ ပင်မထေရဝါဒနှင့် တစ်ပေါင်းတည်း တစ်သားတည်း ဖြစ်သွားလေတော့သည်။

ကနိသျှကမင်းနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ

မဂဓတိုင်းတွင် သုင်္ဂမင်းဆက် ကုန်ဆုံးပြီးနောက် ကန်ဗမင်းဆက်ကို ထူထောင်ကြသည်။ ထိုမင်းဆက်ကိုလည်း အန္ဓရမင်းများက သိမ်းပိုက်လိုက်သောကြောင့် အိန္ဒိယအရှေ့တောင်ပိုင်း ဒေသတစ်ခုလုံးမှာ အန္ဓရမင်းတို့၏ လက်အောက်သို့ ကျရောက်သွားပေသည်။

ထိုအချိန်တွင် အိန္ဒိယအနောက်မြောက် ဒေသကြီး တစ်ခုလုံးမှာလည်း တိုင်းတစ်ပါး လူမျိုးတို့က ဆင့်ကဲလာရောက်၍ စိုးမိုး အုပ်ချုပ်လျက် ရှိသည်။ ထိုအထဲတွင် ထင်ရှားသော မင်းဆက်မှာ ကုသျှန်မင်းဆက် ဖြစ်သည်။

ကသျှန်လူမျိုးတို့သည် အိန္ဒိယအနောက်မြောက် ဒေသကြီး တစ်ခုလုံးကို သိမ်းပိုက်လျက် အေဒီ ၄၀–ခုနှစ်မှ စ၍ ကုသျှန်မင်းဆက်ကို ထူထောင်သည်။ ထိုမင်းများအနက် အေဒီ ၁၂၀–မှ ၁၆၂–ခုနှစ်အထိ စိုးစံသွားသော ကနိသျှကဘုရင်သည် တန်ခိုးအကြီးဆုံး ဖြစ်သည်။

ကနိသျှကမင်းသည့် မူလက ပါရှင်ဘာသာဝင် မင်းတစ်ပါး ဖြစ်သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြစ်လာပြီးနောက် ဗုဒ္ဓသာသနာ ထွန်းကားရေးကို အကြီးအကျယ် အားပေးသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့က ထိုမင်းကို ဒုတိယအသောကမင်းဟူ၍ ခေါ်ဆိုကြသည်။

ကနိသျှကမင်းသည် ထေရဝါဒဂိုဏ်းကွဲဖြစ်သော သဗ္ဗတ္ထိဝါဒီဂိုဏ်း ရဟန်းတော်တို့ကို အဓိကထား၍ ကြည်ညိုကိုးကွယ်သည်။ သို့အလျောက် ထေရဝါဒ သဗ္ဗတ္ထိဂိုဏ်းက တန်ခိုးကြီးထွားနေသည်။ ထိုအချိန်တွင် ပင်ရင်းထေရဝါဒနှင့် ဝိဘဇ္ဇဝါဒီဂိုဏ်းသံဃာတို့မှာ တောင်ပိုင်း ဆန်ချီ၌ အခြေချနေကြ၏။ တစ်ဂိုဏ်းနှင့် တစ်ဂိုဏ်းမှာ အလွန်ဝေးကွာနေကြပြီ။

ကနိသျှကမင်းသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြစ်လာပြီးနောက် သာသနိကအဆောက်အအုံ အများအပြားကို တည်ထားသည်။ ဗုဒ္ဓ၏ ဓာတ်တော် မွေတော်တို့ကို ရှာဖွေလျက် စေတီပုထိုးတို့၌ ဌာပနာသည်။ ပုရုရှပူရမြို့တော်၌ အမြင့်သံတောင် ၂၆၀–ကျော် အဝန်းသံတောင် ၃၀၀–မျှ ရှိသော စေတီတော်ကြီးကို တည်ထားသည်။ ' ကနိသျှကစေတီတော် ' ဟု ထင်ရှား၏။

ထို့ပြင် စေတီတော် အနီးမှာပင် မဟာဗောဓိကို စိုက်ပျိုးပူဇော်သည်။ ရဟန်းတော်များ သီတင်းသုံးရန် ကျောင်းတိုက်ကြီးကို တည်ထောင်သည်။ ' ကနိသျှကကျောင်းတိုက် ' ဟုပင် ခေါ်ကြသည်။

မင်းကြီးသည် ကနိသျှကကျောင်းတိုက်ကြီးနှင့် စေတီတော်စသော သာသနိက အဆောက်အအုံများကို သဗ္ဗတ္ထိဝါဒီဂိုဏ်းမှ ဆရာတော်ကြီးများအား အပ်နှံ၍ အုပ်ချုပ်စောင့်ရှောက်စေသည်။ သာသနာနှစ် ၁၀၀၀–ခန့်အထိ ထိုကျောင်းတိုက်ကြီးမှာ ထေရဝါဒ အစဉ်အလာ ပိဋကတ်တော်များကို ပို့ချနေသော ကျောင်းတိုက်ကြီး ဖြစ်ကြောင်း တရုတ်ရဟန်းတော်တို့၏ မှတ်တမ်း၌ ဆိုပါသည်။

တရုတ်မှတ်တမ်းအရ သဗ္ဗတ္ထိဝါဒီဂိုဏ်းဝင် ရဟန်းတော်တို့က မိမိတို့ကိုယ်ကို ' ထေရဝါဒ ' ဟုပင် သုံးနှုန်းခေါ်ဆိုခဲ့ကြပါသည်။ သို့ရာတွင် ၎င်းတို့၏ ထေရဝါဒမှာ မူလပင်မ ထေရဝါဒ မဟုတ်ဘဲ သဗ္ဗတ္ထိဝါဒီဂိုဏ်းကွဲ ထေရဝါဒသာ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနမှ လေ့လာချက်အရ ထိုဒေသရှိ စေတီပျက်မှ ရရှိသော ကနိဿျကမင်း၏ ဓာတ်တော်ကြုတ်တွင် သက္ကတဘာသာဖြင့် ကမ္ပည်းစာ ရေးထိုးထားသည်။

" အကျရယာနံ ဆရဗသ်ဆတိ ဗာဒီနံ ပရိဂရဟေ "

အဓိပ္ပာယ်မှာ " သဗ္ဗတ္ထိဂိုဏ်းဝင် ဆရာရှင်တို့ သိမ်းဆည်း ပိုင်ဆိုင်သည်။ " ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကနိဿျကကျောင်းတိုက်ရှိ ထေရဝါဒသံဃာတို့မှာ သဗ္ဗတ္ထိဂိုဏ်းဝင် ထေရဝါဒသံဃာသာ ဖြစ်နိုင်ကြောင်း ကောက်ချက်ချရပါသည်။

ကနိဿျကမင်း၏ သံဂါယနာတင်ပွဲ

ကနိဿျကမင်း လက်ထက်တွင် အိန္ဒိယပြည်၌ သံဃာဂိုဏ်းကွဲများ အရှိန်အဝါ ကောင်းနေဆဲ ဖြစ်သည်။ ဂိုဏ်းအချင်းချင်း အယူအဆရေးရာများနှင့် ပတ်သက်၍ မညီညွတ်ကြပေ။ သဘောတရားရေးရာ အရှုပ်အထွေးများ ဖြစ်နေသည်။

ကနိဿျကမင်းသည် ဤကဲ့သို့ ဗုဒ္ဓဘာသာ အချင်းချင်း ဂိုဏ်းဂဏကွဲပြားနေမှုကို အားမရ ဖြစ်ရသည်။ ဂိုဏ်းအားလုံး ပေါင်းစည်း ညီညွတ်စေချင်သည်။ ဤသို့ ပေါင်းစည်းရန်မှာ အသောကမင်း လက်ထက်ကကဲ့သို့ သံဂါယနာတင်ပွဲ ပြုလုပ်မှ ဖြစ်မည်ဟု သဘောပေါက်သည်။

ထို့ကြောင့် မိမိကိုးကွယ်သော ထေရဝါဒ သဗ္ဗတ္ထိဂိုဏ်း သံဃာတို့ကို လျှောက်ထား၍ ဗုဒ္ဓဒေသနာတို့ကို သံဂါယနာတင်ရန် ဆုံးဖြတ်သည်။ မိမိအုပ်ချုပ်ရာ နိုင်ငံတွင်းမှ ဂိုဏ်းပေါင်းစုံ သံဃာတို့ကို ပင့်ဆောင်သည်။ မဟာသံဃိကဂိုဏ်းမှစ၍ ဂိုဏ်းပေါင်းစုံလောက်ပင် ကြွရောက်တော်မူကြသည်။

ဤသံဂါယနာတင်ပွဲသို့ တောင်ပိုင်း ပင်မထေရဝါဒ ရဟန်းတော်များ အနည်းငယ်သာ ကြွရောက်သည်ဟု ဆိုပါသည်။ သံဂါယနာပွဲမှာ သဗ္ဗတ္ထိဝါဒီဂိုဏ်းက ဦးဆောင်ပြုလုပ်သဖြင့် ထေရဝါဒ (ပင်မ) သံဃာတို့မှာ လေ့လာသူ အဖြစ်သာ ကြွရောက်ခဲ့ကြပါသည်။ ထို့ပြင် ပင်မ ထေရဝါဒသံဃာတို့က ထိုသံဂါယနာပွဲကို မိမိတို့ သံဂါယနာပွဲစာရင်း၌ ထည့်သွင်းခြင်း မပြုခဲ့ကြချေ။

ဤသံဂါယနာပွဲသို့ လုံးဝ မတက်ရောက်သော သံဃာဂိုဏ်းလည်း ရှိသေးသည်။ ယင်းဂိုဏ်းကား အသောကမင်း၏ သံဂါယနာပွဲကို ဦးဆောင်ခဲ့ကြသော ဝိဘဇ္ဇဝါဒီဂိုဏ်း ဖြစ်သည်။ ထိုဂိုဏ်းသည် ပင်မထေရဝါဒဂိုဏ်းနှင့် ပေါင်းစည်းခဲ့သော ဂိုဏ်းပင်ဖြစ်ပါသည်။

ကနိဿျကမင်းသည် သဗ္ဗတ္ထိဝါဒီဂိုဏ်းမှ ဆရာတော် ဝသုမိတြမထေရ်ကို အကြီးအမှူးပြု၍ ဂိုဏ်းပေါင်းစုံမှ ရဟန်းတော် ၅၀၀–တို့ဖြင့် သံဂါယနာတင်ပွဲကို ကျင်းပလေသည်။ ထိုသံဂါယနာတင်ပွဲမှ သံဃာတော်တို့သည် သုတ်၊ ဝိနည်း၊ အဘိဓမ္မာတို့၏ အဖွင့်ဖြစ်သော မဟာဝိဘာသာကျမ်းများကို ပြုစုကြ၏။ ယင်းတို့မှာ–

(၁) သုတ္တန္တပိဋကအဖွင့် ဝိဘာသာကျမ်း (ဂါထာတစ်သိန်း)

(၂) ဝိနယပိဋကအဖွင့် ဝိဘာသာကျမ်း (ဂါထာတစ်သိန်း)

(၃) အဘိဓမ္မာပိဋကအဖွင့် ဝိဘာသာကျမ်း (ဂါထာတစ်သိန်း)–

တို့ ဖြစ်လေသည်။

ကနိဿျကမင်းသည် ထိုသံဂါယနာမှ ထွက်ပေါ်လာသော ဂါထာ ၃–သိန်းရှိ ဝိဘာသာကျမ်းများကို ကြေးပြားပေါ်တွင် သက္ကတဘာသာဖြင့် ရေးသား၍ ကျောက်သေတ္တာကြီးများဖြင့် ထည့်သွင်းကာ စေတီတစ်ဆူ၌ ဌာပနာသည်ဟု ဆိုပါသည်။ ထိုဝိဘာသာကျမ်းများကို နောင်အခါ၌

တရုတ်ဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုလေသည်။

ကနိဿျကမင်းသည် အိန္ဒိယပြည်၌သာ မကဘဲ ပြည်ပနိုင်ငံများသို့လည်း သာသနာပြုလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ ၎င်း၏ လက်ထက်မှာပင် အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံများတွင် ဗုဒ္ဓသာသနာ ပြန့်ပွားခဲ့လေသည်။

ထေရဝါဒ၊ မဟာယာန၊ ဟီနယာန

ကနိဿျကမင်း သံဂါယနာတင်စဉ်က မဟာယာနဟူသောနာမည် မရှိသေးချေ။ ကနိဿျကမင်းသည် သာသနာဂိုဏ်းကွဲတို့ကို ပူးပေါင်း ညီညွတ်စေသလိုသဖြင့် ဂိုဏ်းပေါင်းစုံ စုဆုံ၍ သံဂါယနာ တင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ သို့သော်လည်း ကနိဿျကမင်း၏ စေတနာမှာ အရာမရောက်ခဲ့ပေ။ သာသနာဂိုဏ်းကွဲများ ပပျောက်ခြင်း မရှိခဲ့ချေ။ ဆက်လက်၍လည်း ဂိုဏ်းကွဲများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။

ကနိဿျကမင်းလက်ထက် အတည်ပြုခဲ့သော ထေရဝါဒသဗ္ဗတ္ထိဝါဒီဂိုဏ်း၏ ဒေသနာတို့ကို အချို့ဂိုဏ်းများက လက်မခံခဲ့။ ဆက်လက်၍ သဘောတရား အသစ်များကို ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုဂိုဏ်းကွဲများသည် မြောက်ပိုင်းဒေသ၌ မိမိတို့ ဂိုဏ်းကြီးပွားမှုကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ သဘောတရားသစ်များကို ဖြန့်ဝေခဲ့ကြသည်။ သို့အလျောက် ယင်းတို့၏ သာသနာ ပြုလုပ်ငန်းများသည် ကျယ်ပြန့်သွားခဲ့လေသည်။

ဤသို့ ကျယ်ပြန့်လာသောကြောင့် အေဒီ ၂-ရာစုမှ ၄-ရာစုအတွင်းတွင် ထိုဂိုဏ်းသံဃာတို့က မိမိတို့၏ ဂိုဏ်းအမည်ကို ကြီးကျယ်သော ဂိုဏ်းဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ရသည့် **'မဟာယာနဂိုဏ်း'** ဟူ၍ ခေါ်ဆိုလာခဲ့ကြသည်။

မိမိတို့နှင့် အယူဝါဒ မတူမျှသည့် သဗ္ဗတ္ထိဝါဒီဂိုဏ်းစသည်တို့ကို **'ဟီနယာနဂိုဏ်း'** (ဝါ) မဟာယာနအောက် ယုတ်လျော့သောဂိုဏ်းဟူ၍ ခေါ်ဆိုခဲ့ကြ၏။ ထိုအမည်ကို မှည့်ခေါ်ချိန်၌ မူလပင်မ ထေရဝါဒမှာ မဟာယာနတို့နှင့် ဆက်သွယ်မှု မရှိတော့ပေ။

မဟာယာနတို့က ဟီနယာနဟု ခေါ်ဆိုသော ဂိုဏ်းများမှာ ကနိဿျက၏ သံဂါယနာမှ ကွဲပြားသွားသော ဂိုဏ်းအချို့တို့ကို ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် မဟာယာနဂိုဏ်းကြီးမှာ တိဗက်၊ ဆစ်ကင်း၊ ဘူတန်၊ နီပေါ၊ မွန်ဂိုလီးယား၊ တရုတ်၊ ဗီယက်နမ်၊ ကိုရီးယား၊ ဂျပန်နိုင်ငံတို့၌ ထွန်းကားသွားသည်။

မူလက ဟီနယာနဟု ခေါ်ခဲ့သော ဂိုဏ်းများမှာမူ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ တဖြည်းဖြည်း အားနည်း မှေးမှိန်သွားသည်။ ထိုအချိန်တွင် ပင်မထေရဝါဒ ဂိုဏ်းကြီးမှာ သီဟိုဠ်၊ မြန်မာစသော နိုင်ငံတို့၌ ရောက်ရှိ ပျံ့နှံ့သွားသည်။ နောင်အခါတွင် မိမိတို့နှင့် အယူဝါဒ မတူညီသော ထေရဝါဒဂိုဏ်းကိုလည်း ဟီနယာနဟူ၍ ရောထွေးခေါ်ဆိုလာကြလေသည်။

အချို့သူတေသီတို့ကမူ ပင်မထေရဝါဒ ထွန်းကားရာ နိုင်ငံများမှာ တောင်ပိုင်းဒေသ၌ ရှိသဖြင့် **'တောင်ပိုင်းသာသနာ'** ဟု ခေါ်ကြသည်။ မဟာယာနဂိုဏ်းမှာ မြောက်ပိုင်းဒေသ၌ ထွန်းကားနေသောကြောင့် **'မြောက်ပိုင်းသာသနာ'** ဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။

တောင်ပိုင်းသာသနာ ထေရဝါဒနှင့် မြောက်ပိုင်းသာသနာ မဟာယာနတို့မှာ အယူဝါဒ ရေးရာ၌ များစွာ ခြားနားနေကြပြီ။ အချို့နေရာများတွင် ကောက်သင်းကောက်သလို ရှာဖွေမှ တူညီမှု အနည်းငယ်ကို တွေ့ရတော့သည်။ သဘောတရား အများအပြားမှာမူ တွဲမရအောင် ကွဲပြားနေကြလေသည်။

မဟာယာနဂိုဏ်း၏ ပဓာနလမ်းစဉ်

မဟာယာနဂိုဏ်း၏ စာပေများအရ အကျင့် ၃–မျိုးကို ဖော်ပြထားသည်။ ယင်းတို့မှာ–

(၁) သာဝကယာန

(၂) ပစ္စေကဗုဒ္ဓယာန

(၃) ဗုဒ္ဓယာန တို့ ဖြစ်ပေသည်။

ဤယာန ၃–မျိုးသည် ထေရဝါဒ၌ ပါသော သာဝကဗောဓိ၊ ပစ္စေကဗောဓိ၊ သမ္မာသမ္ဗောဓိတို့နှင့် အတူဖြစ်သည်။ အဆိုပါ ၃–မျိုးသည် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်နိုင်သော လမ်းစဉ်ချည်း ဖြစ်သည်။ မဟာယာနတို့ကမူ သာဝကယာနနှင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓယာနတို့မှာ တစ်ကိုယ်ကောင်း အကျင့်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆပြီး အားပေးခြင်း မပြုကြပေ။

ဗုဒ္ဓယာနအကျင့်ကား သတ္တဝါများကို ကယ်တင်နိုင်သည်။ ဗုဒ္ဓယာနသည်သာ အမြတ်ဆုံးဖြစ်သည်ဟု လက်ခံကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဗောဓိသတ္တခေါ် ဘုရားလောင်းလမ်းစဉ်ကို အလေးထားကြသည်။ များစွာသော ဗောဓိသတ္တတို့ကို ရည်မှန်း၍ ရုပ်တုများ ပြုလုပ်ကာ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ကြသည်။ အလားတူပင် ဂေါတမဗုဒ္ဓ၏ ရုပ်ပွားများကိုလည်း ထုလုပ်ကိုးကွယ်ကြသည်။ နောင်အခါတွင် ဂါထာမန္တန်များဖြင့် ပူဇော်မှုများလည်း ထွန်းကားသည်။

မဟာယာနတို့ ကိုးကွယ်သော ဗောဓိသတ္တခေါ် ဘုရားလောင်းများအနက် ထင်ရှားသော ဗောဓိသတ္တတို့ကို ဤသို့ တွေ့ရသည်။

အဝလောကိတေသရ ဗောဓိသတ္တ။ ။ ယင်းဗောဓိသတ်မှာ အထင်ရှားဆုံး ဖြစ်သည်။ ကြင်နာသနားတတ်သော ဗောဓိသတ် ဖြစ်၍ အဝီစိငရဲသို့ ကျရောက်နေသူများကိုပင် ကယ်တင်သူ ဖြစ်ပေသည်။

မဥ္ဇုသိရီ ဗောဓိသတ္တ။ ။ လူသားတို့အား အမှန်တရားကို နားလည်စေရန် လှုံ့ဆော်ပေးသူ ဖြစ်သည်။ လက်တစ်ဖက်တွင် ဓားလွယ်ကို ကိုင်ဆောင်ထားပြီး အခြားတစ်ဖက်တွင် စာအုပ်ကို ကိုင်ဆောင်ထားသည်။ ဓားကို ကိုင်ဆောင်ထားခြင်းမှာ မကောင်းမှု ပြုသူကို ချေမှုန်းရန် ဖြစ်သည်။ စာအုပ်ကို ကိုင်ထားခြင်းမှာ ပါရမီ ၁၀–ပါးကို အမြဲလက်ကိုင်ကျင့်သုံးနေကြောင်း ဖော်ပြသည်။

ဝဇီရပါဏိ ဗောဓိသတ္တ။ ။ ဣန္ဒနတ်ကဲ့သို့ ဝရဇိန်မိုးကြိုးလက်နက်ကို ကိုင်ဆောင်ထားသည်။ ယင်းဗောဓိသတ်မှာလည်း မကောင်းမှုကို ပြုလုပ်သူ၊ အပြစ်ကျူးလွန်သူတို့ကို ချေမှုန်းလေ့ ရှိသည်။

မေတ္တေယျ ဗောဓိသတ္တ။ ။ ယင်းဗောဓိသတ်မှာ အသိမ်မွေ့ဆုံး ဖြစ်သည်။ ယင်းသည် အနာဂတ်ကာလတွင် ဗုဒ္ဓစင်စစ် ဖြစ်မည့် ဗောဓိသတ် ဖြစ်သည်။ (ထေရဝါဒ၌လည်း ယင်းဗောဓိသတ်ကို တွေ့ရသည်။)

မဟာယာနဂိုဏ်းအရ လူတိုင်းသည် သတ္တဝါများကို ကယ်တင်နိုင်ရန်အတွက် ဗောဓိသတ်ဆုကို ယူကြရသည်။ ဗောဓိသတ်တို့၏ ကိုယ်ကျင့်တရားများတွင် ဒါန၊ သီလ၊ ဝီရိယ၊ ခန္တီ၊ ဈာန်၊ ပညာ ထို ၆–ပါးကို ဖြည့်ကျင့်ရ၏။

ထူးခြားသည်မှာ မဟာယာနတို့သည် ဝိနည်းတရားကို များစွာ အလေးမထားကြခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဘုရားဆုပန်သော ဘုရားလောင်းတို့အတွက် ကျပ်တည်း ကျဉ်းမြောင်းသော ဝိနည်းဥပဒေများ မလိုအပ်ဟု ယူဆကြသည်။

မဟာယာနတို့ ယုံကြည်ချက်အရ သက်ရှိသတ္တဝါ အားလုံးမှာ ဗောဓိသတ်များချည်း ဖြစ်သည်။ ပါရမီ အနုအရင့်သာလျှင် ကွာခြား၍ အခြေခံချင်း အတူတူပင် ဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံး၌ သတ္တဝါအာလုံးပင် ကျွတ်တမ်းဝင်၍ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြရမည့် ဖြစ်လေသည်။

အိန္ဒိယ၌ သာသနာကွယ်ပုံ

ဗုဒ္ဓပွင့်ရာ မဇ္ဈိမဒေသ၌ သာသနာကွယ်ပရခြင်း အကြောင်းကို လေ့လာသောအခါ

အထွေထွေသော အကြောင်းရပ်များကို တွေ့ကြရ၏။ ထိုအထဲတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ ရဟန်းတော်တို့၏ ကျင့်ဝတ် ကျင့်ထုံးများ လွဲမှားမှုကိုလည်း အကြောင်းတစ်ရပ် အနေဖြင့် တွေ့ကြရသည်။

ရဟန်းတော်တို့သည် မိမိတို့၏ အဓိကကျသော ကျင့်ဝတ်တို့ကို မဆောင်ရွက်ကြ။ စိတ်ကူးယဉ် အစွဲအလမ်းတို့ကို အခြေခံသော စိတ်ကူးယဉ်ဘဝမျိုးကို မျှော်လင့်၍ လုပ်ကိုင်နေကြသည်။ ဤဘဝမျိုးမှာ သိဒ္ဓိရှင်ဘဝ၊ စေတစ်လုံးပိုင်ရှင်ဘဝ၊ ဝိဇ္ဇာဘဝ၊ ထွက်ရပ်ပေါက်ဘဝ၊ မှော်ဆရာဘဝစသည့် ဘဝများ ဖြစ်သည်။

ဤစိတ်ကူးယဉ်ဘဝမျိုးကို ရှာဖွေသော အလုပ်မှာ အိန္ဒိယခေတ်ဦးကပင် ရသေ့တို့ တီထွင်ခဲ့သော လမ်းစဉ်ဖြစ်သည်။ ဤဝါဒသည် ဟိန္ဒူဗြာဟ္မဏတို့ လက်ထက်၌ တန္တရဂိုဏ်းဟု ခေါ်ကာ တွင်ကျယ်စွာ လုပ်ကိုင်နေကြသည်။

ရှေးခေတ်ဦး ရသေ့တို့သည် နတ်အမျိုးမျိုး၊ ဘုရားအမျိုးမျိုးတို့၏ ဂုဏ်ကို ဖွဲ့ဆိုသော ဂါထာ၊ မန္တရား၊ မှော်၊ ပဥ္စလက်စသည် ပါဝင်သော တန္တရကျမ်းများကို ရေးသားခဲ့ကြသည်။ ထိုကျမ်းများကို အခြေခံ၍ လိုက်နာကျင့်သုံးသော ဂိုဏ်းကို **'တန္တရဂိုဏ်း'** ဟု ခေါ်၏။

တန္တရဂိုဏ်း၌ လက်ဝဲဂိုဏ်း၊ လက်ယာဂိုဏ်းဟု နှစ်မျိုး ရှိသည်။ လက်ဝဲဂိုဏ်းသားတို့သည် စုန်း၊ တစ္ဆေ၊ မြေဖုတ်၊ နတ်ဘီလူး၊ နတ်မိစ္ဆာ၊ ရက္ခိုသ်စသည့် ဆင်းရဲဒုက္ခကို ပေးတတ်သော တိရစ္ဆာန်များကို စေခိုင်းနိုင်သော ဂါထာ၊ မန္တရား၊ အင်းအိုင်၊ ခါးလှဲ့၊ လက်ဖွဲ့စသည်တို့ကို စီရင်ကြသည်။ ဤလက်ဝဲဂိုဏ်း စီရင်နည်းကို မြန်မာနိုင်ငံသားတို့က **'အောက်လမ်းစီရင်နည်း'** ဟု ခေါ်ကြသည်။

လက်ယာဂိုဏ်းမှာ ဘုရား နတ်တို့၏ ဂုဏ်ကို ဖွဲ့ဆိုထားသော ဂါထာမန္တန်တို့ဖြင့် ရောဂါဝေဒနာ ပပျောက်ရေး၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာ တိုးတက်ရေး စသည်တို့ကို ပြီးမြောက်စေရန် အားထုတ်ကြရသည်။ မြန်မာတို့က **'အထက်လမ်းစီရင်နည်း'** ဟု ခေါ်ကြသည်။

ဤဟိန္ဒူဗြာဟ္မဏတို့၏ တန္တရဂိုဏ်းကို အတုယူ၍ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုန်းကြီးတို့ကလည်း **'ဗုဒ္ဓတန္တရဂိုဏ်း'** ကို ထူထောင်ကြသည်။ ကျင့်ဝတ် ကျင့်ထုံးများကို တီထွင်ကြသည်။ ထိုအထဲတွင် ဟိန္ဒူဗြာဟ္မဏတို့၏ ကျင့်ထုံးကို ထပ်တူလိုက်မှုများလည်း ရှိသည်။ ခွဲခြား ကျင့်သုံးမှုများလည်း ရှိသည်။

တန္တရဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်း၏ လုပ်ငန်းများမှာလည်း ဂါထာမန္တန်၊ အင်းအိုင်၊ ခါးလှဲ့၊ လက်ဖွဲ့၊ မှော်အတတ်၊ စုန်းအတတ်၊ ပယောဂအတတ်၊ ဗေဒင်အတတ်၊ အဂ္ဂိရတ်အတတ်စသည်တို့ကို လေ့လာ လိုက်စားသော ဘာသာဖြစ်ပေသည်။

တိဗက်ပြည်တွင် မှော်ပညာကို တတ်မြောက်သဖြင့် သိဒ္ဓိမြောက်သွားသော ပုဂ္ဂိုလ် ၈၄–ယောက် ရှိသည်ဟု အဆိုရှိ၏။ ဘယ်လို ပေါက်သွားသည်ဟုကား မသိရပေ။

အိန္ဒိယရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာ ရဟန်းတို့သည်လည်း ဤကဲ့သို့ စိတ်ကူးယဉ် သိဒ္ဓိရှင်ဘဝစသည်ကို ရလိမ့်နိုးဖြင့် မျှော်ကိုး ကျင်းသုံးနေခဲ့ကြသည်။ ဗုဒ္ဓဘုရား၏ လက်တွေ့ကျသော လူသားအကျိုးပြုလုပ်ငန်းကိုမူ လျစ်လျူရှုနေကြသည်။ အိန္ဒိယတွင် အလွန်ထင်ရှားသော နာလန္ဒဗုဒ္ဓတက္ကသိုလ်ကဲ့သို့ မဟာပညာဌာနကြီးကလည်း အိပ်မက်ထဲက အလှမယ်ကို တကယ်ရလိမ့်နိုးဖြင့် မျှော်ကိုးရှာဖွေနေသော ပညာမျိုးကို အားပေး သင်ကြားနေခဲ့လေသည်။

အခန်း (၂)

ထေရဝါဒသာသနာ ပြန့်ပွားရာ

အေဒီ ၁၂–ရာစုတွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ ဗုဒ္ဓဘာသာ ကွယ်ပျောက်သွားခဲ့ရသည်။ ထိုအချိန်တွင် အာရှတိုက် တစ်ခွင်၌ ဗုဒ္ဓဘာသာ ပြန့်ပွား ထွန်းကားနေလေပြီ။

အာရှတိုက်ဒေသ အချို့တွင် အသောကလက်ထက်၊ သို့မဟုတ် ထို့ထက် စောသောကာလကပင် ဗုဒ္ဓသာသနာ ရောက်ရှိပြန့်ပွားနေခဲ့သည်။ မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာသည် မြောက်ပိုင်းဒေသများ၌ စည်ပင်နေသကဲ့သို့ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာသည်လည်း တောင်ပိုင်းဒေသများ၌ ထွန်းပြန့်နေလေသည်။

ထေရဝါဗုဒ္ဓဘာသာ ထွန်းပြန့်ရာ နိုင်ငံများကား ယခု သီရိလင်္ကာခေါ် သီဟိုဠ်နိုင်ငံ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံနှင့် လောနိုင်ငံတို့ ဖြစ်သည်။

ထိုနိုင်ငံများသို့ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ ရောက်ရှိပြန့်ပွားလာပုံ သမိုင်းအချုပ်ကို ထုတ်နုတ်လေ့လာကြပါဦးစို့။

သီဟိုဠ်နိုင်ငံ ထေရဝါဒဖြစ်စဉ်

ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီးနောက် သာသနာသက္ကရာဇ် ၂၃၅–ခုနှစ်၌ အသောကမင်းတရားသည် ၉–တိုင်းဒေသ ၉–ဌာနသို့ သာသနာပြု လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရန် ရဟန်းတော်များကို စေလွှတ်သည်။ ဤဌာနများတွင် သီရိလင်္ကာခေါ် သီဟိုဠ်နိုင်ငံလည်း ပါဝင်၏။

သီဟိုဠ်နိုင်ငံ၌ တာဝန်ကျသော မထေရ်များမှာ သားတော် အရှင်မဟိန္ဒနှင့် နောက်ပါသံဃာတော် ၅–ပါးတို့ ဖြစ်သည်။ အရှင်မဟိန္ဒနှင့် အဖွဲ့သည် ၂၃၆–ခု၊ နယုန်လပြည့်နေ့တွင် သီဟိုဠ်နိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိကြလေသည်။

ထို့နောက် သမီးတော် သံဃမိတ္တာထေရီကိုလည်း သီရိလင်္ကာသူ အမျိုးသမီးများအား ဘိက္ခုနီ (ရဟန်းမ) ပြုလုပ်ပေးရန်အတွက် စေလွှတ်ခဲ့ပြန်သည်။ သံဃမိတ္တာထေရီမယ်သည် ဗုဒ္ဓဂယာရှိ မဟာဗောဓိပင်မှ တောင်ကိုင်းကို ပွားယူကာ သီဟိုဠ်သို့ ပင့်ဆောင်ခဲ့သည်။ သီဟိုဠ်နိုင်ငံ အနုရာဓမြို့၌ စိုက်ပျိုးထားရာ ယခုတိုင် မျိုးဆက်မပြတ် ရှိနေလေသည်။

အရှင်မဟိန္ဒတို့ ရောက်ရှိသွားချိန်တွင် သီဟိုဠ်နိုင်ငံ၌ ဒေဝါနံပိယတိဿမင်း နန်းတက်နေချိန် ဖြစ်သည်။ ထိုမင်းသည် အဘိသိက်ခံ၍ တစ်လမျှသာ ရှိသေးသည်။

ပိယတိဿမင်းသည် မင်းဖြစ်၍ တစ်လမြောက်သော နယုန်လပြည့်နေ့တွင် မိဿကတောင်သို့ တောကစားထွက်လာသည်။ ထိုတောင်ပေါ်မှာပင် အရှင်မဟိန္ဒမထေရ်နှင့် တွေ့ဆုံဖူးကြိုရသည်။

အရှင်မဟိန္ဒမထေရ်က ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းအား စူဠဟတ္ထိပဒေါပမသုတ်ကို ဟောကြားသည်။ ဒေသနာတော် အဆုံးတွင် နောက်လိုက် အခြွေအရံ ၄၀၀၀၀–(လေးသောင်း) နှင့်တကွ သရဏဂုံတည်ကြပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြစ်ကုန်ကြသည်။

အရှင်မဟိန္ဒမထေရ်နှင့် အဖွဲ့သည် ဝါဆိုလပြည့်နေ့တွင် ဥပုသ်အိမ် သိမ်ကို သမုတ်ကြပြီး အရိဋ္ဌအမတ်နှင့် ၅၅–ယောက်တို့ကို ရဟန်းခံပေးသည်။ ထိုနှစ်တွင် မိဿကတောင်ပင် ဝါကပ်၍ သာသနာပြုတော်မူကြသည်။

ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းသည် မထေရ်များ သီတင်းသုံးရန်အတွက် မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက်ကို ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းသည်။ ထို့ပြင် စေတီ၊ ပုထိုး၊ ဗောဓိ၊ သိမ်၊ အရာမ်များကိုလည်း တည်ထားဆောက်လုပ်လေသည်။

နောက်မင်းများ လက်ထက်တွင်လည်း ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို ဆက်လက် အားပေးကြသည်။ ထိုမင်းများထဲတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို အထူးအားပေးသော မင်းများလည်း ပေါ်ထွက်ခဲ့သည်။ ဒုဋ္ဌဂါမဏိမင်းသည် လောဟပါသာဒခေါ် ကျောင်းတိုက်ကြီးကို တည်ထောင်သည်။ အနုရာဓမြို့တော်၌ မဟာစေတီကြီးကို တည်ထားသည်။ ထိုစေတီကြီးသည် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ၌ ယခုတိုင် ထင်ရှားသော စေတီကြီး ဖြစ်သည်။

သီဟိုဠ်သံဃာတို့၏ ထူးခြားသော ဆောင်ရွက်ချက်မှာ ဗုဒ္ဓဒေသနာတို့ကို သံဂါယနာပွဲ ကျင်းပ၍ ပေလွှာရွက်ဖြင့် အက္ခရာတင်နိုင်ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

သီဟိုဠ်သံဃာဂိုဏ်းများ

သီဟိုဠ်နိုင်ငံ၌လည်း ထေရဝါဒ သာသနာရေးဆိုင်ရာ ဂိုဏ်းကွဲများ ပေါ်ထွက်ခဲ့ပါ သည်။ ဤသို့ ကွဲပြားလာခဲ့သည်မှာ နိုင်ငံအုပ်ချုပ်သော မင်းတို့က အားပေးခဲ့သောကြောင့်လည်း ဖြစ်သည်။ သီဟိုဠ်နိုင်ငံတွင် ရှေးဦးခေတ်က ကွဲပြားသော ဂိုဏ်းကြီး ၃–ဂိုဏ်း ရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ–

(၁) မဟာဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်း

(၂) အဘယဂိရိဝါသီဂိုဏ်း

(၃) ဇေတဝနဝါသီဂိုဏ်း တို့ ဖြစ်ပေသည်။

မဟာဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်း။ ။ ဤဂိုဏ်းကြီးမှာ အရှင်မဟိန္ဒမထေရ်တို့ ခေတ်က တည်ရှိလာသော ပင်မဂိုဏ်း ဖြစ်သည်။ ဒေဝါနံပိယတိဿမင်း တည်ထောင်ပေးသော မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက်ကြီး၌ မထေရ်များ စဉ်ဆက်မပြတ် စောင့်ရှောက်လာခဲ့သောကြောင့် ' မဟာဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်း ' ဟု ခေါ်တွင်ကြသည်။

အဘယဂိရိဝါသီဂိုဏ်း။ ။ ဝဋ္ဋဂါမဏိမင်းသည် ကျည်းသားတို့၏ ဘေးရန်ကြောင့် ထွက်ပြေးပုန်းရှောင်နေစဉ် ရဟန်းတော်တို့က ပြုစုထောက်ပံ့ထားခဲ့သည်။ ထိုမင်းသည် နောက်ထပ်မင်းဖြစ်လျှင် အဘယဂိရိကျောင်းတိုက်နှင့် အဘယဂိရိစေတီတော်ကို တည်ထား၍ ကျေးဇူးပြုခဲ့ဖူးသော အရှင်တိဿမထေရ်အား တင်လှူသည်။

ထိုအရှင်တိဿမထေရ်သည် ကုလသံသဋ္ဌ ဖြစ်သောကြောင့် မဟာဝိဟာရဝါသီရဟန်းတို့က ပဗ္ဗာဇနီယကံ ပြုကြသည်။ ထိုအခါ အရှင်တိဿ၏ တပည့်ဖြစ်သူ မဟာဒဋ္ဌိယတိဿရဟန်းက တားမြစ်သည်။ ထိုရဟန်းကိုလည်း မစင်ကြယ်မှုကို အတုလိုက်သူဟု ဆိုကာ ဝိုင်းပယ်မှု (ဥက္ခေပနိယကံ) ကို ပြုကြပြန်သည်။

ထိုရဟန်းသည် မိမိအား ဝိုင်းပယ်မှုကို မကျေနပ်သောကြောင့် သံဃာ ၅၀၀–တို့ကို ခွဲယူ၍ မဟာဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်းမှ ထွက်ခွာသွား၏။ ထိုအချိန်မှ စ၍ 'အဘယဂိရိဝါသီဂိုဏ်း' ဟု ထင်ရှားသွား၏။ ထိုဂိုဏ်းခွဲသော နှစ်မှာ သာသနာနှစ် ၄၅၄–ခုနှစ်တည်း။

ဇေတဝနဝါသီဂိုဏ်း။ ။ ထိုဂိုဏ်းသည် မဟာသေနမင်း လက်ထက်တွင် ပေါ်ပေါက်လာသည်။ မဟာသေနမင်းသည် မဟာဝိဟာရဝါသီကျောင်းတိုက်ကြီး အတွင်း၌ ဇေတဝန်ကျောင်းကြီးကို ဆောက်လုပ်သည်။ ထိုကျောင်းကြီးသို့ ဒက္ခိဏဂိရိ ကျောင်းတိုက်ကြီးမှ သံဃာများက လာရောက် နေထိုင်ကြသည်။ ထိုသံဃာများသည် မဟာဝိဟာရဝါသီ ရဟန်းတို့နှင့် ပေါင်းဖော်ခြင်းမပြုဘဲ သီးခြားဂိုဏ်းတစ်ခုကို ထူထောင်ကြသည်။ ထိုဂိုဏ်းကို ' ဇေတဝနဝါသီဂိုဏ်း ' ဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။

ဇေတဝနဝါသီတို့သည် မဟာဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်း ပျက်စီးစေရန် မဟာသေနမင်းနှင့်

တိုင်ပင်၍ မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက်ကြီးကို ဖျက်ဆီးကြသည်။ ဒုဋ္ဌဂါမဏိမင်းကြီး ဆောက်လုပ်ခဲ့သော လောဟပါသာဒ ပြာသာဒ်ကျောင်းကြီးကို ဖျက်ဆီးပစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက်ကြီးမှာ ၉-နှစ်မျှ သံဃာဆိတ်သုဉ်းနေရလေသည်။

ဖော်ပြပါ ဂိုဏ်းကြီး ၃-ဂိုဏ်းတို့မှာ သီဟိုဠ်နိုင်ငံ၌ နှစ်ပေါင်းအတော်ကြာမျှ တည်တံ့နေခဲ့သည်။ သီရိသင်္ဃဗောဓိ ပရက္ကမဗာဟုမင်း နန်းတက်လာသော အခါတွင် မဟာဝိဟာရသီသံဃာတို့အား သန့်စင်သော ဂိုဏ်းသံဃာဟူ၍ အသိအမှတ်ပြုသည်။ ကျန် ၂-ဂိုဏ်းမှ သံဃာတို့ကို အကျင့်မဲ့သော ဒုဿီလများ ဖြစ်သည်ဟုဆိုကာ လူထွက်စေသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ မဟာဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်းသာ ကျန်ရှိနေတော့သည်။

ယခုခေတ် ဂိုဏ်းများ

ယခုအချိန်တွင် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ၌ ရှေးဦးဂိုဏ်းကြီး ၃-ဂိုဏ်းစလုံး ကွယ်ပျောက်ခဲ့ပြီ။ ထိုနိုင်ငံ၌ တိုင်းတစ်ပါးသားများ ဝင်ရောက်စိုးမိုးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကြောင့်လည်းကောင်း ထေရဝါဒသာသနာ အားနည်းမှေးမှိန်ခဲ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် နောက်ပိုင်းခေတ်များတွင် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့မှ အကူအညီဖြင့် သာသနာတော်ပြန်လည်အားဆက်ခဲ့ရပေသည်။

ယခုအချိန်တွင် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ၌ အောက်ပါဂိုဏ်းကြီးများ ထွန်းကား ပြန့်ပွားလျက်ရှိသည်။

သျှာမ်ဂိုဏ်း။ ။ သာသနာသက္ကရာဇ် ၂၂၈၉-ခုနှစ် နန်းတက်သော ကိတ္တိသိရိ ရာဇသီဟမင်းလက်ထက် ရဟန်းသံဃာများ မရှိသောကြောင့် ယိုးဒယားခေါ် ထိုင်းနိုင်ငံမှ ရဟန်းတို့ကို ပင့်ဆောင်၍ သာသနာကို ပြုစုခဲ့ရ၏။ ထိုဂိုဏ်းကို 'သျှာမ်ဂိုဏ်း '(သျှာမနိကာယ) ဟု ခေါ်သည်။

အမရပူရဂိုဏ်း။ ။ သာသနာနှစ် ၂၃၄၄-ခုနှစ်တွင် သီဟိုဠ်သာမဏေ ၆-ပါးနှင့် ဥပါသကာတစ်ယောက် မြန်မာနိုင်ငံ အမရပူရမြို့တော်သို့ ရောက်ရှိလာပြီး ဆင်ကြိုးရွှေဂူ ခဏ္ဍသိမ်၌ ဉာဏာဘိဝံသ ဓမ္မသေနာပတိမထေရ်ကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ ပဉ္စင်းခံကြသည်။ ထို့နောက်လည်း သီဟိုဠ်ရဟန်းတို့ လာရောက်ပြီး သိက္ခာသစ် တင်ယူကြသည်။ ထိုရဟန်းတို့၏ အဆက်အနွယ်များသည် သီဟိုဠ်နိုင်ငံ၌ 'အမရပူရဂိုဏ်း' (အမရပူရနိကာယ) ဟု ထင်ရှားသည်။

ရာမညဂိုဏ်း။ ။ သာသနာနှစ် ၂၄၀၆-ခုနှစ်တွင် သီဟိုဠ်မှ အရှင်ဓမ္မာလင်္ကာရ၊ အရှင်သုမနတိဿနှင့် ရဟန်း ၁၇-ပါးတို့သည် ရာမညတိုင်း ပဲခူးမြို့သို့ ကြွရောက်လာကြပြီး ရန်ကုန်မြို့မှ သဒ္ဓမ္မခရမထေရ်ကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ ကလျာဏီသိမ်တော်၌ သိက္ခာသစ် တင်ယူကြသည်။ ထိုဂိုဏ်းကို 'ရာမညဂိုဏ်း 'ဟု ခေါ်ကြသည်။

ထို့ပြင် ဒုတိယကမ္ဘာစစ် မတိုင်မီက သီဟိုဠ်သား အချို့သည် မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံတိုက်သို့ လာရောက်၍ ပညာသင်ခဲ့ကြဖူးသည်။ ထိုရဟန်းများထဲမှ ရှင်သီရိသဒ္ဓမ္မဆရာတော်သည် သီဟိုဠ်သို့ ပြန်ရောက်သောအခါ မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမကျောင်းတိုက်ကို တည်ထောင်၍ သာသနာပြုရာ ဆက်ပွားတပည့်သံဃာများ ထွန်းကားခဲ့၏။ သို့ရာတွင် ထိုဆရာတော် ပျံလွန်သည့်နောက် တပည့်ရဟန်းများ၏ အားနည်းမှုကြောင့် သီရိလင်္ကာရွှေကျင်ဂိုဏ်းမှာ ထင်ရှားခြင်း မရှိတော့ချေ။

ထိုင်းနိုင်ငံ ထေရဝါဒဖြစ်စဉ်

ထိုင်းနိုင်ငံသည် ခေတ်ဦးကာလက ထိုင်းလူမျိုးများနယ်မြေ မဟုတ်ပေ။ မွန်လူမျိုးတို့အခြေစိုက်ခဲ့သော နိုင်ငံဖြစ်သည်။ မွန်လူမျိုးတို့သည် ယခု ထိုင်းနိုင်ငံ နယ်မြေ၌ မွန်ပြည်ထောင်နှစ်ခုကို တည်ထောင်ခဲ့ကြသည်။ တောင်ပိုင်း မွန်နိုင်ငံကို ဒွါရာဝတီဟု ခေါ်၏။ မြို့တော်မှာ

လော့ပူရီ (လဝပူရ) ဖြစ်သည်။ လော့ပူရီမြို့ကား ယခုတိုင်အောင် ရှိသေးသည်။ ဇန်ကောက်မြို့တော်၏ မြောက်ဘက် မဲနမ်မြစ်ကမ်းပေါ်၌ တည်ရှိသည်။

မြောက်ပိုင်းနိုင်ငံကို ဟရိဘုဥ္စဟု ခေါ်သည်။ မြို့တော်မှာ လန်ဖုန်းဖြစ်သည်။ ထိုမြို့မှာလည်း ဇင်းမယ်မြို့ တောင်ယွန်း၌ ယခုတိုင် ရှိနေပါသေးသည်။

ဒွါရာဝတီနိုင်ငံသည် အေဒီ ၇၀၀–စုတွင် တန်ခိုးအကြီးမားဆုံးသော ကာလဖြစ်သည်။ အေဒီ ၁၀–ရာစုကျော်လောက်တွင် ကမ္ဘောဒီးယား လူမျိုးများ လာရောက် တိုက်ခိုက်ကြသောကြောင့် မွန်နိုင်ငံ ပျက်စီးခဲ့ရသည်။ ယင်းခမာ (ကမ္ဘောဒီးယား)လူမျိုးတို့သည် ထိုင်းနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်းအထိ စိုးမိုး အုပ်ချုပ်နေကြသည်။ ထို့ကြောင့် လော့ပူရီမင်းသမီး ချာမဒေဝီသည် အင်အားသစ်များ စုရုံး၍ ဟရိပုဥ္စယနိုင်ငံကို ပြန်လည် ထူထောင်ခဲ့သည်။

ထိုအချိန်တွင် တရုတ်ပြည် အနောက်တောင်ပိုင်းမှ ထိုင်းလူမျိုးတို့သည် တောင်ဘက်သို့ တဖြည်းဖြည်း ရွေ့ဆင်းလာကြသည်။ ထိုင်းလူမျိုးတို့သည် ၁၁–ရာစုလောက်တွင် ကမ္ဘောဒီးယားခေါ် ခမာတို့ အုပ်ချုပ်ရာ နယ်မြေသို့ ရောက်ရှိလာကြ၏။ ခမာတို့ အုပ်ချုပ်မှု အောက်၌ ခိုလှုံနေခဲ့ကြလေသည်။

ထိုစဉ်က ထိုင်းလူမျိုးတို့သည် အုပ်စိုးသူ ခမာတို့ ကိုးကွယ်သော မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ဗြာဟ္မဏတို့၏ ယဉ်းကျေးမှုများ လွှမ်းမိုးခံခဲ့ရသည်။ ယခုတိုင် ထိုင်းတို့၏ ဓလေ့ထုံးစံများနှင့် ပွဲလမ်းသဘင် အခမ်းအနားများတွင် မဟာယာနနှင့် ဟိန္ဒူဘာသာ ယဉ်ကျေးမှု အရိပ်အငွေ့များ ထင်ဟပ် တင်ကျန်နေဆဲ ဖြစ်ပေသည်။

ထိုင်းနိုင်ငံ တည်ထောင်ခြင်း

ခရစ်နှစ် ၁၃–ရာစု အလယ်ပိုင်းလောက် ရောက်သောအခါ ထိုင်းလူမျိုးတို့သည် အင်အားကောင်းလာသဖြင့် ကမ္ဘောဒီးယားတို့ကို တိုက်ထုတ်လိုက်ကြသည်။ ဟရိပုဥ္စယနိုင်ငံငယ်ကိုလည်း ဖျက်ဆီး၍ သိမ်းပိုက်လိုက်ကြသည်။ ထိုင်းလူမျိုးတို့သည် မြောက်ပိုင်း၌ လန်နာ (Lan na)နိုင်ငံကိုလည်းကောင်း၊ အလယ်ပိုင်း၌ သူခိုထိုင်း (Sukhothai)နိုင်ငံကိုလည်းကောင်း တည်ထောင်လိုက်ကြသည်။ ထိုအချိန်မှ စ၍ ထိုင်းနိုင်ငံဟု ထင်ရှားပေါ်ပေါက်လာလေသည်။

ထိုင်းလူမျိုးတို့သည် ကမ္ဘောဒီးယားတို့၏ လက်အောက်၌ နေစဉ်ကပင် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာကို လက်ခံ ရရှိနေပြီဟု ဆိုသည်။ ထိုင်းရာဇဝင်များအရ မြန်မာနိုင်ငံမှ “အနော်ရထာမင်းကြီးသည် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာကို ဖြန့်ဖြူးပေးခဲ့ကြောင်း၊ အနော်ရထာ၏ ကျေးဇူးကြောင့် ထေရဝါဒတရားတော်များ ရရှိခဲ့ကြောင်း” စသည်ဖြင့် ချီးကျူးရေးသားကြသည်။ ထိုအကြောင်းကို မြန်မာရာဇဝင်တို့၌ မတွေ့ရချေ။

ထိုင်းလူမျိုးတို့သည် လန်နာနှင့် ဆူခိုထိုင်း ၂–နိုင်ငံကို တည်ထောင်ပြီးသည့် နောက်တွင်မူ ထိုင်းဘုရင်တို့သည် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံသို့ ရဟန်းတော်များကို စေလွှတ်၍ ပညာသင်ယူစေခဲ့သည်။ သီရိလင်္ကာမှ ပညာတတ်ဆရာတော်များကိုလည်း ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ပင့်ဆောင်၍ ထေရဝါဒ သာသနာတော်ကို ပြုစုစေခဲ့ကြသည်။

ဤသို့ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသဖြင့် ကမ္ဘောဒီးယားလက်အောက်ခံ ဘဝက ခံယူခဲ့သော မဟာယာနနှင့် ဗြာဟ္မဏအယူဝါဒများမှာ တဖြည်းဖြည်း မြုပ်တိမ်မေးမှိန်သွားရသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ထေရဝါဒက လွှမ်းမိုးလာပြီး ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာသည်သာလျှင် နိုင်ငံတော်ဘာသာ အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလာလေသည်။

ခရစ်နှစ် ၁၉–ရာစု အလယ်ပိုင်းတွင် အုပ်စိုးသော မောင်းကွတ် (Maungkut)ဘုရင်သည် ဘုန်းကြီးသော မင်းတစ်ပါး ဖြစ်သည်။ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာကိုလည်း အလွန်ရိုသေသူ

ဖြစ်သည်။ မိမိကိုယ်တိုင် ၂၇–နှစ်ကြာမျှ မွန်ဆရာတော်ကြီးထံတွင် ရဟန်းဝတ်ခဲ့ပြီးမှ မင်းပြုခဲ့သူလည်း ဖြစ်သည်။

မောင်းကွတ်ဘုရင်သည် သာသနာတော် သန့်ရှင်းစေရန်နှင့် ဝိနည်းစည်းကမ်းများကို လိုက်နာစေရန်အတွက် ထမယုတ်ခေါ်သော ဓမ္မယုတ္တိဂိုဏ်းကို စတင်တည်ထောင်သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ထိုင်းနိုင်ငံ၌–

(၁) ထမယုတ်ဂိုဏ်း (ဓမ္မယုတ္တိဂိုဏ်း)

(၂) မဟာနိကိုင်ဂိုဏ်း (မဟာနိကာယဂိုဏ်း)–

ဟူ၍ ဂိုဏ်းကြီး ၂–ဂိုဏ်း ဖြစ်ပေါ်လာလေသည်။

ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ ထေရဝါဒဖြစ်စဉ်

အင်ဒိုချိုင်းနား ကျွန်းဆွယ်ကြီးသည် အေဒီ ၁–ရာစုလောက်ကပင် အိန္ဒိယကုန်သည်များ ကူးသန်း သွားလာရာ ဖြစ်ခဲ့သည်။ အင်ဒိုချိုင်းနားကို ရှေးအခါက အာနံဟု ခေါ်ကြသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ ပလ္လဝါလူမျိုးတို့သည် အာနံဒေသသို့ ကုန်ရောင်း ကုန်ဝယ် လာရောက်ကြသည်။ အချို့ ပလ္လဝါတို့သည် စမ္ပာ (Shanpa) အရပ်တွင် အခြေချကာ စုမတြား (သုမိတ္တ)၊ ဂျာဗားနှင့် အရှေ့အိန္ဒိယကျွန်းစုများသို့ ကူးသန်းနေခဲ့ကြသည်။ နှစ်ရှည်လာသောအခါ စမ္ပာသည် ကုန်သွယ်ဆိပ်ကမ်းဖြစ်၍ စည်ကားလာသည်။

ပထမဦးဆုံး စမ္ပာဒေသကို အုပ်စိုးသော ဘုရင်မှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံ ပလ္လဝါနေပြည်တော် ကန်ချီမှ ဗြာဟ္မဏအနွယ်ဝင် ကောဏ္ဍညဖြစ်သည်။ ကောဏ္ဍညသည် မင်းပြု၍ ဘိသိက်ခံသောအခါ ပလ္လဝါမင်းများ ခံယူသော ဘွဲ့အတိုင်း ဝရမန် (Varman) ဟူသော ဘွဲ့ကို ခံယူသည်။

ထိုအချိန်က မင်းများသည် ဟိန္ဒူဘာသာကို အဓိကအားဖြင့် ကိုးကွယ်ကြသည်။ ထေရဝါဒမှ ခွဲထွက်ထားသော သဗ္ဗတ္ထိဝါဒီဂိုဏ်းလည်း အနည်းအကျဉ်း ရှိသည်ဟု သိရသည်။

ကမ္ဘောဒီးယားတောင်ပိုင်း၌ ဟိန္ဒူမင်းများ အုပ်စိုးနေချိန်တွင် မြောက်ပိုင်းဒေသ၌မူ ကမ္ဗူဇဟူသော လူမျိုးများ နေထိုင်ကြသည်။ ထိုလူမျိုးတို့သည် အေဒီ ၄၃၅–ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘောဇနိုင်ငံကို ထူထောင်ကြသည်။ ကမ္ဘောဇမင်းများသည် မိမိတို့၏ နယ်မြေတွင် ဗုဒ္ဓသာသနာ့အဆောက်အအုံများကို ဆောက်လုပ်ကြ၏။ စေတီပုထိုးတို့ကို တည်ထားကြ၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာကို စုမတြာကျွန်း၊ သီရိဝိဇယနိုင်ငံမှ ရယူကိုးကွယ်ကြသည်။

အေဒီ ၉–ရာစုတွင် ဇယဝရမန် (Jaya Varman) မင်းသည် ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံတွင် အင်ကောအမည်ရှိသော မြို့တော်ကို တည်ဆောက်သည်။ အင်ကောအဓိပ္ပာယ်မှာ မင်းနေပြည်ဖြစ်သည်။ အင်ကောနေပြည်တော်၌ အင်ကောဝပ်ခေါ် ဘုရားကျောင်းကြီးကိုလည်း ကြီးကျယ်ခမ်းနားစွာ ဆောက်လုပ်သည်။ ထိုကျောင်းကြီးသည် ကမ္ဘာ့အံ့ဖွယ်များအနက် တစ်ခု အပါအဝင်ဖြစ်သည်။

အင်ကောဘုရင်တို့သည် ဟိန္ဒူဘာသာဝင်များ ဖြစ်သော်လည်း မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာကိုလည်း အားပေး ချီးမြှောက်ခဲ့ကြသည်။

သတ္တမ ဇယဝရမန်နှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ

အေဒီ ၁၁–ရာစုခန့်တွင်မူ ဗုဒ္ဓဘာသာကို ယုံကြည်ကိုးကွယ်သော မင်းများ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ထိုအချိန်က ဗုဒ္ဓဘာသာမှာ မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာ ဖြစ်၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာကို အားပေးသော မင်းများအနက် သတ္တမမြောက် ဇယဝရမန်မင်းသည် အကြီးကျယ်ဆုံး အားပေးသောမင်းတစ်ပါး ဖြစ်သည်။ ထိုမင်းသည် အခြား နိုင်ငံတော်ဖွံ့ဖြိုးရေးကိုလည်း စွမ်းစွမ်းတမံ ဆောင်

ရွက်သည်။ အင်ကောမြို့တော်သစ်ကို ၁၂–ရာစု အတွင်း၌ တည်ဆောက်ခဲ့သည်။

အင်ကောမြို့တော်သစ်ကို အလျား ၂–မိုင်၊ အနံ ၂–မိုင် ကျယ်ဝန်းသော စတုရန်းပုံဖြင့် တိကျစွာ ဆောက်လုပ်ထား၏။ မြို့တော် အလယ်ဗဟိုတွင် ဘာယွန်အမည်ရှိသော ဗုဒ္ဓဘာသာ ကျောင်းကြီးကိုလည်း ဆောက်လုပ်သည်။ ဘာယွန်ကျောင်းကြီးသည် ပေပေါင်း ၁၃၀–မြင့်သည်။ ဝရမန်မင်းသည် ကျောင်းတော်ကြီးကို အနုပညာလက်ရာ များစွာတို့ဖြင့် ခြယ်မှုန်း ဆောက်လုပ်သည်။ ကျောင်းတော်ကြီး၏ ဗဟိုမျှော်စင်ကြီးတွင် ဥာဏ်တော် ၁၀၂–ပေရှိ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်ကြီးကို ထုလုပ်ပူဇော်ထားလေသည်။

ဝရမန်မင်းသည် နန်းစံပြီးနောက် ၅–နှစ်အကြာတွင် တာပရွှန်ခေါ် ကျောင်းတိုက်ကြီးကို လည်း တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ ကျောင်းတော်ကြီးမှာ မိဖုရားကြီး၏ မယ်တော်အတွက် ရည်စူး၍ ဆောက်လုပ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

တာပရွှန်ကျောင်းတော်ကြီး ဆောက်လုပ်ရန်အတွက် ကျေးရွာပေါင်း ၃၁၄၀–မှ ရွာသူ ရွာသားပေါင်း ၇၉၃၆၅–ယောက်ကို အလုပ်တာဝန် ပေးခဲ့သည်ဟု ဆိုပါသည်။ ထိုကျောင်းတိုက်ကြီး အတွင်း၌–

– ဆရာတော်ကြီးပေါင်း ၁၈–ပါး ၊
– ရဟန်းတော်ပေါင်း ၂၇၄၀–ပါး ၊
– သာမဏေပေါင်း ၂၂၀၂–ပါး သီတင်းသုံး နေထိုင်ကြလေသည်။

အေဒီ ၁၂–ရာစုလောက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ ရဟန်းတော် တစ်ပါးသည် ကမ္ဘောဒီးယား နိုင်ငံသို့ ကြွရောက်၍ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓသာသနာကို ဟောကြားဖြန့်ဖြူးပေးခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် ကမ္ဘောဒီးယားဘုရင်တို့သည် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာကို နှစ်ခြိုက်ကြသဖြင့် အားပေး ကူညီခဲ့ကြသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ထေရဝါဒသာသနာ ပြန့်ပွားလာရာ ၁၃–ရာစု ကုန်ချိန်၌ မဟာယာနနှင့် ဟိန္ဒူဘာသာတို့ ပျောက်ကွယ်သွားလေသည်။

၁၄–ရာစုလောက်တွင် သီရိလင်္ကာဗုဒ္ဓဘာသာနှင့်လည်းကောင်း၊ ထိုင်းနိုင်ငံ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာတို့နှင့်လည်းကောင်း ဆက်သွယ်မိကြသည်။ ထိုမှ နောက်ပိုင်းတွင် ထေရဝါဒသာ အခြေခိုင်၍ တည်တံ့လာခဲ့သည်။

ယခုအချိန်တွင် ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ၌ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာသည် နေမင်းပမာ လမင်း အလား ထင်ရှားနေလေသည်။

လောနိုင်ငံ ထေရဝါဒဖြစ်စဉ်

လော (လာအို) နိုင်ငံသည် ၁၄–ရာစု ရောက်မှ သီးခြားနိုင်ငံ ပေါ်ပေါက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ လောနိုင်ငံ ဖြစ်ပေါ်လာရေးအတွက် ခမာတို့က အကူအညီ ပေးခဲ့ကြရသည်။

လောနိုင်ငံတွင် အစောပိုင်းကာလများက မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာလည်း ထွန်းကားခဲ့ဖူး သည်။ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာကိုမူ ခမာ (ကမ္ဘောဒီးယား)နှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့မှ တစ်ဆင့် ရရှိခဲ့သည် ဟု ဆိုပေသည်။

လောနိုင်ငံဘုရင်တို့သည် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာကို အားပေး ချီးမြှောက်ကြသဖြင့် ၁၄–ရာစုကျော် ကာလကပင် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ကြေညာနိုင်ခဲ့ကြ သည်။ လောနိုင်ငံသည် ကွန်မြူနစ်များ အုပ်စိုးသော ကာလ၌လည်း ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာမှာ ယိမ်းယိုင် ပြိုကွဲခြင်း မရှိဘဲ တည်တံ့ခိုင်မြဲခဲ့သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ အရှိန်အဝါ ကျဆုံးခြင်း မရှိဘဲ ပို၍ပင် တိုးတက်နေသည်ဟု ဆိုရပေမည်။ ယခုအချိန်တွင် လောနိုင်ငံရှိ လူဦးရေ ၉၅–ရာနှုန်းမှာ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ ဖြစ်နေကြလေသည်။

အခန်း (၃)

ထေရဝါဒ သံဂါယနာပွဲများ

သံဂါယနာ နိဒါန်း

ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်သည် မဟာသက္ကရာဇ် ၁၄၈–ခု၊ (ဘီစီ ၅၄၄) ကဆုန်လပြည့် အင်္ဂါနေ့တွင် ကုသိနာရုံပြည် အင်ကြင်းဥယျာဉ်၌ ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မူလေသည်။

ရှင်မဟာကဿပ မထေရ်မြတ်သည် နောက်ပါရဟန်း ၅၀၀–ခြံရံလျက် မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြင်ရန် ပါဝါပြည်မှ ကုသိနာရုံပြည်သို့ ကြွလာကြသည်။ မထေရ်မြတ်နှင့် အဖွဲ့သည် လမ်းခရီးအကြား၌ ရာသီဥတု ပူပြင်းသောကြောင့် သစ်ပင်အောက်၌ နားခိုနေကြသည်။ ထိုစဉ် အာဇီဝက တက္ကတွန်းတစ်ယောက်သည် ကုသိနာရုံပြည်မှ ပါဝါပြည်သို့ လာနေ၏။ တက္ကတွန်းသည် အနားယူနေသော ရှင်မဟာကဿပနှင့် တွေ့ဆုံရသည်။

ရှင်မဟာကဿပ မထေရ်မြတ်က မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အကြောင်းကို မေးမြန်းလေရာ " ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုသွားပြီ ဖြစ်ကြောင်း " လျှောက်ထားသည်။ ရဟန်းသံဃာတို့သည် ထိုသတင်းကို သိလိုက်ရသဖြင့် ဆောက်တည်ရာ မရတော့ဘဲ ဝမ်းနည်း ပူဆွေး၍ ငိုကြွေးကြလေသည်။

အခြား ရဟန်းတော်များ ငိုကြွေးနေကြသော်လည်း သုဘဒ်ရဟန်းမှာမူ ငိုကြွေးရမှန်း မသိ။ ဘုရားမရှိတော့သည်ကိုပင် ဝမ်းသာနေ၏။ သုဘဒ်ရဟန်းသည် ငိုကြွေးသော ရဟန်းတော်တို့ကို အားပေးစကား ပြောကြားသည်။

" ငါ့ရှင်တို့၊ ဘာဖြစ်လို့ ငိုကြွေးနေကြသနည်း၊ ငါတို့ဟာ ဂေါတမရဟန်းကြီး လက်က လွတ်မြောက်သွားပြီ၊ ဂေါတမရှိတုန်းကဆိုလျှင် ငါတို့ကို 'ဒီအမှု မလုပ်နှင့်၊ ဒီအမှုကို လုပ်ရမည်' ဆိုပြီး ကန့်သတ်ချက်တွေ ပြုလုပ်နေခဲ့သည်၊ သူမကြိုက်တာ လုပ်လျှင် ဘယ်အာပတ်သင့်စေဆိုပြီး ဥပဒေပညတ်ချက်တွေနှင့် တားဆီးနေသည်၊ ဂေါတမဟာ ငါတို့ကို ညှဉ်းပန်း နှိပ်စက်နေသူ ဖြစ်သည်၊ ခုတော့ ငါတို့ပြုလိုသမျှ ပြုနိုင်ကြပြီ၊ လုပ်ချင်ရာကို လုပ်နိုင်ပြီ၊ လွတ်လပ်ပြီ၊ "

သုဘဒ်ရဟန်း၏ စကားကို ကြားရသဖြင့် ရှင်မဟာကဿပ မထေရ်ကြီးသည် " ယခု အချိန်ကပင် မဖွယ်မရာ ပြောဆို စည်းရုံးနေပြီ၊ နောက်တစ်ချိန်တွင် ဒီရဟန်းမျိုးတွေ တိုးပွားလာ ပါက အဓမ္မမှုများ တွင်ကျယ်လာတော့မည်၊ သာသနာတော်လည်း အားနည်းလျော့ပါးချေတော့မည်၊ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် ဟောကြားထားသော ဓမ္မဒေသနာတော်တို့ကို သံဂါယနာ တင်ထားမှသာလျှင် သင့် တော်လိမ့်မည်၊ " ဟု ကြံစည် စဉ်းစားမိလေသည်။

ရှင်မဟာကဿပနှင့် အဖွဲ့သည် ကုသိနာရုံပြည်သို့ ရောက်လာသောအခါ ဘုရားရှင်၏ ရုပ်ကလာပ်တော်ကို တေဇောဓာတ် လောင်ကျွမ်းစေခြင်း၊ ဓာတ်တော်ဖြန့်ချိခြင်း ကိစ္စတို့ကို ဆောင်ရွက်ရသည်။ ထို့နောက် နယုန်လဆန်း ၅–ရက်နေ့တွင် ဓာတ်တော်ထားရာ ဇရပ်၌ သံဃာ အစည်းအဝေး ကျင်းပသည်။

သံဃာအစည်းအဝေးကြီးတွင် ရှင်မဟာကဿပ မထေရ်ကြီးက သံဂါယနာတင်ပွဲ ကျင်းပရေးကို အဆိုပြု လျှောက်ထားသည်။

" ငါ့ရှင်တို့၊ သုဘဒ်ရဟန်းလို ရဟန်းဖျင်းများ အသင်းအပင်း များခဲ့လျှင် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ ဩဝါဒဒေသနာတော်များ ကွယ်ပသွားနိုင်ပါသည်၊ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာတော်များ မပျက်မစီး တည်ရှိနေမှသာလျှင် ဘုရားရှင်၏ သာသနာတော် အရှည်တည်တံ့နေမည် ဖြစ်ပါသည်၊ ဒေသနာ

တော် တည်တံ့နေသမျှ ဘုရားရှင် သက်တော်ထင်ရှား ရှိနေသကဲ့သို့ ဖြစ်ပါမည်၊ သို့ဖြစ်၍–

– မသူတော်တရား မပြန့်ပွားမီ
– သူတော်တရား မပျောက်ပျက်မီ
– အလဇ္ဇီ အဝိနယဝါဒီ မပြန့်ပွားမီ
– လဇ္ဇီတို့၏ ဝိနည်းတရား မပျက်ပြားမီ
– အဓမ္မဝါဒီတို့ အင်အား မကောင်းမီ
– ဓမ္မဝါဒီတို့ အားမနည်းမီ–

ဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မူသော သုတ္တန်ဒေသနာတော်၊ ဝိနည်းဒေသနာတော်၊ အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်တို့ကို စုပေါင်း၍ သံဂါယနာ တင်ကြပါကုန်အံ့၊ ”ဟု လျှောက်ထားသည်။

ရှင်မဟာကဿပ၏ အဆိုပြုချက်ကို သံဃာတော်တို့က “ အရှင် တင်ပြသော အကြောင်းမှာ အလွန်သင့်လျော်လှပါသည်၊ သံဂါယနာတင်ရန်အတွက် အရှင်ဘုရားက ဦးဆောင်ဦးရွက် ပြု၍ သင့်လျော်မည့် သံဃာတို့ကို ရွေးကောက်တော်မူပါ၊ ”ဟု လျှောက်တင်ကြလေသည်။

ပထမ သံဂါယနာပွဲတော်

ရှင်မဟာကဿပ မထေရ်ကြီးသည် သံဂါယနာတင်ပွဲ ကျင်းပနိုင်ရန်အတွက် ပရိယတ္တိဓမ္မ ကျွမ်းကျင်တော်မူသော ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တရဟန္တာ ၄၉၉–ပါးတို့ကို ရွေးချယ် စိစစ်၍ စာရင်းကောက်ယူသည်။ သံဂါယနာတင်ပွဲအတွက် ရဟန္တာ ၅၀၀–ပါဝင်ရန် ရည်ရွယ်ထားသည်။ ထိုအထဲတွင် ရှင်အာနန္ဒာ ပါဝင်ရန်လည်း ရည်ရွယ်ထားသည်။ သို့သော်လည်း ထိုအချိန်၌ ရှင်အာနန္ဒာမှာ သောတာပန် အဆင့်သာ ရှိနေသေးသည့်အတွက် စာရင်းမသွင်းနိုင်သေးပေ။

ထိုအခါ အခြားသံဃာတော်တို့က ရှင်အာနန္ဒာသည် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်ပင် ဖြစ်သော်ငြားလည်း တရားတော်အရာမှာ ဘဏ္ဍာစိုးကြီး ဖြစ်ကြောင်း၊ ဓမ္မက္ခန္ဓာပေါင်း ၈၄၀၀၀–ကို ဘုရားရှင် ရှေ့တော်မှာ သင်ကြား၍ နှုတ်တွင် ဆောင်ထားနိုင်သူ ဖြစ်ကြောင်း၊ မြတ်စွာဘုရား၏ အလုပ်အကျွေး ဖြစ်ခဲ့သော လက်ရင်းတပည့်ကြီး ရှင်အာနန္ဒာကို ချန်ထားပြီး သံဂါယနာ မတင်သင့်ကြောင်း လျှောက်ထားကြသည်။

ထိုအခါမှ ရှင်မဟာကဿပသည် ရှင်အာနန္ဒာကို ရွေးကောက်၍ သံဃာတော် ၅၀၀–ပြည့်သွား၏။

ရှင်အာနန္ဒာသည် မိမိကို ရွေးချယ်ပြီးနောက် ရဟန္တာအဖြစ်ဖြင့် သံဂါယနာတင်ပွဲ ဝင်ရန် တရားဓမ္မကို ရှုကြည့်အားထုတ်လေရာ သံဂါယနာတင်ပွဲ မတိုင်မီ ရဟန္တာ ဖြစ်သွားလေသည်။

ရှင်မဟာကဿပသည် သံဃာတော် ၅၀၀–ကို ရွေးချယ်ပြီးနောက် သံဂါယနာတင်မည့် နေရာအတွက် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ကို ရွေးချယ်လိုက်သည်။ သံဂါယနာတင်မည့် သံဃာတို့သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ ဝါဆို ဝါကပ်ရမည်။ အခြား သံဃာတို့ကိုမူ အခြားမြို့ရွာများ၌ ဝါဆိုစေ၏။

သံဃာတော်တို့သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ ဝါကပ်ပြီးနောက် ရဟန်းတော် ၈–ပါးကို ရွေးချယ်၍ အဇာတသတ်မင်းထံ စေလွှတ်သည်။ သံဂါယနာတင်ပွဲကြီးတွင် အဇာတသတ်မင်းက ပစ္စည်း ၄–ပါးဒါယကာ ပြုလုပ်၍ အာဏာစက်ဖြင့် ကူညီရန် မေတ္တာရပ်ခံသည်။

အဇာတသတ်မင်းသည် ရဟန်းတော်တို့ အမိန့်ရှိသည်ကို ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ လက်ခံလိုက်၏။ ထို့နောက် သံဂါယနာတင်ရန်အတွက် ဝေဘာရတောင် စရည်းပင်ကြီးရှိရာ သတ္တပဏ္ဏိလိုဏ်ဂူဝ၌ ကြီးကျယ်ခမ်းနားသော မဏ္ဍပ်ကြီးကို ဆောက်လုပ်ပေးသည်။

ရှင်မဟာကဿပနှင့် သံဃာတော် ၅၀၀–တို့သည် ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုပြီးနောက်

၃–လအကြာ မဟာသက္ကရာဇ် ၁၄၈–ခု၊ ဝါခေါင်လပြည့် (လဆုတ် ၄–ရက်ဟုလည်း ဆို၏) နေ့၌ သံဂါယနာတင်ပွဲကို ဆင်နွှဲကျင်းပကြလေသည်။

သံဂါယနာတင်ပွဲတွင် ပထမသံဂီတိနာယက ပုစ္ဆက (အမေးပုဂ္ဂိုလ်) အဖြစ် ရှင်မဟာကဿပက ဆောင်ရွက်သည်။

ဝိနည်းပိဋကတော်ကို ဘုရားရှင် ရှိစဉ်က ဧတဒဂ်ထားခဲ့သော ရှင်ဥပါလိ မထေရ်က ဝိဿဇ္ဇက (အဖြေပုဂ္ဂိုလ်) ပြု၍ ဖြေဆိုရသည်။ ရှင်အာနန္ဒာသည် ပိဋကတ်တော်အားလုံးကို မျက်ကွယ်မရှိ နာကြားခဲ့သူ ဖြစ်၏။ သို့သော်လည်း ရှင်ဥပါလိမှာ ဝိနည်းအရာ၌ ဧတဒဂ်ထားခြင်း ခံရသည်ကို လေးစားသောအားဖြင့် ရှင်ဥပါလိကို ဝိဿဇ္ဇကအဖြစ် ဆောင်ရွက်စေခြင်း ဖြစ်၏။

ထို့နောက် သုတ္တန်ပိဋကနှင့် အဘိဓမ္မာပိဋက ဒေသနာတို့ကို ရှင်အာနန္ဒာ မထေရ်က ဝိဿဇ္ဇကပြု၍ ဖြေကြားလေသည်။

ဤကဲ့သို့ အမေး အဖြေများ ပြုလုပ်ပြီးနောက် သံဃာတော် ၅၀၀–တို့က ပေါင်းစု၍ ရွတ်ပြန် သရဇ္ဈာယ်တော်မူကြသည်။ ထိုပထမအကြိမ် သံဂါယနာတင်ပွဲမှာ ၇–လကြာမှ ပြီးမြောက်ခဲ့လေသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့သည် သာသနာသက္ကရာဇ်ကို ထိုနှစ်မှ စ၍ ရေတွက်ခဲ့ကြသည်။ သာသနာနှစ် အစကို ကမ္ဘာ့သမိုင်း ပညာရှင်တို့က ဘီစီ ၄၈၇–ဟု လည်းကောင်း၊ ၄၈၅–ဟုလည်းကောင်း အမှတ်အသား ပြုကြသည်။ သီဟိုဠ်မူ၌ ဘီစီ ၅၄၄–ကို အတည်ပြုထားကြသည်။

ဒုတိယ သံဂါယနာပွဲတော်

သာသနာတော်နှစ် ၁၀၀၊ ခရစ်မပေါ်မီ ဘီစီ ၃၈၇–အရောက်တွင် ဝေသာလီပြည် ဝဇ္ဇီတိုင်းသား ရဟန်းတို့သည် ဝိနည်းတော်နှင့် မညီသော အဓမ္မဝတ္ထု ၁၀–ပါး (ဒသဝတ္ထုက)အကျင့်ကို ကျင့်ကြံ ပြုမူလာကြသည်။ (ဤ၁၀–ပါးကို အထက်က ဖော်ပြခဲ့ပြီ။)

ထိုအခါ ဓမ္မဝါဒီ မထေရ်တို့သည် အဓမ္မဝါဒီတို့၏ ဝိနည်းဒေသနာ ပြုပြင်ကျင့်သုံးမှုကို ပယ်ရှားလိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မဝါဒီကို ကျစ်လျစ်ခိုင်မာစေလိုသောကြောင့်လည်းကောင်း သံဂါယနာတင်ရန် စီမံကြရပြန်သည်။

ထိုသံဂါယနာတင်ပွဲကို ရှင်အာနန္ဒာ၏ တပည့်ကြီးများဖြစ်သော သက်တော် ၁၈၀–ရှိ အရှင်ရေဝတမထေရ်၊ အရှင်သဗ္ဗကာမိမထေရ်၊ အရှင်သာဠှမထေရ်၊ အရှင်ခုဇ္ဇသောဘိတမထေရ်၊ အရှင်မဟာယသမထေရ်၊ အရှင်သမ္ဘူလမထေရ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အရှင်အနုရုဒ္ဓါ၏ သဒ္ဓိဝိဟာရိကတပည့် အရှင်ဝိသဘဂါမိမထေရ်၊ အရှင်သုမနမထေရ်တို့သည်လည်းကောင်း ဒုတိယသံဂါယနာပွဲအတွက် ဦးဆောင်ဦးရွက် ပြုသူများ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုအထဲမှ အချို့မထေရ်တို့သည် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်ကို တွေ့ကြုံ ဖူးမြင်ခဲ့ရသူများ ဖြစ်သည်။

အထက်ပါ မထေရ်တို့ အထဲက အရှင်မဟာယသမထေရ်ကို အမှူးထား၍ ရဟန္တာ ၇၀၀–တို့သည် ဝေသာလီပြည် ဝါလိကာရုံကျောင်းတော်ကြီး၌ ၈–လတိုင်တိုင် ဒုတိယ သံဂါယနာတင်ပွဲကို ကျင်းပကြသည်။ ယင်းသံဂါယနာတင်ပွဲကို ဝေသာလီပြည် ကာလာသောမင်းကြီးက ပစ္စည်း ၄–ပါးဖြင့် သာသနာ့ဒါယကာ ပြုလုပ်၍ အာဏာစက်ဖြင့် ဖြည့်စွက်ကူညီခဲ့လေသည်။

တတိယ သံဂါယနာပွဲတော်

ပါဋလိပုတ်ပြည် အသောက (သီရိဓမ္မာသောက) မင်း လက်ထက်တွင် ဗုဒ္ဓသာသနာတော် စည်ပင်ဖွံ့ဖြိုးနေ၏။ အသောကမင်းသည် စောစောပိုင်းက ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မဟုတ်သော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြစ်လာခဲ့သည်။

အသောကမင်းသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြစ်ပြီးနောက် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို အကြီးအကျယ် ချီးမြှောက်သည်။ သို့အလျောက် သာသနာ့ဝန်ထမ်း ရဟန်းယောကျ်ား၊ ရဟန်းမိန်းမများ အမြောက်အမြား တိုးပွားလာ၏။

ဤအခြေအနေကို အခွင့်ကောင်းယူလျက် သာသနာ့ပြင်ပမှ တိတ္ထိတို့သည် ဗုဒ္ဓသာသနာတွင်းသို့ ဝင်၍ ရဟန်းပြုလုပ်ကြသည်။ ယင်းတိတ္ထိတို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာကို ယုံကြည်၍ ဝင်ရောက်လာသူများ မဟုတ်ကြ။ သာသနာတော်တရားကိုလည်း မသင်ကြားကြပေ။

ထိုရဟန်းတု ရဟန်းယောင်တို့သည် ဗုဒ္ဓတရားနှင့် မစပ်ဆိုင်သော အယူဝါဒများကို ဗုဒ္ဓတရားတော်အဖြစ် ဟောပြောနေကြသည်။ မိမိတို့၏ အယူဝါဒများကို ဗုဒ္ဓဘာသာ တရားထဲသို့ ထည့်သွင်းနေကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓ၏ ဓမ္မဒေသနာများမှာ သန့်စင်မှု မရှိတော့။

အချို့ရဟန်းတို့ကမူ မီးကို ပူဇော်ကြသည်။ လုပ်ကျွေးကြသည်။ နေကို ပူဇော်ကြသည်။ လုပ်ကျွေးကြသည်။ ဗုဒ္ဓရဟန်းတော် အမည်ခံပြီး သာသနာ့ပြင်ပ ကိုးကွယ်မှုများကို ပူဇော်ကိုးကွယ်နေကြသည်။ သံဃာစစ် သံဃာမှန်တို့သည် ဖော်ပြပါ ရဟန်းတုများနှင့် အပေါင်းအသင်း မပြုကြ။ ဥပုသ်ပဝါရဏာစသော သံဃာ့ကံများကို မပြုလုပ်ကြချေ။

အသောကာရုံကျောင်းတိုက်ကြီး၌ နေထိုင်သော သံဃာတို့သည် ဤသို့ အယူဝါဒ ကွဲပြားနေသည်မှာ ၇–နှစ်တာမျှ ကြာမြင့်ခဲ့သည်။ အသောကအုပ်ချုပ်သော နယ်မြေ အရပ်ရပ်တွင်လည်း ဤသို့ပင် သာသနာတော်ရေး မစင်ကြယ်မှုများ၊ အယူဝါဒ ရောထွေးနေမှုများ ကျယ်ပွားပြန့်ကားနေလေသည်။

အသောကမင်းသည် ဤကဲ့သို့ မသန့်ရှင်း မစင်ကြယ် ဖြစ်နေသော ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို သန့်ရှင်းသော သာသနာ ဖြစ်စေရန် စီမံသည်။ အသောကမင်းသည် ဗုဒ္ဓသာသနာတွင်း ဝင်ရောက်နေကြသော ရဟန်းတု ရဟန်းယောင်တို့ကို ဝါဒရေးရာနှင့် ပတ်သက်၍ စစ်မေးသည်။ ရဟန်းယောင်တို့သည် ဗုဒ္ဓဝါဒ အစစ်အမှန်ကို မဖြေကြားနိုင်ကြ။ ဗုဒ္ဓဝါဒပြင်ပမှ အယူဝါဒများကို ဗုဒ္ဓဝါဒအဖြစ် ရောနှော ဖြေဆိုကြသည်။

အသောကမင်းသည် ဤကဲ့သို့ စစ်ဆေးပြီးနောက် ဗုဒ္ဓဝါဒအမှန်ကို မဖြေနိုင်သော ရဟန်းတု တိတ္ထိပေါင်း ၆၀၀၀၀ (ခြောက်သောင်း) ကို အဝတ်ဖြူလဲ၍ လူထွက်စေသည်။ အသောကာရုံကျောင်းတိုက်မှ နှင်ထုတ်ပစ်လိုက်သည်။

အသောကမင်းတရားသည် သာသနာတော် သန့်စင်ရေးကို ဆောင်ရွက်ပြီးနောက် ရှင်မဟာမောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ အမှူးပြုသော ရဟန္တာပေါင်း ၁၀၀၀ (တစ်ထောင်) တို့သည် ဗုဒ္ဓ၏ ဓမ္မဒေသနာတော် သန့်စင်ရေးအတွက် တတိယအကြိမ် သံဂါယနာ တင်ရပြန်သည်။

တတိယသံဂါယနာတင်ပွဲကို သာသနာနှစ် ၂၃၅ (ဘီစီ ၂၅၂) ခု၊ နယုန်လမှ စ၍ ပြုလုပ်ရာ ၉– လကြာမှ ပြီးမြောက်သည်။ ထိုတတိယ သံဂါယနာတင်ပွဲကြီး၏ သာသနာ့ဒါယကာမှာ အသောကမင်းတရားကြီးပင် ဖြစ်လေသည်။

စတုတ္ထ သံဂါယနာပွဲတော်

စတုတ္ထ သံဂါယနာ မတင်မီ အကြိုနှစ်များက သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ဝဋ္ဋဂါမဏိမင်း နန်းစံခဲ့သည်။ နန်းစံ၍ မကြာမီမှာပင် ကျည်းသားလူမျိုးတို့၏ ဗြဟ္မဏတိဿ သူပုန်ဘေးကြီး ဖြစ်ပွားသည်။ ဝဋ္ဋဂါမဏိမင်းသည် သူပုန်ရန်ဘေးကြောင့် နန်းမှ ဆင်း၍ ထွက်ပြေး ပုန်းအောင်းနေရ၏။

ထိုကာလမှာပင် မိုးကလည်း ခေါင်သဖြင့် သီးနှံများ ပျက်ခဲ့ရာ တစ်ကျွန်းလုံး ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးပြီး ဒုဗ္ဘိက္ခန္တရကပ်ကြီးနှင့် ရင်ဆိုင်ကြရလေသည်။ သံဃာတော်တို့သည် အစာပြတ်သဖြင့် ဗုဒ္ဓ၏ ပိဋကတ်ဒေသနာတို့ကို ရွတ်ဆိုနိုင်ခြင်း မရှိကြပေ။ ထိုအချိန်အထိ သံဃာတို့သည် ဗုဒ္ဓ၏

ဓမ္မဒေသနာတို့ကို နှုတ်ဖြင့်သာ ရွတ်ဆို ထိန်းသိမ်းလာခဲ့ကြသည်။ ဤကဲ့သို့ ငတ်မွတ်ခြင်းဘေးနှင့် ကြုံတွေ့ရသောအခါ ရဟန်းတို့မှာ လေနာရောဂါ ထ၍ ရောဂါဘယများ ဖြစ်ပေါ်လာကြသည်။ သို့သော်လည်း ပိဋကတ်တော်များ မပျောက်စေရန် ကြိုးစား၍ ရွတ်ဆိုထိန်းသိမ်းနေကြရသည်။ အချို့ ရဟန်းတော်များမှာ အာဟာရ ပြတ်၍ ပျံလွန်တော်မူကုန်ကြသည်။

မသေပျောက်ဘဲ ကျန်ရစ်သော သံဃာတော်တို့က ပိဋကတ်တော်တို့ကို နှုတ်ဆင့်ကမ်း၍ ရွတ်ဆို ထိန်းသိမ်းနေကြရသည်။ ဤသို့ ပင်ပန်းကြီးစွာ စောင့်ရှောက်နေရသည်မှာ ၁၂–နှစ်မျှ ကြာမြင့်ခဲ့လေသည်။

ထိုနှစ်များအတွင်း ဝဋ္ဋဂါမဏိမင်းသည် သူပုန်ရန်ကို ပြန်လည် နှိမ်နင်းနိုင်သဖြင့် ဒုတိယအကြိမ် ထီးနန်းကို စံမြန်းရပြန်သည်။

ထိုအခါ ပိဋကတ် ၃–ပုံကို နှုတ်ငုံဆောင်ခဲ့ကြသော ရဟန္တာတို့သည် နှုတ်ဆင့်ကမ်း သယ်ဆောင်ရသဖြင့် တာဝန်ကြီးလှသည်။ အကယ်၍ ဘေးဒုက္ခနှင့် ကြုံသဖြင့် ပြန်ဆိုခြင်း မပြုနိုင်လျှင် ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်များ ပျောက်ကွယ်သွားနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဒေသနာတော် အရပ်ရပ်ကို စာပေဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ထားမှ စိတ်ချရမည်ဟု စဉ်းစားမိကြသည်။

ထို့ကြောင့် သီဟိုဠ်သံဃာ ရဟန္တာတို့သည် ပိဋကတ်တော်များကို ပေလွှာရွက်ပေါ်၌ အက္ခရာစာဖြင့် မှတ်တမ်းပြု၍ သံဂါယနာတင်ကြရန် ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ ယင်းသို့ ဆုံးဖြတ်ပြီးနောက် အရှင်မဟာဓမ္မရက္ခိတ အမှူးပြုသော ရဟန္တာ ၅၀၀–တို့သည် သာသနာနှစ် ၄၅၀–ခုနှစ်တွင် မလယ ဇနပုဒ် အာလောကလိုဏ်ဂူ၌ စတုတ္ထ သံဂါယနာတင်ပွဲကို ကျင်းပကြသည်။ ပိဋကတ်ဒေသနာတို့ကို ပေထက်အက္ခရာ တင်တော်မူကြလေသည်။

ပဉ္စမ သံဂါယနာပွဲတော်

မြန်မာနိုင်ငံကို စိုးအုပ်သော မင်းတုန်းမင်းသည် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၂၀–ခုနှစ်တွင် မန္တလေးရတနာပုံမြို့ကို တည်ထောင်သည်။ မင်းတုန်းမင်းသည် မြို့တော်သစ်၌ ကောင်းမှုတော် လောကမာရဇိန် ကျောက်တော်ကြီးဘုရား၊ အတုမရှိကျောင်းတော်ကြီးစသော ကောင်းမှုတော်များစွာတို့ကို တည်ထားသည်။ ရန်ကုန်မြို့ရှိ ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီးကိုလည်း ထီးတော်အသစ် တင်လှူသည်။

မင်းတုန်းမင်းသည် ၁၂၂၂–ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလက စ၍ ပိဋကတ်သုံးပုံ ပါဠိတော်တို့ကို ပေထက်အက္ခရာ တင်သည်။ ထိုမျှဖြင့် အားမရသေးဘဲ ပိဋကတ်တော်များ အရှည်တည်တံ့ရေးအတွက် ရှေးခေတ် သာသနာပြုမင်းများ မဆောင်ရွက်ဖူးသော ပိဋကတ်တော်တို့ကို ကျောက်ထက်အက္ခရာတင်ရန် ဆန္ဒရှိလာပြန်သည်။

ထို့ကြောင့် စကျင်တောင်မှ ကျောက်ပြားများကို မှာယူ၍ ပိဋကတ်တော် ကျောက်ထက် အက္ခရာတင်လုပ်ငန်းကို ဆောင်ရွက်သည်။ ပိဋကတ်တော်တို့ကို မှုမှန် သန့်စင်ရေးအတွက် အောက်ပါဆရာတော်ကြီးများကို လျှောက်ထား တာဝန်ပေးသည်။

(၁) မိဖုရားခေါင်ကြီး စကြာဒေဝီ၏ ဆရာဖြစ်သော 'ဇာဂရာဘိဝံသ တိပိဋကဓရ မဟာဓမ္မ ရာဇာဓိ ရာဇဂုရု ' ဘွဲ့တော်ရ ဒက္ခိဏာရာမဆရာတော် ။

(၂) သေနတ်ဝန်ကြီးဆရာဖြစ်သော 'နရိန္ဒာဘိ သိရိသဒ္ဓမ္မ ဇောတိပါလဓဇ မဟာဓမ္မရာဇာဓိ ရာဇဂုရု ' ဘွဲ့ရ ဆရာတော် ။

(၃) 'သုမင်္ဂလသာမိ သိရိပဝရ မဏိဓဇ မဟာဓမ္မရာဇာဓိ ရာဂုရု ' ဘွဲ့ရ ဆရာတော်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

လူပုဂ္ဂိုလ်များဘက်မှလည်း ခန်းပတ်မြို့စား၊ ယောမြို့စား၊ မိုင်းခိုင်းမြို့စားစသည့် ပုဂ္ဂိုလ်

တို့ကို ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်စေသည်။

မင်းတုန်းမင်း၏ ကျောက်ထက်အက္ခရာတင် လုပ်ငန်းမှာ သက္ကရာဇ် ၁၂၃၀–ပြည့်နှစ် ကဆုန်လဆန်း ၁၄–ရက်နေ့တွင် ပြီးစီး အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ပိဋကတ်တော်တို့ကို ကျောက်စာဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ရာ၌–

(၁) ဝိနည်းငါးကျမ်း ပါဠိတော် (၁၁၁) ချပ် ၊

(၂) အဘိဓမ္မာ ပါဠိတော် (၂၀၈) ချပ် ၊

(၃) သုတ္တန် ပါဠိတော် (၄၁၀) ချပ် ၊

စုစုပေါင်း ကျောက်ချပ်ရေ ၇၂၉–ချပ် ရှိပေသည်။

မင်းတုန်းမင်းသည် ရှေးရှေးသော မင်းများဖြစ်သည့် အဇာတသတ်၊ ကာလာသောက၊ သီရိဓမ္မာသောက၊ ဝဋ္ဋဂါမဏိမင်းတို့ လက်ထက်ကကဲ့သို့ ပိဋကတ်တော်ကို နှုတ်ဖြင့် ရွတ်ဆိုသော သံဂါယနာ တင်ပွဲကို ပြုလုပ်လိုသောဆန္ဒ ဖြစ်ပေါ်လာပြန်သည်။

ထိုအကြောင်းကို ရွှေမြို့တော်ရှိ တံဆိပ်ရ၊ မရ ဆရာတော်တို့နှင့် ညှိနှိုင်း၍ သံဂါယနာ တင်ပွဲ ကျင်းပရန် ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ ထို့နောက် ဒက္ခိဏာရာမဆရာတော်၊ ဆီးဘန်နီဆရာတော်၊ စီးတော်မြင်းဝန်တိုက်ဆရာတော်တို့ကို အမှူးထား၍ သံဃာတော် ၂၄၀၀–တို့ကို ရွှေနန်းတော်သို့ ပင့်ဆောင်ပြီးလျှင် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၃၃–ခု၊ သာသနာနှစ် ၂၄၁၅–ခု၊ ခရစ်နှစ် ၁၈၁၇–ခု၊ တန်ခူး လပြည့်ကျော် ၁၁–ရက်နေ့တွင် ပဉ္စမ သံဂါယနာတင်ပွဲကို ကျင်းပကြသည်။ ထိုသံဂါယနာ တင်ပွဲတွင် ပိဋကတ်တော်များကို နှုတ်ဖြင့် ရွတ်ဆိုကြရာ ၅–လနှင့် ၃–ရက်ကြာမှ ပြီးမြောက်လေသည်။

ဆဋ္ဌ သံဂါယနာပွဲတော်

မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၄၇–ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် အင်္ဂလိပ် ကိုလိုနီတို့၏ လက်အောက်သို့ ကျရောက်ခဲ့ရသည်။ မြန်မာတို့သည် အင်္ဂလိပ်တို့၏ လက်အောက်က ရုန်းထွက်ရန် နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ကြိုးစားခဲ့ကြသည်။ လူပုဂ္ဂိုလ်များသာမဟုတ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ ရဟန်းတော်တို့လည်း လွတ်လပ်ရေးအတွက် ပါဝင်ဟောပြောကြသည်။ အသင်းအဖွဲ့များ တည်ထောင်၍ လူမျိုး ဘာသာ သာသနာအတွက် အားကြိုးမာန်တက် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ထိုအချိန်က မျိုးချစ်အသင်းများစွာ ပေါ်ပေါက်ခဲ့၏။

သံဃာတော်တို့သည်လည်း အသင်းအဖွဲ့ ထူထောင်၍ သာသနာ ဝေဖြိုးရေးကို ကြိုးစား ခဲ့ကြသည်။ ထိုအဖွဲ့များအနက် ' သံဃသာမဂ္ဂီ ' ခေါ်အဖွဲ့ကြီးသည် အင်အားကောင်းသော အဖွဲ့ကြီး ဖြစ်သည်။

သံဃသာမဂ္ဂီအဖွဲ့မှ သံဃာတော်တို့သည် ခရစ်နှစ် ၁၉၂၀–ပြည့်လွန်နှစ်လောက်ကပင် ဆဋ္ဌမအကြိမ် သံဂါယနာတင်ရန် ဆော်ဩခဲ့ကြသည်။ သို့သော်လည်း အင်္ဂလိပ်အစိုးရသည် သံဂါယနာတင်ရေးကို စိတ်အတွေးမျှ မဝင်ခဲ့ကြပေ။ ဤသို့ဖြင့် ၁၉၄၈–ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေး ရလာသည်။

ထိုအချိန်၌ မြန်မာဆရာတော်ကြီးများသည် ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင်ရန်အတွက် နိုးကြားတက်ကြွ လာကြသည်။ လက်ရှိ ပိဋကတ်တော်များမှာ တစ်ဆင့် ကူးယူရာတွင်လည်းကောင်း၊ ပုံနှိပ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ ပုဒ် ပါဌ် အက္ခရာ ဝါကျ ချို့ယွင်းမှုများ တဖြည်းဖြည်း ပေါ်ပေါက်လာ နေသည်။ ပုဒ် ပါဌ်မမှန် အက္ခရာချို့ယွင်းပါက အဓိပ္ပာယ်ပြန်ဆိုမှုလည်းလွဲမှားနိုင်သည်။ အဓိပ္ပာယ် လွဲမှားပါက ပရိယတ္တိဒေသနာများ ပျက်စီးသွားနိုင်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ပရိယတ္တိဒေသနာ သန့်စင်ရေးအတွက် ဆဋ္ဌမအကြိမ် သံဂါယနာတင်ရန် ဆုံးဖြတ်ကြသည်။

ထိုသံဂါယနာပွဲကြီးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံတော်သမ္မတ ဦးဘဦးက သာသနာ့ဒါယကာ

အဖြစ် ခံယူသည်။ နိုင်ငံတော် အစိုးရအဖွဲ့၏ အကြီးအကဲဖြစ်သူ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုက အထွေထွေ အာဏာစက်ဖြင့် ကူညီဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ယူသည်။

သတိုးသီရိသုဓမ္မ သူဌေးကြီး ဆာဦးသွင်ဦးဆောင်သော နိုင်ငံတော် ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ ကြီးကလည်း တိုင်းသူပြည်သားတို့၏ ကိုယ်စား ပစ္စည်းလေးပါးဖြင့် ထောက်ပံ့ပူဇော်ရန် တာဝန်ယူကြ၏။ ဝန်ကြီးချုပ်ကတော် ဒေါ်မြရီအမှူးပြုသော အမျိုးသမီးများကလည်း သံဂါယနာ ဝေယျာဝစ္စ လုပ်ငန်းများကို အားတက်သရော ပါဝင်၍ လုပ်အားဒါနများ လှူဒါန်းကြသည်။

ဤသို့ အဖက်ဖက်မှ ပြည့်စုံပြီးနောက် မန္တလေးမြို့မှ ညောင်ရမ်းဆရာတော် အဘိဓဇ မဟာရဋ္ဌဂုရု ဘဒ္ဒန္တရေဝတမထေရ် အမှူးပြုသော သံဃာတော် ၂၅၀၀–တို့သည် ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာ အေးကုန်းမြေရှိ မဟာပါသာဏလိုဏ်ဂူတော်ကြီး၌–

– သာသနာသက္ကရာဇ် ၂၄၉၈–ခု ၊

– ခရစ်နှစ် ၁၉၅၄–ခု၊ မေလ (၁၇) ရက် ၊

– မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၁၆–ခု၊ ကဆုန်လဆန်း (၁၅) ရက်–

နေ့တွင် ဆဋ္ဌမအကြိမ် သံဂါယနာတင်ပွဲကို ကျင်းပကြလေသည်။

ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင်ပွဲကြီးသို့ ထိုင်း၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ လာော၊ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံတို့မှ ထေရဝါဒရဟန်းတော် ၁၄၄–ပါး၊ မြန်မာနိုင်ငံမှ ရဟန်းတော် ၂၄၇၃–ပါးတို့က ၂၄၅–ရက် ကြာမြင့်စွာ ရွတ်ပွားတော်မူကြသည်။

ထိုသံဂါယနာတင်ပွဲသို့ ထေရဝါဒ မဟုတ်သော ဂျပန်၊ တိဗက်၊ ဗီယက်နမ်၊ ကိုရီးယား၊ ဂျာဗားကျွန်း၊ မလေးကျွန်း၊ ဆစ်ကင်းပြည်စသော နိုင်ငံတို့မှ မဟာယာနဂိုဏ်း ရဟန်းတော်တို့လည်း သံဂီတိကာရကအဖြစ်လည်းကောင်း၊ အာဂန္တုဧည့်သည်တော်အဖြစ်လည်းကောင်း ကြွရောက်ကြ ပေသည်။

ထိုသံဂါယနာပွဲကြီးတွင် ဆဋ္ဌသံဂီတိပုစ္ဆက (အမေးပုဂ္ဂိုလ်) အဖြစ် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ မဟာစည်ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တသောဘဏ မထေရ်ကလည်းကောင်း၊ ဆဋ္ဌသံဂီတိ ဝိဿဇ္ဇက (အဖြေ ပုဂ္ဂိုလ်)အဖြစ် တိပိဋကဓရ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက ဘဒ္ဒန္တဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ မထေရ်ကလည်း ကောင်း ဆောင်ရွက်တော်မူကြသည်။

ထို့နောက် ပိဋကတ်ဒေသနာတော်တို့ကို စက္ကူထက်၌ အက္ခရာတင်၍ သန့်စင်ရေး ကို ဆောင်ရွက်တော်မူကြသည်။ ဤဆဋ္ဌသံဂါယနာတင်ပွဲကြီးသည် သာသနာတော် ၂၅၀၀– ပြည့်သည့်နှစ်၊ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၁၈–ခု၊ ကဆုန်လပြည့်နေ့၊ ခရစ်နှစ် ၁၉၅၆–ခုနှစ်၊ မေလ ၂၄–ရက်နေ့တွင် ပြီးဆုံးခဲ့လေသည်။

အခန်း (၄)

ထေရဝါဒ ပိဋကတ်တော်

ထေရဝါဒဟူသည်

ထေရဝါဒ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို 'ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်ဝေါဟာရအဘိဓာန် ' ကျမ်း စာမျက်နှာ ၂၇၄–၌–'

"မထေရ် အဆက်ဆက်တို့ မပျောက်မပျက်ရအောင် ဆောင်ထားအပ်သော ထိန်းသိမ်းအပ်သော ဘုရားစကားတော် အယူစကားစဉ် "

"အရှင်မဟာကဿပ အစရှိသော မထေရ် အဆက်ဆက်တို့ မူရင်းမပျက် သံဂါယနာတင်လျက် ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ထားအပ်သော ဘုရားစကားပါဠိတော်အတိုင်း ကျင့်ကြံနေထိုင်သော အယူဝါဒကို ' ထေရဝါဒ ' ဟု ခေါ်သည်။ "–

ဟူ၍ ဖွင့်ပြထားသည်။

ထေရဝါဒရဟန်းတော်တို့သည် မိမိတို့၏ ဓမ္မဒေသနာများကို ပါဠိဘာသာဖြင့် နှုတ်ဆင့်ကမ်း၍လည်းကောင်း၊ စာမှတ်တမ်းဖြင့်လည်းကောင်း ထိန်းသိမ်းလာခဲ့ကြ၏။ ထိုဒေသနာအရပ်ရပ်တို့ကိုစုပေါင်း၍ ' ပိဋကတ်တော် ' ဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။

ပိဋက၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ ' ခြင်းတောင်း ' ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ လူတို့သည် သယ်ယူစရာ ပစ္စည်းများကို ခြင်းတောင်းတို့ဖြင့် သယ်ယူကြ၏။ ထို့အတူ ဗုဒ္ဓတရားတော်တို့ကိုလည်း ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်လက်ထက်တော်မှ စ၍ ခေတ်အဆက်ဆက် မထေရ်မြတ်တို့က လက်ဆင့်ကမ်း၍ သယ်ယူခဲ့ကြသဖြင့် ခြင်းတောင်းနှင့် တင်စားကာ ပိဋကဟူ၍ ခေါ်ဆိုလာခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ ထိန်းသိမ်းလာခဲ့သော ပိဋကများမှာ–

(၁) ဝိနယ ပိဋက ၊

(၂) သုတ္တန္တ ပိဋက ၊

(၃) အဘိဓမ္မ ပိဋက–

ဟူ၍ သုံးမျိုး ရှိသည်။ ထိုသုံးမျိုးလုံးကို ပေါင်းရုံး၍ ခေါ်ဆိုသောအခါ၌ ' ပိဋကတ် ' ဟူ၍ ခေါ်ဆိုကြလေသည်။

(၁) ဝိနယ ပိဋကတော်

ရဟန်းယောကျ်ားနှင့် ရဟန်းမိန်းမများအတွက် သတ်မှတ် ပညတ်ထားသော ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းများ ဖြစ်သည်။ ထိုဝိနယပိဋကကို ၅–ကျမ်း ထပ်မံ ခွဲခြားထား၏။

(က) ပါရာဇိကဏ် ပါဠိတော် ‚ ရဟန်းတော်များအတွက် ရည်ညွှန်းသော သိက္ခာပုဒ် ၄၉–ပါး ပါရှိသည်။

(ခ) ပါစိတ် ပါဠိတော် ‚ ရဟန်းတော်များအတွက် ရည်ညွှန်းသော သိက္ခာပုဒ် ၁၇၈–ပါးနှင့် ဘိက္ခုနီတို့အတွက် ရည်ညွှန်းသော သိက္ခာပုဒ် ၃၁၁–ပါး ပါရှိသည်။

(ဂ) မဟာဝဂ္ဂ ပါဠိတော် ‚ သံဃာများ လိုက်နာရမည့် ကျင့်ဝတ်များ၊ လုပ်နည်း လုပ်ဟန်များကို အခန်း ၁၀–ခုဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။

(ဃ) စူဠဝဂ္ဂ ပါဠိတော် ။ သံဃာ့အဖွဲ့နှင့် ပတ်သက်သော စည်းမျဉ်း ဥပဒေတို့ကို အခန်းပေါင်း ၁၂–ခုတို့ဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။
(င) ပရိဝါ ပါဠိတော် ။ ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်တို့ကို ကျက်မှတ်လိုသူတို့အတွက် အကျဉ်းချုပ် ပြုစုထားသော ကျမ်းဖြစ်သည်။

(၂) သုတ္တန္တ ပိဋကတော်

ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် ရှေးဦးစွာ ဟောကြားသော ဓမ္မစကြာတရားတော်မှ စ၍ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခါနီး နောက်ဆုံးဖြစ်သော ဩဝါဒဒေသနာတော်အထိ ၄၅–နှစ်ပတ်လုံး ဟောကြားတော်မူသည့် ဒေသနာတော် အမျိုးအစားများ ဖြစ်သည်။

ဤသုတ္တန္တ ပိဋကကို နိကာယ်အားဖြင့် ၅–စု ဖွဲ့ထားသည်။ ယင်းတို့မှာ–
(က) ဒီဃနိကာယ် ၊
(ခ) မဇ္ဈိမနိကာယ် ၊
(ဂ) သံယုတ္တနိကာယ် ၊
(ဃ) အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် ၊
(င) ခုဒ္ဒကနိကာယ်တို့ ဖြစ်ပေသည်။

(က) ဒီဃနိကာယ် ။ ရှည်လျားသော သုတ်တို့ကို ပေါင်းစည်းထားသောကြောင့် ဒီဃနိကာယ်ဟု ခေါ်သည်။

ယင်းဒီဃနိကာယ်၌–
(၁) သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ၁၃–သုတ် ၊
(၂) မဟာဝဂ္ဂ ၁၀–သုတ် ၊
(၃) ပါထိကဝဂ္ဂ ၁၁–သုတ် ပါဝင်သည်။

(ခ) မဇ္ဈိမနိကာယ် ။ မရှည်လွန်း မတိုလွန်းအလယ်အလတ်ဖြစ်သော သုတ်တို့ကို ပေါင်းစည်းထားသောကြောင့် မဇ္ဈိမနိကာယ်ဟု ခေါ်သည်။

ယင်းမဇ္ဈိမနိကာယ်၌–
(၁) မူလပဏ္ဏာသ ၅၀–သုတ် ၊
(၂) မဇ္ဈိမပဏ္ဏာယ ၅၀–သုတ် ၊
(၃) ဥပရိပဏ္ဏာသ ၅၂–သုတ် ပါဝင်သည်။

(ဂ) သံယုတ္တနိကာယ် ။ ဒေသနာတော်ချင်း တူညီသော အချက်တစ်ခုခုကို မူထား၍ စုစည်း ပေါင်းစပ်ထားသော သုတ်များကို သံယုတ္တနိကာယ်ဟု ခေါ်သည်။

ယင်းသံယုတ္တနိကာယ်၌–
(၁) သဂါထာဝဂ် သံယုတ်ပေါင်း ၁၁ ၊
(၂) နိဒါနဝဂ် သံယုတ်ပေါင်း ၁၀ ၊
(၃) ခန္ဓဝဂ် သံယုတ်ပေါင်း ၁၃ ၊
(၄) သဠာယတနဝဂ် သံယုတ်ပေါင်း ၁၂ ၊
(၅) မဟာဝဂ် သံယုတ်ပေါင်း ၁၂– ပါဝင်သည်။

(ဃ) အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် ။ ဧကနိပါတ်မှ ဧကာဒသနိပါတ်တိုင်အောင် အပိုင်းငယ် နိပါတ် ၁၁–ခု၊ သုတ်ပေါင်း ၉၅၅၇–သုတ်။

(င) ခုဒ္ဒကနိကာယ် ‌. ရှေးနိကာယ် လေးရပ်တို့မှ နောက်ထပ်ဖြစ်သော ခုဒ္ဒကပါဌစသည့် ကျမ်းအစုကို ခေါ်သည်။

ယင်းခုဒ္ဒကနိကာယ်၌ အောက်ပါကျမ်းများ ပါဝင်သည်။

(၁) ခုဒ္ဒကပါဌ . တိုတောင်းသည့် အစု ၉-မျိုး ပါဝင်သည်။

(၂) ဓမ္မပဒ . ဝဂ်ပေါင်း ၂၆၊ ဂါထာပေါင်း ၄၂၃-ပါဝင်သည်။

(၃) ဥဒါန . ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် ကျူးရင့်သော စကားများ ဖြစ်သည်။ ဝဂ်ပေါင်း ၈-ခုနှင့် ဥဒါန်းပေါင်း ၈၂-ပုဒ် ပါဝင်သည်။

(၄) ဣတိဝုတ္တက . နိပါတ် ၄-ခု၊ သုတ်ပေါင်း ၁၂၀-ပါဝင်သည်။

(၅) သုတ္တနိပါတ . သုတ်ငယ်များ စုပေါင်းထားသည်။ ဝဂ် ၅-ခု၊ သုတ် ၅၄-နှင့် ပုစ္ဆာ ၆၁ ခု ပါဝင်သည်။

(၆) ဝိမာနဝတ္ထု . ဘုံနန်းဗိမာန်ဆိုင်ရာ အဖြစ်အပျက်တို့ကို ဖော်ပြထား၏။ ဝဂ် ၇-ခု၊ ဇာတ် ၈၃-ပုဒ် ပါဝင်သည်။

(၇) ပေတဝတ္ထု . ငရဲလောက၏ ဆင်းရဲတို့ကို ဖော်ပြထား၏။ ဝဂ် ၄-ခု၊ ဝတ္ထုပုဒ်ပေါင်း ၅၀- ပါဝင်သည်။

(၈) ထေရဂါထာ . မထေရ်ကြီး ၁၀၇-ပါး၏ အဆိုအမိန့်များကို နိပါတ် ၂၁-ခုဖြင့် ခွဲခြား ဖော်ပြထားသည်။

(၉) ထေရီဂါထာ . ထေရီမယ် ၇၃-ပါးတို့၏ တင်ပြချက်များကို နိပါတ် ၁၆-ခုဖြင့် ဖွဲ့စည်း ထားသည်။

(၁၀) ဇာတက . ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ ရှေးဖြစ်စဉ်တို့ကို ဖော်ပြထား၏။ အပိုင်းငယ် နိပါတ် ၂၂-ခု၊ ဇာတ်ဝတ္ထုပေါင်း ၅၄၇-ဇာတ် ပါဝင်သည်။

(၁၁) မဟာနိဒ္ဒေသ .သုတ္တနိပါတ်ကျမ်းလာ အဋ္ဌကဝဂ်၏ ဝေါဟာရအဓိပ္ပာယ်တို့ကို ထပ်မံ ဖွင့်ဆိုထားသည်။

(၁၂) စူဠနိဒ္ဒေသ . သုတ္တနိပါတ်ကျမ်းလာ နောက်ဝဂ် ၃-ခုကို ထပ်မံ ချဲ့ဖွင့်ထားသည်။

(၁၃) ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂ . ဓမ္မ၏ အခြေခံ အချက်တို့ကို သရုပ်ခွဲ၍ ဝေဖန်ပြသည်။ ကဏ္ဍကြီး ၃-ခုနှင့် ကဏ္ဍငယ် များစွာ ပါဝင်သည်။

(၁၄) အပဒါန . မွန်မြတ်သော ကျင့်ထုံးတို့ကို ကျင့်သုံးခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ အကြောင်းကို ဖော်ပြထားသည်။ ကဏ္ဍ ၅၅-ခုဖြင့် မထေရ် ၅၅၀-တို့ ဘဝကို ဖော်ပြ ထား၏။ ထို့ပြင် ကဏ္ဍ ၄-ခုတို့ဖြင့် ထေရီ ၄၀-တို့၏ ဘဝကိုလည်း ကောင်း၊ နောက်ဆက်တွဲအဖြစ် ဗုဒ္ဓပဒါနနှင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓပဒါနတို့ကို ဆက်လက် ဖော်ပြထားသည်။

(၁၅) ဗုဒ္ဓဝံသ . ဘုရားရှင်တို့၏ ဘဝဖြစ်စဉ်ကို အစီအစဉ်ဖြင့် ဖော်ပြထား၏။ ထို့ပြင် ဗုဒ္ဓပကိဏ္ဏက ကဏ္ဍနှင့် ဓာတုဘာဇနိယ ကထာတို့ကိုလည်း ထည့်သွင်း ဖော်ပြထားသည်။

(၁၆) စရိယာပိဋက . ဘုရားအလောင်းတော် ပါရမီ ဖြည့်ဆည်းခဲ့သည့် ဘဝတို့ကို ဖော်ပြ သည်။ ဗုဒ္ဓ၏ ရှေးဘဝပေါင်း ၃၅-ခုသာ ပါဝင်သည်။

(၃) အဘိဓမ္မ ပိဋကတော်

သုတ္တန်၊ ဝိနည်းတို့ထက် ကဲလွန်သော သဘောတရားများ၊ နက်နဲသော သဘာဝဓမ္မ များကို စုစည်း ဖော်ပြထားသောကြောင့် အဘိဓမ္မပိဋကဟု ခေါ်သည်။ ဤအဘိဓမ္မ ပိဋကကို

ကျမ်းအားဖြင့် ၇–ကျမ်း ခွဲခြားထားသည်။

(က) ဓမ္မသင်္ဂဏီ . အပိုင်းကြီး ၄–ပိုင်း ခွဲလျက် သက်ရှိ သက်မဲ့အားလုံးတို့၏ ရုပ်နာမ် သဘာဝကို ရေတွက်ပြသည်။

(ခ) ဝိဘင်္ဂ . ဓမ္မသဘာဝကို အဓိပ္ပာယ် ခွဲခြမ်းပြသထားသော ဝိဘင်္ဂခေါ် အဖွင့် ပေါင်း ၁၈–ခု ပါဝင်သည်။

(ဂ) ဓာတုကထာ . ပရမတ္ထတရားတို့ကို ကဏ္ဍ ၁၄–ခု ခွဲခြားကာ နည်း ၄–ပါးတို့ဖြင့်အကျယ် တဝန်း ရှင်းလင်းဖော်ပြထားသည်။

(ဃ) ပုဂ္ဂလပညတ္တိ .ကဏ္ဍကြီး ၁၀–ခုတို့၌ ၁–မှ ၁၀–အထိ ပုဂ္ဂိုလ်အမျိုးအစားတို့ကို နိဒ္ဒေသ အလိုက် ထည့်သွင်းထား၏။

(င) ကထာဝတ္ထု . ဗုဒ္ဓဝါဒ ဂိုဏ်းကွဲများ၏ အယူဝါဒများကို စုပေါင်းတင်ပြထားသည်။ ဝဂ်ပေါင်း ၂၃–ခုဖြင့် ထေရဝါဒမှ သုတ်ပေါင်း ၅၀၀–နှင့် ပရဝါဒမှ သုတ်ပေါင်း ၅၀၀–တို့ကို နှိုင်းယှဉ်ပြထားသည်။

(စ) ယမက . အဘိဓမ္မာသဘောတရားများ ဖြစ်တည်နေပုံကို မူလ၊ ခန္ဓ၊ အာယတန၊ ဓာတု၊ သစ္စ၊ သင်္ခါရ၊ အနုသယ၊ စိတ္တ၊ ဓမ္မ၊ ဣန္ဒြိယဟူသော ယမက ၁၀–ပါးတို့ဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။

(ဆ) ပဋ္ဌာန . ဓမ္မအနုလောမစသည်တို့၌ တိကပဋ္ဌာနစသော ပဋ္ဌာန်း ၆–ပါးတို့ဖြင့် ပွားအပ်သည် ဖြစ်၍ ၂၄–ပါးသော ပဋ္ဌာန်းတို့ကို ရရှိသည်။ ပဋ္ဌာန်း တစ်ပါးစီ၌ ပဋိစ္စဝါရစသော ဝါရ (၇) ပါးတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားသည်။

အထက်က ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော ပိဋကတ်တော်များမှ တစ်ပါး အခြားသော ပါဠိကျမ်းဂန် များလည်း ရှိသေးသည်။ ထိုကျမ်းများသည် ပိဋကတ်သုံးပုံ၏ နောက်ဆက်တွဲကျမ်းများ ဖြစ်သည်။ အဋ္ဌကထာတို့၏ ရှေ့ပြေးဖြစ်သော ပါဠိကျမ်းစာများ ဖြစ်သည်။ ယင်းကျမ်းတို့ကို အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရသည်။

(၁) နေတ္တိပကရဏ .ဓမ္မရေးရာနှင့် ပတ်သက်သော ဝေါဟာရနှင့် အဓိပ္ပာယ်တို့ကို ရှင်းလင်း ဖော်ပြထားသည်။

(၂) ပေဋကောပဒေသ . ပိဋကတ်သုံးပုံမှ ကောင်းနိုးရာရာ အချက်တို့ကို ပေါင်းစု တင်ပြ ထားသည်။

(၃) မိလိန္ဒပဉှာ . ပိဋကတ်တော်တွင် အကျယ်တဝင့် ပါရှိသော သတိ၊ သမာဓိ၊ပညာ စသည့် အကျင့်တရားများ၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာစသော အဖြစ်တရားများ ကို စေ့စပ်စွာ ဆွေးနွေးတင်ပြထားသည်။

ဗုဒ္ဓကျမ်းစာ စိစစ်ရာ

ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဗုဒ္ဓဘုရား ဟောကြားသော ပိဋကတ်သုံးပုံ တရားစုံတို့ ကို စတုတ္ထ သံဂါယနာတင်ပွဲ၌ ပေရွက်ဖြင့် အက္ခရာတင်ခဲ့ကြ၏။

ပဥ္စမ သံဂါယနာတင်ပွဲ၌ ကျောက်စာဖြင့် အက္ခရာတင်၍ မှတ်တမ်းပြုခဲ့ကြသည်။

ဆဋ္ဌ သံဂါယနာတင်ပွဲတွင်မူ စက္ကူဖြင့် အက္ခရာတင်၍ မှတ်တမ်း ပြုခဲ့ကြသည်။ ဆဋ္ဌ သံဂါယနာမှ မှတ်တမ်း ပြုရာ၌ ‘ ဆဋ္ဌမူ ’ခေါ် စာအုပ်များဖြင့် ဤသို့ ခွဲခြား ရိုက်နှိပ်ထားကြ၏။

ကျမ်းအမည်	**ကျမ်းရေ**	**စာအုပ်ရေ**
ဝိနည်း	၅	၅
ဒီဃနိကာယ်	၃	၃

မဇ္ဈိမနိကာယ်	၃	၃
သံယုတ္တနိကာယ်	၅	၃
အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်	၁၁	၃
ခုဒ္ဒကနိကာယ်	၁၉	၁၁
အဘိဓမ္မာ	၇	၁၂
စုစုပေါင်း	၅၃	၄၀

စတုတ္ထ၊ ပဉ္စမ၊ ဆဋ္ဌ သံဂါယနာတင်ပွဲတို့၌ ပေစာ၊ ကျောက်စာ၊ စက္ကူစာတို့ဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ကြရာတွင် အရေအတွက်တို့ကို ဤသို့ တွေ့ရှိရသည်။

– ပေရွက်ရေ ၆၃၄၅ – ရွက် ၊

– ကျောက်ချပ်ရေ ၇၂၉ – ချပ် ၊

– စာအုပ်ရေ ၄၀ – အုပ် ၊

– စာရွက်ရေ ၆၅၄၇ – ရွက် ၊

– စာမျက်နှာ ၁၃၀၉၄ – မျက်နှာ ၊

– စာကြောင်းရေ ၄၀၄၀၇၀ – ကြောင်း ရှိပေသည်။

ပိဋကတ် သုံးပုံလုံး၌ ပါဝင်သော အက္ခရာ လုံးရေမှာ ၁၁၀၂၁၇၅၀ (တစ်ကုဋေ တစ်သန်း နှစ်သောင်း တစ်ထောင် ခုနစ်ရာ့ ငါးဆယ်) ရှိလေသည်။

အခန်း (၅)

ထေရဝါဒ ဓမ္မရတနာ

ဘာသာများထဲက ဗုဒ္ဓဘာသာ

ကမ္ဘာ့သမိုင်း တစ်လျှောက်တွင် လူသားတို့ ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသော ဘာသာဝါဒများကား များပြားလှပေသည်။ သမိုင်းဦး ဘာသာရေးသည် လူသားတို့၏ အယူအဆအရ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဘာသာအယူဝါဒများ ဖြစ်သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ဘာသာဝါဒကို ထူထောင်သော လူသားများ ပေါ်ပေါက်လာ၏။ ဘာသာတရားကို ဟောပြောသော ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ဘာသာရှင်များ ဖြစ်လာကြသည်။

ဘာသာဝါဒကို ထူထောင် ဟောပြောသော သူတို့သည် သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်များ မဟုတ်ကြ။ သဘာဝကို လေ့လာလျက် အတွေ့သစ်၊ အသိသစ်တို့ကို ရှာဖွေကြသူများ ဖြစ်သည်။ မိမိတို့၏ ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ခံယူနေကြသော ယုံကြည်ချက်များကို အသိသစ်ဖြင့် ချေဖျက်၍ ဟောကြားကြသည်။ ထိုဟောကြားချက်များကို နောင်းလူတို့က မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုမှတ်တမ်းကြီးများသည် ဘာသာရှင်တို့၏ ဓမ္မစာပေများအဖြစ် တည်ရှိနေလေသည်။

ဘာသာဝါဒများကို လေ့လာရာ၌ အချို့သော ဘာသာရှင်တို့သည် မိမိတို့၏ ဓမ္မသစ်များကို ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုဖြင့် ချဉ်းကပ်၍ ဟောပြောကြသည်။ ဓလေ့ဟောင်း ယဉ်ကျေးမှုကို မှီခို၍ ဘာသာဝါဒကို ထူထောင်ကြသည်။ ထိုဘာသာဝါဒများမှာ–

(၁) ဟိန္ဒူဘာသာ ၊

(၂) ခရစ်ယာန်ဘာသာ ၊

(၃) အစ္စလာမ်ဘာသာ စသည်တို့ ဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာပေါ်တွင် ထင်ရှားသော အထက်ပါ ဘာသာကြီး ၃–ခုတို့သည် ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှု အယူဝါဒများတွင် ပါဝင်နေသော ထာဝရဘုရားကို အခြေပြုသည့် ဘာသာဝါဒများ ဖြစ်ပေသည်။

ထာဝရဘုရား ဆိုသည်ကား ကမ္ဘာလောကကြီးနှင့်တကွ သက်ရှိ သက်မဲ့ အရာအားလုံးကို ဖန်ဆင်းသော အနန္တတန်ခိုးရှင် ဖြစ်သည်။ အလုံးစုံကို သိသော ဉာဏ်တော်ရှင်လည်း ဖြစ်သည်။ မေတ္တာရှင်လည်း ဖြစ်သည်။ ထိုအရှင်သည် စကြဝဠာအနန္တ၌ အစဉ်ထာဝရ တည်ရှိနေသည်။ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း မရှိသော တန်ခိုးရှင်ကြီး ဖြစ်သည်။

လူ တိရစ္ဆာန်နှင့် မည်သည့်အရာဝတ္ထုမဆို ထာဝရဘုရားသခင်၏ အလိုဆန္ဒအတိုင်းသာ ဖြစ်ပေါ်လာရသည်။ ပျက်စီးသွားရသည်။ စကြဝဠာ လောကဓာတ်ကြီး မရှိမီကပင် ထာဝရဘုရားရှင် ရှိနေပြီ ဖြစ်၏။ စကြဝဠာကြီး ပျက်စီးသွားသော်လည်း ထာဝရဘုရားသခင်ကား ပျက်စီးခြင်း မရှိ။ ဆက်လက်၍ တည်ရှိနေဦးမည် ဖြစ်၏။ ဤကား ထာဝရဘုရားသခင်၏ သဘောပင် ဖြစ်သည်။

ထာဝရဘုရားကို ငြင်းပယ်လျက် သဘာဝတရားကို ဖော်ပြသော ဘာသာကား ဗုဒ္ဓဘာသာ ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ၌–

– ထာဝရဘုရားကို ငြင်းပယ်၏။

– အတ္တတရားကို လက်မခံ။

– ကယ်တင်ရှင်ဟူ၍ မရှိ။

– ဖန်ဆင်းမှုကို အတည်မပြု။

မိမိကိုယ်ကို မိမိသာလျှင် ဖန်တီးသည်ဟူသော ဓမ္မဒေသနာသစ်ကို ဟောကြားလျက် ဘာသာဝါဒကို ထူထောင်ခဲ့သူကား ဂေါတမဗုဒ္ဓ ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓဘုရားသည် ဓလေ့ရိုးရာ စိတ်ကူးယဉ် ဝါဒများကို လက်မခံဘဲ အခြေခံကျသော လူသားဘဝကို အဓိကထား၍ တရားဓမ္မတို့ကို ဟောကြားခဲ့လေသည်။

ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်သည် မိမိ၏ ဓမ္မသစ်ဒေသနာတို့ကို ၄၅–နှစ်ပတ်လုံး ကောသလတိုင်း၊ မဂဓတိုင်းနှင့် ဂင်္ဂါမြစ်ဝှမ်း မြောက်ဘက်ရှိ ဒေသအနှံ့အပြား၌ ဟောပြခဲ့သည်။ မိမိ၏ ဘာသာဝါဒ ပြန့်ပွားရေးအတွက် သံဃာ့အဖွဲ့အစည်းကို ထူထောင်၍ အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြစ်ခြင်း

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တစ်ဦး ဖြစ်ရန်အတွက် ကျယ်ပြန့်သော ဥပဒေများ မရှိပေ။ ဗုဒ္ဓဘာသာ လောက၌ ကိုးကွယ်ရာ ၃–မျိုး ရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ–

(၁) ဗုဒ္ဓဘုရားကို ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ ဆည်းကပ်ခြင်း ၊

(၂) ဗုဒ္ဓ၏ တရားတော်ကို ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ ဆည်းကပ်ခြင်း ၊

(၃) ဗုဒ္ဓ၏ သံဃာ့အဖွဲ့အစည်းကို ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ ဆည်းကပ်ခြင်း–

တို့ ဖြစ်ပေသည်။ ဤသုံးပါးကို ယုံကြည်လက်ခံလိုက်ပါက ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြစ်ပေပြီ။ ထိုသုံးပါးကို သရဏဂုံ ၃–ပါးဟု ဗုဒ္ဓဘာသာတို့ ခေါ်ဆိုကြသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာ သီလ

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တစ်ဦးအတွက် လိုက်နာကျင့်သုံးရသည့် ကျင့်ဝတ် ၅–မျိုး ရှိသည်။

(၁) သူ့အသက်ကို သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ရခြင်း ၊

(၂) သူတစ်ပါး ပစ္စည်းကို ခိုးယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ရခြင်း ၊

(၃) ကာမဂုဏ် ဖောက်ပြန်မှုမှ ရှောင်ကြဉ်ရခြင်း ၊

(၄) မဟုတ်မမှန် ပြောဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ရခြင်း ၊

(၅) မူးယစ်ပစ္စည်း သုံးစွဲခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ရခြင်း တို့ ဖြစ်သည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့သည် အခါကြီး ရက်ကြီးများတွင် ၈–ပါးသီလကို ဆောက်တည် ကျင့်သုံးကြ၏။ ထို့ပြင် အခြား ကျင့်ဝတ်သီလများလည်း ရှိသေး၏။

ဗုဒ္ဓဘုရား၏ ဓမ္မဒေသနာများ၌ လူသားတို့အတွက် လက်ငင်း လက်တွေ့ အကျိုးဖြစ်စေမည့် ဓမ္မဒေသနာများလည်း များပြားဒွေးကြွယ်လှသည်။ ဗုဒ္ဓဘုရားက သူ၏ ဓမ္မဒေသနာတို့မှာ လက်ငင်းချမ်းသာကို ရရှိစေရမည်။ အခါမဆိုင်း အကျိုးရှိစေရမည်။ စမ်းသပ်ခံနိုင်သော စွမ်းရည် ရှိသည်ဟူ၍ အတိအလင်း ဟောကြားခဲ့သည်။

ဗုဒ္ဓဘုရား လက်ထက်တွင် ဘာသာဝါဒကို ထူထောင်နေကြသော ဂိုဏ်းဆရာကြီးများ ပေါ်ပေါက်နေ၏။ ယင်းဆရာကြီးတို့ကလည်း မိမိတို့၏ တရားသာလျှင် အမှန်ဖြစ်ပါသည်ဟု ကြွေးကြော် အော်ဟစ်လျက် ဟောမြွက်နေကြ၏။ အိန္ဒိယပြည်သူတို့သည် ဝါဒများ အကြား၌ ဗျာများနေကြသူများလည်း ရှိနေသည်။ မည်သည့်ဝါဒကမှန်သည် မှားသည်ဟူ၍ မဝေခွဲတတ်သူများ ရှိနေသည်။ ထိုအထဲတွင် ကေသမုတ္တနိဂုံးရွာသား ကာလာမမင်းသားတို့လည်း အပါအဝင် ဖြစ်သည်။

ကာလာမဒေသနာ စံပြုစရာ

ကေသမုတ္တရွာသား ကာလာမမင်းသားတို့က ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်အား ဤသို့ လျှောက်ထား၏။

"မြတ်စွာဘုရား၊ ကေသမုတ္တနိဂုံးသို့ ရောက်လာကြသည့် ရဟန်းပုဏ္ဏား ဂိုဏ်းဆရာများက မိမိတို့၏ အယူဝါဒသာ မှန်သည်၊ အခြား အယူဝါဒများ မှားသည်ဟု ရှုတ်ချကဲ့ရဲ့ပြီး ပြောဆိုကြပါသည်၊ တပည့်တော်တို့မှာ ဘယ်အယူဝါဒက အမှန်ဖြစ်သည်ဟု မဝေခွဲနိုင်အောင် ဖြစ်နေရပါသည်၊ အယူဝါဒတွေ အပေါ်မှာ သံသယဖြစ်နေရပါသည်ဘုရား၊ ဝါဒမှန် ရမည့် နည်းလမ်းကို ဟောကြားတော်မူပါ၊ "

ထိုအခါ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်က အယူဝါဒရေးရာနှင့် ပတ်သက်၍ စံထားစရာ ဒေသနာ ၁၀–ချက်ကို ဟောပြတော်မူသည်။

"အို– ကာလာမ မင်းသားတို့၊ သင်တို့သည် အယူဝါဒ တစ်ရပ်ကို–

(၁) တစ်ဆင့်စကား ကြားရုံဖြင့်လည်း လက်မခံကြနှင့် ၊

(၂) ဘေးဘိုးစဉ်လာ အယူဝါဒ ဖြစ်၍လည်း လက်မခံကြနှင့် ၊

(၃) 'ဒီအရာက ဒီလို ဖြစ်သတဲ့ 'ဟူသော ကောလာဟလ စကားကိုလည်း လက်မခံကြနှင့်၊

(၄) မိမိတို့ လေ့လာထားသော ကျမ်းစာနှင့် ညီညွတ်သည်ဟူ၍လည်း လက်မခံကြနှင့် ၊

(၅) မိမိတို့ တွေးခေါ် ကြံဆမှုနှင့် ကိုက်ညီရုံမျှဖြင့်လည်း လက်မခံကြနှင့် ၊

(၆) 'ဒီအရာဟာ ယုတ္တိရှိသည် 'ဟု နည်းမှီ ထောက်ဆ၍ ရရုံမျှဖြင့်လည်း လက်မခံကြနှင့်၊

(၇) 'ဒီအရာဟာ မှန်ကန်ပြီ 'ဟု မိမိဘာသာ ဆင်ခြင် သုံးသပ်၍ ရရုံမျှဖြင့်လည်း လက်မခံကြနှင့် ၊

(၈) မိမိတို့ စဉ်းစားတွေးကြံ လက်ခံထားသော အယူဝါဒနှင့် ကိုက်ညီပြီဟူ၍လည်း လက်မခံကြနှင့် ၊

(၉) မိမိတို့ ယုံကြည်ထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးက ပြောသောစကား ဖြစ်၍လည်း လက်မခံကြနှင့်၊

(၁၀) မိမိတို့ လေးစားသော ဆရာသမား၏ စကားဖြစ်၍လည်း လက်မခံကြနှင့် ၊ "

ဤအချက်တို့ကို ထောက်ရှုသောအားဖြင့် ဗုဒ္ဓဘုရားသည် လူမှုအကျိုးတရားကို ဖော်ဆောင်နိုင်မည့် သစ္စဝါဒကို ရရှိနိုင်ရန်အတွက် ဉာဏချိန်ခွင်တွင် တင်၍ ဆုံးဖြတ်ခိုင်းထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ဗုဒ္ဓဘုရားသည် ဝါဒရေးရာ စံပြုစရာ ၁၀–ချက်ကို ဟောပြပြီးနောက် ကိုယ်တိုင် လက်တွေ့ စမ်းသပ်ရမည့် ဒေသနာဓမ္မကိုလည်း ဆက်လက်၍ ဟောပြတော်မူသည်။

"အို– ကာလာမမင်းသားတို့၊ သင်တို့သည် 'ဒီတရားက မကောင်းမှု အကုသိုလ်တရားပဲ၊ ဒီတရားက အပြစ်ရှိတဲ့ တရားဖြစ်တယ်၊ ပညာရှိတို့ ကဲ့ရဲ့အပ်တဲ့ တရားဖြစ်တယ်၊ ဒီတရားကို ကျင့်သုံးရင် အကျိုးမဲ့ဖြစ်မယ်၊ ဆင်းရဲဒုက္ခ ရောက်စေမယ် 'ဟု သင်တို့ကိုယ်တိုင် သိရှိလာမည်ဆိုလျှင် ထိုတရားကို ဖယ်ရှားကြရမည်၊ "

ဤနေရာတွင် ကောင်းမှုနှင့် မကောင်းမှုဆိုသော သဘောတရားကို လေ့လာရတော့မည်။ မကောင်းမှုဟူသော သဘောကို အယူဝါဒတစ်ခုနှင့် တစ်ခု သတ်မှတ်ပုံချင်း မတူညီကြပေ။ ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်ကမူ မကောင်းသောအမှု မကောင်းသော စရိုက်တို့ကို ဤသို့ အဖြေရှာပေးထားသည်။

မကောင်းမှု စရိုက်ဆိုး ၁၀–ပါး

ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်၌ မကောင်းမှု စရိုက်ဆိုး ၁၀–ပါးကို မပြုလုပ်ရန် တားမြစ်ထား၏။ ယင်း ၁၀–ပါးတို့မှာ–

(၁) ကိုယ်ဖြင့် ပြုလုပ်သော စရိုက်ဆိုး ၃–ပါး ၊
(၂) နှုတ်ဖြင့် ပြုလုပ်သော စရိုက်ဆိုး ၄–ပါး ၊
(၃) စိတ်ဖြင့် ပြုလုပ်သော စရိုက်ဆိုး ၃–ပါး–

တို့ ဖြစ်ပေသည်။ ယင်းစရိုက်ဆိုး ၁၀–ပါးကိုလည်း ဤသို့ ချဲ့ဖွင့်ပြထား၏။

(၁) ကိုယ်ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော စရိုက်ဆိုး ၃–ပါးမှာ–
(က) သူတစ်ပါး၏ အသက်ကို သတ်ခြင်း ၊
(ခ) သူတစ်ပါး၏ ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်း ၊
(ဂ) ကာမမှု၌ ဖောက်ပြန်ခြင်း တို့ဖြစ်သည်။

(၂) နှုတ်ဖြင့် ပြုလုပ်သော စရိုက်ဆိုး ၄–ပါးမှာ–
(က) မဟုတ်မမှန် လိမ်ညာ ပြောဆိုခြင်း ၊
(ခ) ခင်မင်နေသူ အချင်းချင်း စိတ်ဝမ်းကွဲအောင် ကုန်းတိုက်စကား ပြောဆိုခြင်း ၊
(ဂ) မိမိ သူတစ်ပါး အကျိုးမရှိသော စကားကို ပြောဆိုခြင်း ၊
(ဃ) ကြမ်းတမ်းသော စကားကို ပြောဆိုခြင်း တို့ ဖြစ်သည်။

(၃) စိတ်ဖြင့် ပြုလုပ်သော စရိုက်ဆိုး ၃–ပါးမှာ–
(က) သူတစ်ပါး၏ ပစ္စည်းကို မိမိရယူရန် မတရားသော နည်းလမ်းဖြင့် ကြံစည်ခြင်း ၊
(ခ) သူတစ်ပါး၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာကို ဖျက်ဆီးရန် ကြံစည်ခြင်း ၊
(ဂ) အယူအမြင် မှားယွင်းခြင်း တို့ ဖြစ်သည်။

ဖော်ပြပါ စရိုက်ဆိုးများကို မပြုလုပ်ဘဲ ရှောင်ကြဉ်နေသူကို စရိုက်ကောင်း ရှိသူ၊ စာရိတ္တကောင်းသူ ဟူ၍ ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်၌ ဟောပြထားလေသည်။

လူတို့ကျင့်ရာ မင်္ဂလာ

ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်၌ လူမှုဘဝကျင့်ထုံးများကို အကောင်းဆုံး ဖော်ပြသည့် ဒေသနာ တစ်ခုလည်း ရှိသည်။ ယင်းကား မင်္ဂလသုတ်တရားတော် ဖြစ်သည်။ မင်္ဂလသုတ်သည် လူ့ဘဝ တစ်ခုလုံးအတွက် ဆောင်ရန် ရှောင်ရန်များကို ဖော်ပြထား၏။ တရားတော်ကို အနှစ်ချုပ်လျှင် ၃၈–ပါးမျှ ရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

(၁) လူမိုက်ကို မပေါင်းဖော်ခြင်း ၊
(၂) ပညာရှိသူကို ဆည်းကပ်ခြင်း ၊
(၃) ပူဇော်ထိုက်သူကို ပူဇော်ခြင်း ၊
(၄) သင့်လျော်သော အရပ်ဒေသ၌ နေထိုင်ခြင်း ၊
(၅) ရှေးက ပြုသော ကောင်းမှုရှိခြင်း ၊
(၆) မိမိကိုယ်ကို ကောင်းစွာ ထိန်းသိမ်းခြင်း ၊
(၇) အကြားအမြင် ဗဟုသုတ များခြင်း ၊
(၈) စက်မှု လက်မှုစသော အပြစ်မဲ့ပညာကို တတ်မြောက်ခြင်း ၊
(၉) ယဉ်ကျေးမှု အကျင့်သိက္ခာကို သင်ယူခြင်း ၊
(၁၀) ကောင်းသော စကားကို ပြောဆိုခြင်း ၊
(၁၁) မိဘနှစ်ပါးတို့အား လုပ်ကျွေးခြင်း ၊
(၁၂) သား မယားတို့အား ပေးကမ်း ထောက်ပံ့ခြင်း ၊
(၁၃) မည်သူ့ကိုမျှ မထိခိုက်သော အလုပ်ကို လုပ်ခြင်း ၊
(၁၄) ပေးကမ်း လှုဒါန်းခြင်း ၊

(၁၅) မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်ခြင်း ၊
(၁၆) ဆွေမျိုးတို့ကို တတ်နိုင်သလောက် ထောက်ပံ့ခြင်း ၊
(၁၇) အကုသိုလ် ကင်းသော အလုပ်ကို လုပ်ခြင်း ၊
(၁၈) မကောင်းမှုကို စိတ်ဖြင့် ဝေးစွာ ရှောင်ခြင်း ၊
(၁၉) မကောင်းမှုကို ကိုယ် နှုတ်နှစ်ပါးဖြင့် ရှောင်ခြင်း ၊
(၂၀) သေရည် သေရက် မူးယစ်ဆေးဝါးတို့ကို ရှောင်ခြင်း ၊
(၂၁) ကောင်းမှုတို့၌ မမေ့လျော့ခြင်း ၊
(၂၂) ရိုသေထိုက်သူကို ရိုသေခြင်း ၊
(၂၃) မောက်မာမှု မရှိဘဲ နှိမ့်ချခြင်း ၊
(၂၄) ရသမျှနှင့် ရောင့်ရဲ တင်းတိမ်ခြင်း ၊
(၂၅) သူတစ်ပါး၏ ကျေးဇူးကို သိတတ်ခြင်း ၊
(၂၆) အခါအခွင့် သင့်တိုင်း တရားနာခြင်း ၊
(၂၇) သည်းခံတတ်ခြင်း ၊
(၂၈) ဆိုဆုံးမ လွယ်ကူသူ ဖြစ်ခြင်း ၊
(၂၉) အရိယာ သံဃာတို့ကို ဖူးတွေ့ခြင်း ၊
(၃၀) သင့်လျော်သော အခါ၌ တရားဆွေးနွေးခြင်း ၊
(၃၁) ခြိုးခြံစွာ ကျင့်ခြင်း ၊
(၃၂) မြတ်သော အကျင့် ရှိရခြင်း ၊
(၃၃) အရိယသစ္စာတရားကို သိမြင်ရခြင်း ၊
(၃၄) နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ခြင်း ၊
(၃၅) လောကဓံတရားတို့ကို ခံနိုင်ရည် ရှိခြင်း ၊
(၃၆) စိုးရိမ် ကြောင့်ကြမှု မရှိခြင်း ၊
(၃၇) ပြင်းပြသော အလိုရမ္မက် ကင်းခြင်း ၊
(၃၈) ကြောက်ရွံ့မှု မရှိခြင်း ၊

ကြီးပွားချမ်းသာ ဒေသနာ

လူသားတို့သည် ဘဝတစ်ခု ဖြစ်တည်လာပြီဆိုလျှင် အဓိကကျသော လူ့ဘဝလိုအင်များ မလွဲမသွေ ဖြစ်ပေါ်လာရသည်။ အရေး ၄-ပါးသည် လူ့ဘဝ၏ ပဓာနလိုအင်များ ဖြစ်၏။ ယင်းတို့မှာ-

(၁) စားသောက်ရေး ၊
(၂) ဝတ်ဆင်ရေး ၊
(၃) နေထိုင်ရေး ၊
(၄) စိတ်ဖြေရေး တို့ ဖြစ်ပေသည်။

သမိုင်းစဉ်ဆက် လူသားတို့သည် ဤအရေး ၄-ပါး ပြည့်ဝရေးအတွက် လှုပ်ရှားခဲ့ကြရသည်။ ရုန်းကန်ခဲ့ကြရသည်။ လူ့သမိုင်းကြီး တည်ရှိနေသမျှ နည်းဟန် အမျိုးမျိုးဖြင့် လှုပ်ရှားနေကြရမည်သာ ဖြစ်သည်။ ဤသို့ လှုပ်ရှားနေမှသာလျှင် ဘဝလိုအင်များ ပြည့်စုံလာမည်။ လိုအင်များ ပြည့်ဝရေးအတွက် စီးပွားဥစ္စာတို့ကို ရှာဖွေကြရသည်။ စီးပွားဥစ္စာ ပြည့်စုံမှသာလျှင် အရေး ၄-ပါးကို လွယ်ကူစွာ ဖြေရှင်းနိုင်ကြ၏။

ဗုဒ္ဓဘုရားသည် လူမှုဘဝ ဖူလုံရေး၊ စီးပွားဥစ္စာ ဖြစ်ထွန်းရေး အတွက်လည်း ဒေသနာ

များဖြင့် ဟောကြားခဲ့သည်။ သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်အမြင်ဖြင့် ဘက်စုံ ထောင့်စုံမှ ဟောပြခဲ့သည်။

ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်သည် ပက္ကရပတ္တမည်သော နိဂုံး၌ သီတင်းသုံးနေစဉ် ဗျဂ္ဃပဇ္ဇခေါ်သော ဒါယကာတစ်ယောက်က လူ့ဘဝ ဖူလုံရေးအတွက် စီးပွားဖြစ်ကြောင်း တရားတို့ကို မေးလျှောက်ခဲ့သည်။ ထိုအခါ ဘုရားရှင်က လောကချမ်းသာ ရကြောင်းရှာ၍ သမ္ပဒါတရား ၄–ပါးကို ဟောပြတော်မူလေသည်။

(၁) ဥဋ္ဌာန သမ္ပဒါ = မပျင်းမရိ ထကြွလုံ့လ ဝီရိယရှိမှုနှင့် ပြည့်စုံခြင်း ၊

(၂) အာရက္ခ သမ္ပဒါ = ရရှိလာသည့် ပစ္စည်းဥစ္စာတို့ကို လိမ္မာကျွမ်းကျင်စွာ စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်းတတ်မှုနှင့် ပြည်စုံခြင်း ၊

(၃) ကလျာဏမိတ္တ သမ္ပဒါ = မှီခို ကိုးစား အားထားလောက်သည့် မိတ်ဆွေကောင်း ရှိမှုနှင့် ပြည့်စုံခြင်း ၊

(၄) သမဇီဝိတ သမ္ပဒါ = စနစ်တကျ မျှတစွာ အသက်မွေး သုံးစွဲ နေထိုင်တတ်မှုနှင့် ပြည့်စုံခြင်း ၊

ထို့ပြင် ကြီးပွားချမ်းသာခြင်း၊ အောင်မြင်ကျော်ကြားခြင်းစသော အကျိုးကောင်းများ ရရှိရေးအတွက် သမ္ပတ္တိစက်ခေါ်သော စက် ၄–မျိုးနှင့်လည်း ပြည့်စုံရန် လိုအပ်သည်။

(၁) ပဋိရူပ ဒေသဝါသ = စီးပွားရေး၊ ဘာသာရေးစသည့် အောင်မြင် တိုးတက်နိုင်သော အရပ်၌ အခြေချ နေထိုင်ရခြင်း ၊

(၂) သပ္ပုရိသူပနိဿယ = သူတော်ကောင်းများနှင့် ပညာရှိ မိတ်ဆွေကောင်း အပေါင်းအသင်းများ ရှိရခြင်း ၊

(၃) အတ္တသမာ ပဏိဓိ = မိမိကိုယ်ကို လူတော်လူကောင်း ဖြစ်အောင် ပြုပြင်ပေးရခြင်း ၊

(၄) ပုဗ္ဗေစ ကတပုညတာ = ရှေ့ပိုင်းကာလ ရှေးဘဝက ဖြည့်ကျင့် ဆည်းပူးခဲ့သော ကောင်းသော လုပ်ဆောင်မှု ရှိရခြင်း ၊

လောကီ လောကုတ္တရာ ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးကို ရယူလိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အထက်ပါ ဒေသနာအတိုင်း လိုက်နာ ကျင့်သုံးအပ်ပေသည်။ ဤဒေသနာတော်လာ ကြီးပွားချမ်းသာကြောင်း တရားများသည် လက်ငင်းဘဝအတွက် ဧကန် ကြီးပွားနိုင်သောဥပဒေသများ ဖြစ်သည်။ လက်တွေ့ကျသော တရားဓမ္မလည်း ဖြစ်သည်။

"ဥုံဖွ မန်းလျှင် အရမ်း ကြီးပွားမည်၊ "ဟူသော မန္တရဒေသနာ စိတ်ကူးယဉ် ဆောင်ပုဒ်စာလည်း မဟုတ်။

"တကယ်လုပ်မှ အဟုတ်ကြီးပွားမည်၊ "ဟူသော လက်တွေ့ ဒေသနာ ဆောင်ပုဒ်စာများ ဖြစ်ချေသည်။

လူတို့သည် သမ္ပဒါ ၄–ပါးနှင့် အညီ ကြိုးစား အားထုတ်သဖြင့် ဘဝနှင့် ဘဝစည်းစိမ်များကို ရရှိနိုင်ကြသည်။ ထိုရရှိလာသော ဘဝအခြေအနေကို မပျက်မယွင်းအောင် မိမိဘဝကို ထိန်းသိမ်းနေတတ်ဖို့လည်း လိုအပ်သည်။ အကယ်၍ မိမိက အနေအထိုင် မတတ်ခဲ့လျှင် ရရှိပြီးသော ဘဝစည်းစိမ်များ ပျက်စီးသွားရမည် ဖြစ်သည်။

ဘဝစည်းစိမ်ဥစ္စာ ပျက်စီး ဆုတ်ယုတ်ကြောင်း တရားများကို ဤသို့ ဖော်ပြထား၏။

(၁) သေရည်သေရက်စသော မူးယစ်ပစ္စည်းများကို သုံးစွဲလေ့ ရှိခြင်း ၊

(၂) အချိန်အခါမဲ့ ခရီးသွားလာလေ့ ရှိခြင်း ၊

(၃) ပွဲသဘင်တို့၌ သွားလာ ကြည့်ရှုလေ့ ရှိခြင်း ၊

(၄) လောင်းကစား စသည်၌ ဝါသနာထုံခြင်း ၊

(၅) မကောင်းသော အဆွေခင်ပွန်းတို့နှင့် ပေါင်းသင်းခြင်း ၊

(၆) ပျင်းရိလေ့ ရှိခြင်း ၊

ဗုဒ္ဓစာပေ၌ သိင်္ဂါလောဝါဒသုတ် ဒေသနာတော်သည် လူမှုဒုက္ခ ဖြေရှင်းရေး၊ လူတန်းစား အချင်းချင်း ပြေလည်စွာ ဆက်ဆံရေးစသော လူမှုရေးကထာ စဉ်းမျဉ်းအဖြာဖြာတို့ကို ဖော်ပြထားသော တရားတော် ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓတရားတော်များသည် လူသားတို့၏ အရေး ၄–ပါးအတွက် လက်တွေ့ ရရှိနိုင်သော ဓမ္မဒေသနာများ ဖြစ်သည်။

ဗုဒ္ဓ၏ ဒေသနာတို့တွင် လိုရင်းကို နုတ်၍ အကျဉ်းချုပ်ထားသော ဒေသနာတစ်ပုဒ် ရှိသည်။ ယင်းဒေသနာမှာ–

(၁) မကောင်းမှုကို မပြုရ ၊

(၂) ကောင်းမှုကို ပြုရမည် ၊

(၃) စိတ်ကို ဖြူစင်စေရမည်–

ဟူ၍ ဖြစ်ပေသည်။ အထက်ပါ ၃–ချက်သည် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ ဓမ္မဒေသနာတော် အနှစ်ချုပ် ဖြစ်သတည်း။

ဗုဒ္ဓ၏ ဒဿနတရားတော်

ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်သည် အမှန်တရားကို ရှာဖွေရာတွင် သဘာဝတရား အပေါ်၌ ချဉ်းကပ်၍ ရှာဖွေခဲ့သည်။ လောကသဘာဝကို အခြေခံကျစွာ သုံးသပ်ကြည့်ရှုခဲ့သည်။ ထိုအခါ လောက သဘာဝ၌ တကယ်တမ်း ရှိနေသော တရား ၄–မျိုးကို တွေ့မြင်လာရသည်။

(၁) အာရုံကို သိတတ်သော စိတ်သဘာဝတရား ၊

(၂) စိတ်ကို အမှီပြု၍ ဖြစ်ပေါ်တတ်သော စေတသိက်သဘာဝတရား ၊

(၃) ဖောက်ပြန် ပြောင်းလဲနေသော ရုပ်သဘာဝတရား ၊

(၄) စွဲလမ်းမှုများမှ လွတ်မြောက်သော နိဗ္ဗာန်သဘောတရား ၊

ဖော်ပြပါ သဘာဝတရား ၄–ပါးတို့သည် တကယ်တမ်း ရှိနေသော သဘာဝတရားများ ဖြစ်သည်။ ထိုအရှိတရား ၄–ပါးတို့တွင် နိဗ္ဗာန်ဟူသော သဘာဝတရားမှာ ဗုဒ္ဓကိုယ်တိုင် ရှာဖွေ တွေ့ရှိခဲ့သော ဓာတ်သဘာဝတစ်ခု ဖြစ်သည်။ နိဗ္ဗာနဓာတ်သည် လူသားတို့၏ ငြိမ်းချမ်းမှုကို အစဉ်ထာဝရ ပေးနေသော ဓာတ်သဘာဝလည်း ဖြစ်၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာတို့၏ အထွတ်အထိပ်ဖြစ်သော ဓာတ်လည်း ဖြစ်သည်။ နိဗ္ဗာနဓာတ်၏ အနှစ်သာရ သဘာဝကို ရရှိနိုင်ရန်အတွက် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တိုင်း အပတ်တကုတ် ကြိုးစား အားထုတ်နေကြလေသည်။

ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်သည် နိဗ္ဗာနဓာတ်သဘာဝကို သိမြင်ခံစားနိုင်ရန်အတွက် ဒေသနာ အစားစားဖြင့် ဟောကြားပြခဲ့သည်။ နိဗ္ဗာနဓာတ်ကို သိမြင်နိုင်ရန်အတွက် အားထုတ်ကြရာ၌ ရှောင်ကြဉ်ရမည့် ကိစ္စတို့ကို ရှေးဦးစွာ ဟောပြထားသည်။

– ကာမဂုဏ် အာရုံနောက်သို့ ရမ္မက်ကြီးစွာ လိုက်၍ ခံစားနေသဖြင့် နိဗ္ဗာနဓာတ်ကို မသိနိုင် ။

– မိမိခန္ဓာကိုယ်ကို အဆင်းရဲခံ၍ ပင်ပန်းကြီးစွာ ကျင့်နေသဖြင့်လည်း နိဗ္ဗာနဓာတ်ကို မသိနိုင် ။

မှန်ပေသည်။ နိဗ္ဗာနဓာတ် သဘောကို ဉာဏ်စက္ခုဖြင့်သာ သိရှိနိုင်၏။ ခန္ဓာကိုယ်ကို အပင်ပန်းခံ၍ ကျင့်ကြံခြင်းဖြင့် ဉာဏ်လမ်းကြောင်းပေါ်သို့ မရောက်နိုင်ပေ။ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် ကိုယ်တိုင် ၆–နှစ်ကြာမျှ ခန္ဓာကိုယ်ကို အပင်ပန်းခံ၍ ကျင့်ကြံခဲ့ဖူးသည်။ အပင်ပန်းခံလျှင် အမြင်မှန် ရလိမ့်မည်ဟုလည်း ယုံကြည်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်က အိန္ဒိယနိုင်ငံရှိ ရိုးရာကျင့်ထုံးများမှာ အများအားဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်ကို ညှဉ်းပန်းရသော ကျင့်ထုံးများ ဖြစ်သည်။

ဗုဒ္ဓလောင်းလျာ လိုချင်သည်ကား ဘဝငြိမ်းချမ်းမှု ဖြစ်၏။ ငြိမ်းချမ်းမှု ရရှိရန်အတွက်

ခန္ဓာကိုယ်ကို ညှဉ်းပန်း ကျင့်ရသည်။ ခန္ဓာကို ညှဉ်းဆဲသဖြင့် ခန္ဓာဒုက္ခသာ ရခဲ့သည်။ ဘဝငြိမ်းချမ်းမှုကို မရခဲ့ပေ။ ထို့ကြောင့် ရိုးရာကျင့်ထုံးများကို လက်လွှတ်ပြီး ဘဝငြိမ်းချမ်းမှုကို မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ် အလယ်အလတ် လမ်းစဉ်ဖြင့် ရှာဖွေခဲ့သည်။ ထိုအခါမှ ငြိမ်းချမ်းသော နိဗ္ဗာနဓာတ်ကို တွေ့သိရသည်။ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်သည်–

(၁) ဆင်းရဲခြင်း တရားကိုလည်းကောင်း ၊

(၂) ဆင်းရဲခြင်း အကြောင်းတရားကိုလည်းကောင်း ၊

(၃) ငြိမ်းချမ်းမှု တရားကိုလည်းကောင်း ၊

(၄) ငြိမ်းချမ်းခြင်း အကြောင်းတရားကိုလည်းကောင်း–

ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် တွေ့မြင်လာသည်။ ထို ၄–မျိုးကို သစ္စာ (အမှန်တရား) လေးပါးဟု ခေါ်ဆို၏။ ယင်း ၄–ပါး၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

(၁) ဆင်းရဲခြင်းတရား။ ။ ပဋိသန္ဓေ နေရခြင်း၊ အိုမင်းရခြင်း၊ နာဖျားရခြင်း၊ သေဆုံးရခြင်း၊ မချစ်သူနှင့် ပေါင်းရခြင်း၊ ချစ်သူနှင့် ခွဲရခြင်း၊ အလိုရှိသော အာရုံကို မရခြင်း၊ အကျဉ်းအားဖြင့် စွဲလမ်းမှုအာရုံဖြစ်သော ရုပ်နာမ်အစုတို့သည် ဆင်းရဲခြင်းတရား မည်၏။

(၂) ဆင်းရဲကြောင်းတရား။ ။ ပြင်းပြသော လိုချင်မှု (ဝါ) တဏှာသည် ဘဝသစ်ကိုမျှော်လင့်ဖြစ်ပေါ်လေ့ ရှိ၏။ ထိုတဏှာသည် ကာမကို စွဲလမ်းခြင်း၊ ဘဝကို စွဲလမ်းခြင်း၊ ဝိဘဝကို စွဲလမ်းခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ထိုအစွဲအလမ်းများသည် ဆင်းရဲကြောင်းတရားများ ဖြစ်သည်။

(၃) ငြိမ်းချမ်းမှုတရား။ ။ စွဲလမ်းမှုတရား၏ ကင်းရာ၊ ချုပ်ငြိမ်းရာ၊ တဏှာ၏ ကပ်ငြိခြင်း ကင်းရာ နိဗ္ဗာန်သည် ရှိ၏။ ထိုနိဗ္ဗာန်ဟူသော သဘောတရားသည် ဆင်းရဲ၏ ချုပ်ငြိမ်းရာ ငြိမ်းချမ်းမှု အမှန် ဖြစ်၏။

(၄) ငြိမ်းချမ်းခြင်း အကြောင်းတရား။ ။ နိဗ္ဗာနဓာတ်သဘောကို သိရှိနိုင်ရန်အတွက် အခြေခံတရား ၈–ပါး ရှိသည်။ ထို ၈–ပါးကို မဇ္ဈိမပဋိပဒါလမ်းစဉ်ဟု ခေါ်သည်။ မဂ္ဂင် ၈– ပါးဟုလည်း ခေါ်၏။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး မြတ်တရား

(၁) သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ ။ မှန်ကန်သော အသိအမြင်ကို ခေါ်သည်။

ဒုက္ခသစ္စာကို သိမြင်ခြင်း၊ ဒုက္ခသစ္စာဖြစ်ကြောင်း သမုဒယသစ္စာကို သိမြင်ခြင်း၊ ဒုက္ခ ချုပ်ငြိမ်းရာ နိရောဓသစ္စာကို သိမြင်ခြင်း၊ ဒုက္ခချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်ကို သိမြင်ခြင်း ၊

(၂) သမ္မာသင်္ကပ္ပ။ ။ မှန်ကန်သော အကြံအစည်ကို ခေါ်သည်။

ကာမဂုဏ်အစွဲမှ ထွက်မြောက်ရာကို ကြံစည်ခြင်း၊ သူတစ်ပါးတို့အတွက် ကောင်းစားရေး ချမ်းသာရေးကို ကြံစည်ခြင်း၊ သနားရှေးရှု၍ သတ္တဝါတို့၏ ချမ်းသာရေးကို ကြံစည်ခြင်း ၊

(၃) သမ္မဝါစာ။ ။ မှန်ကန်သောစကား ပြောဆိုခြင်းကို ခေါ်သည်။

မဟုတ်မမှန် ပြောဆိုခြင်း၊ ကုန်းတိုက်စကား ပြောခြင်း၊ ရန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော စကားကို ပြောခြင်း၊ အကျိုးမရှိ ပြိန်ဖျင်းသော စကားကို ပြောဆိုခြင်းတို့မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊

(၄) သမ္မာကမ္မန္တ။ ။ မှန်ကန်သောအမှု ပြုခြင်းကို ခေါ်သည်။

သူ့အသက် သတ်ခြင်း၊ သူ့ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်း၊ ဝတ္ထုကာမဂုဏ်တို့၌ မှားယွင်းစွာ

ကျင့်ခြင်းတို့မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း ။

(၅) သမ္မာအာဇီဝ။ ။ မှန်ကန်သော အသက်မွေးမှု ပြုခြင်းကို ခေါ်သည်။

အသက်မွေးမှု လုပ်ငန်းကို ပြုလုပ်သောအခါ နှုတ်မှု စရိုက်ဆိုး ၄–ပါး၊ ကိုယ်မှု စရိုက်ဆိုး ၃–ပါးတို့ကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း ။

(၆) သမ္မာဝါယာမ။ ။ မှန်ကန်သော အားထုတ်မှုကို ခေါ်သည်။

မဖြစ်သေးသော အကုသိုလ်တရားတို့ကို မဖြစ်စေရန် အားထုတ်ခြင်း၊ ဖြစ်ပြီးသော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ဆက်လက် မဖြစ်ပေါ်စေရန် အားထုတ်ခြင်း၊ မဖြစ်သေးသော ကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေရန် အားထုတ်ခြင်း၊ ဖြစ်ပြီးသော ကုသိုလ်တရားတို့ကို ထပ်မံ ပြန့်ပွားစေရန် အားထုတ်ခြင်း ။

(၇) သမ္မာသတိ။ ။ မှန်ကန်သော အောက်မေ့မှုကို ခေါ်သည်။

ကာယ၊ ဝေဒနာ၊ စိတ်၊ ဓမ္မဟူသော ရုပ်နာမ် သဘာဝတို့၌ အကြိမ်ကြိမ် လေ့လာ အောက်မေ့ခြင်း ။

(၈) သမ္မာသမာဓိ။ ။ မှန်ကန်သော တည်ကြည်မှုကို ခေါ်သည်။

ရုပ်နာမ် သဘာဝကို ရှုမြင်ဆင်ခြင်ရာ၌ စိတ်ကို တည်ငြိမ်စွာ ထားရှိခြင်း ။

အထက်ဖော်ပြပါ မဂ္ဂင်ရှစ်ရပ် တရားမြတ်ကို အုပ်စု အမျိုးအစား ခွဲခြားရာ၌ –

– သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပတို့ကို ‘ ပညာမဂ္ဂင် ’၌လည်းကောင်း ။

– သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝတို့ကို ‘ သီလမဂ္ဂင် ’၌လည်းကောင်း ။

– သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိတို့ကို ‘ သမာဓိမဂ္ဂင် ’၌လည်းကောင်း ထည့်သွင်း ဖွဲ့စည်းထားလေသည်။

ဤမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည် သစ္စာခေါ် အမှန်တရားကို သိမြင်နိုင်သော တရားများ ဖြစ်သည်။ နိဗ္ဗာနဓာတ်ကို တွေ့မြင်နိုင်သော အကြောင်းတရားများ ဖြစ်သည်။ နိဗ္ဗာဓာတ်၏ သဘာဝကို တွေ့မြင်သိရှိသော သူသည် ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ အထွတ်အထိပ်ဖြစ်သော တရားဓမ္မကို ရရှိသူ မည်လေတော့သည်။

ဗုဒ္ဓဘုရားသည် မြင့်မြတ်သော အမှန်တရား (သစ္စာ) ၄–ပါးကို မိဂဒါဝုန် တောဝနာ၌ အစောဆုံး ဟောကြားခဲ့သည်။ ဒေသနာတော်၏ အမည်ကို ‘ ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ် ’ဟု ခေါ်သည်။ ထိုသုတ်၌ ဟောထားသော ဒေသနာထဲတွင် အဓိပ္ပာယ် ဖော်ယူရန် ခက်ထဲသော အကြောင်း အရာများလည်း ပါရှိသည်။ အဓိပ္ပာယ် အယူအဆများလည်း ကွဲပြားနိုင်သည်။

ဤသုတ်တော်၌သာ မဟုတ်။ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် ဟောကြားသော အခြား ဒေသနာတော်များ ၌လည်း အဓိပ္ပာယ် ဖော်ယူရန် လျှို့ဝှက် နက်ရှိုင်းသော ခက်ခဲ သိမ်မွေ့သော အကြောင်းရပ်များကို တွေ့ရှိကြရသည်။ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၂၆၀၀–ခန့်က ဟောကြားခဲ့သောဒေသနာစကား ဝေါဟာရ များမှ ရည်ညွှန်းချက်တို့ကို ယနေ့ခေတ်အမြင်နှင့် အဓိပ္ပာယ် ဖော်ယူရန် ခက်ခဲသည်မှာ အဆန်း မဟုတ်ပေ။ ထို့ပြင် ဗုဒ္ဓဟောကြားသော ဘာသာစကားကလည်း မြန်မာဘာသာ စကားမဟုတ်။

လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၉၀၀–ဝန်းကျင်က ပုဂံခေတ်ထိုး မြန်မာဘာသာရေး ကျောက်စာများကိုပင် မြန်မာတို့ အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုချက်များ၊ ကောက်ယူ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ကွဲပြား ခြားနားခဲ့ကြသည် မဟုတ်ပါလော။

မည်သို့ ရှိစေ၊ ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ်၌ ဟောကြားသော ဒေသနာတော်၏ လိုရင်းအချက် ကိုမူ သိနိုင်ကြပါသည်။ သတ္တဝါတို့ ဆင်းရဲဖြစ်ပေါ်နေရသည်မှာ တဏှာဟူသော စွဲလမ်းမှုကြောင့် ဖြစ်သည်။ တဏှာကို ဖြတ်တောက်နိုင်လျှင် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဆင်းရဲဒုက္ခလည်း ပြတ်ကင်းသွားမည်။ ဆင်းရဲကင်းရာ နိဗ္ဗာနဓာတ်ကိုလည်း တွေ့မြင်နိုင်မည် ဖြစ်လေသည်။

နိဗ္ဗာန်သဘောတရား

နိဗ္ဗာန်ဆိုသည်မှာ နိပုဒ်၊ ဝါနပုဒ်တို့ကို ပေါင်းစပ်ထားသော ဝေါဟာရဖြစ်သည်။

နိ= မရှိခြင်း၊ ဝါန= စွဲလမ်းမှု–

ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ် ရှိသည်။ စွဲလမ်းမှု မရှိခြင်းသည်ပင် နိဗ္ဗာနဓာတ်၏ အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်သည်။ ဤဝေါဟာရကို မြန်မာနိုင်ငံ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့က ' နိဗ္ဗာန် ' ဟူ၍ ပါဠိသတ် ဝေါဟာရဖြင့် ခေါ်ဆိုနေကြသည်။

နိဗ္ဗာန်၏ ဂုဏ်ပုဒ်ကို ဖွင့်ဆိုရေးသားကြသော စာပေများ အလွန်များပြားလှသည်။ နိဗ္ဗာန်သည် အလွန်တရာ မြင့်မြတ်သည်။ အစဉ်ထာဝရ တည်မြဲနေသော တရားဖြစ်၏။ မြေ ရေ လေ မီးဟူသော ဓာတ်ကြီး ၄–ပါးတို့ဖြင့် တည်ဆောက်ထားသော အရာလည်း မဟုတ်။ ဆင်းရဲမှုကို ကျော်လွန်၏။ ဆင်းရဲမှု၏ အဆုံးလည်း ဖြစ်၏။ မည်သူမျှ ဖန်ဆင်းထားသော အရာလည်း မဟုတ်။ တဏှာ ဥပါဒါန်တို့ကို အခြေခံ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ခံစားမှု ဝေဒနာမျိုးလည်း မရှိပေ။

နိဗ္ဗာန်၌ ဖြစ်ခြင်းသဘောတရားလည်း မရှိ။ ပျက်ခြင်းသဘောတရားလည်း မရှိ။ သဘာဝအလျောက် ထာဝရငြိမ်းချမ်းမှု ရှိနေ၏။ နိဗ္ဗာန်၏ တည်ရာကို ညွှန်ပြ၍လည်း မဖြစ်။ အချိန်မရွေး၊ နေရာမရွေး သွေးနှင့်ကိုယ် သားနှင့်ကိုယ်ပင် နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ရရှိနိုင်ကြသည်။ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို တစ်ကြိမ်မျှ တွေ့ရှိခံစားဖူးသူသည် နိဗ္ဗာန်၏ အရသာကို ထပ်မံ ဆုံးရှုံးသည်ဟု မရှိတော့ပေ။ အချိန်မရွေး နိဗ္ဗာန်အရသာကို ခံစားနိုင်ကြလေသည်။

နိဗ္ဗာန်သည် အထည်ကိုယ် ဒြပ်ဟူ၍ ထင်ရှားမရှိဘဲ သဘာဝအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းနေသည့် သုညတလက္ခဏာ ရှိသည်။ ထိုငြိမ်းချမ်းမှုသည် ထာဝရတည်ရှိနေသော သဘာဝတရား ဖြစ်သည်။ ထာဝရငြိမ်းချမ်းနေသော သဘာဝသည် ထာဝရဝိညာဉ်တော်နှင့် မည်သို့မျှ မပတ်သက်ချေ။

နိဗ္ဗာန်သည် ကာလမဲ့သဘောတရားလည်း ဖြစ်သည်။ အဖြစ်တရား မရှိဘဲ တည်တံ့နေ၏။ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို ' အဖြစ်မဲ့ အရှိတရား ' ဟု ခေါ်ဆိုအပ်ပေသည်။ ထိုအဖြစ်မဲ့ အရှိတရား အာရုံပေါ်၌ စိတ်ဝိညာဉ်ကို တည်ထားနိုင်သူသည် လွတ်မြောက်မှုကို ရရှိသွားတော့သည်။ နိဗ္ဗာန်၏ ငြိမ်းချမ်းမှု သဘောကို တွေ့မြင်သူ ဖြစ်ပေတော့သည်။

နိဗ္ဗာန်ကို မြင်သိနိုင်သော၊ နိဗ္ဗာန်၏ အရသာကို ခံစားနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်၌ –

(၁) သောတာပန် အဆင့် ၊

(၂) သကဒါဂါမ် အဆင့် ၊

(၃) အနာဂါမ် အဆင့် ၊

(၄) ရဟန္တာ အဆင့် ဟူ၍ ၄–မျိုး ခွဲခြား ထား၏။

ဤသို့ ၄–မျိုး ခွဲခြားထားသည်မှာ စွဲလမ်းမှု တရားများကို ပယ်ခွာနိုင်သော စိတ်စွမ်းအားကို ကြည့်၍ အဆင့်ပြုလုပ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ အဆင့် ၄–မျိုးလုံးပင် နိဗ္ဗာန်ကို သိမြင်နိုင်သူများ ဖြစ်သည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များကို **' အရိယာပုဂ္ဂိုလ် '** ဟူ၍ ခေါ်ဆိုထားလေသည်။

အခန်း (၆)

ထေရဝါဒနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ

ဗုဒ္ဓဘုရားနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ

ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်သည် သက်တော်ထင်ရှား ရှိစဉ်ကပင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ကြွရောက်ခဲ့ကြောင်း အချို့ မှတ်တမ်းများ၌ ဖော်ပြကြသည်။

ဘုရားရှင်သည် ဂဝံပတိရဟန္တာမထေရ်၏ ပင့်လျှောက်ချက်အရ နောက်ပါ ရဟန္တာ ၅၀၀–နှင့်အတူ သုဝဏ္ဏဘုမ္မိမြို့သို့ ကြွရောက်တော်မူလာ၏။ ဘုရားရှင်သည် ပင်လယ်ပြင်ထက် ကောင်းကင်ပြင်မှ ကြွလာတော်မူစဉ် ပင်လယ်ရေပြင်အတွင်း ဟင်္သာတစ်ဝပ်စာမျှ ပေါ်နေသော သဲပြင်ပေါ်၌ ဟင်္သာဖိုက အောက်၊ ဟင်္သာမက ထပ်၍ ဝပ်နေသည်ကို မြင်ရသည်။ ထိုဖြစ်ရပ်ကို ကြည့်၍ ဘုရားရှင် ပြုံးတော်မူ၏။ ထိုအကြောင်းကို မေးလျှောက်ရာ “ နောင်သောအခါ ဤနေရာမှာ ဟံသာဝတီအမည်ရှိသော ပြည်ကြီး ဖြစ်လိမ့်မည်၊ ” ဟူ၍ ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူ၏။

သုဝဏ္ဏဘုမ္မိပြည်နှင့် ဥက္ကလာပပြည်၌ သာသနာတော် တည်ထွန်းမည့်အကြောင်းကို လည်း ဗျာဒိတ်ပေးခဲ့သည်။ ယင်းဗျာဒိတ်စကားအရ ဟံသာဝတီပြည်၊ သုဝဏ္ဏဘုမ္မိပြည်၊ ဥက္ကလာပပြည်တို့မှာ သာသနာထွန်းကားရာ ပြည်များ ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။

အလားတူပင် အရိမဒ္ဒနခေါ် ပုဂံပြည်ကြီး တည်မည့်အကြောင်းနှင့် သာသနာတော် ထွန်းကားမည့် အကြောင်းကိုလည်း ဘုရားရှင်သည် တန့်ကြည့်တောင်မှ ဗျာဒိတ်ပေးတော်မူသည်။ သုနာပရန္တ၊ အပရန္တ ခေါ် မင်းဘူး လယ်ကိုင်းကျောင်းတော်ရာသို့လည်း ကြွရောက်သည်။ စက်တော်ရာများကိုလည်း ချထားတော်မူလေသည်။

ထို့မျှ မကသေး။ မြန်မာနိုင်ငံ စေတီပုထိုး အမျိုးမျိုးနှင့် မြို့တော်တည်ရာ အဖြာဖြာတို့ကို လည်း ဘုရားရှင်၏ ဗျာဒိတ်တော်အရ ဖြစ်ပေါ်လာရကြောင်း သမိုင်းအစောင်စောင်တို့၌ ရေးသား ဖော်ပြထားကြသည်။ ယင်းသို့ ရေးသားထားကြသည်မှာ သဒ္ဓါတရားကို အခြေခံ၍ ပေါ်ပေါက် လာသော စာပေများ ဖြစ်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘုရားနှင့် ဆက်စပ်၍ ဖော်ပြနေကြသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံသာ မဟုတ်။ သီရိလင်္ကာခေါ် သီဟိုဠ်နိုင်ငံကလည်း ဗုဒ္ဓဘုရားသည် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ကြွရောက်တော်မူလာကြောင်း သီဟိုဠ်ဗုဒ္ဓ ဘာသာဝင်တို့ လက်ခံယုံကြည်နေခဲ့ကြသည်။

အချို့သုတေသီတို့က မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဘုရားရှင် ကြွလာတော်မူကြောင်း အဋ္ဌကထာ စကားဖြင့် ကိုးကားပြကြသည်။ ဤကိုးကားချက်တို့မှာလည်း မငြင်းသာသော ကိုးကားချက်များ ဖြစ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် မြန်မာနိုင်ငံ အတွင်းရှိ သာသနိက အထိမ်းအမှတ် အချို့မှာ ထိုကျမ်းများနှင့် ကိုက်ညီနေသောကြောင့်တည်း။ ဤသို့ ကိုက်ညီနေသည်မှာလည်း ရှေးခေတ်မြန်မာ တို့သည် သာသနာတော်ကျမ်းလာ ဖြစ်စဉ်တို့ကို အတုလိုက်၍ ပြုလုပ်ထားသောကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။

ရှင်းပါဦးမည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ရာစုနှစ် အစောပိုင်းကပင် အိန္ဒိယလူမျိုးများနှင့် ဆက်ဆံခဲ့ကြသည်။ အိန္ဒိယယဉ်ကျေးမှုကို လက်ခံခဲ့ကြသည်။ ထို့နောက် ဗုဒ္ဓဘာသာလည်း ရောက်ရှိလာလေသည်။

မြန်မာတို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာကို လက်ခံပြီးနောက် ဗုဒ္ဓစာပေများကို လေ့လာကြသည်။ ကြည်ညိုသဒ္ဓါပွားကြသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ စာပေထဲက အမည်နာမများကို မြတ်နိုးသဖြင့် အတုယူ၍

မှည့်ခေါ်ကြသည်။

နောက်ပိုင်းတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့သည် ထိုအမည်တို့ကို အခြေခံ၍ ဗုဒ္ဓသာသနိက အထိမ်းအမှတ် ပစ္စည်းများကို တည်ဆောက်ခဲ့ကြသည်။ ထိုပစ္စည်းများကို ကျမ်းဂန်တို့ဖြင့် ပြန်လည် ကိုးကား၍ သမိုင်းပြုကြပြန်ရာ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဘုရားရှင် ကြွရောက်လာပါသည်ဆိုသော အယူအဆ များ အငြင်းပွားစရာ ဖြစ်နေရလေသည်။

ကျမ်းဂန်လာ စကားအရ သာသနိကလက်ရာ ပစ္စည်းများစွာကို တည်ထားပြုစုကြသည်။ သမိုင်းများကို ရေးသားကြသည်။ ဤသို့ ရေးသားရာမှ ဒွိဟဖြစ်ရာများ ပေါ်ပေါက်လာရခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

အမှန်မှု ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်သည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ရောက်ခြင်း၊ မရောက်ခြင်းမှာ ပြဿနာ တစ်ရပ် မဟုတ်ပါ။ အဓိကမှာ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ ဓမ္မဒေသနာတော်များ ရောက်ရှိလာခြင်းသာ ပဓာန ဖြစ်ပေသည်။ ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်များ ရောက်ရှိနေသဖြင့် တရားတော်၏ အနှစ်သာရကို ရရှိနေကြ သည်။ ကျင့်သုံးနေကြရသည်။

ဤသို့ တရားဓမ္မကို တွေသိကျင့်ပွားနေရသည်ပင် ဗုဒ္ဓဘုရားကို တွေ့သိဖူးမြင်နေရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဗုဒ္ဓတရားတော်ကို မခံယူရလျှင် ဗုဒ္ဓရောက်ရှိခဲ့သော်လည်း အကျိုးတရား ထူးခြားမည် မဟုတ်ပေ။

ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် ကိုယ်တိုင်ကလည်း တရားတော်၏ အနှစ်သာရကို မမြင်လျှင် ငါဘုရားကို ဖူးမြင်ရသည် မမည်ကြောင်း၊ တရားတော်ကို မြင်မှသာ ငါဘုရားကို မြင်သိနိုင်မည် ဖြစ်ကြောင်း ဝက္ကလိရဟန်းအား ဟောကြားခဲ့ပါသည်။

ယခုဆိုလျှင် ဗုဒ္ဓပွင့်ရာ မဇ္ဈိမဒေသ၌ သာသနာတော် အားနည်းမှေးမှိန်နေရပြီ။ သာသနာဆိုသည်မှာ အဆုံးအမတရားတော် ဖြစ်သည်။ တရားဒေသနာတော် ကွယ်ပျောက်လျှင် လည်းကောင်း၊ လူသားတို့က ယုံကြည်မှု မရှိလျှင်သော်လည်းကောင်း သာသနာ ကွယ်ပရမည်သာ ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ယုံကြည်မှုကို လက်ဆင့်ကမ်း၍ မထိန်းသိမ်းနိုင်ခဲ့သဖြင့် ဆံချီထူပါ၊ ဇောရောဖူးဒူး၊ အင်ကောဝပ်စသော စေတီပုထိုးတို့မှာ ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ အဖြစ် အထီးကျန် ဖြစ်နေခဲ့ ရလေသည်။

ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံသည် လက်ဆင့်ကမ်း သယ်ဆောင်နိုင်ခဲ့သဖြင့် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ ပွင့်လင်းရာ အဓိကနိုင်ငံတော် တစ်ခုအဖြစ် ရပ်တည်နေနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ထေရဝါဒ ၅–နိုင်ငံ၏ ဦးဆောင်နိုင်ငံလည်း ဖြစ်နေ၏။ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာသည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ မည်သည့်ကာလမှ စ၍ ဝင်ရောက်လာခဲ့လေသနည်း။

သာသနာအစ တပုဿနှင့် ဘလ္လိက

မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဗုဒ္ဓဘာသာကို စတင်သယ်ဆောင်လာသူများမှာ ဥက္ကလာပမြို့သား တပုဿနှင့် ဘလ္လိကညီနောင်တို့ ဖြစ်ကြောင်း သမိုင်းဟောင်းများ၌ ဖော်ပြကြသည်။ ဤအထောက် အထားကို မဟာဝါပါဠိတော်မှ ယူ၍ တင်ပြခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

မူလက ဥက္ကလာပသည် မြန်မာပြည်၌ ရှိသည် မဟုတ်ပေ။ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ဥက္ကလ တိုင်းဟုခေါ်သည်။ ဥက္ကလတိုင်း၏ ရှေးအမည်မှာ အသိတဉ္စန ဖြစ်၏။ ယခုအခါ ဓောက်လီဟု ခေါ်ကြသည်။ ဘင်္ဂလားအနောက်တောင်ဘက် ဩရိဿာ (ဥရိဆာ) နယ် ပုရီဒိစတြိတ် စီရင်စု နယ်ပယ်များဝယ် ရှိသည်။

တပုဿ၊ ဘလ္လိက၊ ဥက္ကလတို့နှင့် ပတ်သက်၍ ဗုဒ္ဓသာသနိကပထဝီဝင်ကျမ်း၌ ဤသို့ ရှင်းချက်ထုတ်ထားသည်။

မြန်မာပြည် ဥက္ကလာပအမည်မှာ အိန္ဒိယပြည် ဥက္ကလတိုင်းမှ ပြောင်းရွှေ့လာကြသော လူမျိုးများက မိမိတို့ နေရင်းဌာန ဥက္ကလအမည်ကို ယူ၍ မှည့်ခေါ်လာခြင်း ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူရမည်။ ထို့နောက် ဥက္ကလမှ ဥက္ကလာပဟု အမည်ပြောင်းလဲလာ၏။

တပုဿနှင့် ဘလ္လိကညီနောင်တို့၏ အမည်ကို ယင်းကျမ်း၌ ' တပဿု 'နှင့် ဘလ္လိကဟု ခေါ်ဆိုထား၏။ တပုဿနှင့် ဘလ္လိကတို့၏ မူရင်းဇာတိ နေရပ်ဟောင်းမှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံရှိ ဥက္ကလတိုင်း ဖြစ်သည်။

ကုန်သည်ညီနောင်တို့၏ မျိုးရိုးသည် ဗုဒ္ဓမပွင့်မီ နှစ်ပေါင်း ၁၀၀–ကျော်လောက်ကပင် မြန်မာပြည်အောက်ပိုင်း ရာမညတိုင်း၌ အခြေချခဲ့ကြသူများ ဖြစ်သည်။ ကုန်သည်ညီနောင်တို့သည် မြန်မာပြည် ဥက္ကလာပနှင့် အိန္ဒိယပြည် ဥက္ကလတို့ အကြား၌ ကုန်ကူးသန်းနေသူများ ဖြစ်သည်။

ကုန်သည်ညီနောင်တို့သည် မိမိတို့၏ ဇာတိ ဥက္ကလတိုင်းမှ တစ်ဆင့် မဇ္ဈိမဒေသသို့ ကုန်ရောင်း သွားကြသည်။ ပဏ္ဍုတိုင်း၊ လာဠတိုင်းတို့ကို ကျော်၍ ဥရုဝေလတောစခန်းသို့ ရောက်သွားရာ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်နှင့် တွေ့ကြရသည်။

ထိုအချိန်တွင် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်သည် သံဃာ့အဖွဲ့အစည်းကို မထူထောင်ရသေးပေ။ ပွင့်တော်မူပြီးစ ကာလဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ညီနောင်တို့သည် သရဏဂုံ ၂–ပါးကိုသာ ခံယူကြရသည်။ ထို့နောက် ဘုရားရှင်သည် ဆံတော်ဓာတ်များကို ချီးမြှောက်ခဲ့သည်။

ကုန်သည်ညီနောင်တို့သည် ဆံတော်ဓာတ်ကို ပင့်ဆောင်ပြီးနောက် ဇာတိ ဥက္ကလတိုင်းမှ ပဝတ္တိဌာန မြန်မာပြည် ဥက္ကလာပမြို့သို့ ပြန်ရောက်လာကြသည်။ ဥက္ကလာပသို့ ပြန်ရောက်လာသောအခါ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ ဆံတော်ဓာတ်တို့ကို ဌာပနာ၍ တိကုံ (ရွှေတိဂုံ) စေတီတော်ကို တည်ထား ပူဇော်ကြသည်။

ထိုအချိန်မှ စ၍ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဗုဒ္ဓသာသနာ ရောက်ရှိခဲ့သည်ဟု မှတ်ယူနိုင်သည်။ ဤဆုံးဖြတ်ချက်အရဆိုလျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ပတ်သက်သော စေတီပုထိုးတို့တွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရွှေတိဂုံစေတီတော်သည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ရှေးအကျဆုံး စေတီတော်ဟု ဆိုရမည်။

" စေတီအစ ရွှေတိဂုံက " ဟူ၍ ဆောင်ပုဒ်မှတ်တမ်းပြု၍ လက်ခံရတော့မည်။

ဒုတိယမြောက် သာသနာရောက်ခြင်း

အသောကမင်းလက်ထက် တတိယသံဂါယနာ တင်ပြီးနောက် တိုင်းဒေသကြီး ၉–ခုသို့ သာသနာပြု မထေရ်များကို စေလွှတ်ခဲ့သည်။ ထိုအထဲတွင် အရှင်သောဏနှင့် အရှင်ဥတ္တရမထေရ်တို့ အမှူးပြုသော သာသနာပြု အဖွဲ့သည် သုဝဏ္ဏဘုမ္မိသို့ ကြွရောက်၍ သာသနာပြုကြရသည်။

ထိုအချိန်တွင် သုဝဏ္ဏဘုမ္မိ၌ ရက္ခိုသ်ဘီလူးများ ရှိနေသည်။ လူတို့သည် ဘီလူးတို့ ဝင်၍ နှောင့်ယှက်နေသောကြောင့် အန္တရာယ်နှင့် ရင်ဆိုင်နေကြရသည်။ ရဟန္တာ ၂–ပါးတို့သည် ဘီလူးတို့၏ အန္တရာယ်ကို ကာကွယ်ပေးနိုင်သဖြင့် လူတို့က အားထားလာကြသည်။

အရှင်သောဏနှင့် အရှင်ဥတ္တရမထေရ်တို့သည် လူတို့အား ဗြဟ္မဇာလသုတ်တော်ကို ဟောကြားကြ၏။ သရဏဂုံ သီလတို့၌ တည်စေ၏။ မထေရ်တို့၏ ဟောကြားမှုကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ ဝင်ပေါင်း ၆၀၀၀၀(ခြောက်သောင်း)မျှ ရရှိလာသည်။ ယောကျ်ား မိန်းမပေါင်း ၁၅၀၀–တို့သည် သာသနာ့ဘောင် ဝင်၍ ရဟန်းပြုကြလေသည်။

ဤတွင် သုဝဏ္ဏဘုမ္မိခေါ်သော ဒေသကို မြန်မာရာဇဝင် သာသနာဝင် ကျမ်းများ၌ မွန်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ သုဓမ္မာပုရခေါ် သထုံမြို့ဖြစ်သည်ဟု ရေးသားဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ ခေတ်သစ် သမိုင်းသုတေသီတို့ကမူ သုဝဏ္ဏဘုမ္မိဆိုသည်မှာ ဆုမတြာကျွန်းဆွယ်ကို သုဝဏ္ဏဘုမ္မိ ခေါ်ဆိုကြောင်း ကောက်ချက်ချ၍ ပြထားကြသည်။

ဆုမတြားဟူသော အမည်သည် ရှေးက သုမိတ္တခေါ်သော အိန္ဒိယတိုင်းသား ကုန်သည်တစ်ဦးက ရှေးဦးစွာ ဤကျွန်းသို့ လာရောက် အခြေချသောကြောင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ အမည်ကို စွဲ၍ ခေါ်ဆိုလာခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ပါဠိဘာသာဖြင့် သုမိတ္တ၊ သက္ကတဘာသာဖြင့် ဆုမိတြမှ ဆုမတြားဟု ခေါ်ဆိုလာကြသည် ဆိုပေသည်။

ဆုမတြားကျွန်းဆွယ် ဒေသကိုပင် သုဝဏ္ဏဘုမ္မိဟု ခေါ်ဆိုလာကြသည်မှာ အိန္ဒိယသားများပင် ဖြစ်သည်။ ရှေခေတ်က အိန္ဒိယတိုင်းသားများသည် ဤဒေသသို့ ကုန်ရောင်း ကုန်ဝယ် လာရောက်ကြသည်။ ဤဒေသကို မှီ၍ စီးပွားဖြစ်ထွန်းကြသည်။ မိမိတို့အတွက် ရွှေကဲ့သို့ အဖိုးတန်သော နယ်မြေဟု သတ်မှတ်လာကြ၏။ ထို့ကြောင့် ဆုမတြားကျွန်းဆွယ်ဒေသကို သုဝဏ္ဏဘုမ္မိ (ရွှေမြေ) ဟူ၍ တင်စား ခေါ်ဆိုခဲ့ကြလေသည်။

ဤသုဝဏ္ဏဘုမ္မိခေါ် ရွှေမြေဒေသမှာ သထုံတစ်ဝိုက်အထိ ပါဝင်သည်ဟု ပညာရှင်တို့ လက်ခံခဲ့ကြ၏။ ဤအဆိုပြုချက်ကို ဆက်လက် လေ့လာသောအခါ ထောက်ခံနိုင်သော အကြောင်းများကို တွေ့ရှိရသည်။

အရှင်သောဏနှင့် အရှင်ဥတ္တရတို့ သာသနာပြု ရောက်စဉ်က လူတို့မှာ ဘီလူးတို့၏ ဘေးရန်များကို ခံစားနေကြရသည်။ ရှေးဟောင်း မွန်ရာဇဝင်ကျမ်းများတွင်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မစေတီမင်း၏ ကျောက်စာများတွင်လည်းကောင်း သထုံဒေသကို ရက္ခပူရ (ရေဘီလူးနိုင်ငံ)ဟု ရှေးဦးက ခေါ်ဆိုခဲ့ကြသည်။

ဤအထောက်အထားအရ သထုံဒေသကို ဘီလူးများ အုပ်စိုးခဲ့ကြောင်း သိရှိရ၏။ ထိုဘီလူးဆိုသော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာလည်း နီဂရစ်တို အမျိုးအနွယ်များကိုပင် ခေါ်သည်ဟု မှတ်ယူနိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ နယ်မြေ အနှံ့အပြား၌ ရှေးဦးခေတ်က နီဂရစ်တိုအနွယ် လူမျိုးများ နေထိုင်သွားကြောင်း ရှေးဟောင်းသုတေသန လေ့လာချက်များအရလည်း သိရှိထားကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသသို့ မွန်ခမာအနွယ်ဝင် လူမျိုးများ ရောက်လာသောအခါတွင် ရှိရင်းစွဲ နီဂရစ်တိုအနွယ်ဝင်တို့နှင့် ပဋိပက္ခ ဖြစ်ကြရသည်။ မွန်ခမာတို့က စစ်ပွဲများ ဆင်နွှဲ၍ နယ်မြေများကို သိမ်းပိုက်ကြသည်။ နီဂရစ်တိုတို့သည် နယ်မြေများကို စွန့်လွှတ်ကြရသည်။ ပင်လယ်ဘက်သို့ ပြောင်းရွှေ့ကုန်ကြရသည်။ ယခုတိုင် သံလွင်မြစ်ဝ မော်လမြိုင်အနီးတွင် ဘီလူးကျွန်းခေါ်သော ကျွန်းကြီး ရှိနေခြင်းက သက်သေကောင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။

အရှင်သောဏတို့ သာသနာပြု ရောက်ချိန်တွင် မွန်လူမျိုးတို့နှင့် နီဂရစ်တိုအနွယ်ဝင် ရေဘီလူးတို့ စစ်ပွဲများ ဖြစ်နေချိန်ဟူ၍ ကောက်ချက်ချနိုင်သည်။ မထေရ် ၂-ပါးတို့က ဘီလူးတို့ရန်ကို ကာကွယ်ပေးခဲ့သည်မှာလည်း နီဂရစ်တို လူမျိုးတို့သာ ဖြစ်ကြောင်း နားလည်နိုင်ကြပေသည်။

စောစောပိုင်းက မွန်လူမျိုးတို့နှင့် ရေဘီလူး လူမျိုးတို့ အချင်းချင်း ဘက်ပြိုင် တိုက်ခိုက်နေခဲ့သော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် မွန်နှင့် ဘီလူးအချို့တို့မှာ အချင်းချင်း သင့်မြတ်အောင် နေထိုင်ခြင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာတရားတော်ကို သက်ဝင် ယုံကြည်ခြင်းဖြင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ အတူယှဉ်တွဲ နေထိုင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် မွန်ပြည်နယ် ဘီးလင်းမြို့နယ်ရှိ ဇုတ်သုတ်ရွာ ထီးဆောင်းဘုရားကို ဘီလူးများက တည်ထား ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသောကြောင့်ပေတည်း။

သုဝဏ္ဏဘုမ္မိခေါ် သထုံမြို့ကို ဘီစီ ၁၇-ရာစုကပင် တည်ထောင်ခဲ့သည်ဟု မွန်မြန်မာ ရာဇဝင်တို့က ရေးဆိုကြ၏။ သို့ရာတွင် တိကျသော သမိုင်းအထောက်အထားကို မတွေ့ရသေးချေ။

သမိုင်းတင်ခေတ် ရောက်သောအခါ သုဝဏ္ဏဘုမ္မိနှင့် စပ်၍ ခေါမပထဝီဝင် ပညာရှင် တော်လမီရေးသော ပထဝီကျမ်း၌ တွေ့ရှိရ၏။ တော်လမီက ဗေစင်ဂခေါ် မုတ္တမပင်လယ်ကွေ့ ကမ်းရိုးတန်း တစ်လျှောက်တွင် အရပ်ပု၍ ကြမ်းတမ်းသော ကြံ့ခိုင်သော လူကြမ်းများ နေထိုင်ကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ထားခဲ့သည်။ ထိုလူမျိုးစုများမှာ စာပေတို့၌ ဘီလူးဟု ခေါ်သော လူမျိုးများ ဖြစ်သည်။ ထိုလူမျိုးစု အများအပြားမှာ လူမျိုးသစ်များ ဝင်ရောက်လာသောအခါ၌ ပင်လယ်တွင်း

ရှိ ကျွန်းစုများပေါ်သို့ ပြောင်းရွှေ့သွားကြလေသည်။

အချို့ဘီလူးမျိုး အနည်းစုမှာ လူယဉ်ကျေးတို့ မနေလိုသော တောင်ကုန်းတောင်တန်းများ၌ သောင်တင်နေခဲ့သူများလည်း ရှိပေသည်။ ပုံစံအားဖြင့်ဆိုလျှင် မြန်မာရာဇဝင်မှ မဟာသမ္မတနှင့် စူဠသမ္မတဇာတ်လမ်း၌ ပါသော စစ်ကိုင်းတောင်တန်းနေ စဏ္ဍမုခိ ဘီလူးမသည်လည်းကောင်း၊ ပုပ္ပားတောင်မှ မဝဏ္ဏခေါ်သော ပန်းရောင်းစားသည့် ဘီလူးမသည်လည်းကောင်း မြန်မာပြည်၌ သောင်တင်နေခဲ့သော ဘီလူးအနွယ်ဝင် လူမျိုးစုများ ဖြစ်ပေသည်။

ဖော်ပြပါ အကြောင်းရပ်တို့ကို ထောက်ဆ၍ ရှင်သောဏနှင့် ဥတ္တရမထေရ်တို့သည် သထုံတစ်ဝိုက်ရှိ လူမျိုးစု ၂–ခုလုံးကို ဗုဒ္ဓဘာသာသို့ သက်ဝင် ယုံကြည်စေရန် ဟောပြော စည်းရုံးနိုင်ခဲ့သည်ဟု မှတ်ယူနိုင်ကြပေသည်။

ထေရဝါဒနှင့် သုတေသနအမြင်

မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ဗုဒ္ဓဘာသာ ရောက်ရှိပုံကို ရှေးဟောင်းသုတေသနနည်းဖြင့် လေ့လာကြရာ၌ ပျူခေတ်ကပင် ဗုဒ္ဓဘာသာ ရောက်ရှိနေသည်ကို တွေ့ကြရသည်။

ဤတွင် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက်အခြေချသော လူမျိုးကြီးများကို အကျဉ်းချုပ် လေ့လာဖို့ လိုလာပြန်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း နီဂရစ်တို အမျိုးအနွယ်များ အခြေချခဲ့ဖူးကြောင်း သမိုင်းသုတေသနအရ သိရပြီး ဖြစ်သည်။ ယင်းအနွယ်တို့ကို အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသ၌ မွန်တို့က ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်သဖြင့် ပျက်စီးခဲ့ကြောင်းကိုလည်း အထက်က ဆိုခဲ့ပြီ။ ထိုစစ်ပွဲများ ဖြစ်ပွားချိန်မှာ ဘီစီ ၃–ရာစုခန့်က ဖြစ်ပေသည်။

ထိုအချိန်မှာပင် မြန်မာပြည် အလယ်ပိုင်းဒေသ၌လည်း နီဂရစ်တိုတို့ လက်မှ နယ်မြေများကို ပျူလူမျိုးတို့က တိုက်ခိုက် သိမ်းပိုက်နေပြီဟု ပြောနိုင်ပေသည်။ သို့ဖြစ်လျှင် ပျူလူမျိုးတို့သည် မည်သည့်ကာလက မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာခဲ့ကြသနည်း။

ပျူလူမျိုးတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်း၌ ဗိဿနိုးမြို့တော်ကို ၁–ရာစုတွင် တည်ဆောက်ခဲ့ကြသည်။ ထိုအချိန်တွင် ယဉ်ကျေးမှု အဆင့်လည်း မြင့်မားနေပြီ ဖြစ်သည်။ ပျူတို့သည် ၁–ရာစုတွင် မြို့ပြနိုင်ငံကို တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့ကြသဖြင့် ထို့ထက် စောသောကာလကပင် မြန်မာ့မြေပေါ်သို့ ရောက်ရှိနေပြီဟု ပြောနိုင်သည်။ ပျူတို့ ဝင်ရောက်လာချိန်ကို ဘီစီ ၃–ရာစုဟု ခန့်မှန်းနိုင်သည်။

ဤခန့်မှန်းချက်ကို ထောက်ခံနိုင်သော အထောက်အထားများလည်း ရှိပါသည်။ ချင်မြို့စားကြီး၏ စစ်တပ်တို့သည် ချီအင်လူမျိုးတို့ကို ဘီစီ ၃၅၀–တွင် အပြင်းအထန် တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်က လိုလိုအစုဝင်ဖြစ်သော ပျူလူမျိုးတို့သည် စစ်ဘေးအန္တရာယ် ကင်းရာသို့ ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်ကြရသည်။

ထိုစစ်ပြေးဒုက္ခသည်တို့သည် ဒေသအသီးသီးသို့ ပြေးရှောင်ကြသည်။ ထိုအထဲတွင် သံလွင်မြစ်ကြောင်းအတိုင်း လိုက်သူတို့သည် ယူနန်နယ် အနောက်ပိုင်း ရောက်သောအခါ တပိန်၊ ရွှေလီမြစ်ကြောင်းအတိုင်း လိုက်၍ စုန်ဆင်းခဲ့ကြသည်။ သူတို့သည် မြန်မာပြည် မြေပြန့်ဒေသ၌ အခြေချနေကြသည်။ ထိုလူမျိုးစုသည် အေဒီ ၁–ရာစုတွင် ဗိဿနိုးမြို့တော်ကို ထူထောင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

ဗိဿနိုးကို တည်ထောင်သော ပျူတို့သည် လူမှုဆက်ဆံရေးတွင် သိမ်မွေ့သောသူများ ဖြစ်ကြသည်။ ယဉ်ကျေးမှု အတတ်ပညာများကို အိန္ဒိယမှပင် ယူခဲ့သည်။ အများစု ကိုးကွယ်သော ဘာသာမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာသည် အိန္ဒိယမှပင် တိုက်ရိုက် ရရှိခဲ့သည်။

ဗိဿနိုးမြို့ဟောင်းကို တူးဖော်ရာတွင် 'သံဃသိရိ' ဟူသော အမှတ်အသားပါသည့် တံဆိပ်တစ်ခုကို တွေ့ရှိကြရသည်။ ထိုအချက်ကို ထောက်၍ ဗိဿနိုးမြို့တော်၌ ဗုဒ္ဓဘာသာ ရဟန်း

တော်များ သီတင်းသုံး၍ သာသနာပြုနေကြပြီဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

ဗိဿနိုးသို့ ရောက်ရှိလာသော သာသနာမှာ အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း အန္ဓရဒေသ၌ ထွန်းကားနေသော သာသနာမျိုး ဖြစ်သည်။ ယင်းသာသနာမှာ ရုပ်ပွားဆင်းတုကို ကိုးကွယ်ခြင်း မပြုသော သာသနာဂိုဏ်း ဖြစ်သည်ဟု သုတေသီတို့က ကောက်ချက်ချကြသည်။

အေဒီ ၄–ရာစုခန့်တွင် အခြားပျူလူမျိုးတို့သည်လည်း မြို့ပြနိုင်ငံသစ်များကို ထူထောင် အုပ်စိုးကြသည်။ ပြည်မြို့အနီး၌ သရေခေတ္တရာမြို့တော်၊ ကျောက်ဆည်ဒေသအနီး၌ မိုင်းမော ဟု ခေါ်နေကြသော ပင်လယ်မြို့ဟောင်း၊ ရွှေဘိုဒေသ၌ ဟန်လင်းကြီးစသော မြို့ပြများမှာ သမိုင်းတွင် ထင်ရှားကြသည်။

အေဒီ ၅–ရာစုတွင် ဗိဿနိုးမြို့တော်သည် သရေခေတ္တရာပျူတို့က ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက် သဖြင့် ပျက်သုဥ်းခဲ့ရလေသည်။

သရေခေတ္တရာခေတ် ထေရဝါဒ

သရေခေတ္တရာခေတ်ကို တည်ထောင်သော ပျူလူမျိုးတို့သည်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာကို ကိုးကွယ်ကြသည်။ သရေခေတ္တရာခေတ်တွင် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် အတူ မဟာယာနဂိုဏ်းမှ ကိုးကွယ်မှု အထိမ်းအမှတ် ပစ္စည်းများကိုလည်း တွေ့ရှိကြရသည်။

သရေခေတ္တရာ ခင်ဘကုန်းမှ တူးဖော်ရရှိသော ရွှေပေချပ် ၂၀–တွင် အိန္ဒိယပြည်တောင် ပိုင်း ရှေးဟောင်း တေလဂူ ကနာဋ္ဌအက္ခရာဖြင့် ထေရဝါဒပိဋကတ်တော် ကောက်နုတ်ချက်များကို တွေ့ရှိရသည်။

ကန်ဝက်ခေါင်းကုန်းမှ ရရှိသော မဏိတော်အကျိုး ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော် တစ်ဆူ၏ ပလ္လင် ပတ်လည် မျက်နှာလေးဖက်လုံး၌ ပျူ၊ သက္ကတတို့ဖြင့် မှတ်တမ်းရေးထားသည်ကို တွေ့ရ၏။

သရေခေတ္တရာမြို့ဟောင်းတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ပတ်သက်သော အခြားအထောက် အထား များစွာကိုလည်း တွေ့ရှိရသည်။ အထောက်အထား များစွာတို့မှာ ထေရဝါဒနှင့် ပတ်သက်သော အမှတ်အသားများက ပိုမိုနေ၏။ ထို့ကြောင့် သရေခေတ္တရာခေတ် ဗုဒ္ဓဘာသာမှာ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဖြစ်ကြောင်း ခိုင်မာစွာ သိရှိကြရပေသည်။

သရေခေတ္တရာပျူတို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာ တရားတော် ထဲမှ အဘိဓမ္မာပိဋကတော်ကို ပို၍ အရေးထားကာ လေးစားခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုနိုင်၏။ ဗုဒ္ဓဘုရား၏ ဒဿနဒေသနာတော်ကို အခြေပြုသည့် ယေဓမ္မာအစချီ ဂါထာမှာ ပျူလူမျိုးတို့ အကြိုက်ဆုံးဂါထာ ဖြစ်ဟန်တူသည်။ ဤဂါထာကို ပျူနယ်မြေများ၌ မကြာခဏ တွေ့ကြရသည်။ ဂါထာမှာ ဤသို့ ဖြစ်၏။

ယေဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ
တေသံ ဟေတုံ တထာဂတော အာဟ
တေသဉ္စ ယော နိရောဓော
ဧဝံ ဝါဒီ မဟာသမဏော။

(မြန်မာပြန်) ။ ။ "အကြင် (ဒုက္ခ)တရားတို့သည် အကြောင်း(သမုဒယ)ကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏။ ထို (ဒုက္ခ) တရားတို့၏ အကြောင်း (သမုဒယ) ဖြစ်သော တရားကိုလည်း ကောင်း၊ ထိုအကျိုး (ဒုက္ခ)၊ အကြောင်း (သမုဒယ) တရားတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းရာ (နိရောဓ)၊ ချုပ်ငြိမ်းကြောင်း (မဂ္ဂ) တရားကိုလည်းကောင်း မြတ်စွာဘုရား သည် ဟောတော်မူ၏။ ရဟန်းမြတ်သည် ဤသို့ အယူရှိပါ၏။ "(ဆဋ္ဌသံဂါ ယနာတော်မူ)

သရေခေတ္တရာပျူတို့၏ ဗုဒ္ဓဘာသာ ယုံကြည်မှု အကြောင်းကို အေဒီ ၈၀၀–ခန့်က

ရေးသားသော တရုတ်မှတ်တမ်းတို့၌လည်း တွေ့ရှိရသည်။ ယင်းမှတ်တမ်းမှ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ပတ်သက်သော အကြောင်းအရာတို့ကို ရွေးနုတ် တင်ပြပါမည်။

"မြို့တော်တွင် တံခါးဝပေါင်း ၁၂–ခု ရှိသည်။ မြို့လေးထောင့်တွင် တစ်ထောင့်လျှင် ဘုရားတစ်ဆူ တည်ထားသည်။ ဘုရင်မင်းမြတ် စံမြန်းရာ နန်းတော်ရှေ့ တံခါးဝကို မျက်နှာပြုကာ ဉာဏ်တော် ပေ ၁၀၀–ထက် မြင့်၍ နှင်းပွင့်ကဲ့သို့ ဖြူဖွေးသော အသွေးရှိသည့် ထိုင်တော်မူ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော် တစ်ဆူကို တည်ထားသည်။

တရားတဘောင် ဖြစ်ကြသူ နှစ်ဦးကို ဘုရင်မင်းမြတ်က ထိုရုပ်ပွားတော်မြတ် ရှေ့တွင် အမွှေးတိုင်များ ထွန်းညှိစေပြီး မိမိတို့၏ ပြစ်မှုများကို ပြန်လည် စဉ်းစားစေခြင်းဖြင့် တရားဖြစ်ကြသူ နှစ်ဦးတို့ မကြာမီ သင့်မြတ်သွားကြသည်။ မြို့ရွာဒေသများတွင် ဘေးအန္တရာယ်များ၊ ကပ်ဆိုးကြီးများ ဆိုက်ရောက်လာလျှင် ဘုရင်မင်းမြတ်သည် ရုပ်ပွားတော် ရှေ့မှောက်တွင် အမွှေးနံ့သာ ထွန်းညှိပူဇော်၍ ပြည်သူပြည်သားတို့ကို တရားနှင့်အညီ အုပ်စိုးပါမည်ဟု သစ္စာအဓိဋ္ဌာန် ပြုရသည်။

ပျူတို့ ဒေသတွင် ဘုန်းကြီးကျောင်းပေါင်း ၁၀၀–ကျော်မျှမက ရှိသည်။ ဘုန်းကြီးကျောင်းများတွင် ရွှေငွေတို့ဖြင့် စီခြယ်၍ ဟင်္သပြဒါးနှင့် တောက်ပသော အရောင်များ သုတ်လိမ်းထားသည့် ခမ်းမကြီး အသွယ်သွယ် ရှိသည်။ ကြမ်းပြင်များကိုလည်း အနီရောင်ဆိုး၍ ပန်းပွင့်များထိုးထားသော ကော်ဇောများ ခင်းထားသည်။ ဘုန်းကြီးကျောင်းများ၏ အမိုးများကို နန်းတော်ခေါင်မိုးကဲ့သို့ပင် စဥ့်သုတ်ထားသော အုတ်ကြွပ်များဖြင့် မိုးထားသည်။

ပျူလူမျိုး ယောကျ်ားလေး၊ မိန်းကလေး အသီးသီးတို့သည် အသက် ၇–နှစ်အရွယ်ရောက်လျှင် ဆံပင်များကို ပယ်ဖြတ်၍ ဘုန်းကြီးကျောင်းသို့ သွားကာ သာသနာ့ဘောင်တွင်းသို့ ဝင်ရောက်လေ့ ရှိကြသည်။ အသက်၂၀–သို့ ရောက်သောအခါ ဗုဒ္ဓ၏ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာတို့ကို ဆက်လက် လိုက်နာခြင်း မရှိလျှင် လူထွက်၍ ဆံပင်များကို ပြန်လည် အရှည်ထားကြလေသည်။ "

ဖော်ပြပါ အထောက်အထားများအရ ပျူတို့သည် မိမိတို့၏ လူနေမှုဘဝကို ဗုဒ္ဓဘာသာ ယဉ်ကျေးမှုဖြင့် တည်ဆောက်ထားကြောင်း သိရှိရသည်။ ပျူတို့၏ လူနေမှုဘဝကို ဗုဒ္ဓဒေသနာက လွှမ်းခြုံထားသည်ဟု ဆိုရပေလိမ့်မည်။

ပျူလူမျိုးတို့သည် မိမိတို့၏ ဗုဒ္ဓဘာသာကို အမွှမ်းတင် ဂုဏ်ယူလေ့ ရှိကြသည်။ အခြားလူမျိုးများနှင့် တွေ့ကြုံလျှင်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာကိုပင် အမွှမ်းတင် ပြောကြားကြသည်။ ဗုဒ္ဓ၏ ဓမ္မတေးများကို သီကုံးကြသည်။

အေဒီ ၈၀၀–၈၀၂ ခုနှစ်တွင် ပျူယဉ်ကျေးမှု တေးဂီတအဖွဲ့သည် တရုတ်နိုင်ငံသို့ သွားရောက်ခဲ့ကြ၏။ ထန်တရုတ်ဘုရင်၏ နန်းတော်၌ ဖျော်ဖြေကြရသည်။ ထိုဖျော်ဖြေပွဲတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ ဂုဏ်ကို ဖွဲ့ဆိုသော ဗုဒ္ဓဝင်တေးများဖြင့် ဖျော်ဖြေခဲ့ကြသည်။

အချုပ်အားဖြင့်ဆိုရလျှင် ပျူလူမျိုးတို့၏ ဘဝဓလေ့သည် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ ဖြစ်သည်။ ပျူတို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာ လောင်းရိပ်ကို ခိုလှုံလျက် မိမိတို့၏ ဘဝကို ထိန်းကျောင်းခဲ့ကြလေသည်။

မြန်မာတို့ ဝင်ရောက်လာခြင်း

ဗိဿနိုး၊ သရေခေတ္တရာစသော မြို့ပြများကို တည်ထောင်ချိန်က မြန်မာလူမျိုးတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်မလာကြသေးပေ။ မြန်မာဟု ခေါ်တွင်မည့် လူမျိုးများကား နောက်မှ ရောက်ရှိလာသူများ ဖြစ်သည်။ မြန်မာလူမျိုးတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ မည်သည့်

ကာလက ရောက်ရှိလာကြသနည်း။

ရှေးဟောင်း ရာဇဝင်တို့ အဆိုအရ မြန်မာတို့သည် ဘီစီ ၆–ရာစု၊ သို့မဟုတ် ၉–ရာစု ကပင် ရောက်ရှိနေပြီဟု ဆိုကြသည်။ ဤအဆိုမှာ မြန်မာလူမျိုးတို့ကို ရည်ညွှန်းခြင်း မဟုတ်ပေ။ အိန္ဒိယမှ သကျအနွယ်တို့ ရောက်ရှိလာချိန်ကို ရေးဆိုထားခြင်း ဖြစ်သည်။

အချို့ သုတေသီတို့ကမူ အေဒီ ၉–ရာစု ရောက်မှ ဝင်ရောက်လာကြသည်ဟု ဆို၏။ ဤအဆိုကို စတင် ဖော်ထုတ်သူမှာ အင်္ဂလိပ်လူမျိုး ပါမောက္ခလုစ် ဖြစ်သည်။ မစ္စတာလုစ်သည် တရုတ်တို့ ရေးသော မန်ရှုးကျမ်းကို ကိုးကား၍ ရေးသားခဲ့သည်။ ၎င်းက မြန်မာတို့သည် အေဒီ ၉–ရာစုတွင် နတ်ထိပ်တောင်ကြားလမ်းမှ ဝင်လာပြီး ကျောက်ဆည်လွင်ပြင်၌ အခြေချ နေခဲ့ကြသည် ဆို၏။ "မြန်မာအစ ကျောက်ဆည်က "ဟူသော သမိုင်းသစ်အဆိုကို ကြွေးကြော်ခဲ့သည်။ ထိုအဆိုကို သူ၏ တပည့်များက ကျယ်ပြန့်အောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသဖြင့် နောင်အချိန်တွင် ကျောင်းသုံးစာအုပ်များနှင့် မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်းများအထိ ကျယ်ပြန့်သွားလေသည်။

အထက်ပါ အဆိုကို လက်ခံနိုင်ဖွယ် မရှိပါ။ ၉–ရာစုတွင် ရောက်ရှိလာသူများမှာ 'မင်အစုဝင်များ'သာ ဖြစ်ပါသည်။ မစ္စတာလုစ်သည် **'မင်အစု '**နှင့် **'မြန်မာအစု '**ကို ခွဲခြား၍ မလေ့လာမိသောကြောင့် အဆိုများ တိမ်းယိမ်းခဲ့ရသည်။

မြန်မာဟု ခေါ်တွင်မည့် အစုဝင်များသည် အေဒီ ၅–ရာစုလောက်ကပင် မြန်မာပြည် မြေပြန့်ဒေသသို့ အခြေချခဲ့ပြီဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

ရှေးဦးမြန်မာတို့သည် အေဒီ ၅–ရာစုခန့်တွင် အထွေထွေ အကြောင်းများကြောင့် ရေကြည်ရာ မြက်နုရာသို့ ဆင်းလာကြသည်။ အချို့သည် ရခိုင်တောင်တန်းဆီသို့ ရောက်သွားကြသည်။ သူတို့သည် ရခိုင်ဒေသ၌ **'ကမ်းယံ '**အမည်ဖြင့် အခြေချ နေထိုင်ကြသည်။ အချို့သည် ပုံတောင် ပုံညာသို့ တက်သွားကြသည်။ သူတို့ကို **'ယော '(ယဝ်)** ဟု ခေါ်သည်။

အချို့ မြန်မာတို့သည် ဧရာဝတီနှင့် ချင်းတွင်းမြစ် နှစ်သွယ် စပ်ကြား၌ နေရာသစ်ကို ရှာဖွေကြသည်။ ထိုအချိန်တွင် မြန်မာတို့အတွက် အခြေချစရာ နေရာကောင်းများ ရှားပါးနေပြီ။ မြေကောင်း မြေပြန့်ဒေသများမှာ ပျူလူမျိုးတို့၏ လက်အောက်၌ ရှိနေခဲ့ကြပြီ။

ရွှေဘိုဝန်းကျင်သည် ဟန်လင်းပျူတို့၏ လက်အောက်၌ ရှိနေ၏။ လယ်တွင်းဒေသ ကျောက်ဆည်လွင်ပြင်မှာလည်း ပင်လယ်ပျူတို့၏ လက်အောက်၌ ရှိနေ၏။ အောက်ပိုင်းဒေသမှာ သရေခေတ္တရာပျူတို့၏ နယ်မြေဖြစ်သည်။

မြန်မာတို့သည် နေရာသစ်ကို ရှာဖွေကြရာ၌ မြစ်ဝှမ်းဒေသကိုလည်း လိုချင်ကြသည်။ သို့ရာတွင် မြစ်ဝှမ်းဒေသ၌ နေရာကောင်းများ ရှားပါးနေပြီ။ ထို့ကြောင့် ပျူလူမျိုးတို့ မက်မောခြင်း မရှိသော ဒေသတစ်ခု၌ အခြေချ နေထိုင်ကြရသည်။ ထိုဒေသကား နောင်အခါတွင် အရိမဒ္ဒနပူရ ခေါ် ပုဂံမြို့တော်ကြီး ဖြစ်လာမည့် ဧရာဝတီမြစ်ကွေ့ ဒေသပင်တည်း။

ဧရာဝတီမြစ်ကွေ့ရှိ တုရင်တောင်ခြေ ဒေသသည် မြစ်နှင့် နီးသော်လည်း စိုက်ခင်းပျိုးကွက် လုပ်ချက် မကောင်းပေ။ မိုးနည်းဒေသလည်း ဖြစ်သည်။ ရာသီဥတု ပူပြင်းသည်။ ထို့ကြောင့် ကျန်စစ်သားကျောက်စာများ၌ ပုဂံဒေသကို 'တတ္တဒေသ '(လောလောပူသောအရပ်) ဟု ဆိုခဲ့၏။ မြေနီသဲဝှမ်းများ ဖြစ်သောကြောင့် 'တမ္ဗဒီပ '(ကြေးနီရောင်ဒေသ) ဟူ၍လည်း ရှင်ဒိသာပါမောက် ကျောက်စာ၌ ရေးထိုးထားခဲ့လေသည်။

အေဒီ ၆–ရာစုလောက်တွင် မြန်မာတို့ အင်အားစုစည်းမိလာပြီ။ မိမိတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှုကို ထူထောင်ကြပြီ။ အေဒီ ၆၃၈–ခုနှစ်တွင် မြန်မာတို့က ကိုယ်ပိုင် သက္ကရာဇ်ကို အသုံးပြုကြသည်။

အေဒီ ၉–ရာစုကျော်လောက်တွင် နန်ချောင် (နန်စော) ဒေသ၌ ကွဲကွာနေရစ်သော မြန်မာလူမျိုးတို့နှင့် တစ်နွယ်တည်း ဖြစ်သည့် 'မင်အစု 'ဝင်တို့လည်း မြန်မာပြည်တွင်းသို့ ရောက်

ရှိလာကြသည်။ ထိုအချိန်တွင် မြန်မာတို့ အင်အားစု ကြီးထွားလာပြီး ပုဂံကို ဗဟိုပြု၍ နိုင်ငံတော်သစ်ကို ထူထောင်ကြသည်။

ထိုအချိန်၌ ပျူလူမျိုးတို့လည်း ဝါးအစည်းပြေသလို ဖြစ်နေကြပြီ။ သရေခေတ္တရာသည် လူမျိုးစုချင်း ပဋိပက္ခဖြစ်ခြင်း၊ ကိုးကွယ်မှုခြင်း မပြေမလည်ဖြစ်ခြင်းစသော အကြောင်းတို့ကြောင့် စိတ်ဝမ်းကွဲနေကြပြီ ဖြစ်၍ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာလည်း မတည်တံ့တော့။ အာဏာလု တိုက်ပွဲများ ဖြစ်ပွားရာမှ နေပြည်တော် ပျက်စီးခဲ့ရသည်။

မြောက်ပိုင်းရှိ ဟန်လင်းမြို့တော်မှာလည်း အေဒီ ၈၃၂–ခုနှစ်တွင် နန်ချောင်တို့ တိုက်ခိုက်သောကြောင့် ပျက်စီးရသည်။ တစ်ဖန် ၈၃၅–ခုနှစ်တွင် လယ်တွင်းဒေသ ပန်လောင်မြစ်အနီးရှိ မိုင်းမောဟု ခေါ်နေကြသော ပထမပင်လယ်မြို့ (တရုတ်အခေါ် မိချင်= စပါးမြို့)ကိုလည်း နန်ချောင်တို့က ဆက်လက်၍ တိုက်ခိုက်ဖျက်ဆီးခဲ့ပြန်သည်။ ဤသို့ဖြင့် ပျူဒေသ အုပ်ချုပ်ရေးများ ပျက်စီးခဲ့ရလေသည်။

ထိုအချိန်တွင် ပုဂံဒေသ၌ရှိသော မြန်မာတို့သည် နိုင်ငံတော် အင်အားကို ချဲ့ထွင်နိုင်ကြသည်။ ပျူနယ်မြေများကိုပါ အုပ်စိုးလာနိုင်ကြသည်။ ပျူလူမျိုးတို့သည် တဖြည်းဖြည်းနှင့် မြန်မာတို့၏ အုပ်ချုပ်မှုကို ခံယူရသော လူမျိုးများ ဖြစ်လာကြသည်။ နောက်ပိုင်း ရာစုနှစ်များတွင် ပျူတို့သည် မြန်မာတို့နှင့် သွေးနှောကာ **"ပျူလည်း မြန်မာ မြန်မာလည်း ပျူ"** ဟူသော အဆင့်သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့လေတော့သည်။

ထေရဝါဒ သာသနာ့နိုင်ငံတော်

အေဒီ ၈–ရာစု ဝန်းကျင်တွင် ပျူတို့၏ မြို့ပြနိုင်ငံငယ်များ၌ ဘာသာအယူဝါဒများ ရှုပ်ထွေးနေ၏။ မဟာယာန၊ ဗြဟ္မဏဝါဒ၊ နတ်ကိုးကွယ်မှု၊ နဂါးကိုးကွယ်မှုစသော အယူဝါဒမျိုးစုံကို လက်ခံ ကျင့်သုံးနေကြသည်။

ဤအယူဝါဒ မျိုးစုံသည် မြန်မာနိုင်ငံတော်သစ်ကို ထူထောင်သောအခါ၌ ပုဂံမြို့တော်သို့ ကူးရောက်လာကြသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ပုဂံခေတ်ဦး၌ အယူဝါဒမျိုးစုံကို တွေ့ရှိနေကြရသည်။ ထိုအယူဝါဒများထဲတွင် သမထီး အရည်းကြီးတို့၏ တန္တရဂိုဏ်းမှာ အကျယ်ပြန့်ဆုံးဟု ဆိုနိုင်သည်။ ပုဂံခေတ်ဦးတွင် အရည်းကြီးခေါင်းဆောင် တန္တရရဟန်းကြီး ၃–ကျိပ်နှင့် တပည့်ပေါင်း ၆၀၀၀၀– (ခြောက်သောင်း) မျှ ရှိနေလေသည်။

အနော်ရထာမင်း နန်းတက်လာသော အခါ၌ အယူဝါဒမျိုးစုံတို့မှာ ကိုယ့်နည်းကိုယ့်ဟန်နှင့် အားပြိုင်နေကြသည်။ အနော်ရထာမင်းသည် ကိုးကွယ်မှု သန့်စင်ရေးကို ဆောင်ရွက်လိုသော ဆန္ဒ ပြင်းပြလျက် ရှိသည်။ သို့သော်လည်း မည်သို့ ဆောင်ရွက်ရမည်ဟု မသိနိုင်ဘဲ ဖြစ်နေရလေသည်။

ထိုအချိန်တွင် သထုံမှ အရှင်အရဟံ မထေရ်နှင့် တွေ့ကြုံခဲ့ရသည်။ ဗုဒ္ဓ၏ ထေရဝါဒ ဒေသနာတော်ကို နာကြားခဲ့ရသည်။ အနော်ရထာမင်းသည် အရှင်အရဟံ၏ ဒေသနာတော်ကို သဘောကျသွားသည်။ ကြည်ညိုသဒ္ဓါပွားသွားသည်။ မိမိ၏ ပုဂံနေပြည်တော်၌ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ ထွန်းပြန့်စေရမည်ဟု ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။

ထို့နောက် အရှင်အရဟံ မထေရ်ကို ဆရာပြု၍ ကိုးကွယ်မှု သန့်စင်ရေးကို ဆောင်ရွက်လေတော့သည်။ ယခင်က ပြည်သူတို့ ကိုးကွယ်နေသော အယူဝါဒများကို ချေဖျက်ပစ်သည်။ တန္တရ မန္တရတို့ဖြင့် ပုဂံပြည်သူတို့ကို လှည့်စားနေသော အရည်းကြီးတို့အား လူဝတ်လဲစေသည်။ ထို့နောက် အရည်းကြီးလူထွက်များကို အဲမောင်း လှံကိုင် ဆင်ချေးကျုံး မြင်းချေးကျုံး အလုပ်တို့ကို စေခိုင်းသည်။

တောင်သူကြီးမင်း လက်ထက်က အားပေးသဖြင့် ထွန်းကားခဲ့သော နဂါးကိုးကွယ်မှုကိုလည်း မင်းမိန့်ဖြင့် တားဆီးပစ်သည်။

ထိုအချိန်မှ စ၍ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ ထွန်းကားလာလေသည်။ နိုင်ငံအုပ်ချုပ်သော မင်းက အားပေးသဖြင့် နိုင်ငံသားတို့ကလည်း ဗုဒ္ဓဘာသာကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်လာကြသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ထေရဝါဒ သာသနာ့နိုင်ငံတော် ဖြစ်လာခဲ့လေသည်။

မြန်မာမင်းများလက်ထက် ဗုဒ္ဓဘာသာ

အနော်ရထာမင်းကြီး ပြုစုခဲ့သော ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာမှာ အခြေခိုင်သလောက်ရှိနေပြီးမှ စောလူးမင်းလက်ထက်တွင် အားနည်းသလို ဖြစ်သွားရပြန်သည်။

စောလူးမင်းသည် အရည်အချင်း ချည့်နဲ့သော မင်းတစ်ပါး ဖြစ်သည်။ စွမ်းရည်ရှိသူတို့ကို မချီးမြှောက်တတ်။ မိမိကို အန္တရာယ် ပြုမည့်သူအား နန်းတွင်း၌ ထား၍ မြှောက်စားသည်။ ကျန်စစ်သားကဲ့သို့ သစ္စာစောင့်သိသော လူစွမ်းကောင်းကိုပင် ပုဂံနေပြည်တော်မှ ပယ်ထုတ်ထားခဲ့သည်။

ဤအခွင့်ကောင်းကို ယူ၍ ပဲခူးစား ငရမန်က ပုန်ကန်သည်။ ငရမန်သည် စောလူးမင်း မြှောက်စားထားသော မြို့စားတစ်ဦး ဖြစ်သည်။ ငရမန်သည် စစ်အင်အားကို စုစည်းလျက် ပုဂံနေပြည်တော်ကို သိမ်းပိုက်ရန် ချီတက်လာလေသည်။

စောလူးမင်းသည် ပဲခူးစား ငရမန်၏ စစ်ဦးကို ကိုယ်တိုင်ချီတက်၍ တိုက်ခိုက်သည်။ ငရမန်၏ စစ်ပရိယာယ်ကို နားမလည်သောကြောင့် စောလူးမင်း အဖမ်းခံရသည်။ ထိုစဉ် ကျန်စစ်သားက သွားရောက် ကယ်တင်သေးသည်။ သို့သော်လည်း ကျန်စစ်သားကို အထင်လွဲသဖြင့် အကယ်မခံခဲ့။ နောက်ဆုံးတွင် စောလူးမင်းသည် ငရမန်၏ လက်ချက်ဖြင့် အသက်သေရလေသည်။

ငရမန်၏ ထိုးစစ်ဆင်လာမှုကြောင့် ပုဂံပြည်သူတို့သည် ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်နေကြ၏။ စောလူမင်း ကျဆုံး၍ ပုဂံတပ်ကြီး ပျက်သောအခါ မြို့တော်နေ ပြည်သူများနှင့် ရဟန်းသံဃာတို့သည် မြို့တော်နှင့် ဝေးရာသို့ ပြေးရှောင်ကုန်ကြသည်။ ပုဂံပြည်၌ ရတ်တရက် လူဦးရေ လျော့ပါးသွားပြီး စည်ဝေစ ရဟန်းသံဃာများလည်း ပါးရှားသွားတော့သည်။

နောက်ပိုင်းတွင် ကျန်စစ်သား ဦးဆောင်၍ ငရမန်၏ ပုန်ကန်မှုကြီးကို နှိမ်နင်းနိုင်ခဲ့သည်။ ကျန်စစ်သား အောင်နိုင်သဖြင့် ပုဂံပြည်သူတို့က ကျန်စစ်သားအား ပုဂံထီးနန်းကို အုပ်ချုပ်ရန် လွှဲအပ်ကြသည်။ ကျန်စစ်သားသည် မမျှော်လင့်ဘဲ မင်းဖြစ်လာရသည်။

ကျန်စစ်သားမင်းသည် ပုဂံပြည်ကို ပြန်လည် စည်ပွားအောင် ဆောင်ရွက်ရသည်။ ပြေးရှောင်နေသော ပုဂံပြည်သူတို့ကို ပြန်၍ ခေါ်ဆောင်ရသည်။ ရဟန်းတော်တို့ကို ပြန်၍ ပင့်ဆောင်ရသည်။ ဤသို့ ပြန်လည် စည်းရုံးနိုင်သဖြင့် ပုဂံပြည် ဗုဒ္ဓသာသနာလည်း ဆက်လက် ဖွံ့ဖြိုးလာခဲ့လေသည်။

ထို့နောက် ပုဂံခေတ်တစ်လျှောက် အုပ်စိုးသွားကြသော မင်းတို့သည် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာကိုပင် ဆက်လက် ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။ အားပေးချီးမြှောက်ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာမင်းစဉ်တစ်လျှောက်လုံးတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို အလေးမထားဘဲ မလေးမစား လုပ်သော မင်းဟူ၍ အလွန်နည်းပါးလှသည်။

ပုဂံခေတ် နရသူမင်းသည် ရဟန်းတော်တို့ကို အနှောင့်အယှက် ပေးခဲ့ဖူးသည်။ အင်းဝခေတ်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို မယုံကြည်သောကြောင့် ရဟန်းတော်တို့ကို သတ်ဖြတ်သော သိုဟန်ဘွားကဲ့သို့ မင်းတစ်ဦးကိုလည်း တွေ့ရသည်။ သိုဟန်ဘွားသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မဟုတ်သောကြောင့် သာသနာ့ဝန်ထမ်းတို့ကို နှိပ်စက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

စောစောပိုင်းက ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြစ်ပါလျက် နောက်ပိုင်းတွင် မိမိဘာသာကို သစ္စာဖောက်ကာ အခြားဘာသာသို့ ကူးပြောင်းသွားသော မင်းတစ်ပါးကိုလည်း ရှားရှားပါးပါး တွေ့ရသည်။ ထိုမင်းကား ရတုဘုရင်ဟု ခေါ်တွင်နေကြသော တောင်ငူဘုရင် နတ်ရှင်နောင် ဖြစ်ပေသည်။

မြန်မာသမိုင်းစဉ် ရာဇဝင်တစ်လျှောက်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို အမည်းကွက်ထင်အောင် ပြုလုပ်ခဲ့သူတို့မှာ ထိုမင်း ၃–ဦးသာလျှင် ရှိလေသည်။

အခန်း (၇)

ထေရဝါဒ ဂိုဏ်းကွဲများ

ပုဂံခေတ် ဂိုဏ်းကွဲများ

အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံတို့တွင် ဗုဒ္ဓသာသနာ ဂိုဏ်းကွဲများ ပေါ်ပေါက်လာသကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံ၌လည်း သာသနာ ဂိုဏ်းကွဲမျာ ပေါ်ပေါက်ခဲ့၏။ သို့ရာတွင် အိန္ဒိယဂိုဏ်းကွဲများမှာ အဝတ်အဆင်၊ အကျင့်အကြံ၊ စာပေမှ စ၍ အလွန်ကွဲပြားကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ကွဲပြားသော ဂိုဏ်းများမှာမူ ဤမျှ ခြားနားခြင်း မရှိပေ။ ထေရဝါဒ လောင်းရိပ်မှပင် ကွဲပြားခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ သာသနာဂိုဏ်းကွဲများကို လေ့လာလျှင် အချို့မှာ မာနကို အခြေခံ၍ ကွဲပြားကြသည်။ အချို့မှာ အနည်းငယ်သော အယူအဆကို အခြေခံ၍ ကွဲပြားကြသည်။ အနည်းငယ်သော ကျင့်ကြံမှုကို အခြေခံ၍ ကွဲပြားကြသည်။ ကိုးကွယ်သူ ဘုရင်အားကိုးဖြင့် ကွဲပြားကြသည်။ ဆရာစွဲ အတ္တစွဲကို အခြေခံ၍ ကွဲပြားကြသည်။

ပုဂံခေတ်တွင် မူလက သထုံမှလာသော အရှင်အရဟံ ဦးဆောင် ပြုစုခဲ့သည့် သံဃာ့အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုတည်းသာ ရှိသည်။ နရပတိစည်သူမင်းလက်ထက် ရောက်သောအခါ သီဟိုဠ်ပြန် သံဃာ့အဖွဲ့က ဆရာစွဲဖြင့် သံဃာ့ကံကို သီးခြားပြုကြရာမှ ဂိုဏ်းတစ်ဂိုဏ်း ထပ်ပွားလာသည်။ ထိုအချိန်မှ စ၍ ပုဂံပြည်၌ သံဃာဂိုဏ်း ၂–ဂိုဏ်း ဖြစ်လာသည်။ ယင်းတို့မှာ–

(၁) ပုရိမသံဃာဂိုဏ်း ၊

(၂) ပစ္ဆာသံဃာဂိုဏ်း–

တို့ ဖြစ်ပေသည်။

(၁) ပုရိမသံဃာဂိုဏ်းမှာ အရှင်အရဟံ ထူထောင်ခဲ့သည့် ရှေးဦးသံဃာဂိုဏ်း ဖြစ်သည်။

(၂) ပစ္ဆာသံဃာဂိုဏ်းမှာ အရှင်ဆပဒမထေရ် ထူထောင်သောဂိုဏ်း ဖြစ်သည်။ ဆပဒသည်သီဟိုဠ်သို့ သွား၍ စာပေသင်ကြားရာမှ အပြန်တွင် အရှင်သီဝလိ၊ အရှင်တာမလိန္ဒ၊ အရှင်အာနန္ဒာနှင့် အရှင်ရာဟုလာတို့ကို ပင့်လာခဲ့သည်။ မြန်မာပြည် ရောက်သောအခါ ၎င်းတို့က မိမိတို့ဘာသာ သံဃာ့ကံကို ပြုလုပ်ကြသည်။ နရပတိစည်သူမင်းကလည်း ထိုရဟန်းအဖွဲ့ကို အားပေးသည်။ ထိုဂိုဏ်းမှာ နောက်မှ ပေါ်ပေါက်လာသောကြောင့် ' ပစ္ဆာသံဃာဂိုဏ်း ' ဟု ခေါ်ကြသည်။

ထိုဂိုဏ်းထဲမှ အရှင်ရာဟုလာမှာ လူထွက်ပြီး မာလာယုသို့ ထွက်သွားသည်။ မကြာမီ အရှင်ဆပဒလည်း ပျံလွန်တော်မူသည်။ ခေါင်းဆောင်မထေရ် ၃–ပါးသာ ကျန်တော့သည်။ ထိုမထေရ် ၃–ပါးတို့လည်း နောက်ပိုင်းတွင် လာဘ်လာဘနှင့် စပ်၍ သဘောထား မညီညွတ်သဖြင့် ကွဲပြားကုန်ကြသည်။ ဂိုဏ်းတစ်ခုစီ ထူထောင်ကြသည်။ ထိုအချိန်တွင် ပုဂံပြည်၌–

(၁) ပုရိမသံဃာဂိုဏ်း ၊

ပစ္ဆာသံဃာဂိုဏ်းမှ–

(၂) အရှင်သီဝလိ အနွယ်ဂိုဏ်း ၊

(၃) အရှင်တာမလိန္ဒ အနွယ်ဂိုဏ်း ၊

(၄) အရှင်အာနန္ဒာဂိုဏ်း–

ဟူ၍ ၄–ဂိုဏ်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့လေသည်။

ရာမညသံဃာဂိုဏ်းများ

ပုဂံခေတ် နောက်ပိုင်းတွင် အောက်ပိုင်းဒေသ၌လည်း ရာမညဂိုဏ်းခေါ် သံဃာဂိုဏ်းကွဲများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့၏။ ထိုဂိုဏ်းထဲမှ အချို့ဂိုဏ်းများမှာ ပုဂံသာသနာဂိုဏ်းကွဲများမှ ပြန့်ပွားနေသော ဂိုဏ်းများ ဖြစ်သည်။

ရာမညတိုင်း ဟံသာဝတီကို အုပ်စိုးသော ဓမ္မစေတီမင်း လက်ထက်၌ သံဃာဂိုဏ်းကြီး ၆–ဂိုဏ်းမျှ ရှိနေသည်။

(၁) **ကမ္ဘောဇဂိုဏ်း**။ ။ အသောကမင်း လက်ထက်က အရှင်သောဏနှင့် အရှင်ဥတ္တရမထေရ်တို့ အဆက်အနွယ်ဂိုဏ်း ဖြစ်သည်။ ယင်းဂိုဏ်းကို 'အရိယာသံဃာဂိုဏ်း' ဟုလည်း ခေါ်သည်။ ထိုဂိုဏ်းမှ မထေရ်တစ်ပါးသည် စာပေပရိယတ် ပြည့်စုံသောကြောင့် ထင်ရှားသည်။ ထိုမထေရ်သည် လက်ခွဲယမြို့၊ ပင်္ဂါချောင်းအနီး၌ သီတင်းသုံးသည်။ ထိုကျောင်းနှင့် မနီးမဝေး၌ အိမ်ဈေးကြီးလည်း ရှိသည်။ ထိုအိမ်ဈေး ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ကမ္ဘောဇတိုင်းသား သုံ့ပန်းတို့ကို နေစေသည်။ ထိုဈေးကိုလည်း ကမ္ဘောဇဈေးဟု ခေါ်သည်။ နောက်ပိုင်းတွင်ကား ကျောင်းကိုလည်း ကမ္ဘောဇဈေးကျောင်းဟု ခေါ်သည်။

တစ်ရံသောအခါ ဒလမြို့မှ သီရိစည်သူ အမည်ရှိသော ဒါယကာက ကမ္ဘောဇဈေးကျောင်း မထေရ်အား ကျောင်းကြီး ဆောက်၍ တင်လှူကိုးကွယ်သည်။ ထိုမထေရ်မှ ဆင်းသက်လာသော သံဃာတို့ကို 'ကမ္ဘောဇဂိုဏ်း' သံဃာဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။

(၂) **ရှင်သီဝလိဂိုဏ်း**။ ။ ထိုဂိုဏ်းမှာ ပုဂံပြည် အရှင်သီဝလိ မထေရ်ဂိုဏ်းမှ ဆက်ပွားလာသော ဂိုဏ်း ဖြစ်သည်။

(၃) **ရှင်တာမလိန္ဒဂိုဏ်း**။ ။ ပုဂံမှပင် ရောက်လာသည်။

(၄) **ရှင်အာနန္ဒာဂိုဏ်း**။ ။ ပုဂံမှပင် ရောက်လာသည်။

(၅) **ရှင်ဗုဒ္ဓဝံသဂိုဏ်း**။ ။ မုတ္တမမြို့သား အရှင်ဗုဒ္ဓဝံသသည် သီဟိုဠ်သို့ သွား၍ ပဉ္စင်းခံပြီး ပြန်လာသည်။ မိဖုရားက ကိုးကွယ်သဖြင့် မိဖုရားဆရာတော်ဟု ခေါ်သည်။ ထိုဆရာတော်ကလည်း ဂိုဏ်းတည်ထောင်၍ သံဃာ့ကံကို သီးခြား ပြုလေသည်။

(၆) **ရှင်မဟာနာဂဂိုဏ်း**။ ။ ထိုမထေရ်မှာလည်း မုတ္တမမြို့သားပင် ဖြစ်သည်။ သီဟိုဠ်သွား၍ ပဉ္စင်းခံသည်။ ပြန်လာသောအခါ သီးခြား သံဃာ့ကံ ပြု၍ ဂိုဏ်းထောင်နေသူ ဖြစ်သည်။

အထက်ပါ ဂိုဏ်းကြီး ၆–ဂိုဏ်းတို့သည် တစ်ဂိုဏ်းနှင့် တစ်ဂိုဏ်း ပေါင်းသင်းခြင်း မပြုကြ။ မိမိတို့ ဂိုဏ်းအချင်းချင်းသာ သံဃာ့ကံ ပြုနေကြသည်။ ဓမ္မစေတီမင်း နန်းတက်ချိန်အထိ ထိုအတိုင်းပင် ဆောင်ရွက် ပြုကျင့်နေကြသည်။

ဓမ္မစေတီမင်းသည် သာသနာတော် ထွန်းကား ပြန့်ပွားရေးကို အထူးဆောင်ရွက်နေသည်။ သာသနိက အဆောက်အအုံ များစွာကို ဆောက်လုပ်သည်။ သံဃာတော်တို့အား ပစ္စည်းလေးပါးဖြင့် ထောက်ပံ့ ပူဇော်သည်။ သို့သော်လည်း သံဃာတို့မှာ ဂိုဏ်းအချင်းချင်း ပေါင်းသင်းခြင်း မပြုကြသဖြင့် စိတ်ကျေနပ်ဟန် မတူပေ။ သံဃာချင်း စည်းလုံးညီညွတ်စေချင်သည်။ သို့သော်လည်း ရှေးအထက်ကပင် ကွဲပြားလာခဲ့ကြသဖြင့် စည်းလုံးပေးရန် မလွယ်လှချေ။

ဓမ္မစေတီမင်းသည် သံဃာဂိုဏ်းများကို စည်းရုံးရန် မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် သီးခြား သာသနာကို ထူထောင်ရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။ ဤကိစ္စကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် သိမ်သံသယကိုအကြောင်းပြုသည်။

ဓမ္မစေတီမင်းသည် လက်ရှိသိမ်များမှာ သံသယဖြစ်ဖွယ် ရှိသည်ဟု ဆိုကာ ရဟန်းတော်များကို သီဟိုဠ်သို့ စေလွှတ်၍ သိက္ခာသစ် တင်စေသည်။ ပြန်ရောက်လျှင် သီဟိုဠ်ပြန် ဆရာတော်များဖြင့် ကလျာဏီသိမ်တော်ကြီးကို သမုတ်သည်။ ထိုသိမ်တော်ကြီး၌ ပဉ္စင်းသစ် အမြောက်အမြား

ကို ခံယူစေသည်။ အခြား ရဟန်းတော်များကိုလည်း သိက္ခာသစ် တင်ယူစေသည်။ ဓမ္မစေတီမင်းသည် ကလျာဏီသိမ်ထွက် ရဟန်းတို့ကို ဦးစားပေးသည်။ အခြားသိမ်များမှ ရဟန်းပြုသူတို့ကို အလေးမထားတော့ပေ။

ဓမ္မစေတီမင်း၏ ဆောင်ရွက်ချက်သည် အောင်မြင်သည်ဟု ဆိုရပါမည်။ နောက်ပိုင်းတွင် အထက်ပါ ဂိုဏ်း ၆–ဂိုဏ်းမှ ရဟန်းတို့လည်း ကလျာဏီသိမ်တော်၌ သိက္ခာသစ်ကို တင်ယူကြသည်။ ပူးပေါင်း ညီညွတ်သွားကြသည်။

ဓမ္မစေတီခေတ် နောက်ပိုင်းတွင် သံဃာဂိုဏ်းကွဲများလည်း မှေးမှိန်သွား၏။ ပျောက်ကွယ်သွားတော့၏။ ဓမ္မစေတီမင်း၏ ဂိုဏ်းပေါင်းစည်းရေး ဆောင်ရွက်ချက်မှာ ချီးကျူးဖွယ် ကောင်းလှ၏။

သာသနာတော် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ရေး

ဓမ္မစေတီမင်းသည် သာသနာတော် သန့်စင်ရေးကိုလည်း အလေးထား၍ ဆောင်ရွက်သည် ထိုခေတ်တွင် သာသနာတော်နှင့် မအပ်စပ်သော အလုပ်တို့ကို ကျင့်ဆောင်နေသူများ ရှိသည်။ ထိုရဟန်းမျိုးကို နိုင်နင်းစွာ တားမြစ်ပါရန် ဆရာတော်တို့အား လျှောက်ထားခဲ့၏။ မင်းကြီး၏ သာသနာတော်ရေး လျှောက်ထားချက်များမှ အောက်ပါ အချက်တို့ကို ကြည့်လျှင် ထိုခေတ်၏ မသန့်စင်မှုများကို တွေ့ကြရပါမည်။

- ဆေးကုသော အမှုကို ပြုသောရဟန်း ။
- ဂဏန်း (ဗေဒင်)အတတ်၊ လက်သမားအတတ်၊ ဆင်စွယ်ပွတ်သမား အတတ်ကို ပြုသော ရဟန်း ။
- မင်းနှင့် မင်းအမတ် အစရှိသော သူတို့၏ ကလေးသူငယ်တို့ကို ချီပိုးထိမ်းယခြင်းကို ပြုပေးသော ရဟန်း ။
- ဥပ္ပါတသန္တိကျမ်း၊ နိမိတ်ဖတ်ကျမ်း၊ အိပ်မက်ဖတ်ကျမ်း ဖတ်ခြင်းကို ပြုသဖြင့် ချမ်းသာဆင်းရဲကို ဟောပြောသော ရဟန်း ။
- ပန်းချီဆေးရေးအမှု၊ ပန်းပုသမားအမှု၊ ပန်းထိမ်သမားအမှု၊ ဘုရားဆင်းတု လုပ်သော ပန်းရန်သမားအမှုစသည်တို့ကို ပြု၍ ကာမဂုဏ် စည်းစိမ်ကို ခံစားကုန်သော လူတို့ကဲ့သို့ အသက်မွေးသော ရဟန်း ။
- ဝါခင်း၊ သလေးခင်း၊ ကောက်ခင်း၊ မုယောခင်း၊ ငရုတ်ခင်း စသည်တို့သို့ သွား၍ ရှည်စွာသော သီချင်းသံဖြင့် တရားဟောလျက် ဝါ၊ ကောက်စပါး၊ သလေးစပါး၊ မုယောစပါး၊ ငရုတ်သီးစသည်ကို ရသည်ရှိသော် ကုန်သွယ်ရောင်းချခြင်းပြုသော ရဟန်း ။
- မလျော်သော လူတို့နှင့် ရောနှောခြင်းဖြင့် ရောနှောနေထိုင်သော ရဟန်း ။

ထိုအလုံးစုံသော ရဟန်းတို့သည် ယုတ်မာသော ရဟန်းတို့တည်း။ ထိုယုတ်မာသော ရဟန်းတို့အား အရှင်ဘုရားတို့သည် မိမိအထံ၌ အမြဲမပြတ် နေစိမ့်သောငှာ အခွင့် မပေးကြစေကုန်သတည်း။

ဓမ္မစေတီမင်းသည် ဤသို့ပင် သာသနာတော် သန့်စင်ရေး၊ အယူအမြင် မှန်ကန်ရေးကို ဦးစားပေး၍ ဆောင်ရွက်ခဲ့သော မင်းဖြစ်ပေသည်။

အရည်းကြီးဂိုဏ်း

ပုဂံခေတ် နောက်ပိုင်းမှ စ၍ မြန်မာပြည်တစ်ဝန်းတွင် ဂိုဏ်းကြီး ၂–ဂိုဏ်း ထွန်းကားခဲ့သည်။ ထိုဂိုဏ်းကြီးများမှာ 'အရည်းကြီးဂိုဏ်း 'နှင့် 'ပွဲကျောင်းဂိုဏ်း ' တို့ ဖြစ်သည်။

ယခုဖော်ပြမည့် အရည်းကြီးဂိုဏ်းမှာ အနော်ရထာမတိုင်မီက ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော အရည်းကြီးဂိုဏ်း မဟုတ်ပေ။ အနော်ရထာ မတိုင်မီက အရည်းကြီးဂိုဏ်းမှာ မဟာယာနဂိုဏ်းမှ ပဲ့ပွားလာသော တန္တရဂိုဏ်းကွဲတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ထိုဂိုဏ်းမှာ အနော်ရထာမင်းက တိုက်ဖျက်လိုက်သဖြင့် ၁၁–ရာစုကပင် ကွယ်ပျောက်သွားခဲ့သည်။ ထိုဂိုဏ်းကို ပထမအရည်းကြီးဂိုဏ်းဟု ခေါ်နိုင်သည်။

ယခု ဖော်ပြမည့် အရည်းကြီးဂိုဏ်းမှာ နရပတိစည်သူမင်း လက်ထက်မှ စ၍ ပေါ်ပေါက်လာသော ဂိုဏ်းဖြစ်သည်။ ထိုဂိုဏ်းကို သာသနာဝင် ဆရာစဉ်တို့၌ ထည့်သွင်းထားခြင်း မရှိပေ။ သုတေသနပညာရှင်တို့က ကျောက်စာအကိုးအကားဖြင့် ရှာဖွေတွေ့ရှိထားသော ဂိုဏ်းဖြစ်သည်။

အရည်းဆိုသည်မှာ အရညဟူသော ပါဠိဝေါဟာရကို နာမသတ်ပြု၍ ခေါ်ဆိုထားခြင်း ဖြစ်သည်။ မြန်မာဘာသာဖြင့် ‘ တောကျောင်းဂိုဏ်း ’ ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။

တောကျောင်းဂိုဏ်းဝင် အရည်းကြီးတို့သည် တောကျောင်း၌ နေကြသော်လည်း တရားဘာဝနာကို ပွားများနေကြသူများ မဟုတ်ပေ။ သူတို့သည် လောကီအယူဝါဒတို့ကို လိုက်စားကြသည်။ တန္တရဂိုဏ်း၏ လုပ်ဆောင်ချက်တို့ကို အမွေခံ၍ လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ဝိဇ္ဇာဖြစ်ရေး၊ သိဒ္ဓိပေါက်ရေးဆိုသော လုပ်ငန်းများကို ပြုလုပ်ကြသည်။

အရည်းကြီးဂိုဏ်းဝင်တို့မှာ အမဲအစာ စားခြင်း၊ သေရည်အရက် သောက်သုံးခြင်း၊ ညဘက်တွင် အမဲသေရည် စသည် အလှူခံ၍ သုံးဆောင်ကြကြောင်း ကျောက်စာဟောင်းများ၌ တွေ့ကြရသည်။

ထိုဂိုဏ်းကို တည်ထောင်သူမှာ ရှင်ကဿပ ဖြစ်သည်။ ရှင်ကဿပသည် တောကျောင်း၌ နေ၍ တန္တရဂိုဏ်း အလုပ်ကို တွင်ကျယ်အောင် ဖြန့်ဖြူးသည်။ မိမိကိုယ်တိုင်ကား ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာ ရဟန်းတော်အဖြစ် ခံယူထားသည်။ ထေရဝါဒ လောင်းရိပ်ကို ခိုလှုံ၍ လောကီတန္တရ အလုပ်ကို ကြိုးကုတ် ဆောင်ရွက်နေသူ ဖြစ်သည်။

ထိုရှင်ကဿပ၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိတွင် ကျားကို စီး၍ ခရီးသွားခြင်း၊ မိကျောင်းကို စီး၍ ပင်လယ်ပြင်ကို ဖြတ်ကျော်ခြင်းစသော အံ့ဘနန်းဇာတ်လမ်းများဖြင့် အဆန်းတကြယ် ဖော်ပြကြ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးကို တန်ခိုးရှင်၊ သိဒ္ဓိရှင်၊ မဟိဒ္ဓိရှင်ကြီးအဖြစ် ဉာဏ်အားချည့်နဲ့သူတို့က ယုံကြည်ခဲ့ကြလေသည်။

ရှင်ကဿပသည် အနိမ့်တောကျောင်းဟုခေါ်သော အရပ်မှ နေ၍ ဂိုဏ်းကြီးပွားအောင် ချဲ့ဖြန့်ခဲ့သည်။ ရှေးခေတ်က ကြံတူ (ကန်တူ) ဟု ခေါ်သည်။ ယခုအခါ ရေစကြို ချင်းတွင်းမြစ်ကူး တံတားကြီး၏ အရှေ့ဘက်ကမ်း အနီး၌ ရှိသည်။ ရှင်ကဿပ၏ တောကျောင်းတိုက်ဟောင်းကြီးကို ယနေ့တိုင် တွေ့နိုင်ကြသေးသည်။

ထိုမထေရ်သည် နရပတိစည်သူမင်း လက်ထက်တွင် ပုဂံပြည်သို့ ရောက်ရှိသွားသည်။ ပုဂံပြည်သူတို့သည် မထေရ်ကြီးကို ကြည်ညိုကြ၏။ တန္တရဆန်သော လုပ်ရပ်တို့ကို သဘောကျနှစ်ခြိုက်ကုန်ကြသည်။ မင်းမှူးမတ် အသိုင်းအဝိုင်းမှ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မထေရ်အတွက် ပုဂံပြည်၌ ကျောင်းကန်များကို တည်ဆောက်လှူဒါန်းကြသည်။ မြေယာများစွာကို လှူဒါန်းကြသည်။

ပုဂံပြည်သူတို့သည် အရည်းကြီးတို့၏ လုပ်ရပ်များ ဖြစ်သော တန္တရဆန်သည့် အလုပ်တို့ကို စိတ်ဝင်စားလာကြသည်။ တန်ခိုးဣဒ္ဓိပါဒ် ရရှိရေး၊ ဒေဝါ ဒေဝီတို့၏ ကူညီမှု ရရှိရေးကို မျှော်လင့်လာကြသည်။ “ ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုး ” ဝါဒထက် “ သူများအား ကိုယ်ကိုး ” ဝါဒကို ခံယူမျှော်လင့်နေကြသည်။

အေဒီ ၁၃–ရာစုတွင် မွန်ဂိုတို့က ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်လာကြသည်။ ထိုအချိန်တွင် အမျှော်လွန်ဝါဒနှင့် သဘာဝလွန် အာရုံတို့ကို ခုံမင်နေကြသော မြန်မာတို့မှာ အရှုံးနှင့် ရင်ဆိုင်ကြရသည်။ စစ်ရှုံးရခြင်းမှာ ဤအကြောင်းသည် အဓိက မဟုတ်သော်လည်း အကြောင်းတစ်ရပ်

အနေဖြင့် ပါဝင်ကြောင်း မငြင်းဆိုနိုင်ကြပေ။

အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင်လည်း ဤကဲ့သို့ အမျှော်လွန်ဝါဒကြောင့် နိုင်ငံခြားသားတို့ လက်အောက်သို့ လွယ်ကူစွာ ကျရောက်ခဲ့ရသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာလည်း ကွယ်ပခဲ့ရသည် မဟုတ်လော။

ပုဂံခေတ် ကုန်လုနီးကာလတွင် တောကျောင်းဂိုဏ်းကြီးသည် အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ခဲ့သည်။ ရှင်ကဿပ မရှိသည့် နောက်၌လည်း သူ့တပည့်များက အရည်းဂိုဏ်း လုပ်ငန်းများကို ဆက်လက် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။

ထိုအချိန်တွင် မင်းအဆက်ဆက် သမားရိုးကျ သာသနာပြုခဲ့ကြသော ဂါမဝါသီ ပရိယတ္တိသင်ကြားရေး ဂိုဏ်းများကို အရည်းကြီးဂိုဏ်းလောက် လူကြိုက်များဟန် မတူတော့ပေ။ အချို့ ဂါမဝါသီ ဆရာတော်တို့သည် ဤကဲ့သို့ စိတ်ကူးယဉ်လမ်းကြောင်းကို လိုက်နေကြလျှင် သာသနာတော်လည်း ကျဆုံးမည်။ နိုင်ငံတော်လည်း နစ်နာတော့မည်ဟု သဘောပေါက်လာခဲ့ကြသည်။

ပင်းယခေတ် ရောက်သောအခါ ပရိယတ္တိသာသနာကို ဖြန့်ဝေနေသော ဂါမဝါသီ ရဟန်းတော်တို့သည် လက်တွေ့ကျသော အတတ်ပညာများကို အခြေပြုသည့် 'ပွဲကျောင်းဂိုဏ်း' ကို ထူထောင်ခဲ့ကြ၏။ ပွဲကျောင်းဂိုဏ်းကြီး စည်ဝေတိုးတက်လာသောအခါ အရည်းကြီးဂိုဏ်းမှာ တဖြည်းဖြည်း အားနည်းသွားရသည်။ ၁၅–ရာစုလောက်တွင် အရည်းကြီးဂိုဏ်းခေါ် တောကျောင်းဂိုဏ်းကြီး ပျောက်ကွယ်သွားရသည်ဟု သမိုင်းသုတေသီတို့ ခန့်မှန်းကြသည်။

အရည်းကြီးဂိုဏ်းကြီး ပျောက်ကွယ်သွားသော်လည်း အရည်းကြီးတို့၏ လုပ်ရပ်များကို ဆက်လက် အမွေခံ ကျင့်သုံးသော ထေရဝါဒ အမည်ခံ ဘုန်းကြီးများကို ဆက်လက် တွေ့ရှိကြရပါသည်။

ဗားမဲ့ဆရာတော်၊ ဗားတမော့ဆရာတော်၊ ငရန်ဆရာတော် စသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် နောက်ခေတ်တွင် အရည်းကြီးတို့၏ လုပ်ရပ်များကို အမွေခံ၍ ကျော်ကြားခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ပေသည်။

အရည်းကြီးတို့၏ စိတ္တဇဝေဒနာ အလုပ်ကို ကြိုးကုတ် ဆောင်ရွက်ကြသော ထေရဝါဒ သံဃာ့အဖွဲ့အစည်းဝင်တို့မှာ ခေတ်အဆက်ဆက် ပျောက်ပျက်ရန် မလွယ်လှပေ။ လူသားတို့၏ အတွေးလွန်အာရုံနှင့် အမျှော်လွန်ရမ္မက် ထန်ပြင်းမှုကို အခြေခံ၍ ဇကန် ရှိနေလိမ့်ဦးမည်။ ၂၀–ရာစု ကုန်လုနီးဖြစ်သော ယနေ့အထိလည်း မြန်မာနိုင်ငံ တစ်နံ တစ်လျားတွင် ကွက်တိကွက်ကျား ပေါ်ပေါက်လျက် တန်ခိုးတောက်နေကြဆဲတည်း။

ပွဲကျောင်းဂိုဏ်း

ပွဲကျောင်းဂိုဏ်း၏ မြစ်ဖျားခံရာ ဇာတိဌာနကား စကား ၇–ကျောင်း ဖြစ်သည်။ ဥစ္စနာမင်းသည် သက္ကရာဇ် ၆၈၄–ခုနှစ်တွင် ပင်းယ၌ မင်းပြု၏။ ဥစ္စနာမင်းသည် ပင်းကျားအရပ်၌ စကားသစ်ဖြင့် ကျောင်းကြီး ၇–ဆောင် ဆောက်လုပ်သည်။ သက္ကရာဇ် ၇၀၂–ခုနှစ်တွင် ကျောင်းတော်ကြီးများကို ပုဂံခေတ်က ထင်ရှားခဲ့သော ဂါမဝါသီဂိုဏ်းမှ မထေရ်တို့အား တင်လှူခဲ့သည်။

ဥစ္စနာမင်းသည် မိမိ၏ ကျောင်းတော်ကြီးများကို ဂါမဝါသီ ဂိုဏ်းကြီး ၂–ခုမှ မထေရ်တို့အား တင်လှူခဲ့သည်။ ပုဂံခေတ်က ဂါမဝါသီ သံဃာတို့မှာ အရှင်အရဟံအနွယ် ပုရိမသံဃာဂိုဏ်းနှင့် အရှင်ဆပဒအနွယ် ပစ္ဆာသံဃာဂိုဏ်းဟု ၂–ဂိုဏ်း ကွဲနေ၏။

ဥစ္စနာမင်းသည် ကျောင်းတော်ကြီးများကို ဂိုဏ်း ၂–ခုလုံးမှ မထေရ်တို့ကို ပူးတွဲ တင်လှူခဲ့သည်။ ဂိုဏ်းအချင်းချင်း ပေါင်းသင်း ညီညွတ်စေချင်သောကြောင့် ဖြစ်ဟန်တူပါသည်။

ဤဆန္ဒမျိုး ရှိခဲ့ပါလျှင် ဥစ္စနာမင်း၏ ဆန္ဒ ပြည့်ဝသည်ဟု ဆိုရပါမည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဂါမဝါသီ ဂိုဏ်းကွဲများ ပျောက်ကွယ်သွားသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

စကား ၇–ကျောင်းကို အလှူခံရသော သံဃာတို့သည် ပုဂံခေတ်က ကွဲပြားခဲ့သော ဂိုဏ်းဂဏ စိတ်ဓာတ်ကို ချေဖျက်၍ စည်းလုံးရေးစိတ်ဓာတ်ကို မွေးမြူခဲ့ကြသည်။ နိုင်ငံတော် ရှေ့ရေးအတွက် လက်တွေ့ကျသော အတတ်ပညာများကို ပူးတွဲသင်ကြား ပေးကြသည်။

စကားကျောင်းက သင်ကြားပေးသော လောကီအတတ်ပညာများမှာ ဓားခုတ်၊ လှံထိုး၊ မြင်းစီး၊ ဆင်စီး၊ စစ်ဆင်မှု၊ စက်သွင်းလှံထိုး၊ လက်ဖွေ့ထိုးစသော ပညာရပ်များ ဖြစ်သည်။

ထိုခေတ်က ပြည်သူတို့သည် လောကီ လောကုတ္တရာ စွယ်စုံပညာရပ်များကို သင်ကြား ပေးသော ဂါမဝါသီ ကျောင်းများသို့ ကလေးများကို အပ်နှံ၍ အတတ်ပညာတို့ကို သင်ကြားစေ ခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဂါမဝါသီ ကျောင်းများသည် ကလေး လူကြီး များစွာတို့ ဝင်ထွက်သွားလာရာ ဌာနကြီး ဖြစ်လာသည်။ ဤသို့ လူဝင်လူထွက် များပြားလာမှုကို အကြောင်းပြု၍ ဂါမဝါသီ ကျောင်းများကို ‘ ပွဲကျောင်း ’ ဟူ၍ ခေါ်ဆိုလာကြသည်။ နောက်ပိုင်းကာလတွင် ပွဲကျောင်းများ တိုးပွားလာရာ ပွဲကျောင်းအဖွဲ့ဝင် သံဃာတို့လည်း များပြားလာသည်။ ထိုသံဃာအင်အားစု ကြီးထွားလာရာမှ ‘ ပွဲကျောင်းဂိုဏ်း ’ ဟူ၍ ခေါ်တွင်ထင်ရှားလာလေသည်။

ပွဲကျောင်းဂိုဏ်းကြီး အင်အားကြီးထွားလာသည့်အလျောက် ပွဲကျောင်းကို လှူဒါန်းကြ သော ဝတ္ထုကံမြေယာများလည်း အမြောက်အမြား ဖြစ်လာသည်။ ပွဲကျောင်းသံဃာတို့သည် ဝတ္ထုကံ မြေယာတို့ကို မြေလုပ်သား ချထားခြင်း၊ အခွန်ဘဏ္ဍာ တောင်းခံခြင်း၊ ဆော်ဩရခြင်း၊ စပါးများကို ခြင်တွယ်ယူရခြင်း၊ ကျွဲနွား ရှာဖွေပေးရခြင်း၊ သူရင်းငှားတို့ အရှုပ်အထွေးများကို ဖြေရှင်းပေးရခြင်း စသော တာဝန်တို့ကို ဆောင်ရွက်ကြရသည်။

ပွဲကျောင်းသံဃာတို့သည် မြေယာမှုစသော အမှုကိစ္စတို့ကို ဖြေရှင်း ဆောင်ရွက်နေရ သဖြင့် ပရိယတ် ပဋိပတ်အလုပ်တို့ကို ကောင်းစွာ မဆောင်ရွက်နိုင်ကြ။ အချို့ အမှုကိစ္စများမှာ သံဃာ့ဦးဆောင် ဆရာတော်ကြီးများ ကိုယ်တိုင် ဖြေရှင်းပေးကြရသည်။ သာသနာရေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများကို ဘုရင့်ရုံးတော်ကလည်း ဝင်ရောက် စွက်ဖက်လေ့ မရှိကြချေ။

သာသနာရေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများကို သံဃာတော်များကသာ ဖြေရှင်းဆုံးဖြတ်နေရသည်။ အချို့ ဆရာတော်ကြီးများမှာ သာသနာရေး မှုခင်းများတွင် ဘုရင်သဖွယ် အုပ်ချုပ် ဖြေရှင်းနေရ သောကြောင့် ထိုအကြီးအမှူး ရဟန်းတို့ကို ‘ သံဃရာဇာ ’(သံဃာမင်း)ဟု ခေါ်ဆိုလာကြလေသည်။

မြန်မာမင်းတို့သည်လည်း ငယ်စဉ် ကလေးဘဝက ပွဲကျောင်းများ၌ စာပေကို သင်ကြားကြရသည်။ လောကီပညာများကို ဆည်းပူးကြရသည်။ သို့ဖြစ်၍ မင်းဖြစ်သော အခါတွင် မိမိတို့ဆရာ သံဃရာဇာတို့ကို ပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့် လှူဒါန်း ပူဇော်ကြလေသည်။

သက္ကရာဇ် ၇၂၆–ခုတွင် အင်းဝကို တည်ထောင် အုပ်စိုးသော သတိုးမင်းဖျားသည် ပတူးကြီး သံဃရာဇာကို ဆရာပြု၍ ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်သည်။

သက္ကရာဇ် ၇၃၀–ခုနှစ်တွင် နန်းတက်သော မင်းကြီးစွာစော်ကဲ လက်ထက်တွင် ရခိုင်ဆရာတော်ကို သံဃရာဇာဘွဲ့ ဆက်ကပ်၍ ပူဇော်ကိုးကွယ်သည်။

သက္ကရာဇ် ၇၆၃–ခုနှစ်တွင် နန်းတက်သော ဘုရင်မင်းခေါင်ကြီး လက်ထက်တွင် ပွဲကျောင်းဂိုဏ်း သံဃရာဇာ ဆရာတော်တို့ကိုပင် ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်ခဲ့သည်။ မြန်မာ့သမိုင်းတွင် ထင်ရှားသော လက်ဖွေ့ကျော် အောင်စည်းခံ သံဃရာဇာသည် ထိုမင်းလက်ထက်မှာပင် ပေါ်ထွက် ခဲ့ပေသည်။

ပွဲကျောင်းဂိုဏ်းကြီးသည် ခေတ်အဆက်ဆက် တိုးတက်လာခဲ့ပြီးနောက် ညောင်ရမ်း ခေတ်နှောင်းတွင် အားနည်းသလို ဖြစ်လာရသည်။ ဤသို့ ဖြစ်ရသည်မှာ မြန်မာပြည်၌ အခြားဂိုဏ်း သစ်များ ပေါ်ပေါက်လာသောကြောင့်လည်း တစ်ကြောင်းပါဝင်သည်။

ကုန်းဘောင်ခေတ် ဗဒုံမင်းလက်ထက် ရောက်သောအခါ ပွဲကျောင်းဆရာတော်တို့ကို ကိုးကွယ်ခြင်း မပြုတော့ပေ။ နောက်ပိုင်းတွင် ပွဲကျောင်းဂိုဏ်းကို မင်းမိန့်ဖြင့် တားဆီးပစ်သည်။ ဗဒုံမင်းသည် ပွဲကျောင်းဂိုဏ်းက သင်ကြားပေးသော ပညာဖြင့် နိုင်ငံတော်ကို ပုန်ကန်နိုင်သည်ဟု အကြောင်းပြ၍ ဖျက်သိမ်းပစ်ခဲ့သည်။

ထိုအခါ ပြည်သူနှင့် ရဟန်းသံဃာတို့သည် ပွဲကျောင်းများကို ဖျက်သိမ်းလိုက်သောကြောင့် မကျေနပ်မှုများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရသည်။ ထိုအခြေအနေအရ ပွဲကျောင်းများကို ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်နိုင်ကြောင်း ဗဒုံမင်းက အခွင့်ပြုပြန်သည်။ သို့သော်လည်း ပွဲကျောင်းအများအပြားမှာ ပျက်စီးခဲ့ပြီ ဖြစ်၍ တိုးတက်စည်ဝေလာခြင်း မရှိတော့။ ပွဲကျောင်း အချို့သောက်သာ ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်နိုင်တော့သည်။

ပွဲကျောင်းများ ပြန်လည်၍ အားယူနေစဉ် မင်းတုန်းမင်း နန်းတက်လာသည်။ မင်းတုန်းမင်းသည် သက္ကရာဇ် ၁၂၁၇–ခုနှစ်တွင် ဂါမဝါသီ ပွဲကျောင်းများကို လုံးဝ ပိတ်ပစ်လိုက်သည်။ ထိုအချိန်မှ စ၍ ပွဲကျောင်းဂိုဏ်းလည်း လုံးဝ ပျောက်ကွယ်သွားရတော့သည်။

ပွဲကျောင်းဂိုဏ်းကြီးသည် သက္ကရာဇ် ၇၀၂–ခုနှစ်မှ စ၍ တည်ထောင်ခဲ့သည်။ သက္ကရာဇ် ၁၂၁၇–ခုနှစ်တွင် မင်းတုန်းမင်းက အပြီးအပိုင် ဖျက်သိမ်းလိုက်သည်။ ထို့ကြောင့် ပွဲကျောင်းဂိုဏ်းကြီးသည် နှစ်ပေါင်း ၅၁၅–နှစ်မျှ သက်တမ်းရှည်ခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်လေသည်။

အတင်ဂိုဏ်းနှင့် အရုံဂိုဏ်း

အတင်ဂိုဏ်းနှင့် အရုံဂိုဏ်းတို့မှာ သာသနာဝင်တွင် ထင်ရှားသော ဂိုဏ်းကြီးများ ဖြစ်သည်။ ချဲ့ကား၍လည်း ရေးသားခဲ့ကြသည်။

အတင်ဂိုဏ်းသည် သက္ကရာဇ် ၁၀၆၀–ခုနှစ် နန်းတက်သော ရမည်းသင်းမင်းသားတော် စနေမင်းလက်ထက်တွင် ပေါ်ပေါက်လာသည်ဟု ဆိုကြသည်။ ထိုမင်းလက်ထက်၌ သလ္လာဝတီချင်းတွင်းမြစ် အနောက်ဘက်ကမ်းမှ တုန်ရွာကျောင်းနေ အရှင်ဂုဏာဘိလင်္ကာရ မထေရ်သည် အတင်ဂိုဏ်းကို ထူထောင်ခဲ့သူဟု ဆို၏။ ဆရာတော်သည် သာမဏေတို့အား ရွာဝင် ရွာထွက်တို့၌ သင်္ကန်းကို မရုံစေဘဲ လက်ဝဲတစ်ဖက် ပခုံးထက်၌ တင်၍သာ ဝင်စေသည်။ ယပ်ကို ကိုင်စေသည်။ ဤသို့ သင်္ကန်းကို တင်၍ ဝင်ရသောကြောင့် ‘ အတင်ဂိုဏ်း ’ ဟု ခေါ်သည်။ တုန်ရွာဆရာတော် တည်ထောင်သော ဂိုဏ်းဖြစ်၍ ‘ တုန်ဂိုဏ်း ’ ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။

ထိုအခါ တောင်ငူမြို့နေ အရှင်ဗုဒ္ဓင်္ကုရ၊ အရှင်စိတ္တ၊ ဒီပဲယင်းမြို့ ကျေးလက်နေ အရှင်သုနန္ဒ၊ တလုပ်မြို့ ငရုံအိုရွာနေ အရှင်ကလျာဏတို့ကမူ သာမဏေတို့ ရွာတွင်းသို့ ဝင်ရောက်သောအခါ သင်္ကန်းရုံ၍ ယပ်ကို ကိုင်းစေပြီးမှ ဝင်ရသည်။ ဤသို့ ရွာဝင်ရွာထွက်တို့၌ သင်္ကန်းကို ရုံကြရသဖြင့် ‘ အရုံဂိုဏ်း ’ ဟု ခေါ်သည်။

သင်္ကန်းတင်မှု ရုံမှုကိစ္စကို အကြောင်းပြု၍ ဂိုဏ်းကြီး ၂–ဂိုဏ်း ကွဲပြားသွားသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ဤဂိုဏ်းကြီးများ ကြီးပွားလာ၏။ အယူအဆငယ် တစ်ခုကို အကြောင်းပြု၍ ပဋိပက္ခများ ပေါ်ပေါက်လာ၏။ ဂိုဏ်းအချင်းချင်း ညီညွတ်ခြင်း မရှိကြချေ။

အရုံဂိုဏ်းဝင် ဆရာတော်တို့က တနင်္ဂနွေမင်း လက်ထက်တွင်လည်းကောင်း၊ ဟံသာဝတီရောက်မင်း လက်ထက်တွင်လည်းကောင်း မိမိတို့၏ အရုံဝါဒသာ အမှန်ဖြစ်ကြောင်း အဆိုပြုကြသဖြင့် အတင်အရုံကိစ္စကို အဆို အချေပြု၍ ပြောဆိုကြရသည်။ သို့သော်လည်း ပြဿနာမှာ ပြေလည်မှု မရခဲ့ချေ။

ထို့နောက် စဉ့်ကူးမင်း နန်းတက်သောအခါတွင် အရုံဂိုဏ်းဝင်တို့က မိမိတို့ အရုံဝါဒသာ အမှန်ဖြစ်ကြောင်း အဆိုပြုကြပြန်သည်။ ထို့ကြောင့် အတင်အရုံကိစ္စကို အဆုံးအဖြတ် ယူကြရ၏။

ထိုအခါ အရုံဂိုဏ်းက အနိုင်ရသဖြင့် အတင်ဂိုဏ်းကြီး မှေးမှိန်သွားရသည်။

ဗဒုံမင်းလက်ထက်တွင် အတင် အရုံပြဿနာ ထပ်မံ ဖြစ်ပွားလာပြန်သည်။ သို့သော်လည်း အရေးအရာ ကြီးထွား မလာတော့ပေ။ နောက်ပိုင်းတွင် အရုံဂိုဏ်းကသာ အင်အား ကြီးထွားလာပြီး အတင်ဂိုဏ်းမှာ တဖြည်းဖြည်း မှေးမှန်မြုပ်တိမ်ခဲ့ရလေသည်။

ယနေ့ခေတ် ဂိုဏ်းများ

ယနေ့ခေတ်တွက်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၌ အသိအမှတ် ပြုထားသော ထေရဝါဒဂိုဏ်းကြီး ၉–ဂိုဏ်း ရှိသည် ယင်းတို့မှာ–

(၁) သုဓမ္မာဂိုဏ်း ၊

(၂) ရွှေကျင်ဂိုဏ်း ၊

(၃) မဟာဒွါရဂိုဏ်း ၊

(၄) မူလဒွါရဂိုဏ်း ၊

(၅) အနောက်ချောင်းဒွါရဂိုဏ်း ၊

(၆) ဝေဠုဝန်ဂိုဏ်း ၊

(၇) ငှက်တွင်းဂိုဏ်း ၊

(၈) ဂဏဝိမုတ်ဂိုဏ်း ၊

(၉) မဟာရင်ဂိုဏ်း တို့ဖြစ်သည်။

ထိုဂိုဏ်းကြီးများအနက် သုဓမ္မာဂိုဏ်းမှာ ရှေးအကျဆုံး ဂိုဏ်းကြီး ဖြစ်သကဲ့သို့ အင်အား အကြီးဆုံးလည်း ဖြစ်ပေသည်။

ယခု ရှိနေသော ၉–ဂိုဏ်းလုံးမှာ ထေရဝါဒ ဘောင်အတွင်းမှပင် ကွဲပြားနေသော ဂိုဏ်းများ ဖြစ်သည်။ မဟာယာနဂိုဏ်းကဲ့သို့ ထေရဝါဒ ပိဋကတ်ကို ခြေကန်၍ တော်လှန်သော ဂိုဏ်းများ မဟုတ်ပေ။ အလေးမထားလောက်သော အသေးအမွှား အယူအဆကို အခြေခံထား၍ ကွဲပြားနေကြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရသည် ကွဲပြားနေသော ဂိုဏ်းကြီးများကို ပေါင်းစည်းစေလိုသော ဆန္ဒဖြင့် ဂိုဏ်းဆရာတော်ကြီးများနှင့် တွေ့ဆုံ၍ ဆွေးနွေးလျှောက်ထားခဲ့သည်။ ထေရဝါဒအချင်းချင်း ညီညွတ်ပါရန် တောင်းပန်ခဲ့ကြသည်။

ထို့နောက် ဂိုဏ်းပေါင်းစုံ သံဃာ့အစည်းအဝေးကြီးကို ကမ္ဘာအေးကုန်းမြေရှိ ဆဋ္ဌသံဂါယနာ မဟာပါသာဏ လိုဏ်ဂူတော်ကြီး၌ ၁၉၈၀–ပြည့်နှစ်၊ သက္ကရာဇ် ၁၃၄၂–ခု၊ နယုန်လတွင် ကျင်းပနိုင်ခဲ့လေသည်။ ထိုဂိုဏ်းပေါင်းစုံ သံဃာ့အစည်းအဝေးကြီးမှပင် ဂိုဏ်းပေါင်းစုံ သံဃာများ ပါဝင်သော သံဃနာယကအဖွဲ့ အဆင့်ဆင့်ကို ဖွဲ့စည်း၍ သာသနာရေး တာဝန်ကို ဆောင်ရွက်နေကြလေသည်။

ဘာသာဝင်ဦးရေ နှိုင်းယှဉ်ချက်

မြန်မာနိုင်ငံသည် ခေတ်အဆက်ဆက်၌ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာကိုသာ လက်ဆင့်ကမ်းကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။ လူဦးရေ တိုးပွားလာသလောက် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဦးရေလည်း တိုးများလာခဲ့သည်။

မြန်မာမင်းများ လက်ထက်၌ ရှိသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် စာရင်းကို မတွေ့ရသော်လည်း အင်္ဂလိပ်တို့ အုပ်ချုပ်သော ကိုလိုနီခေတ်တွင်မူ ဘာသာဝင်ဦးရေ စာရင်းကို တိကျစွာ သိရှိရ၏။

ကိုလိုနီခေတ်အတွင်း ၁၉၂၀–ပြည့်လောက်က မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူဦးရေ ၁၃–သန်းခန့်

သာ ရှိသေးသည်။ ထိုအချိန်က ဘာသာ၀င် အသီးသီးတို့ စာရင်းကို ဤသို့ တွေ့သိရသည်။

ဘာသာ	**ယောကျ်ား+မိန်းမ**	**လူဦးရေ**
ဗုဒ္ဓဘာသာ	ကျား	၅၅၂၅၁၅၉
॥	မ	၅၆၇၆၇၈၄
နတ်ကိုးကွယ်သူ	ကျား	၃၆၉၁၈၈
॥	မ	၃၃၃၃၉၉
ဟိန္ဒူဘာသာ	ကျား	၃၇၈၁၇၇
॥	မ	၁၀၆၂၅၅
ပသီဘာသာ	ကျား	၃၁၄၅၂၇
॥	မ	၁၈၆၀၈၅
ခရစ်ယာန်ဘာသာ	ကျား	၁၃၂၄၉၉
॥	မ	၁၂၄၆၀၈
အရိယဘာသာ	ကျား	၁၉၀
॥	မ	၈၀
ဇရာမိုဆမတ်ဘာသာ	ကျား	၃၅၅
॥	မ	၉၃
ကွန်ဖျူရှပ်ဘာသာ	ကျား	၉၉၆၄
॥	မ	၄၀၆၇
ဂျိန်းဘာသာ	ကျား	၈၆၆
॥	မ	၂၆၉
ရဟူဒီဘာသာ	ကျား	၅၈၇
॥	မ	၅၄၈
ရှင်တိုဘာသာ	ကျား	၃၁
॥	မ	၁၄
ဆစ်ဘာသာ	ကျား	၃၇၀၄
॥	မ	၁၁၃၉
ဖာရဆီဘာသာ	ကျား	၂၂၉
॥	မ	၁၅၁
သီအိုဆိုဖစ်ဘာသာ	ကျား	၄၀
॥	မ	၁၁
ဘာသာမကိုးကွယ်တတ်သူ	ကျား	၂၁၄၅၃
॥	မ	၂၁၆၄၀

ထိုအချိန်က မြန်မာနိုင်ငံ၌ လူဦးရေပေါင်း တစ်ဆယ့်သုံးသန်း တစ်သိန်း ခြောက်သောင်းကိုးထောင် ကိုးဆယ့်ကိုးယောက် ရှိသည်။ ထိုလူဦးရေထဲတွင်–

ရဟန်းသံဃာတော်ပေါင်း ၁၀၆၄၂၉–ပါး ၊

သီလရှင်ပေါင်း ၄၇၃၄၂–ပါး ရှိလေသည်။

(နိုင်ငံရေး ဓမ္မကထိကနယဒီပနီမှ)

ခရစ်နှစ် ၁၉၈၆–ခုနှစ် ရောက်သောအခါ မြန်မာနိုင်ငံ၌ လူဦးရေ ၃၃–သန်း ရှိလာသည်။ ထိုအချိန်၌ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဦးရေများ တိုးတက်လာခဲ့သည်။ အခြားဘာသာဝင်များလည်း တိုးတက်လာသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်	၃၀၀၀၀၀၀၀– ကျော်
ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်	၁၆၀၀၀၀၀– ကျော်
အစ္စလန်ဘာသာဝင်	၁၃၀၀၀၀၀– ကျော်
နတ်ကိုးကွယ်သူ	၃၉၀၀၀၀
ဟိန္ဒူဘာသာဝင်	၁၇၀၀၀၀
အခြား	၅၂၀၀၀

မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၅၆–ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ လူဦးရေ သန်းပေါင်း ၄၀–ကျော်ပြီဟု သိရှိရသည်။ ထိုအထဲတွင် –

ရဟန်းတော်ပေါင်း	၁၆၂၀၉၈–ပါး၊
သာမဏေပေါင်း	၂၃၃၈၄၀–ပါး၊
သီလရှင်ပေါင်း	၂၃၀၂၂– ပါး–

ရှိနေလေသည်။

axx&0g' Ak'¨bmom

(ဒုတိယပိုင်း)

အခန်း (၁)

ထေရဝါဒ၌ ရောနှောလာသော ကိုးကွယ်မှုများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် နတ်ကိုးကွယ်သူ ဦးရေ သုံးသိန်း ကိုးသောင်းကျော် ရှိသည်ဟု နောက်ဆုံးစာရင်းအရ သိရှိရသည်။ ထိုလူဦးရေမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာ မရောက်နိုင်သေးသော တောင်တန်းဒေသများ တိုင်းရင်းသားများ ဖြစ်ကြသည်။

အကယ်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့်အတူ ရိုးရာနတ်ကိုပါ ကိုးကွယ်သူတို့ စာရင်းကို ကောက်ယူမည်ဆိုလျှင် သန်း ၃၀–ကျော်ပင် ပြန်၍ ရရှိလာပါလိမ့်မည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဗုဒ္ဓဘာသာကိုးကွယ်သူ ၉၀– ရာနှုန်းမှာ ရိုးရာနတ်တို့ကိုလည်း လက်မလွှတ်နိုင်ဘဲ ကိုးကွယ်နေကြသောကြောင့်ပေတည်း။

မှန်ပါသည်။ ယနေ့ မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်သူပြည်သားတို့သည် အဓိကအားဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာကို ကိုးကွယ်ကြသည်။ သို့သော်လည်း ရိုးရာနတ်များကိုလည်း တစ်ဆင့်နိမ့် နေရာ၌ ထား၍ ကိုးကွယ်နေကြသည်။ ပူဇော်ပသနေကြသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ ယုံကြည်မှုနှင့်အတူ နတ်ဝါဒယုံကြည်မှုကို တွဲဖက် ခံယူနေကြသည်။

နတ်ကိုးကွယ်သည့် အလုပ်မှာ မြန်မာပြည်၌သာ မဟုတ်။ အခြား နိုင်ငံများ၌လည်း မိမိတို့၏ ရိုးရာနတ်များကို ကိုးကွယ်ပူဇော်နေကြသည်။ နတ်ကိုးကွယ်မှုသည် အလွန်အိုဟောင်း ဆွေးမြေ့သော ခေတ်ကာလမှ စ၍ ယနေ့အထိ တည်ရှိနေသော စိတ်ကူးယဉ် အယူဝါဒတစ်ခု ဖြစ်သည်။

ရှေးဦး ကမ္ဘာ့သမိုင်းကို လေ့လာလျှင် ခေတ်အဆက်ဆက်၌ နတ်ဝါဒများ ကြီးစိုးလာခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိရ၏။ ရှေးခေတ်ဦး လူသားတို့သည် ကိုးကွယ်စရာ နတ်ရုပ်တု အဖြာဖြာတို့ကို စိတ်အတွေးဖြင့် ရှာဖွေ ဖော်ထုတ်ခဲ့ကြသည်။ နတ်ဘာသာ နတ်ဝါဒကို ဖော်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ ကမ္ဘာ့သမိုင်း၏ နတ်ဝါဒသမိုင်းချုပ်ကို ထုတ်နုတ်၍ လေ့လာသင့်ပေသည်။

ကိုးကွယ်မှု ထွန်းကားလာခြင်း

လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၇၀၀၀ (ဘီစီ ၅၀၀၀) ခန့်မှ စ၍ လူသားတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုများ တိုးတက်ပြောင်းလဲလာသည်။ စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်းများကို တွင်ကျယ်စွာ လုပ်ကိုင်လာကြသည်။ စိုက်ပျိုးရေး ကိရိယာများကို တီထွင်ကြသည်။ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ပတ်သက်၍လည်း အတွေးအမြင်များ ပေါ်ပေါက်လာသည်။

မြေကြီးသည် လူသားတို့၏ အာဟာရ ဖြည့်တင်းရေးအတွက် သီးနှံများကို ထုတ်လုပ်ပေးနေ၏။ ရေသည်လည်း သီးနှံဖြစ်ထွန်းမှုကို အားပေးနေ၏။ နေရောင်ခြည်သည်လည်း သီးနှံဖြစ်ထွန်းမှုကို အထောက်အကူ ပြုနေ၏။ ဤသဘောကို လူတို့ နားလည်လာကြသည်။ ထို့ကြောင့် သဘာဝပစ္စည်းများ ဖြစ်သော မြေ ရေ လေ နေစသော အရာဝတ္ထုတို့ကို လူသားတို့၏ ကျေးဇူးရှင်ကြီးများဟူ၍ သတ်မှတ်ခဲ့ကြသည်။

ကာလကြာသောအခါ မြေ ရေ စသော သဘာဝဓာတ်ကြီးများကို စွမ်းအားရှင်များဟူ၍ ယုံမှတ်လာကြသည်။ စွမ်းအားရှင်ကြီးများသည် လူတို့၏ အားထားရာ၊ ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ ယုံကြည်လာကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် မြေနတ်၊ ရေနတ်၊ လေနတ်၊ နေနတ်၊ မီးနတ် စသော နတ်များ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ထိုအချိန်က ကိုးကွယ်သော နတ်များမှာ သဘာဝရုပ်ပစ္စည်းများကို ကိုးကွယ်သော ဘာသာဖြစ်၍ **'သဘာဝကိုးကွယ်မှုဘာသာ'** (Nature Worship)ဟု ခေါ်သည်။

လူသားတို့သည် ကိုးကွယ်မှု ခေတ်ဦး၌ သဘာဝရုပ်ပစ္စည်းများကို အခြေခံ၍ ဘာသာဝါဒကို ထူထောင်ခဲ့ကြ၏။ ထိုမှ တစ်ဆင့် သဘာဝလောကကို တွေးတော ကြံဆလာကြပြန်သည်။ ကမ္ဘာကြီးကိုလည်းကောင်း၊ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ သက်ရှိ သက်မဲ့အရာဝတ္ထု များကိုလည်းကောင်း တစ်စုံတစ်ဦးက ဖန်ဆင်းထားခြင်း ဖြစ်မည်ဟု မမြင်မတွေ့နိုင်သော စွမ်းအားရှင်ကို ဖော်ထုတ်လာကြသည်။ ထိုစွမ်းအားရှင် ဖန်ဆင်းရှင်သာလျှင် လူတို့၏ ကျေးဇူးရှင်၊ လူတို့၏ ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ ယုံကြည်လာကြပြန်သည်။ ထိုဖန်ဆင်းရှင်သည် အစဉ်ထာဝရ တည်ရှိနေပြီး မပျက်စီးနိုင်သော အရာဖြစ်သည်ဟုလည်း ခံယူလာကြသည်။ ထိုအချိန်မှ စ၍ လူ့ကမ္ဘာတွင် ဒြပ်မဲ့အတွေးဖြင့် ဖန်တီးသော ဘာသာတစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်လာပြန်လေသည်။

ဘီစီ ၃၀၀၀–ခန့် နောက်ပိုင်းတွင် လူ့ကမ္ဘာ၌ ဒြပ်ရှိ၊ ဒြပ်မဲ့ တို့ကို အခြေခံသော အတွေးဝါဒများ ထွန်းကားလာသည်။ အတွေးဝါဒကို အခြေခံ၍ အတွေးယဉ်ကျေးမှုများ ထွန်းကားလာသည်။ အတွေးယဉ်ကျေးမှုကို အခြေခံသော အတတ်များ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ အတွေးယဉ်ကျေးမှု မှတ်တိုင်ကြီးများအဖြစ် ကမ္ဘာကျော် နတ်ကွန်းကြီးများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့လေသည်။

ခေတ်ဦး လူသားတို့သည် မိမိတို့၏ လူနေမှု စနစ်ကို နတ်ဘာသာရေး အမြင်ဖြင့် ဖန်တီးကြသည်။ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကိုလည်း နတ်ဝါဒဖြင့် ဖော်ဆောင်ကြသည်။ ထိုအခါ နတ်ဘာသာဖြင့် အသက်မွေးသော ဝန်ထမ်းများ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ထိုနတ်ဝန်ထမ်းတို့သည် မိမိတို့နတ်များ၏ ဣဒ္ဓိပါဒ်များကို ချဲ့မွမ်း၍ ဟောပြောကြသည်။ သဘာဝက ရှိနေသော ရုပ်ဝတ္ထုစွမ်းရည်တို့ကို နတ်ဣဒ္ဓိပါဒ်အဖြစ် မြှင့်တင်ပေးကြသည်။

နတ်ကိုးကွယ်မှု ခေတ်စားလာချိန်တွင် စိတ်အတွေးဖြင့် မွေးထုတ်သော အတတ်ပညာများလည်း ထွန်းကားလာသည်။ မန္တန်အတတ်၊ ဗေဒင်အတတ်၊ နတ်ဟောအတတ်၊ မှော်အတတ်၊ ယဇ်ပူဇော်ရေး စသည်တို့မှာ စိတ်အတွေးဖြင့် မွေးထုတ်ထားသော လုပ်ငန်းများ ဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာ့သမိုင်းဦးက တီထွင်ထားသော နတ်များကို လေ့လာလျှင် သဘာဝ ရုပ်ပစ္စည်းများကိုသာ တွေ့ရမည် ဖြစ်သည်။ ရုပ်ပစ္စည်းများသည် သဘာဝအလျောက် ဖြစ်တည်နေသော အရာဝတ္ထုများသာ ဖြစ်သည်။ အသက်ဝိညာဉ်ရှိသော သတ္တဝါများ မဟုတ်ပေ။

နောက်ပိုင်းခေတ်များတွင် သစ်ပင်၊ တော၊ တောင်၊ ကျောက်တုံး၊ မိုကြိုး၊ မြစ်၊ ချောင်း စသော ရုပ်ဝတ္ထု အမြောက်အမြားကိုလည်း အသက်ဝိညာဉ် ရှိသည်ဟု ထင်မှတ်၍ ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်လာကြသည်။

ကမ္ဘာ့သမိုင်းဦး ဘာသာဝါဒများကို လေ့လာသောအခါ–

(၁) ဒြပ်ရှိ ရုပ်ပစ္စည်းတို့ကို ကိုးကွယ်သော ဝါဒ ၊

(၂) ဒြပ်မဲ့ စိတ်ကူးယဉ် ဖန်ဆင်းရှင် ကိုးကွယ်သော ဝါဒ –

ဟူ၍ နှစ်မျိုး နှစ်စားကို တွေ့ကြရလေသည်။

ဤနှစ်မျိုးလုံးမှာ လူတို့၏ အာသာဆန္ဒအရ စိတ်အတွေးဖြင့် ဖန်တီးထားသော ကိုးကွယ်ရာ ဘာသာများ ဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာ့သမိုင်းဦးတွင် ဤကဲ့သို့ စိတ်ကူးယဉ် အတွေးဘာသာတို့၏ မြစ်ဖျားခံရာ ဒေသတို့မှာ အီဂျစ်၊ မက်ဆိုပိုတေမီးယားဒေသ၊ ဖေဗီလုံနီးယား၊ အိန္ဒိယ၊ တရုတ်၊ ဂရိ၊ ရောမ စသည့်

နိုင်ငံများ ဖြစ်သည်။

အထက်ပါ ဒေသများမှ ကိုးကွယ်မှုများမှာ နောင်အခါတွင် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းသို့ ပျံ့နှံ့သွားသည်။ နိုင်ငံအချင်းချင်း ကူသန်း ရောင်းဝယ်ကြရာမှ ကိုးကွယ်မှု ဘာသာယဉ်ကျေးမှုများလည်း ရောက်ရှိသွားကြသည်။

ထိုကိုးကွယ်မှုများအနက် နတ်ကိုးကွယ်မှုများသည် မြန်မာနိုင်ငံသို့လည်း ကူးစက် ပျံ့နှံ့လာခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိလာသော နတ်များမှာ အများအားဖြင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ တင်သွင်းလာသော နတ်များ ဖြစ်ပေသည်။

မြန်မာတို့ နတ်ကိုးကွယ်မှု

မြန်မာတို့သည် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၄၀၀၀ (ဘီစီ ၂၀၀၀) ခန့်က မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ မရောက်လာကြသေး။ ထိုအချိန်က မြန်မာဟု ခေါ်တွင်လာမည့် လူမျိုးများသည် တရုတ်ပြည် အနောက်မြောက်ဒေသ၌ အခြေချ နေကြသည်။ ထိုစဉ်က မြန်မာတို့၏ နာမည်ကို **‘ ချီအဲန် ’** (Chang) ဟု ခေါ်သည်။

ချီအဲန်လူမျိုးတို့သည် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ရွှေ့ပြောင်းလာခဲ့ကြရာ မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ အေဒီ ၅–ရာစုလောက်တွင် ဝင်ရောက်လာခဲ့ကြလေသည်။

ချီအဲန်တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ မြေပြန့်ဒေသသို့ မရောက်လာမီက နတ်ကိုးကွယ်မှု ဓလေ့များ ရှိခဲ့သည်ဟု သမိုင်းသုတေသီတို့က ဆိုကြ၏။ ချီအဲန်တို့ ကိုးကွယ်သော နတ်များမှာ အိမ်ထောင်စုနတ်၊ လယ်နတ်၊ တောင်ယာနတ်၊ တောနတ်၊ သစ်ပင်နတ်တို့ ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် သီးနှံဖွံ့ဖြိုးအောင် ပြုလုပ်သော နတ်များကို ယဇ်ပူဇော်သော အလေ့အထလည်း ရှိသည်ဟု ဆိုပါသည်။ မြန်မာတို့ ရှေးဦးကိုးကွယ်သော နတ်များမှာလည်း ရုပ်ပစ္စည်းတို့ကို ဝိညာဉ်ရှိသည်ဟု ထင်၍ ကိုးကွယ်ခြင်းများသာ ဖြစ်ပါသည်။

ချီအဲန်တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ရောက်လာပြီးနောက် **‘ မြန်မာ ’** ဟူသော အမည်ကို ခံယူလိုက်ကြ၏။ မြန်မာတို့သည် မြေပြန့်ဒေသတွင် ပျူလူမျိုးတို့နှင့် ပေါင်းသင်းကြရသည်။ ပျူတို့ထံမှ ယဉ်ကျေးအမှုများကို နည်းယူကြသည်။

ထိုအချိန်၌ ပျူလူမျိုးတို့သည် အဓိကအားဖြင့် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာကို ကိုးကွယ်ကြသော်လည်း ဟိန္ဒူဗြာဟ္မဏဘာသာ၊ မဟာယာနဘာသာ၊ နဂါးကိုးကွယ်မှုစသော အယူဝါဒများလည်း ရှိနေ၏။

မြန်မာတို့သည် ပျူနိုင်ငံတော်ကို လက်ပြောင်း၍ အုပ်ချုပ်ကြရာတွင် ပျူလူမျိုးတို့ အထံမှ ကိုးကွယ်ရာ ယဉ်ကျေးမှုများကိုလည်း ခံယူခဲ့ကြသည်။ ထိုအထဲတွင် နတ်ကိုးကွယ်မှုလည်း ပါဝင်လာခဲ့သည်။ ပျူတို့ထံမှ လက်ဆင့်ကမ်း ကိုးကွယ်ကြသော နတ်များမှာလည်း များပြားလှသည်။ ထိုအထဲတွင် သိကြားနတ်ကိုးကွယ်မှုသည် ရှေ့တန်းက ရှိနေလေသည်။

သိကြားနတ် ကိုးကွယ်မှု

သိကြားနတ် ကိုးကွယ်မှုသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် အထူးအရေးပါလှသည်။ သိကြားနတ်ကို သက္ကတဘာသာဖြင့် ‘ ဣန္ဒြ ’ ဟု ခေါ်၏။ ပါဠိဘာသာဖြင့် ‘ ဣန္ဒ ’ ဟု ခေါ်၏။ သို့သော်လည်း သက္ကဟူသော ဝေါဟာရဖြင့် အသုံးများသည်။ သက္ကဝေါဟာရကို မြန်မာတို့က ‘ သိကြား ’ ဟု ပြန်ဆို ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြသည်။

ထိုသိကြားနတ်သည် ရှေးဟောင်းဗြာဟ္မဏကျမ်းများ၌သာမက ဗုဒ္ဓစာပေထဲ၌လည်း အခါမလပ် တွေ့ရှိနေရသော နတ်မင်းကြီး ဖြစ်သည်။ ထိုနတ် ဖြစ်ပေါ်လာသော သမိုင်းကြောင်းကို

လေ့လာသောအခါ အာရိယန်လူမျိုးတို့က စတင်ကိုးကွယ်လာကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ သိကြားမင်း ဖြစ်စဉ်ကား ဤသို့တည်း။

ဘီစီ ၂၀၀၀–ခန့်တွင် အရှေ့ဘက် အာရှတိုက် အလယ်ပိုင်းအထိ ကျယ်ပြန့်သော မြက်ခင်းဒေသများတွင် မယဉ်မရိုင်း လူမျိုးများ နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုလူမျိုးများသည် မူရင်းဒေသမှ အရပ်လေးမျက်နှာသို့ ခရီးဆန့်ကြရာ အချို့က အနောက်ဘက်၊ အချို့က တောင်ဘက်၊ အချို့က အရှေ့ဘက်ဆီသို့ ဦးတည်လာခဲ့ကြသည်။

အရှေ့ဘက်ဆီသို့ ဦးတည်လာခဲ့ကြသော လူမျိုးများသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံ အနောက် မြောက်ဒေသရှိ ခိုင်ဘာတောင်ကြားလမ်းမှ တစ်ဆင့် မြင်းရထားများဖြင့် ဝင်ရောက်လာကြသည်။ ထိုလူမျိုးများကို ' အာရိယန် ' (Aryan) လူမျိုးဟု ခေါ်သည်။

အာရိယန်လူမျိုးတို့သည် အိန္ဒုမြစ်ဝှမ်းဒေသသို့ ရောက်ရှိလာကြပြီးနောက် ဒေသခံ ဖြစ်သော ဒရာဗီဒီယန်လူမျိုးတို့၏ နေရာများကို လုယက်တိုက်ခိုက်ကြသည်။ ဒရာဗီဒီယန်တို့သည် အာရိယန်တို့၏ တိုက်ခိုက်မှုကို တုံ့ပြန်တိုက်ခိုက်ကြသည်။ သို့သော်လည်း အာရိယန်တို့ကို မတွန်းလှန်နိုင်ကြ။ ထို့ကြောင့် အိန္ဒုမြစ်ဝှမ်းဒေသကို ပစ်ခွာ၍ ဂင်္ဂါမြစ်ဝှမ်းဒေသသို့ ပြောင်းရွှေ့သွားကြရသည်။ ဤတွင် အိန္ဒုမြစ်ဝှမ်းဒေသကို အာရိယန်တို့က စိုးမိုး အုပ်ချုပ်ခဲ့ ကြလေသည်။

အာရိယန်တို့သည် အိန္ဒုမြစ်ဝှမ်း ဒေသသို့ မရောက်လာမီကပင် နတ်ကိုးကွယ်မှုများ ပါရှိလာခဲ့သည်။ ယင်းတို့၏ အဓိကကိုးကွယ်ရာမှာ ဣန္ဒခေါ် သိကြားနတ် ဖြစ်သည်။ ဣန္ဒနတ်သည် ဝရဇိန်လက်နက်ခေါ် မိုးကြိုးလက်နက်ကို ကိုင်ဆောင်သူ ဖြစ်သည်။

ရှေးဦး အာရိယန်လူမျိုးတို့သည် မိုးကြိုးပစ်ခြင်းကို အလွန်ကြောက်ရွံ့သလို အလွန်လည်း အံ့သြကြသည်။ မိုးကြိုးပစ်ခြင်းသည် အလွန်စွမ်းရည် ပြင်းထန်သော နတ်ကြီး၏ တန်ခိုးအာနုဘော် ကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ခံယူကြသည်။ ထို့ကြောင့် မိုးကြိုးလက်နက် ပိုင်ရှင်ကြီးကို ဣန္ဒြေ (ဣန္ဒ) သိကြားနတ်ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်လျက် ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။

အိန္ဒုမြစ်ဝှမ်းသို့ ရောက်ရှိလာသောအခါ မိုးကြိုးလက်နက်ပိုင်ရှင် သိကြားနတ်ကြီးသည် နတ်အားလုံးတို့၏ဘုရင် ဖြစ်လာလေသည်။ အခြားနတ်များထက် တန်ခိုးဣဒ္ဓိပါဒ်ကို မြှင့်တင် ပေးကြသည်။ သိကြားဖြစ်ရပ် အတ္ထုပ္ပတ်တို့ကို ချဲ့မွှမ်း ရေးသားလာကြ၏။ ပါဠိအဘိဓာန်နှင့် ဋီကာကျမ်းတို့၌ သိကြားနတ်၏ ဂုဏ်ပုဒ်ကို ၃၇–ပုဒ်မျှ ထုတ်ပြထားလေသည်။

နောင်အခါ၌ အာရိယန်တို့သည် သိကြားနတ်ကို ဘာသာရေးလောကထဲသို့ သွတ်သွင်းပြီးလျှင် အဓိကနေရာ၌ ထားရှိကြသည်။ ဣန္ဒခေါ် သိကြားနတ်သည် အာရိယန်လူမျိုးတို့ ကိုးကွယ်သော နတ်ကြီး ၃၃–ပါးတို့တွင် အကြီးဆုံးသော နတ်ကြီးအဖြစ် ရှေ့တန်း၌ ထားရှိကြခဲ့ ကြလေသည်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ နတ်ကိုးကွယ်မှု ထွန်းကားလာချိန်တွင် လူတို့သည် မိမိတို့ကိုယ်ကို နတ် မျိုး နတ်နွယ်ဖြစ်သူ၊ နတ်ကိုးကွယ်သူအဖြစ် ဂုဏ်ယူ ပြောဆိုလာကြသည်။ နတ်တို့နှင့် ဆွေမျိုး စပ်လာကြသည်။ မိမိတို့ကိုယ်ကို နတ်ကမွေးဖွားလာသူ ' နတ်သား '(ဒေဝပုတ္တ) ဟူ၍ ဂုဏ်ယူ ပြောဆိုကြသည်။ နောင်အခါတွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ အုပ်ချုပ်မင်းလုပ်သော ကနိသျှကမင်းသည် ' ဒေဝပုတ္တ '(နတ်သား) ဟူသော ဘွဲ့ကို ခံယူခဲ့ဖူးလေသည်။

ဗုဒ္ဓဘုရား၏ သာသနာ့ဝန်ထမ်း ရဟန်းတော်တို့ကို 'ဘုရားသားတော် ' ဟု ဂုဏ်ယူ၍ ခေါ်ဆိုခဲ့ကြသည်။ နတ်ကိုးကွယ်သူတို့ကလည်း မိမိကိုယ်ကို ' နတ်သား ' ဟု ခေါ်ဆိုကြသည်မှာ အဆန်းမဟုတ်တော့ချေ။

နတ်သမိုင်းထဲမှ သိကြားနတ်မင်း ဖြစ်စဉ်ကို လေ့လာရာ၌ ထိုနတ်သည်လည်း သမိုင်းဦး က ကိုးကွယ်ကြသော သဘာဝကိုးကွယ်မှုဘာသာမှ မွေးထုတ်ထားသော အယူအဆဖြစ်ကြောင်း

တွေ့ရပြီ။ သိကြားနတ်မှာ လျှပ်စစ်ဓာတ်ကြောင့် မိုးကြိုးပစ်တတ်သော သဘာဝကို နတ်အဖြစ် ကိုးကွယ်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

သိကြားနတ် ကိုးကွယ်မှုသည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ သရေခေတ္တရာခေတ်ကပင် ကူးရောက်လာခဲ့သည်။ ပျူတို့လက်မှ မြန်မာမာတို့က လက်ဆင့်ကမ်း ကိုးကွယ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ အတွင်း ၃၇–မင်းနတ်စာရင်း၌လည်းကောင်း၊ အပြင် ၃၇–မင်း နတ်စာရင်း၌လည်းကောင်း အခြားနတ်ရာထူးနေရာ အတော်များများ၌လည်းကောင်း ပါဝင်နေသော နတ်ဇာတ်လိုက်ကြီး ဖြစ်ပေသည်။

မြန်မာ့ရှေးဦးရာဇဝင်တို့ကို လေ့လာလျှင်လည်း သိကြားမင်းကို နေရာခပ်များများ၌ တွေ့ရသည်။ သရေခေတ္တရာပြည် တည်ရာတွင်လည်း သိကြားမင်း ပါသည်။ ပျူစောထီးမင်း နန်းတက်ရာတွင်လည်း သိကြားမင်းက လက်ဝဲလက်ကို မ,၍ နန်းတင်သည်ဟု ဆိုသည်။ ဤနေရာ၌ သိကြားမင်းဆိုသည်မှာ အမတ်တစ်ဦးက သိကြားမင်း အဝတ်တန်ဆာတို့ကို ဝတ်ဆင်၍ နန်းတင်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ရာဇဝံသဇာလိနီကျမ်းဆရာက ကောက်ချက်ချပြထားရာ သဘာဝကျသော ရာဇဝင်ဟာသတစ်ပုဒ် ဖြစ်ပါ၏။

သူရဿတီနတ် ကိုးကွယ်မှု

ရှေးဦးအာရိယန်တို့သည် အိန္ဒိယအနောက်မြောက်ဒေသကို စိုးမိုးနေစဉ် ယဉ်ကျေးမှု အတွေးအမြင်သစ်များကို ဖော်ထုတ်ကြသည်။ ဘာသာရေး၏ အခြေခံ ဖြစ်လာမည့် ကိုးကွယ်မှုဆိုင်ရာ စာပေများကို ရေးသား ပြုစုကြသည်။ ထိုစာပေများကို ဗေဒကျမ်းဟူ၍ ခေါ်ဆိုကြ၏။

ဗေဒကျမ်းများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရာ ဒေသကား ဂျမ္မနား (ယမုနာ) ဖြစ်နှင့် ဆတ္တလက်မြစ် အကြားရှိ ဆရဆွတီမြစ်ညာဒေသ ဖြစ်သည်။ ဆရဆွတီမြစ်သည် ရှေးဦးအာရိယန်တို့အတွက် အကျိုးရှိသော မြစ်ဖြစ်၏။ အာရိယန်တို့သည် ခေတ်ဦးဓလေ့အရ မိမိတို့အတွက် အကျိုးပြုနေသော ဆရဆွတီမြစ်ကိုလည်း ကိုးကွယ်ရာအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသားတို့သည် ဧရာဝတီမြစ်ကို မိမိတို့အား ကျေးဇူးပြုနေသောကြောင့် 'အမိဧရာဝတီ 'ဟု ခေါ်သကဲ့သို့ အာရိယန်တို့ကလည်း မိမိတို့၏ မြစ်ကို 'အမိဆရဆွတီ 'ဟု တင်စား၍ ခေါ်ဆိုခဲ့ကြသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် ကိုးကွယ်မှု အသွင်ပြောင်းလာသော အခါ၌လည်း ဆရဆွတီသည် နတ်မိမယ်တစ်ဦး ဖြစ်လာရလေသည်။

ဟိန္ဒူတို့က ဂင်္ဂါမြစ်ကို အတွတ်အမြတ် ထားကြသကဲ့သို့ အာရိယန်တို့က ဆရဆွတီမြစ်ကို အလေးအမြတ်ထား၍ ပူဇော်ကြ၏။ ဆရဆွတီ မြစ်ကမ်းနဖူး၌ ပူဇော်ပွဲများ ပြုလုပ်၍ ဂါထာဗန္ဓတို့ဖြင့် ဖွဲ့ဆိုပူဇော်ခြင်း၊ တေးသီချင်းများ သီကုံးရွတ်ဆိုခြင်း၊ လိုရာဆုကို တောင်းခြင်းစသော အခမ်းအနားများကို ပြုလုပ်ကြသည်။

ဝေဒခေတ် ရောက်လျှင် ဆရဆွတီနတ်သမီးကို မြစ်နတ်သမီးအဖြစ်သာ မကဘဲ နှုတ်ကို စောင့်သော နတ်သမီး၊ ပီယဝါစာ စကားကို ပြောဆိုတတ်သော နတ်သမီးအဖြစ် ယုံကြည်လာကြပြန်သည်။

ဆရဆွတီနတ်သမီး တန်ခိုးကြီးလာသဖြင့် ယင်းနတ်နှင့် ပတ်သက်သော တန်ခိုးကို ဖွဲ့ဆိုသည့် စာပေများ အမြောက်အမြား ရှိလာသည်။ တန်ခိုးအမျိုးမျိုးကို မြှင့်တင် ဖွဲ့ဆိုကြသည်။

ရိဂ်ဝေဒကျမ်း၌ ဆရဆွတီနတ်သမီးသည် နေ လ သမုဒ္ဒရာနှင့် လောကကြီးတစ်ခုလုံးကို စောင့်ကြပ်သူ ဖြစ်သည်။ သူ့အား ကိုးကွယ်သူတို့ကို ဆင်းရဲကင်းအောင် ပြုသည်။ ချမ်းသာသွားအောင် စောင့်ရှောက်သည်။ ပညာဟူသမျှကို အစိုးရသူ ဖြစ်သည်။ အပူဇော်ခံသူ နတ်များတွင် အမြတ်ဆုံး ဖြစ်သည်။ သတ္တဝါ မှန်သမျှကို အမြဲစောင့်ကြပ်နေသဖြင့် နတ်တိုင်းက လေးစားရသူ ဖြစ်သည်ဟု ဆို၏။

ဆရာဆွတီနတ်သမီး ကိုးကွယ်မှုသည် နောင်အခါတွင် ဟိန္ဒူဘာသာတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာသည်။ ဟိန္ဒူတို့၏ လက်ထဲသို့ ရောက်လာသောအခါ တန်ခိုးသစ်များကို ဖန်တီးပေးကြပြန်သည်။ နတ်သမီးသည် နှုတ်ထွက်စကားကိုသာ မကဘဲ အတတ်ပညာအားလုံးကို စောင့်ကြပ်သော နတ်သမီး၊ တူရိယာ၊ ကဗျာနှင့် စာပေပညာကို အစိုးရသူ၊ သက္ကတဘာသာကို တီထွင်သူ နတ်သမီးဟူ၍ ယုံကြည်လာကြပြန်သည်။ ယုံကြည်မှု တိုးများလာသလောက် ကိုးကွယ်သူတို့လည်း များပြားလာသည်။ ရုပ်တု ရုပ်ပွားများ ထုလုပ်ကိုးကွယ်လျှင် လိုရာသိဒ္ဓိ ပြီးမြောက်မည်ဟု အထင်ရှိ၍ ရုပ်တုများ ထုပ်လုပ်၍ ကိုးကွယ်ခဲ့ကြလေသည်။

ဆရာဆွတီကိုးကွယ်မှုသည် နောင်အခါတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ အတွင်းသို့လည်း ရောက်ရှိလာသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့က ပါဠိဘာသာဖြင့် 'သူရဿတီ 'ဟု ခေါ်ကြသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာထဲသို့ သူရဿတီကိုးကွယ်မှု ဝေဒနာ ရောက်ရှိလာသောအခါ၌ သူရဿတီဒေဝီမယ်သည် ပိဋကတ် ၃-ပုံကို စောင့်ရှောက်သော နတ်သမီးဟူ၍ တန်ခိုးသစ်တစ်မျိုးကို တိုး၍ ဖန်တီးပေးကြပြန်သည်။ ထို့ကြောင့် နတ်ရုပ်ပုံကို ထုလုပ်ကြရာတွင် လက်ထဲ၌ ပိဋကတ်စာအုပ်များကို ကိုင်ဆောင်၍ ထုလုပ်ကြသည်။

သူရဿတီသည် ဝေဒခေတ်မှ ဟိန္ဒူခေတ်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာခေတ်အထိ တန်ခိုးကြီးသော၊ ဂုဏ်ကြီးသော နတ်မိမယ်တစ်ဦး ဖြစ်နေသည်။ လောက၌ ဂုဏ်ကြီးသူတို့နှင့် ဆွေမျိုးတော်စပ်ရလျှင် ဂုဏ်ယူ၍ ပြောကြသကဲ့သို့ ဂုဏ်ကြီးသော သူရဿတီနှင့် ဆွေမျိုးစပ်၍ ဂုဏ်ယူခဲ့ကြသော စာပေများလည်း ပေါ်ပေါက်လာသည်။ သူရဿတီနှင့် ဆွေမျိုးစပ်သော ပုံပြင်ဇာတ်လမ်းတို့ကို တီထွင်ရေးသားကြသည်။

သူရဿတီမယ်တော်သည် မဟာမုနိရသေ့ကြီးနှင့် သမုဒ္ဒနတ်မိဖုရားတို့က မွေးဖွားထားကြောင်း၊ ပထမတွင် သမုဒ္ဒရာ၌ နေပြီး နောက်ပိုင်းတွင် သမုဒ္ဒရာမှ တစ်ဆင့် ဟိမဝန္တာတောင်ထွတ်တစ်ခုဖြစ်သည့် ကေလာသတောင်သို့ ဟင်္သာယာဉ်ကို စီး၍ ပြောင်းရွှေ့သွားကြောင်း၊ ဟင်္သာယာဉ် စီးသွားစဉ် သူ့ကိုယ်မှ ကျလာသော ရေစက် ရေပေါက်များမှာ မြစ်တစ်မြစ် ဖြစ်သွားကြောင်း၊ ထိုမြစ်ကို သူရဿတီမြစ်ဟု ခေါ်ကြောင်း၊ ရေးသားပြကြသည်။ ဤဇာတ်လမ်းမှာ 'ရသေ့တို့လက်ရာ ပုံပြင်စာ 'ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ရသေ့တို့သည် သူရဿတီကို မွေးထုတ်ခဲ့သော ဖခင်အဖြစ် ဆွေမျိုးစပ်ထားခဲ့သည်။

ဗြာဟ္မဏပုရာဏ်ကျမ်းတွင်မူ ဗြဟ္မာကြီးသည် မိမိကိုယ်မှ စင်ကြယ်သာ သွေးဖြင့် အမျိုးသမီးတစ်ဦးကို ဖန်ဆင်းခဲ့သည်။ ထိုအမျိုးသမီးမှာ သူရဿတီပင် ဖြစ်သည်။ သူရဿတီသည် အစပိုင်းက ဗြဟ္မာကြီး၏ သမီးဖြစ်သော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် ဗြဟ္မာကြီးကပင် ပြန်လည်သိမ်းပိုက်လိုက်သောကြောင့် ဗြဟ္မာ့ဇနီး ဖြစ်သွားပြန်သည်။ ဟိန္ဒူတို့သည် သူရဿတီကို နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ဆွေအမျိုးစပ်ကာ ဂုဏ်ယူဝင့်ကြွားခဲ့ကြလေသည်။

ဟိန္ဒူတို့ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုဖြစ်သော သူရဿတီကိုးကွယ်မှုသည် ယခုအချိန်တွင် နီပေါနိုင်ငံ၌လည်း ယုံကြည်ကိုးကွယ်လျက် ရှိကြ၏။ နီပေါတွင် နှစ်စဉ် သူရဿတီနတ်သမီးအား ပူဇော်သည့် ပွဲတော်ရက်ကို တစ်ရက် သတ်မှတ်ထားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသားတို့သည်လည်း သူရဿတီကိုးကွယ်မှုကို ဟိန္ဒူတို့ ယုံကြည်သည့်အတိုင်းပင် မိတ္တူကူး၍ လက်ခံ ယုံကြည်ကြသည်။ ပုံတော် ပုံရုပ်များ ထုလုပ် ရိုက်နှိပ်၍ ကိုးကွယ်ကြသည်။ ဂုဏ်ပုဒ်ဂါထာ အဖြာဖြာတို့ဖြင့် ရွတ်ပွားပူဇော်ကြသည်။ သူရဿတီကို မြန်မာနိုင်ငံသားတို့က အတွင်း ၃၇-မင်းခေါ် နတ်စာရင်း၌ ထည့်သွင်းထားကြသည်။

မြစ်တစ်မြစ်၏ နာမည်ကို နတ်အသွင် ယုံမှတ်၍ ဆည်းကပ် ကိုးကွယ်လာကြရာမှ ထင်ပေါ်ကျော်ကြားလာသော သူရဿတီနတ်သမီး၏ ရုပ်ပုံလွှာများသည် မြန်မာပြည်ရှိ အချို့အိမ်များ၌ တန်ခိုးထွားကာ ဝင့်ကြွားနေလေသည်။

ကွမ်ယင်မယ်တော် ကိုးကွယ်မှု

ကွမ်ယင်မယ်တော်သည် အတွင်း ၃၇–မင်း၊ အပြင် ၃၇–မင်း နတ်စာရင်းတို့၌ မပါ။ ရှေးခေတ်က ကိုးကွယ်သော အပိုနတ်စာရင်းထဲ၌လည်း မရှိ။ မကြာမီကပင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိလာသော တရုတ်ပြည်၏ သွင်းကုန်နတ်တစ်ဦး ဖြစ်သည်။

ကွမ်ယင် (Kwan Yin) ကို ဂျပန်ဘာသာဖြင့် ခမ်နွန်ဟု ခေါ်သည်။ ကွမ်ယင်မယ်တော် ဆိုသော နတ်သည် မဟာယာနဂိုဏ်းကြီးမှ အဓိကထား၍ ကိုးကွယ်သော အဝလောကိတေသရ ဘုရားလောင်းမှ ဆင့်ပွားယူထားသော နတ်ဖြစ်သည်။ အဝလောကိတေသရသည် မူလက ပုရိသလိင်ဖြစ်သော နတ်တစ်ပါး ဖြစ်သည်။ အေဒီ ၈–ရာစု နောက်ပိုင်းရောက်မှ ဣတ္ထိလိင်အသွင် ပြောင်း၍ ကိုးကွယ်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်ဟု အချို့က ဆို၏။

ကွမ်ယင်မယ်တော် ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို အမျိုးမျိုး ရေးသား ပြောဆိုကြသည်။ မဟာယာန ဂိုဏ်းသားတို့သည် ဟိန္ဒူတန္တရဂိုဏ်းကို အတုယူ၍ မဟာယာနတန္တရဂိုဏ်းကို ထူထောင်ကြသည်။ ဟိန္ဒူတန္တရဂိုဏ်းတွင် ဒေဝီနတ်မယ် အသွယ်သွယ်ကို ဖန်တီးထားသကဲ့သို့ မဟာယာနတန္တရ ဂိုဏ်းကလည်း ဒေဝီနတ်ပွား အစားစားကို ဖန်တီးကြသည်။

မဟာယာနမှ အဝလောကိတေသရ ဘုရားလောင်းကိုလည်း ကြင်ရာတော်အဖြစ် ပညာပါရမိတာနတ်မယားကို မွေးဖွားပေးလိုက်သည်။ ဤနတ်သမီးမှာ ဘုန်းကြီးများသာ ကိုးကွယ် ခွင့် ရကြသည်။ ထို့ကြောင့် သာမန်လူဝတ်ကြောင်များ ကိုးကွယ်ရန် မဟာစိနတာရာဒေဝီ နတ်သမီးကို တီထွင်ပေးကြရပြန်သည်။ ထိုစိနတာရာနတ်သမီးကို တရုတ်လို ကွမ်ယင်ဟုခေါ်သော အဝလောကိတေသရ၏ မျက်ရည်မှ ဖြစ်သော ကြာပွင့်မှ ဖွားမြင်ခဲ့သည်ဟုလည်း အဆိုရှိသည်။ ထိုစိနတာရာဒေဝီ နတ်သမီးကိုပင် ကွမ်ယင်မယ်တော်အဖြစ် ထုလုပ် ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်ဟုလည်း ဆိုပြန်သည်။

အချို့ကလည်း ကွမ်ယင်ကို အဝလောကိတေသရအဖြစ် ပုရိသလိင်နှင့် ရှိစဉ်က အမျိုးသမီးများ ကိုးကွယ်ခွင့် မရခဲ့ကြ။ ထို့ကြောင့် အဝလောကိတေသရကိုပင် ဣတ္ထိလိင်အသွင် ပြောင်း၍ ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုပြန်သည်။

ကွမ်ယင်မယ်တော်သည် လောကသားများ အပေါ်၌ သားသမီးကဲ့သို့ မေတ္တာ ကရုဏာ မျိုးဖြင့် ကယ်တင်စောင့်ရှောက်တတ်သည်ဟု အယူရှိကြ၏။ ကွမ်ယင်နှင့် ပတ်သက်၍ ဒဏ္ဍာရီ ဇာတ်လမ်း အဆန်းဆန်းများလည်း များစွာ ရှိသည်။

ပညာပါရမိတာ နတ်သမီး၊ စိနတာရာဒေဝီ၊ ကွမ်ယင်မယ်တော်စသော အမည်အမျိုးမျိုး တို့၏ အခြေခံမှာ အဝလောကိတေသရ ဘုရားလောင်းပင် ဖြစ်သည်။ အဝလောကိတေသရမှ ပေါက်ပွားသော စိတ္တဇရုပ်ပွား ဒေဝီများသာတည်း။

အဝလောကိတေသရ ကိုးကွယ်မှုသည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ သရေခေတ္တရာခေတ်ကပင် ရောက်ရှိခဲ့ဖူးပြီ ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က အဝလောကိတေသရမှာ ပုဆိုးဝတ်ဖြင့် လာရောက် ကိုးကွယ် ခံခဲ့သည်။ ကွမ်ယင်မယ်တော် ဆိုသူကား တရုတ်ပြည်ဘက်မှ လှည့်၍ ထဘီဝတ်ဖြင့် ရောက်လာ ခြင်းသာ ဖြစ်လေသည်။

ဂြိုဟ်နတ် ကိုးကွယ်မှု

ဂြိုဟ်နတ် ကိုးကွယ်မှုသည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ အိန္ဒိယမှပင် ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ ထိုဂြိုဟ်နတ် ကိုးကွယ်မှု၏ ဖြစ်ဖျားခံရာ ဒေသမှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံ မဟုတ်ပေ။ ကမ္ဘာ့အစောဆုံး ဂြိုဟ်ကိုးကွယ်မှုကို ဗေဗီလုန်နီးယားခေတ်မှ စ၍ တွေ့ရှိရသည်။

အနည်းငယ် ရှင်းပါဦးမည်။

မက်ဆိုပိုတေမီးယားဒေသတွင် အခြေချနေကြသော ဆူမာရီယန်လူမျိုးတို့သည် အချင်းချင်း စစ်ပြိုင်တိုက်ခိုက်ကြသောကြောင့် ဘီစီ ၃၀၀၀–ခန့်မှ နောက်ပိုင်းတွင် တဖြည်းဖြည်း တိမ်ကောလာခဲ့သည်။

ထို့နောက် မက်ဆိုပိုတေမီးယားဒေသသည် ဆီးမိုက်အနွယ်ဝင် မောရိတလူမျိုးတို့၏ လက်အောက်သို့ ကျရောက်ခဲ့ရသည်။ ထိုလူမျိုးတို့သည် ဗေဗီလုန်နီးယားမြို့တော်ကို တည်ဆောက်ခဲ့ကြ၏။ ယင်းမြို့တော်ကို အစွဲပြု၍ ဗေဗီလုန်နီးယားလူမျိုးဟူ၍ ခေါ်တွင်လာကြသည်။

ဗေဗီလုန်လူမျိုးတို့သည် ဆူမာရီယန် ယဉ်ကျေးမှုမှ နတ်များကို ဆက်လက် ကိုးကွယ်ကြသည်။ ထိုလူမျိုးတို့သည် ကောင်းကင်မှ ဂြိုဟ်အနေအထားတို့ကို ကြည့်၍ အနာဂတ်ကို ဟောပြောကြသည်။ ကောင်းကင်ရှိ အင်္ဂါ၊ ဗုဒ္ဓဟူး၊ ကြာသပတေး၊ သောကြာ၊ စနေ ဟူသော ဂြိုဟ်ကြီး ၅–လုံးတို့သည် လူသားတို့၏ အနာဂတ် ကံကြမ္မာကို လွှမ်းမိုးနိုင်သည်ဟု ယူဆခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဂြိုဟ်ကြီး ၅–လုံးကို ဘုရားကြီး ၅–ဆူအဖြစ် သတ်မှတ်၍ ပူဇော်ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။

ကမ္ဘာ့လူသားတို့ သုံးစွဲနေသော နေ့အမည်များမှာ ၎င်းတို့၏ အယူအဆမှပင် ပေါက်ဖွားခဲ့ပေသည်။

ဖော်ပြပါ ဂြိုဟ်ကြီး ၅–လုံးထဲသို့ နေနှင့်လ နှစ်ပါးကို ပေါင်းထည့်သောအခါ ခုနစ်ပါးဖြစ်လာသည်။ ထိုခုနစ်ပါးကို ရှိခိုးပူဇော်သော အလေ့အထသည် ဆီးရီးယားသို့ ကူးရောက်သွားသောအခါ တစ်နေ့လျှင် ဘုရားတစ်ဆူကျစီ ကိုးကွယ်သော ဓလေ့တစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်လာသည်။

ထိုဘုရား ခုနစ်ဆူကို ရှိခိုးရာတွင် ၇–ရက်စေ့တိုင်း တစ်ပတ်လည်သဖြင့် နောင်အခါတွင် ဂြိုဟ်နတ်အမည်များသည်ပင် နေ့နာမည်များ ဖြစ်လာသည်။ နေနတ်ဘုရားအား ပူဇော်သည့်နေ့ကို နေနေ့ (တနင်္ဂနွေနေ့)၊ လ, နတ်ဘုရားအား ပူဇော်သည့် နေ့ကို လ, နေ့ (တနင်္လာနေ့) စသည်ဖြင့် အသီးသီး ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြသည်။

ဤအယူအဆသည် အိန္ဒိယသို့ ရောက်ရှိပြန့်ပွားလာ၏။ အိန္ဒိယသို့ ရောက်ချိန်တွင် ဂြိုဟ်တို့၏ ဣဒ္ဓိပါဒ်ကို မြှင့်တင်ထားကြပြီး ဂြိုဟ်နတ်တို့ကို အရပ်ရှစ်မျက်နှာ၌ နေရာချထား၍ အပိုင်စား ပေးထားကြသည်။ စိတ်ကူးယဉ်ဖြစ်စဉ်တို့ကို တီထွင်ထားကြသည်။

အိန္ဒိယက ပြုပြင်ထုတ်လုပ်လိုက်သော ဂြိုဟ်နတ်များမှာ ၉–ခုမျှ ရှိသည်။ တနင်္ဂနွေဂြိုဟ်၊ တနင်္လာ၊ အင်္ဂါ၊ ဗုဒ္ဓဟူး၊ ကြာသပတေး၊ သောကြာ၊ စနေ၊ ရာဟု၊ ကိတ်ဂြိုဟ်တို့ ဖြစ်သည်။ ထိုအထဲတွင် ကိတ်ဂြိုဟ်ဆိုသည်မှာ အတိတ်စွဲ နိမိတ်စွဲလက္ခဏာကို ခေါ်ဆိုထားသော အမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းကိတ်မှာ ၃–မျိုးပြား၏။

(၁) **မြေပြင်ကိတ်**။ ။ မြေပေါ်မှာ အခိုးအလျှံ ထွက်ခြင်း၊ အရောင်အဝါ ပြခြင်းစသည်ကို ခေါ်သည်။

(၂) **အန္တရကိတ်**။ ။ မြို့ပြ ဂူကျောင်း စုလစ်မွန်းချွန် သစ်ပင်တို့မှ ဖြစ်သော နိမိတ်ကို ခေါ်သည်။

(၃) **ကောင်းကင်ကိတ်**။ ။ ကောင်းကင်မှ ဥက္ကာကျခြင်း၊လကြတ်ခြင်း၊ တိမ်တံခွန်၊ ကြယ်တံခွန် စသော နိမိတ်တို့ကို ခေါ်သည်။

ထိုအတိတ် နိမိတ်တို့ကလည်း လူသားတို့၏ ဘဝကြမ္မာ အပြောင်းအလဲကို ဖြစ်စေတတ်သည်ဟု ယုံကြည် ထင်မှတ်ကြသည်။ လူတို့သည် ဂြိုဟ်နတ်များ ချစ်ခင်စေရန်အတွက် ဂြိုဟ်နတ် ၉–ဦးကို ပူဇော်ကြသည်။

ထိုဂြိုဟ်ကြီး ၉–လုံးကို ပူဇော်သော ဓလေ့သည် အိန္ဒိယမှ တစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ မြန်မာတို့၏ ဂြိုဟ်ကြီး ၉–လုံး ပူဇော်ပွဲတွင် ဘုရားနှင့် ရဟန္တာ ၈–ပါးတို့ကို ပူးတွဲထည့်သွင်းထားကြ၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် လိုက်ဖက်စေရန် ဖန်တီးထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာတို့က ' ကိုးဆူဆွမ်းကပ် 'ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။ အချို့က ' ဂြိုဟ်စာကျွေးပွဲ ' ဟုလည်း

ခေါ်ကြသည်။

ဤဘုရားကိုးဆူ ဆွမ်းကပ်ဓလေ့မှာ မြန်မာတို့က တီထွင်ထားခြင်း မဟုတ်။ ထိုင်းနိုင်ငံဇင်းမယ်မှ တစ်ဆင့် ကူးပြန့်လာသည်ဟု ဆိုလေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ အချို့ဘုရား ပုထိုးများတွင် ဘုရားနှင့် တွဲ၍လည်းကောင်း၊ ဘုရားဝင်းအတွင်း၌လည်းကောင်း ဂြိုဟ်ရုပ် ဂြိုဟ်တိုင်များကို ပြုလုပ်လေ့ ရှိကြသည်။ တစ်ချိန်ကဆိုလျှင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဂုဏ်ဆောင်ဖြစ်သော ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီး ခြေတော်ရင်းမှာပင် ဂြိုဟ်ရုပ်ကြီးများကို တည်ထားခဲ့ကြဖူးသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာကို အကျည်းတန်စေသော သရုပ်ပြ မြင်ကွင်းများ ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။

ကောင်းကင်ရှိ ဂြိုဟ်များသည် လူ့ကမ္ဘာနှင့် လူသားတို့အား အဆိုးအကောင်းကို ပြုလုပ်ပေးနိုင်သလောဟူသော ပုစ္ဆာကို ယနေ့ သိပ္ပံပညာရှင်တို့ လေ့လာနေကြဆဲ ဖြစ်ပေသည်။

ရှေးခေတ်က ခံယူခဲ့သော ဂြိုဟ်နှင့် ပတ်သက်သည့် အယူအဆများမှာ အနုမာနအားဖြင့် ရမ်းဆကိုးကွယ်ခြင်းမျှသာ ဖြစ်ပေသည်။ ဂြိုဟ်နှင့်ပတ်သက်သော ယဉ်ကျေးမှုများမှာလည်း စိတ်အတွေးဖြင့် မွေးထုတ်ထားသော ဒဏ္ဍာရီသရုပ်များသာ ဖြစ်လေသည်။

နတ်ကြီး ၅–ပါးနှင့် ဒေဝီ ၂၁–ပါး

မြန်မာပြည်တွင် အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် နတ်ကြီး ၅–ပါးနှင့် ဒေဝီ ၂၁–ပါးတို့ကိုလည်း ကိုးကွယ်ကြသည်။ ထိုနတ်များမှာလည်း အများအားဖြင့် အိန္ဒိယပြည်သား နတ်များ ဖြစ်သည်။

'ကိုးဆူဆွမ်းကပ်'ဟု ခေါ်သော ဂြိုဟ်စာကျွေးပွဲတွင်လည်း နတ်ကြီး ၅–ပါးအတွက် ထမင်း ၅–ပွဲ ပြင်ကြရသည်။ မြန်မာလူမျိုးတို့၏ နှုတ်ဖျား၌ နတ်ကြီး ၅–ပါးဟု အပြောများကြသော်လည်း နတ်စာရင်းကိုမူ အတိအကျ ပြောနိုင်သူ နည်းပါးလှသည်။ ဤသို့ မပြောနိုင်ခြင်းမှာလည်း ရေတွက်ပုံများ ရှုပ်ထွေးနေသောကြောင့် ဖြစ်၏။

အချို့က သိကြားမင်း၊ နေနတ်၊ မဟာပိန္နဲနတ်၊ ဗိဿနိုးနတ်၊ ကတဲနတ်တို့ကို ကောက်ယူကြသည်။

အချို့က ပရမိဿွာနတ်၊ နေနတ်၊ မီးနတ်၊ ဗိဿနိုးနတ်၊ ဒဏ္ဍီနတ်တို့ကို ကောက်ယူကြသည်။

အချို့က ဓတရဋ္ဌ၊ ဝိရူပက္ခ၊ ဝိရဠ္ဍက၊ ကုဝေရ၊ ပရမိဿွာတို့ကို ကောက်ယူကြသည်။

အချို့က သူရဿတီ၊ စဏ္ဍီ၊ ပရမိဿွာ၊ မဟာပိန္နဲ၊ ဃောရမန္တနတ်တို့ကို ကောက်ယူကြသည်။

အချို့က ပရမိဿွာ၊ မဟာပိန္နဲ၊ ဗိဿနိုး၊ စဏ္ဍီ၊ သူရဿတီနတ်တို့ကို ကောက်ယူကြသည်။

ယခုခေတ် ကိုးဆူဆရာတို့ကမူ သူရဿတီ၊ စဏ္ဍီ၊ ပရမိဿွာ၊ မဟာပိန္နဲ၊ ဃောရမန္တနတ်တို့ကို အတည်ပြု၍ ပူဇော်နေကြသည်။ ထိုနတ်ကြီး ၅–ပါး ဆိုသူတို့၏ သမိုင်းဖြစ်စဉ်ကို လေ့လာလျှင်လည်း ဟိန္ဒူဘာသာ၌ ပါဝင်နေသော နတ်များ ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရ၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် မည်သို့မျှ ဆက်နွယ်မှု မရှိချေ။

နတ်ကိုးကွယ်သူတို့ လောက၌ ဒေဝီ ၅–ပါး၊ ဒေဝီ ၁၂–ပါး၊ ဒေဝီ ၂၁–ပါးဟူ၍ နတ်များကို အုပ်စုဖွဲ့၍ ကိုးကွယ်မှုများလည်း ရှိသည်။ ထိုအထဲတွင် ဒေဝီ၂၁–ပါးခေါ် နတ်မိမယ်အုပ်စုသည် ဂိုဏ်းလောက၌ တွင်ကျယ်နေ၏။ ယင်း ၂၁–ဦးကို ဂိုဏ်းသမားတို့က ၃–အုပ်စု ခွဲခြား ထားပါသည်။

အုပ်စု (၁)တွင် သူရဿတီဒေဝီ၊ စန္ဒာဒေဝီ၊ စန္ဒီဒေဝီ၊ စန္ဒေဒေဝီ၊ စန္ဒာဒေဝီ၊ မိန္ဒရာဒေဝီ၊ မဟာဒေဝီဟူ၍ ၇–ဦး၊

အုပ်စု (၂)တွင် သူရဿတီဒေဝီ၊ သူဇာမယ်၊ ပန်းမြတ်မယ်၊ သဇင်မယ်၊ ဇာတိမယ်၊

မဏိမေခလာမယ်၊ ဣရန္ဒသီမယ်ဟူ၍ ၇–ဦး ၊

အုပ်စု (၃)တွင် မနောဟရိမယ်၊ ဣရန္ဒသီဒေဝီ၊ နာဂရိဒေဝီ၊ ကိန္နရာဒေဝီ၊ သူရဿတီဒေဝီ၊ မဟိန္ဒရာဒေဝီ၊ ပိယာဒေဝီ ဟူ၍ ၇–ဦး ပါဝင်သည်။

ထို ၃–အုပ်စုထဲတွင် သူရဿတီသည် အုပ်စု ၃–ခုလုံး၌ ပါဝင်နေသည်။ အခြား နတ်မယ်တို့လည်း ထပ်တူ ပါနေကြ၏။ ယင်းနတ်မိမယ်တို့၏ နာမည်များကို လေ့လာကြည့်လျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ ဟိန္ဒူဘာသာ၊ မြန်မာဘာသာ နာမည်များကို တွေ့ရသည်။ အချို့ ပါဠိနာမည်များလည်း မဖြစ်နိုင်သော နာမည်များ ဖြစ်သည်။

ထိုနတ်မိမယ် အုပ်စုမှာ ခပ်ညံ့ညံ့ ဂိုဏ်းသမားတို့က ကြားဖူးနား၀ ရှိသော နာမည်တို့ကို ပေါင်းစု ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသော ဇရပ်ရှုပ်ထွေး နတ်အုပ်စုတစ်ခု ဖြစ်လေသည်။

ထို ၂၁–ဦးဒေဝီ ကော်မတီကို ပူဇော်ကိုးကွယ်လျှင် လာဘ်ပေါခြင်း၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာ တည်တံ့ခြင်း၊ သြဇာအာဏာ ရှိခြင်း၊ ရာထူးတိုးတက်ခြင်း၊ ချွေရံသင်းပင်း ပေါခြင်း၊ အကြားအမြင် ရခြင်း၊ အကြောင်းကိစ္စ ရှိလျှင် အကူအညီရခြင်းစသော အကျိုးထူးတရားများကို ရရှိစေနိုင်သည်ဟူ၍ လူပြိန်းကြိုက် မက်လုံးဖြင့် စည်းရုံးထားကြလေသည်။

ပြည်တွင်းဖြစ်နတ်များ ကိုးကွယ်မှု

မြန်မာတို့သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံဖြစ် နတ်များကို ကူးယူ ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသကဲ့သို့ မိမိတို့ ပြည်တွင်း၌လည်း နတ်သစ်များကို မွေးထုတ်၍ ကိုးကွယ်ခဲ့ကြပါသည်။ မဟာဂိရိခေါ် အိမ်တွင်း နတ်နှင့် အပေါင်းပါ ၇–ဦး နတ်အုပ်စုသည် မြန်မာတို့ ရှေးဦး တီထွင် ကိုးကွယ်ခဲ့သော နတ်များ ဖြစ်ပေသည်။

မြန်မာတို့သည် ပုဂံခေတ်တွင် နတ်သစ်များကို ဆက်လက် ဖော်ထုတ်ခဲ့ရာ ပုဂံခေတ် ကုန်ချိန်၌ နတ်ဦးရေ ၂၂–ဦးမျှ ရှိလာသည်။ ထို့နောက်လည်း နတ်သစ်များကို ဆက်လက် ဖော်ထုတ်ခဲ့ရာ ပင်းယခေတ်တွင် ၁–ဦး၊ အင်းဝခေတ်တွင် ၉–ဦး၊ တောင်ငူခေတ်တွင် ၅–ဦး မွေး ထုတ်ခဲ့ကြသည်။ နတ်ပေါင်း ၃၇–ဦးမျှ ရှိလာသည်။ ယင်းနတ်တို့ကို မြန်မာတို့က **'အပြင် ၃၇–မင်း '** ဟု ခေါ်ကြသည်။

တောင်ငူခေတ် နောက်ပိုင်းတွင် နတ်တီထွင်မှုများ တိမ်မြုပ်သွား၏။ နတ်ဆရာတို့က လည်း နတ်ဦးရေကို ၃၇–ဦးထက် ပိုစေချင်ဟန် မတူပေ။ ထို့ကြောင့် တောင်ငူခေတ်ကုန်တွင် နတ်မှတ်ပုံတင်လုပ်ငန်းကို ပိတ်ထားလိုက်ကြသည်။

အပြင် ၃၇–မင်းခေါ် နတ်စာရင်းတွင် သိကြားနတ်မှ လွဲလျှင် အားလုံးမှာ ပြည်တွင်း ဖြစ် နတ်များသာ ဖြစ်သည်။ မြန်မာနတ်နှင့် အိန္ဒိယနတ်တို့ကို လေ့လာလျှင် ခြားနားမှု ရှိသည်။ အိန္ဒိယမှ လာသော နတ်တို့သည် သဘာ၀ကိုးကွယ်မှုမှ ဆင်းသက်လာသော နတ်များ ဖြစ်၍ အများအားဖြင့် ရုပ်ပစ္စည်းတို့ကို အသက်ဝိညာဉ်သွင်း၍ သက်ရှိအဖြစ် ကိုးကွယ်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

မြန်မာပြည်ဖြစ် နတ်တို့ကား မြန်မာ့သမိုင်းတွင် ရှိနေသော ရာဇဝင်ဇာတ်ကောင် အသီးသီးတို့က ဖြစ်သွားသော နတ်များ ဖြစ်သည်။ အများအားဖြင့် နတ်ဖြစ်သူတို့မှာ ရာဇဝင်ထဲက အစိမ်းသေ ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်သည်။

ထို့ပြင် မြန်မာတို့၏ နတ်လောက၌ **'အတွင်း ၃၇–မင်း '** ခေါ်သော နတ်များလည်း ရှိသေးသည်။ ထိုနတ်များအနက် ၂၂–ဦးသော နတ်တို့မှာ မြန်မာအမည်များဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ထားသော ကြောင့် ပြည်တွင်းဖြစ် နတ်များပင် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

မြန်မာတို့က အတွင်း အပြင် ခေါ်နေသော နတ်များမှာ ပုဂံမြို့ ရွှေစည်းခုံဘုရားတံတိုင်း အတွင်းရှိ နတ်များကို 'အတွင်း ၃၇–မင်း 'ဟု ခေါ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ တံတိုင်းအပြင်ဘက်၌ ထား

သော နတ်ရုပ်များကို ‘ အပြင် ၃၇–မင်း ’ ဟု ခေါ်နေခြင်း ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၃၇–မင်း နတ်စာရင်း၌ မပါဝင်သော ဒေသန္တရနတ်များလည်း အများအပြား ရှိသည်။ ရေငန်ပိုင် ဦးရှင်ကြီး၊ နံကရိုင်းစသော နတ်များသည် နာမည်ကြီးများ ဖြစ်သည်။

ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံ အနှံ့အပြားတွင် ရွာတော်ရှင်၊ မြို့တော်ရှင်၊ နယ်တော်ရှင်စသော နတ်များ ဒေသတိုင်းလိုပင် ရှိနေသည်။ နတ်ကွန်း နတ်နန်း အမျိုးမျိုးကို တည်ထောင်၍ ပုံအမျိုးမျိုး ထုလုပ်ကာ ပူဇော်ပသနေကြသည်။ နေရာဒေသအလိုက် နတ်ပွဲများ ကျင်းပနေကြသည်။

ယခုအခါ တောင်ပြုန်းအရပ်ရှိ ကုလားဘီလူး ကပြားညီနောင် နတ်ပွဲ၊ ပခန်း ကူနီနတ်ပွဲ စသည်တို့မှာ အလွန် ကျယ်ပြောနေခဲ့ပြီ။ ကူနီ နတ်ပွဲရက်များဆိုလျှင် ပခန်း အရှေ့လက်တွင် “အခြား ပွဲသဘင်များ မပြုလုပ်ရ၊ နတ်မကြိုက်၊ ”ဟု ဆိုကာ ဦးမင်းကျော်အာဏာကို အငှားသုံး၍ ထွင်လုံးဖြင့် တားဆီးထားကြသည်။ နတ်ပွဲ စည်ကားရေးအတွက် တားဆီးထားကြခြင်းသာ ဖြစ်ပေသည်။

ယခု ၁၀–စုနှစ်အတွင်းလောက်မှာပင် ပုဂ္ဂလိကနတ်ကိုးကွယ်မှု၊ ကနားပေးမှုများ ခေတ်စားလာသည်။ ရပ်ကွက်တိုင်းလိုလိုမှာပင် အသံချဲ့စက်ကို ခေါင်မိုးပေါ်၊ သစ်ပင်ပေါ် တင်၍ အော်ဟစ် ဆူညံနေသော နတ်တေးသံ၊ နတ်ဒိုးသံများကို နားမခံသာအောင် ကြားနေကြရသည်။ စိတ်အတွေးဖြင့် အလုပ်လုပ်သူတို့မှာ နားရှုပ်သောကြောင့် အလုပ်မဖြစ်ကြ။ လွပ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ခွင့်ကို အကြောင်းပြု၍ လူထုကို ဒုက္ခပေးနေသော သရုပ်ပျက် ယဉ်ကျေးမှုများသာ ဖြစ်ပေသည်။

နတ်ပွဲများ စည်ကားလာခြင်း၊ နတ်ကနားပေးပွဲများ ထူပြောလာခြင်းမှာ နတ်ကို ယုံကြည်ကိုးကွယ်သူ များပြားလာခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ယနေ့ မြန်မာနိုင်ငံတွင် နတ်ပွဲကြီးများ စည်ကားနေခြင်း အကြောင်းမှာ လူတန်းစား ၃–ရပ်ကို အခြေခံ၍။ ယင်းတို့မှာ–

(၁) အပျော်ကြီးသူများ ၊

(၂) အလိုကြီးသူများ ၊

(၃) အကြောက်ကြီးသူများ ဖြစ်ကြသည်။

အထက်ပါ စိတ္တဇဝေဒနာသည် လူတန်းစားများကို အခြေခံထား၍ နတ်များ ကြီးထွားရှင်သန်နေကြသည်။ ထိုလူတန်းစာများအနက် အမှတ် ၂၊ ၃– တို့ကို စိစစ်ကြည့်ရပါမည်။ အမှတ်၂– လူတန်းစားများမှာ နတ်ကို ကိုးကွယ်ပူဇော်ခြင်းဖြင့် မိမိတို့ စီးပွား လာဘ်လာဘ တိုးပွားလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ချက်ဖြင့် ပူဇော်နေကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤနေရာ၌ မနုဿဗေဒပညာရှင်တို့၏ စကားကို သတိရဖွယ် ဖြစ်သည်။ မနုဿဗေဒ ပညာရှင်တို့က–

“ထာဝရဘုရားသည် လူကို ဖန်ဆင်းထားခြင်း မဟုတ်။ လူတို့ကသာ ထာဝရဘုရားကို ဖန်ဆင်းထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ”

ဟု ဖန်ဆင်းရှင်ဝါဒကို တော်လှန်ပြခဲ့ကြသည်။

ထိုစကားကို နည်းမှီး၍–

“ *နတ်တို့သည်* လူကို မ စ နိုင်ခြင်း မရှိ။ လူကသာလျှင် နတ်ကို မ စ နေရခြင်း ဖြစ်သည်။ ”

ဟု ဆိုရပေလိမ့်မည်။

မှန်ပါသည်။ နတ်တို့ တည်ရှိနေသည်မှာ လူတို့က ပူဇော်ကိုးကွယ် နေကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ လူသားတို့က မကိုးကွယ်တော့ပြီ ဆိုလျှင် နတ်များလည်း ပျောက်ကွယ်သွားရမည်သာ ဖြစ်သည်။ နတ်ဆိုသည်မှာ လူတို့၏ အတွေးစိတ်ဖြင့် မွေးထုတ်ထားသော စိတ္တဇရုပ်ဆောင်များသာ ဖြစ်ကြောင်း နားလည်အပ်ပေသည်။ ကမ္ဘာတစ်ခွင်တွင် ရှေးဟောင်းသမိုင်းစဉ်ကို လေ့လာရာ၌

လည်း ထိုသဘောကို တွေ့သိလာရမည် ဖြစ်သည်။

ဘီစီ ၅၀၀၀–ခန့်မှ စ၍ နတ်ကိုးကွယ်မှု သမိုင်းကို စတင်ခဲ့ရာ ယနေ့အထိ နတ်အမြောက်အမြား ပေါ်ထွက်ခဲ့ပြီ။ အခြား နိုင်ငံများကို ထားဘိဦး။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ တစ်ခုတည်းမှာပင် နတ်ပေါင်း ၃၃–ကုဋေကျော်မျှ မွေးထုတ် ပူဇော်ခဲ့ကြသည်။ လူသားတို့၏ စိတ်ကူးဉာဏ်များသလောက် နတ်များလည်း ပေါက်ပွားခဲ့၏။ ထိုနတ်များသည် လူတို့က ယုံကြည်ကိုးကွယ်နေချိန်၌သာ တည်တံ့နေခဲ့သည်။ လူတို့ မယုံကြည် မကိုးကွယ်တော့လျှင် နတ်များလည်း ပျောက်ကွယ်ကုန်ကြရသည်။

ထို့ကြောင့် နတ်ဆိုသည်မှာ လူတို့က ဖန်ဆင်းထားသော အရာများ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလျှင်လည်း လွန်အံ့မထင်။ လူတို့က ဖန်ဆင်းထားသော နတ်တို့သည် လူကိုပင် တည်မှီနေရ၏။ ထို့ကြောင့်ပင် နတ်တို့အား လူတို့က မ စ နေရခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

နတ်တို့သည် လူတို့အား ဒုက္ခရောက်အောင် လုပ်နိုင်သည်ဟု ယုံကြည်သောကြောင့် ကိုးကွယ်သူတို့လည်း ရှိသည်။ ပသသူတို့လည်း ရှိသည်။ ဤယုံကြည်မှုမှာလည်း လူတို့ကပင် ဖန်ဆင်းပေးထားသော ၊ အာဏာပေးထားသော ယုတ္တိမဲ့ ယုံကြည်မှုသာ ဖြစ်သည်။ တကယ်တမ်းဆန်းစစ်လျှင် စိတ္တဇလုပ်ရပ် ထိုထိုနတ်တို့သည် လူသားတို့အား သုခပွားစေရန် အတွက်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခများစေရန် အတွက်လည်းကောင်း ဘာမျှ မပြုလုပ်နိုင်ကြချေ။ ဤသို့ အတွေးမှန် စိတ်ဓာတ်ဖြင့် သုံးသပ်လျက် ဆုံးဖြတ်နိုင်ကြစေရာ၏။

ဘိုးတော် မယ်တော် ကိုးကွယ်မှု

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဂိုဏ်းလုပ်ငန်းကို လိုက်စား၍ ဘိုးတော် မယ်တော် အမည်ခံသူများလည်း ရှိသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များသည် အိန္ဒိယမှလာသော ဂိုဏ်းကျင့်စဉ်တို့ကို လေ့ကျင့်လျက် ဘိုးတော်အမည်ခံနေသူများ ဖြစ်သည်။ ထိုဘိုးတော်ဆိုသူတို့ကို ထွက်ရပ်ပေါက်သူ၊ သိဒ္ဓိမြောက်သူ၊ လူတို့၏ ဒုက္ခကို ကယ်တင်နိုင်သူ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကာ ကိုးကွယ်သူများလည်း ဒုနှင့်ဒေး ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဘိုးတော်အဖြစ်ဖြင့် နာမည်ကြီးသွားသူများလည်း ရှိသည်။ ဘိုးဘိုးအောင်၊ ဘိုးမင်းခေါင်၊ ရှင်အဇ္ဇဂေါဏ၊ ဗားမဲ့ဘုန်းကြီး၊ ရက်ကန်းစင်တောင်စသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဖြစ်သည်။

ယနေ့ခေတ်တွင်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဘိုးတော်နှင့် ဘိုးတော်ဖြစ်အောင် လုပ်နေသော ဂိုဏ်းဆရာများ ဆက်လက် ပေါ်ပေါက်နေသည်။ မိမိကိုယ်ကို ဘိုးတော်အမည်ခံသူလည်း ရှိသည်။ ဘိုးတော်အမည်မခံသော်လည်း ဘိုးတော်အလုပ်ဖြစ်သော ဂိုဏ်းလုပ်ငန်းကို ဆရာတစ်ဆူ လုပ်နေသူတို့လည်း ရှိသည်။

ဂိုဏ်းဆရာဆိုသူ အချို့တို့သည် ဘိုးတော်၊ ဘွားတော်၊ မယ်တော်၊ ဆာဒူး၊ သူရဿတီ၊ ဒေဝီ ၂၁–ပါး၊ အတွင်း ၃၇–မင်း၊ အပြင် ၃၇–မင်း၊ ပေါက်ဆရာ၊ စေဆရာ အမျိုးမျိုးကို ကိုးကွယ်နေကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံ ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဂိုဏ်းဆရာ အချို့တို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာ အရိပ်ကို ခိုလှုံ၍ ဂိုဏ်းလုပ်ငန်းကို ပြုလုပ်ကြသည်။ ဗုဒ္ဓ၏ ဓမ္မဒေသနာတို့ကို သိဒ္ဓိပေါက် လုပ်ငန်းထဲသို့ သွတ်သွင်း၍ အသုံးချကြသည်။ ဖြူစင်သော ဗုဒ္ဓဘာသာကို ညစ်နွမ်းအောင် အရောင်လွှမ်းပေးနေကြသည်။

ဂိုဏ်းဆရာအမည်ခံ ဘိုးတော်အချို့တို့သည် ဓာတ်ကျသည်ဟုဆိုကာ ဓာတ်ဘုရားများကို တည်ထားကြသည်။ ဘုရားဘွဲ့တော်ကိုလည်း သိဒ္ဓိဝေါဟာရ ပါအောင် မှည့်ခေါ်ကြသည်။ စေ၊ အောင်၊ ကပ်ကျော် စသော ဝေါဟာရတို့ဖြင့် ခေါ်ဆိုကြသည်။

ဂိုဏ်းဆရာ အချို့တို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာ ပရိယတ်၊ ပဋိပတ် လုပ်ငန်းနှင့် မပတ်သက်သော အလုပ်များကို သာသနာပြု လုပ်ငန်းကြီးသဖွယ် ရေးကြီးခွင်ကျယ် ကြွေးကြော်အော်ဟစ်လျက် နိုင်ငံတုန်အောင် လုပ်ဆောင်နေကြကုန်၏။ သာဝကဂိုဏ်းဝင်ဟု ဆိုသော နောက်လိုက် နောက်ပါတို့လည်း အင်အားထုထယ်နှင့် ရှိနေပြီ။

– အတွေးအခေါ် ချည့်နဲ့သော ခေတ်ပညာတတ်များ ၊

– ဆင်ခြင်ဉာဏ် အားနည်းသော စီးပွားခနရှင်များ ၊

– အသိပညာ နုန့်နဲ့သော လူပြိန်းများ ၊

– စိတ်ကူးယဉ်ဘဝကို မျှော်လင့်သော လောဘရှင်များ–

စသည်ဖြင့် အမျိုးအစား စုံလှပေသည်။

ဂိုဏ်းလုပ်ငန်းကို ယုံကြည်သူတို့သည် ဂိုဏ်းဆရာကြီး၏ ဩဝါဒကို တစ်သဝေမတိမ်း လိုက်နာကြသည်။ ပြောသမျှကို နားထောင်သည်။ ခိုင်းသမျှကို လုပ်ဆောင်သည်။ ဤသို့ လိုက်နာသဖြင့် သိဒ္ဓိတန်ခိုး အမျိုးမျိုးတို့ ဝေဖြိုးတိုးတက်လာမည်ဟု အထင်ရှိကြသည်။

ထိုသူတို့သည် မိမိတို့၏ ဆရာကြီးကို အစွမ်းထက်သော သိဒ္ဓိရှင်ကြီးဟူ၍ ထင်မှတ်ကြသည်။ ထိုသိဒ္ဓိရှင်ကြီးအား ထောက်ပံ့လှူဒါန်းခြင်းဖြင့် လက်ငင်း လက်တွေ့ အကျိုးကောင်းတရားများ ရရှိလာမည်ဟု အထင်ရှိကြသည်။ ထို့ကြောင့် စီးပွားခနရှင်တို့သည် ငွေကြေးများစွာဖြင့် လှူဒါန်း ပူဇော်ကြသည်။ ဆင်းရဲသားများကလည်း တတ်အားသရွေ့ ဖျစ်ညှစ်ပြီး လှူဒါန်းကြသည်။

ဂိုဏ်းဆရာကြီးတို့သည် ရရှိလာသော ငွေကြေးများဖြင့် ဓာတ်ဘုရားများကို တည်ထားကြသည်။ သိဒ္ဓိရုပ်ပွားများကို ပူဇော်ကြသည်။ နတ်ရုပ်အမျိုးမျိုးကို ပြုလုပ်ကြသည်။ ဝိဇ္ဇာရုပ်များ ထုလုပ်သည်။ ဘိုးတော်ရုပ်များ သွန်းလောင်းသည်။ ဂြိုဟ်ရုပ်များကို ဖန်တီးသည်။ ဤသို့ဖြင့် ဂိုဏ်း၏တည်ရာ ဌာနတို့၌ စိတ်ကူးယဉ် ရုပ်စုံပြတိုက်ကြီးများ ဖြစ်နေ၏။ သာမန် လူပြိန်းတို့၏ စိတ်တွင် အထင်ကြီးစရာ သရုပ်ပြ အမွှမ်းတင်များ ဖြစ်နေလေသည်။

ဤကဲ့သို့ သရုပ်ပြ အမွှမ်းတင်များ လုပ်ပြနိုင်သောကြောင့် ဂိုဏ်းဆရာတို့လည်း ပို၍ တန်ခိုးကြီးလာသည်။ အီဂျစ်နှင့် ဆူမာရီယန်တို့ခေတ်က နတ်တို့ တန်ခိုးကြီးမှုသည် လူတို့က အားပေးမှုကြောင့် ဖြစ်သကဲ့သို့ ဂိုဏ်းဆရာတို့ တန်ခိုးကြီးမှုမှာလည်း လူအများက အားပေးနေသောကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။

ဂိုဏ်းဆရာတို့သည် လူတို့၏ ဝိုင်းဝန်းအားပေးမှုကြောင့် စိတ်ကြံရာ ပြီးစီးနိုင်သော စိန္တာမယသိဒ္ဓိ တန်ခိုးကို ရရှိသွား၏။ ရွှေငွေရတနာကို ရရှိနိုင်သော ခနသိဒ္ဓိကို ရရှိသွား၏။ ဤသည်မှာ လူများက လုပ်ပေး၍ ရရှိသော သိဒ္ဓိများ ဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် မြေလှိုးနိုင်သော သိဒ္ဓိမျိုးကိုမူ တီကောင်လောက်ပင် စွမ်းရည် မရှိကြ။ အာကာသသိဒ္ဓိခေါ် မိုးပျံနိုင်သည့် ပညာမျိုးမှာလည်း ခြင်တစ်ကောင်လောက်မျှ မတတ်နိုင်ကြပေ။ ဓား လှံ သေနတ် ပြီးသည်ဆိုသော ကာယသိဒ္ဓိ အောင်မြင်ဖို့ကား ဝေးစွ။ ဆူးစူးသည်ကိုပင် ခံနိုင်ရည် မရှိသော သိဒ္ဓိရှင်ကြီးများ ဖြစ်ချေသည်။

လူတို့သည် အခြေအနေမှန်ကို မစဉ်းစားကြ။ သဘောတရားမှန်ကို မဆင်ခြင်တတ်ကြ။ ဘိုးတော်ဂိုဏ်းဆရာတို့က မ စ လိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်စွဲမှတ် နေကြသည်။ နေ့ချင်း ညချင်း ကြီးပွားအောင် လုပ်ပေးနိုင်လိမ့်မည်ဟူသော လောဘရမ္မက်အမြင်ဖြင့် ဇွတ်ဝင်၍ ချဉ်းကပ်နေကြသည်။ တကယ်တော့ ဘိုးတော်ဂိုဏ်းဆရာတို့သည် လူတစ်ဦး၏ ကံကြမ္မာကို ဖန်တီးပေးနိုင်သူ မဟုတ်ပေ။ လူတို့သည် မိမိတို့၏ ကံကြမ္မာကို မိမိသာလျှင် ဖန်တီးနေကြရသည်။

သို့ပါလျက် မလိုလားအပ်သော ယုံကြည်မှုများကို ရောထွေး လက်ခံပြီးလျှင် ဘိုးတော်ထံ သွား၍ အချိန်ကုန်ကြသည်။ မယ်တော်ထံ သွား၍ အချိန်ဖြုန်းကြသည်။ အချိန်၏ တန်ဖိုးကို မှန်ကန်စွာ အသုံးမချတတ်ကြ။ အမျှော်လွန် အလုပ်ဖြင့် အချိန်ကုန်နေကြသည်။ အတွေးလွန်

ဘဝကို တမ်းတနေကြသည်။ အချောင်သမား ဘဝကို မက်မောနေကြသည်။ အလုပ်နှင့် အလုပ်၏ အကျိုးဆက်တရားကို လွဲမှားစွာ နားလည်နေကြသည်။ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိကို လက်ခံသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဟူ၍ အမည်ခံထားသော်လည်း တန္တရဆန်သော စိတ္တဇအောရုံ အလုပ်ဖြင့် အချိန်ပုပ်နေကြ၏။

ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာသည် စင်ကြယ်သော ဘာသာဖြစ်၏။ သန့်ရှင်းသော ဝါဒဖြစ်၏။ မှန်ကန်သော အယူရှိ၏။ မိမိတို့၏ လောကုတ် လောကီ တိုးတက်မှုကို မိမိကိုယ်တိုင် ကြိုးစား၍ ယူကြရသည်။ ဘယ်ဘိုးတော် မယ်တော်တို့ကမှ ခာတ်ချ၍ မ စ နိုင်မည် မဟုတ်။ မိမိတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ဗုဒ္ဓဘုရား ဟောကြားသော သမ္မဒါတရားဖြင့် ရိုးသားစွာ ကြိုးစားကြရမည်သာ ဖြစ်လေသည်။

ရှင်ဥပဂုတ် ကိုးကွယ်မှု

ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ ကိုးကွယ်မှုများထဲတွင် မဟာယာနဂိုဏ်းမှ အယူအဆများကို ရောနှော လက်ခံနေသည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ ထိုအယူများအနက် ရှင်ဥပဂုတ်ကိုးကွယ်မှုလည်း ရှေ့တန်းက ရှိနေလေသည်။

ရှင်ဥပဂုတ်မထေရ်၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိသည် မဟာယာနဂိုဏ်းသုံး ကျမ်းစာဖြစ်သော ဒိဗျာဝဒါနကျမ်းမှ ဖန်တီးပေးလိုက်သော ဇာတ်လမ်း ဖြစ်သည်။ ရှင်ဥပဂုတ္တမထေရ်သည် ဣန္ဒဂုတ္တ၊ အဿဂုတ္တ၊ တိဿနာဂ၊ ဥပဂုတ္တတိဿနာဂ၊ အာဂတ်စတယမုနိ ဟူသော ဘွဲ့မည် အမျိုးမျိုးဖြင့် ထင်ပေါ်ကျော်ကြားသူ ဖြစ်သည်။

ရှင်ဥပဂုတ္တမထေရ်နှင့် ပတ်သက်၍ ထေရဝါဒ ပိဋကတ်တော် အဋ္ဌကထာတို့၌ ကျယ်ပြန့်စွာ မပါရှိပေ။ ထိုမထေရ်အကြောင်းကို သာသနာနှစ် ၈၀၀–ခန့်က ရှင်မဟာနာမ ရေးသော မဟာဝင်ဝတ္ထု၌ ဖော်ပြခဲ့သည်။ ရှင်မဟာနာမသည် မဟာယာနကျမ်းစာ ဒိဗျာဝဒါနမှ ထုတ်ယူ၍ တင်ပြခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါမည်။

မဟာဝင်ကျမ်းလာ စကားကို ယူ၍ မြန်မာကျမ်းပြုဆရာတို့ကလည်း ဖော်ပြခဲ့ကြပြန်သည်။ မဟာရာဇဝင်ကြီး၊ လောကပညတ္တိကျမ်း၊ ဇိနတ္ထပကာသနီကျမ်းတို့တွင် ထိုမထေရ်၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိကို ကူးယူထည့်သွင်း ခဲ့ကြသည်။ ထိုအခါမှ မြန်မာတို့၏ စိတ်တွင် ရှင်ဥပဂုတ္တဟူသော ဇတ်လမ်းသစ်ကို ရရှိခဲ့ကြသည်။ အစွမ်းကောင်းသော မထေရ်တစ်ပါးအဖြစ် မြန်မာတို့၏ နှုတ်ဖျားတွင် တွက်ကျယ်လာခဲ့လေသည်။

ရှင်ဥပဂုတ်မထေရ်သည် တောင်သမုဒ္ဒရာ၌ ကြေးပြာသာဒ်ဖြင့် နေသည်။ ယနေ့တိုင် အသက်ရှင်လျက် ရှိနေသေးသည်ဟုလည်း ကြံကြီးစည်ရာ ယုံကြည်နေကြသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာတို့သည် ရှင်ဥပဂုတ်ပုံကို ထုလုပ်၍ ဖောင်ဖြင့် မျှောကာ ပူဇော်ပွဲများ ပြုလုပ်ကြသည်။

ရှင်ဥပဂုတ်သည် မိုးရွာခြင်း၊ ရေလွှမ်းခြင်း၊ မိုးကြိုးပစ်ခြင်း စသော အန္တရာယ်တို့ကို ကာကွယ်ပေးနိုင်မည်ဟုလည်း ယုံကြည်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရှင်ပြုအလှူပွဲ စသည်ပြုလုပ်လျှင် လေမိုးအန္တရာယ် ကင်းစေရန် ရှင်ဥပဂုတ် ရုပ်တုကို ကန်တော့ပွဲဖြင့် တင်သ၍ ပူဇော်ထားကြရသည်။

မြန်မာပြည်တွင် နောက်ခေတ်မှ တည်ထားသော အချို့ ဘုရားထီးအတွင်း၌လည်း ရှင်ဥပဂုတ်ကျောင်းဆောင်လေးများကို ထည့်သွင်းလေ့ ရှိကြသည်။ မိုးကြိုးအန္တရာယ်စသည် ကင်းစေရန် ဖြစ်သည်။

နောက်ပိုင်းတွင် ရှင်ဥပဂုတ်မထေရ်သည် ဂိုဏ်းဆရာ လုပ်သူတို့၏ လက်ထဲ ရောက်သွားရာ စိတ္တဇဝေဒနာအတွက် အသုံးချစရာတစ်ပါး ဖြစ်သွားပြန်လေသည်။ ရှင်ဥပဂုတ်သာလျှင်

မဟုတ်။ ရှင်မဟာကဿပကဲ့သို့သော မထေရ်များလည်း ပါဝင်နေကြသည်။ ထိုမထေရ်များကို အုပ်စုဖွဲ့ပေးကာ "သေ ၄–ပါး၊ ရှင် ၄–ပါး" ဟူ၍ ခေါ်ဆိုထားကြသည်။ ထိုမထေရ် ၈–ပါးတို့မှာ အသေထွက်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အရှင်ထွက်ပုဂ္ဂိုလ်များ ဟူ၍လည်း လက်ခံထားကြပြန်သည်။

ရှင်လေးပါးစာရင်း၌ အောက်ပါ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ပါဝင်သည်။

(၁) ရှင်ဥပဂုတ်သည် တောင်သမုဒ္ဒရာ၌ ကြေးပြာသာဒ်ဖြင့် နေသည်။

(၂) ရှင်ခေမရထေရ်သည် အနောက်သမုဒ္ဒရာ၌ ကြေးပြာသာဒ်ဖြင့် နေသည်။

(၃) ရှင်ဘဒ္ဒမထေရ်သည် အရှေ့သမုဒ္ဒရာ၌ ရွှေပြာသာဒ်ဖြင့် နေသည်။

(၄) ရှင်အဏ္ဏောသာရမထေရ်သည် အရှေ့သမုဒ္ဒရာ၌ ရွှေပြာသာဒ်ဖြင့် နေသည်။

မထေရ် ၄–ပါးကို နေရာ ၄–မျိုး ခွဲတမ်းချထားရာ မြန်မာပြည်သားတို့အတွက် ရှင်ဥပဂုတ်ကိုသာလျှင် ပူဇော်ခွင့် ရနိုင်ကြ၏။ တောင်အရပ်၌သာ သမုဒ္ဒရာရှိသောကြောင့် မြန်မာပြည်သားတို့အတွက် ရှင်ဥပဂုတ်သာလျှင် တာစားသော ကိုယ်တော်တစ်ပါး ဖြစ်နေလေသည်။

သေ ၄–ပါးစာရင်း၌ အောက်ပါ မထေရ်တို့ ပါဝင်သည်။

(၁) ရှင်မဟာကဿပသည် ဝေဘာရတောင် ကျောက်ဖျာထက်၌ ရှိသည်။

(၂) ရှင်မဟာသံသာရသည် ဥတ္တမတောင်၌ ရှိသည်။

(၃) ရှင်ဥပေက္ခသည် မကုလတောင်၌ ရှိသည်။

(၄) ရှင်ဓမ္မသာရသည် မကုလတောင်၌ ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံမှ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အသေထွက်ဖြစ်သော ရှင်မဟာကဿပရှိရာ အလောင်းတော်ကဿပကို အလေးထား၍ သွားရောက်လေ့ ရှိကြ၏။ ဘုရားရှင်၏ သာဝကကြီးဖြစ်သော ပထမသံဂါယနာတင် ဦးဆောင် အရှင်မဟာကဿပကြီးသည် ထိုနေရာသို့ လာရောက်၍ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသည်ဟုလည်း ပြောကြားကြသေးသည်။

အမှန်မူ အလောင်းတော်ကဿပဌာနသည် အရည်းကြီးခေါင်းဆောင် ရှင်ကဿပနှင့်လည်း မဆိုင်ပါ။ သံဂါယနာတင် အရှင်မဟာကဿပ၏ ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုရာလည်း မဟုတ်။ ထိုရှင်မဟာကဿပကြီး ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုရာ ဝေဘာရတောင်နှင့် အလားတူသော ပထဝီအနေအထားကို ရှာ၍ အတုပြုလုပ် ကိုးကွယ်ခဲ့သော အလောင်းတော်ကဿပ အတုသာလျှင် ဖြစ်ပါသည်။ ဗုဒ္ဓစာပေ၌ လာသော ဖြစ်စဉ်တို့ကို ကြည့်၍ ပထဝီအနေအထားကို ရှာဖွေလျက် ခြေတော်ရာများကိုလည်း ဤသို့ပင် ထုလုပ်ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည် မဟုတ်လော။

ချုပ်၍ ဆိုရလျှင် ရှင်ဥပဂုတ်မထေရ်သည် ထေရဝါဒပိဋကတ်တော်လာ ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်။ မဟာယာနဂိုဏ်းလာ စာအုပ်ထဲက ကူးနတ်ထားသော ထေရုပ္ပတ္တိသာ ဖြစ်ပေသည်။

မင်းဝတ်ရုပ်ပွား ကိုးကွယ်မှု

ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များသည် ဘုရားရှင် လက်ထက်ကပင် ရှိခဲ့သည်ဟု နောက်ခေတ်ရေး စာပေများတွင် ဖော်ပြထားကြသည်။ သမိုင်းသုတေသန ပညာရှင်တို့ကမူ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များကို အေဒီ ၁–ရာစုခန့်တွင် ထုလုပ် ကိုးကွယ်လာကြသည်ဟု ဆုံးဖြတ်ထားကြ၏။ ထိုအဆိုနှစ်ရပ်တွင် သမိုင်းသုတေသန ပညာရှင်တို့၏ အဆိုသည် လက်ခံနိုင်စရာ ရှိပါသည်။

အေဒီ ၁–ရာစု မတိုင်မီက ရုပ်ပွားတော် မပေါ်သေး။ ဗုဒ္ဓ၏ အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် စကြာ၊ ဗောဓိပင်၊ ရွှေပလ္လင်၊ ခြေတော်ရာ၊ ကြာပန်းပုံတို့ကို ထုလုပ်ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။

ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များ စတင်ထုလုပ်ရာ ဒေသမှာ ကုသျှန်မင်းဆက် ထွန်းကားရာ ဂန္ဓာရနှင့် မထုရာဒေသတို့ ဖြစ်သည်။ မူလက မထုရာပညာရှင်တို့သည် ဂျိန်းအယူဝါဒဆိုင်ရာ

ရဟန်းတော်များ၏ ကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းနေပုံ ရုပ်တုများကို ထုလုပ်ကြသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့က လည်း ထိုပုံများကို အတုယူကာ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များကို ထုလုပ်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ထေရဝါဒဂိုဏ်းဝင်တို့က ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များကို ထုပ်လုပ်သကဲ့သို့ မဟာယာန ဗုဒ္ဓ ဘာသာဝင်တို့ကလည်း မိမိတို့ ကိုးကွယ်သော ဗောဓိသတ္တခေါ် ဘုရားလောင်း ရုပ်တုများကို ထုလုပ်ပူဇော်ကြသည်။ မဟာယာနတို့ ထုလုပ်ကိုးကွယ်သော ရုပ်ပွားများမှာ အလောင်းတော် နတ်များဖြစ်၍ အဆင်တန်ဆာများဖြင့် ထုလုပ်ကြရသည်။

ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ ထုလုပ်ကိုးကွယ်သော ရုပ်ပွားတော်များမှာ သင်္ကန်းဝတ် အဆင်တန်ဆာဖြင့်သာ ထုလုပ်ကြရသည်။ ခေတ်ဦး ဂန္ဓာရနှင့် မထုရာ ရုပ်ပွားတော်တို့မှာ သင်္ကန်းတော် ဝတ်ဆင်မှုဖြင့်သာ တွေ့ရှိကြရသည်။

နောင်အခါတွင် မဟာယာန ဗုဒ္ဓဘာသာသည် နိုင်ငံအနှံ့အပြားသို့ ရောက်ရှိသွား၏။ မြန်မာနိုင်ငံသို့လည်း ပျူခေတ်က ရောက်ရှိခဲ့သည်။ မဟာယာနတို့ ရောက်ရှိသဖြင့် ယင်းတို့ ကိုးကွယ်သော ဗောဓိသတ်ခေါ် ဘုရားလောင်း နတ်ရုပ်များလည်း ရောက်ရှိခဲ့သည်။

ဗောဓိသတ် နတ်ရုပ်တို့ကို လေ့လာလျှင် ပုံသဏ္ဌာန် မတူကြသည်ကို တွေ့ရှိရမည်။ ဤသို့ မတူသည်မှာ ရုပ်တုကို ပြုလုပ်သူတို့သည် မိမိတို့ခေတ်၊ မိမိတို့ မြင်ဖူးသော မင်းတို့ ဝတ်ဆင်မှုအတိုင်း ထုလုပ်ကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မင်းဝတ်အဆင်တန်ဆာ ရုပ်ပွားများကို ဆင်ယင်မှု အမျိုးမျိုးဖြင့် တွေ့မြင်နေကြရလေသည်။

ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်တို့ကား ဘယ်ခေတ်တွင်မဆို ပုံသဏ္ဌာန်ကို ပြုပြင်၍ မရ။ သင်္ကန်းရုံ၊ သင်္ကန်းတင်ဖြင့်သာ ထုလုပ်ကြရသည်။ လူတို့အတွက် စိတ်ခံစားမှုကို အပြောင်းအလဲ မဖြစ်စေနိုင်ပေ။

ဗောဓိသတ် နတ်ပုံများကား အသွင်ဆန်းမျိုးစုံ ထုလုပ်ပုံ အသီးသီးကြောင့် ခံစားမှု အပြောင်းအလဲကို ဖြစ်စေ၏။ ဤခံစားမှုကို လိုလားသောကြောင့် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တို့သည် မကိုင်း၊ စလွယ်စသော မင်းဝတ်အဆင်တန်ဆာ ရုပ်ပွားတို့ကို ထုလုပ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်နိုင်ပေသည်။

ယနေ့ မြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် အချို့က ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များကို မင်းဝတ်အဆင်တန်ဆာ များဖြင့် ထုလုပ် ကိုးကွယ်နေကြသည်။ အမြင်ဆန်း၊ အသွင်ဆန်း အဆင်တန်ဆာတို့ဖြင့် ခြယ်လှယ် ထုလုပ်ကြသည်။ ဤရုပ်ပွားပုံစံကို 'ဇမ္ဗူပတိချွတ်ခန်း 'ဟု အခေါ်များကြသည်။ ဇမ္ဗူပတိချွတ်ခန်း ဇာတ်လမ်းကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာသည်ဟု ဆို၏။

ဇမ္ဗူပတိချွတ်ခန်း ဇာတ်လမ်းဖြစ်စဉ်ကို လေ့လာသောအခါ ထေရဝါဒ ပိဋကတ်တော် လာ ခိုင်မာသော ဇာတ်လမ်းမဟုတ်ပေ။ ကုန်းဘောင်ခေတ် ဒီပဲယင်းဆရာတော် ရေးသားသော တထာဂတဉဒါနဒီပနီကျမ်း၌ ထည့်သွင်း ရေးသားထားသော ဇာတ်လမ်းဖြစ်သည်။ ထို့ထက်စော သော ကာလက ဤဇာတ်လမ်း မရှိပေ။ မင်းဝတ်တန်ဆာဖြင့် ထုလုပ်သော ရုပ်ပွားများမှာ ထို့ထက် စောသော ကာလကပင် ရှိနေခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဇမ္ဗူပတိချွတ်ခန်းကို အကြောင်းပြချက်မှာလည်း မခိုင်လုံတော့ချေ။

အချို့ကလည်း မြတ်စွာဘုရားသည် ဗုဒ္ဓရာဇာတရားမင်း ဖြစ်သည်ကို အစွဲပြု၍ ဤ ပုံမျိုးကို ထုလုပ်ပါသည်ဟူ၍ ကြံစည်၍ ဖြေဆိုကြပြန်သေးသည်။

ဤမင်းဝတ်တန်ဆာ ဘုရားနှင့် ပတ်သက်၍ ကုန်းဘောင်ခေတ် ပညာရှင်များလည်း စိတ်ဝင်စားခဲ့ကြသည်။ အထူးသဖြင့် မဟာမြတ်မုနိရုပ်ပွားတော်ကြီး ရောက်ရှိလာစဉ်က ဖြစ်သည်။ ဤရုပ်ပွားတော် ပုံစံနှင့် ပတ်သက်၍ မုံရွေးဇေတဝန်ဆရာတော်တို့၏ ဖြေကြားချက်တို့ကိုလည်း တွေ့ရသည်။

ဆရာတော်တို့၏ ဖြေဆိုချက်မှာလည်း အမေးရှိနေ၍သာ အဖြေရှာပြထားခြင်း ဖြစ်သည်။ တိကျ သေချာသော အဖြေကို မပေးနိုင်ကြပေ။ ပေးစရာ အဖြေလည်း မရှိ။ သုတေသန

ပညာရှင်တို့ကမူ မဟာယာနတို့၏ ဗောဓိသတ် နတ်ပုံကို အတုယူ၍ ပြုလုပ်ထားကြောင်း အတည်ပြုထားကြသည်။ ဤဆုံးဖြတ်ချက်အရ မင်းဝတ်ရုပ်ပွားများမှာ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် မသက်ဆိုင်သကဲ့သို့ ရှိလေတော့သည်။

သို့ရာတွင် ယနေ့ မြန်မာနိုင်ငံ၌ မကိုင်ရှိုဆောင်း၊ စလွယ်ဆင်ဖြင့် အသွင်ဆန်းအောင် ပြုလုပ်ထားသော ရုပ်ပွားတော်များကို ကိုးကွယ်နေကြ၏။ ဤရုပ်ပွားများကို ကိုးကွယ်သင့်– မကိုးကွယ်သင့်ဟူသော ပြဿနာကို အရေးတယူ ပြောဆိုလာကြသည်။ အချို့က မကိုးကွယ်သင့်ဟု ဆို၏။ အချို့ကလည်း ကိုးကွယ်သင့်ပါသည်ဟု ဆိုပြန်သည်။ မိမိတို့၏ သဘောထား အမြင်ဖြင့် ပြောဆိုနေကြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ဤကိစ္စအတွက် ဆုံးဖြတ်ရန်မှာ အလွန်ခက်ခဲလှသည်။ မကိုးကွယ်သင့်ဟု ဆုံးဖြတ်လျှင် ယနေ့ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထင်ရှားလှသော မင်းဝတ်ရုပ်ပွားကြီးများကို ဘယ်လိုဆောင်ရွက်ကြမည်နည်း။ ဘယ်လို သဘောထားကြမည်နည်း။

အကယ်၍ ကိုးကွယ်သင့်ပါသည်ဟု ဆိုပြန်လျှင်လည်း ထိုရုပ်ပွားများမှာ မဟာယာန ဂိုဏ်းမှ နည်းယူထားသော ရုပ်ပွားများ ဖြစ်နေသည်။ ဤရုပ်ပွားတို့ကို ကိုးကွယ်သင့်လျှင် မဟာယာန ဗုဒ္ဓဘာသာကိုလည်း ကိုးကွယ်သင့်ပါသည်ဟု ဆိုလိုရာ ရောက်မနေပြီလော။

ရှေးခေတ်က ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ သတိယွင်းချွတ် မဆင်မခြင် ပြုလုပ်ခဲ့သောကြောင့် မင်းဝတ်ရုပ်ပွား ပြဿနာကို အဖြေရှာဖို့ ခက်ခဲနေရပြီ။

မည်သို့ရှိစေ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာဝင်တို့ အနေဖြင့်မူ ရုပ်ပွားတော်များကို ဗုဒ္ဓဝတ်စုံ သင်္ကန်းရုံဖြင့် ထုလုပ်ကိုးကွယ်ခြင်းသာ အကောင်းဆုံး ဖြစ်လေသည်။

ဒက္ခိဏသာခါနှင့် အခြားရုပ်ပွား ကိုးကွယ်မှု

မြန်မာပြည်၌ ဒက္ခိဏသာခါ ရုပ်ပွားတော် ကိုးကွယ်မှုလည်း ခေတ်စားလှသည်။ ဤရုပ်ပွားတော်နှင့် ပတ်သက်၍လည်း ဖြစ်ရပ်ဇာတ်လမ်းများ ထွေးယှက်နေသည်။

ဒက္ခိဏသာခါဆိုသည်မှာ မြန်မာဘာဖြင့် ‘ တောင်အကိုင်း ’ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ် ရသည်။ ဘီစီ ၃–ရာစုတွင် ရှင်မဟိန္ဒနှင့် သဃ်မိတ္တာ ထေရီမယ်တို့သည် သီဟိုဠ်သို့ သာသနာပြု ကြွခဲ့ကြသည်။ သီဟိုဠ်ကျွန်းသားတို့ ကိုးကွယ်ရန် မဟာဗောဓိပင်မှ လက်ယာတောင်ကိုင်းကို ဖြတ်ယူ၍ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ စိုက်ပျိုးခဲ့၏။ ထိုဗောဓိပင်မှ အသားတို့ကို ရုပ်ပွားထုလုပ် ကိုးကွယ်ရာမှ ဒက္ခိဏသာခါဘုရား ပေါ်ပေါက်လာသည် ဆို၏။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် သက္ကရာဇ် ၇၈၈–ခုနှစ်၌ နန်းတက်သော မိုးညှင်းမင်းတရားလက်ထက် သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ ဒက္ခိဏသာခါ ရုပ်ပွားတော် အဆူရေ ၃၀၀–ကျော် ရောက်ရှိလာရာ ရဟန်းရှင်လူမျိုးမတ်ပြည်သူတို့ အမြတ်တနိုး ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။ ထိုအချိန်မှ စ၍ ဒက္ခိဏသာခါ ရုပ်ပွားတော် ကိုးကွယ်မှု ခေတ်စားလာလေသည်။

ရှေးဦးက ဒက္ခိဏသာခါ ရုပ်ပွားများမှာ အခြားရုပ်ပွားများကဲ့သို့ပင် အချိုးအဆစ် ပြေပြစ်စွာ ထုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ အခြားရုပ်ပွားများနှင့် ခြားနားသည်မှာ ကြာပန်းဆောင်းခြင်းသာ ထူးသည်။ ဤသို့ ကြာပန်းဆောင်းသော ဖြစ်ရပ်မှာမူ မဟာယာနဂိုဏ်းနှင့် ယှက်နွယ်နေပြန်သည်။ မဟာယာနကျမ်းတို့၌ ဤသို့ ရေးဆိုထားသည်။

> ကောသလမင်းနှင့် မလ္လိကာ မိဖုရားတို့သည် ဘုရားရှင်အထံသို့ လာကြရာ ဘုရားရှင် မရှိခိုက်နှင့် ကြုံနေ၏။ ရှင်မောဂ္ဂလာန်သည် တန်ခိုးတော်ဖြင့် လိုက်ရှာရာ ဘုရားရှင်သည် ကြာမျိုး ၅–ပါး ဖူးပွင့်နေသည့် အနောတတ္တ အိုင်ထဲ၌ ကြာပွင့်ကြီးတစ်ခုပေါ်မှာ ဈာန်ဝင်စားနေ၏။ အိုင်စောင့်နတ်ကြီး ၉–ဦးတို့ကလည်း ဘုရားရှင်ကို ကြာပွင့်ထီး တစ်လက်စီဖြင့် ဆောင်းမိုးပေးထားကြသည်။

ဤဖြစ်စဉ်ကို တွေ့မြင်လာခဲ့ရသဖြင့် ရှင်မောဂ္ဂလာန်သည် ကောသလနှင့် မလ္လိကာ မိဖုရားတို့အား ပြန်လည် ပြောပြ၏။ မင်းနှင့် မိဖုရားတို့သည် ဘုရားရှင် စံမြန်းနေပုံကို စိတ်ကူးဖြင့် ကြည်ညိုသွားကြသည်။ ဤပုံသဏ္ဍာန်မျိုးကို ရုပ်တုပြုလုပ်၍ ကိုးကွယ်လိုကြောင်း ရှင်မောဂ္ဂလာန်အား လျှောက်ထားကြသည်။ ခွင့်ပြုချက် ရသဖြင့် မင်းနှင့် မိဖုရားတို့သည် ကြာပန်းဆောင်း ရုပ်ပွားကို ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုလေသည်။

ဤအဆိုအရ ဒက္ခိဏသာခါ ရုပ်ပွားများမှာ မဟာယာနတို့ အယူအဆအရ ထုလုပ် ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုနိုင်ပြန်ပါသည်။

နောက်ပိုင်းတွင် ဒက္ခိဏသာခါ ရုပ်ပွားပုံများကို ဂိုဏ်းဆရာလုပ်သူတို့က အမျိုးမျိုး စိတ်ကူး၍ ချဲ့ထွင် ပြုလုပ်ကြသည်။ ရုပ်ပွားတော်တွင် မှို ၉–ချက် ရိုက်ခြင်းစသော အစီအမံများကို ထည့်သွင်းထားကြသည်။ ထိုရုပ်ပွားတော်ကို ကိုးကွယ်လျှင် လာဘ်ပေါများမည်။ အရောင်းအဝယ် ကောင်းမည်။ ရာထူးတိုးမည်။ အန္တရာယ် ကင်းမည်။ မီးဘေးမှ လွတ်မည်။ သိဒ္ဓိပေါင်းစုံ ပြီးစီးနိုင်သည် စသည်ဖြင့် ဂိုဏ်းဆရာတို့၏ အသုံးချခံ ရုပ်ပွားတစ်ဆူ ဖြစ်လာလေသည်။

အဆိုးရွားဆုံး ပြုလုပ်ချက်မှာ ရုပ်ပွားတော်၏ ပုံသဏ္ဍာန် ဖြစ်သည်။ ရုပ်ပွားပုံစံကို ပန်းပုမတတ်သူ ထုလုပ်သကဲ့သို့ ပုအိုင့်သော၊ လည်ကုပ်တိုသော ပုံဆိုးများကို ထုလုပ်ကြသည်။ ဗုဒ္ဓဘုရားသည် လက္ခဏာတော်ကြီးငယ် အသွယ်သွယ်တို့ဖြင့် ပြည့်စုံသူ ဖြစ်၍ အပြစ်ပြောဖွယ် မရှိ။ တင့်တယ်သော ရူပကာယတော် ရှိပါသည်။ ဤကဲ့သို့ ဆိုးရွားသော ပုံသဏ္ဍာန် ရုပ်ပွားတို့ကို ထုလုပ် ကိုးကွယ်နေကြသည်မှာ ဘုရားရှင်၏ ကြည်ညိုမြတ်နိုးဖွယ်ရာ ရုပ်အဆင်းကို ဖျက်ဆီးထားခြင်းပင် ဖြစ်ပါတော့သည်။

ယနေ့ မြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များကို ပုံစံအမျိုးမျိုး အယူအဆ အသွယ်သွယ်တို့ဖြင့် ထုလုပ် တည်ထား ကိုးကွယ်နေကြသည်။

– နှုတ်ခမ်းမွေးတပ်သော ရုပ်ပွားများ ၊
– မျက်မှန်တပ်သော ရုပ်ပွားများ ၊
– မုတ်ဆိတ်တပ်သော ရုပ်ပွားများ ၊
– နဖူး၌ အဖုတပ်သော ရုပ်ပွားများ ၊
– လက်စွပ်ဝတ်သော ရုပ်ပွားများ ၊
– မြွေပတ်သော ရုပ်ပွားများ ၊
– ဆင်စီး မြင်းရံ ရုပ်ပွားများ–

စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုး ပြုလုပ်နေကြသည်။

အချို့ ရုပ်ပွားများမှာ မူလတင်ပျဉ်ခွေ ရုပ်ပွား၏ ဒူးနှစ်ဖက်နှင့် ပခုံးနှစ်ဖက်ပေါ်၌ မတ်ရပ်ရုပ်ပွားလေးများကို ထည့်သွင်း ထုလုပ်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ပလပ်စတစ်ဖြင့် လောင်းထားသော ရုပ်ပွားဖြစ်သည်။ ထိုရုပ်ပွားကို ကြည့်၍ ဆပ်ကပ်ပြနေသလားဟု ထင်မှား လောက်အောင် အရုပ်ဆိုး အကျည်းတန်နေပါသည်။

အချို့ ဘုရားရှင်ပြင်ပေါ်၌ လူကြိုက်များသော ဘိုးဘိုးအောင်၊ ဘိုးမင်းခေါင်စသော ဘိုးတော်ဆိုသူ စိတ္တဇရုပ်ကောင်တို့ကို ပြုလုပ်ထားရာ ဗုဒ္ဓဘာသာအတွက် ရှက်ဖွယ်ကောင်းသော လုပ်ဆောင်ချက်များ ဖြစ်ပေသည်။

ယခု ဖော်ပြခဲ့သော အကြောင်းရပ်များမှာ ထေရဝါဒ၌ ရောနှောနေသည့် ကိုးကွယ်မှုများ ထဲမှ ထင်ရှားသော ကိုးကွယ်မှုများ ဖြစ်ပါသည်။ မထင်မရှားဖြင့် ကိုးစားနေကြသော အသေးအမွှား ကိစ္စများလည်း အမြောက်အမြား ရှိနေချေသေး၏။

အခန်း (၂)

ထေရဝါဒ၌ ရောနှောသော ယုံကြည်မှုများ

မြန်မာနိုင်ငံသည် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာတရားတော်ကို လက်ခံယုံကြည်နေသော နိုင်ငံ ဖြစ်သည်။ ထေရဝါဒ တရားတော်သည် လူသားတို့အတွက် ရသင့် ရထိုက်သော လက်တွေ့ ဒေသနာတို့ကို ဖော်ပြသည်။ မဖြစ်နိုင်သော၊ မရနိုင်သော စိတ်ကူးယဉ် အယူအဆတို့ကို မဖော်ပြပေ။ ဗုဒ္ဓဘုရားကလည်း စိတ်ကူးယဉ်တရားသဘောကို ဟောကြားခြင်း မရှိပေ။

မြန်မာတို့သည် ဗုဒ္ဓဒေသနာ၌ မပါရှိသော စိတ်ကူးယဉ် အတွေးဖြင့် ကြံဆပြုလုပ်ထားသော စာပေတို့ကိုလည်း ဖတ်ရှုခဲ့ကြသည်။ လက်ခံ ယုံကြည်သူတို့လည်း ရှိသည်။ ထိုစာပေများမှာလည်း အများအားဖြင့် အိန္ဒိယမှပင် သယ်ဆောင်လာခဲ့ကြသည်။

မြန်မာတို့သည် ခေတ်ဦးပိုင်းကပင် အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် ဆက်သွယ်မိခဲ့ကြသည်။ အိန္ဒိယတို့ အထံမှ နည်းပညာများစွာကို ရယူခဲ့ကြသည်။ မြန်မာမင်းစဉ်တစ်လျှောက်တွင် အိန္ဒိယနှင့် အဆက်အသွယ် မပြတ်ခဲ့ကြ။ အိန္ဒိယ ယဉ်ကျေးမှုတို့ကို မြန်မာမှု ပြုနေခဲ့ကြသည်။

ဘိုးတော် ဗဒုံမင်းလက်ထက်တွင် အိန္ဒိယသို့ လူလွှတ်၍ မြန်မာပြည်၌ မရှိသေးသော စာပေတို့ကို သယ်ဆောင်စေခဲ့၏။ ရရှိလာသော စာပေတို့ကို မြန်မာဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုစေခဲ့သည်။ ဤသို့သော နည်းများဖြင့် အန္ဒိယကျင့်ဝတ်များ၊ အတတ်များ၊ ယုံကြည်မှုများသည် မြန်မာတို့ထံ ကူးစက်ခဲ့ကြသည်။

ရှေးခေတ်က မြန်မာတို့သည် "အိန္ဒိယက စာ မှန်တာတွေချည်း "ဟု သဘောထားကာ လက်ခံခဲ့ကြသည်။ အိန္ဒိယက စိတ်ကူးယဉ် ယုံကြည်မှုများကို 'လောကီအယူ 'ဟုဆိုကာ ကဏ္ဍခွဲ၍ ယုံကြည်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသို့ အိန္ဒိယက သယ်ဆောင်လာသော ဗြုတ်စဗျင်းတောင်း ယုံကြည်မှု အပေါင်းမှာလည်း ထောင်သောင်းမက ရှိလေသည်။

ဂန္ဓာရီအတတ် ယုံကြည်မှု

အိန္ဒိယကလာသော ယုံကြည်မှုများထဲတွင် ထူးခြားဆန်းကြယ်သည့် ဘဝမျိုးကို မျှော်လင့်ရာမှ ပေါ်ပေါက်လာသော ဂန္ဓာရီလမ်းခေါ် ယုံကြည်မှုလည်း ပါဝင်ပေသည်။

ဂန္ဓာရီအတတ် ဆိုသည်မှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဂန္ဓာရတိုင်းမှ ပေါ်ပေါက်လာသော အတတ်ကို ဆိုလိုသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ဂန္ဓာရမည်သော ရသေ့သည် ပြုစီရင်ထားသော အတတ်ကို ဆိုပေသည်။ ဂန္ဓာရီလမ်းကြောင်းတွင် –

– စူဠဂန္ဓာရီလမ်း ၊

– မဟာဂန္ဓာရီလမ်း ဟူ၍ ခွဲခြားထား၏။

စူဠဂန္ဓာရီလမ်းဆိုသည်မှာ ဖုတ်ကြီး ၄၀၊ ကဝေ ၈၉၊ ကုမ္ဘဏ်၊ ယက္ခ၊ ဂန္ဓဗ္ဗ စသော နတ်တို့ကို အစွဲပြု၍ စီရင်ထားသော အင်း အိုင် မန္တန် ခလှည့် လက်ဖွဲ့စသည်တို့ကို တတ်ကျွမ်းသူ မှော်ဆရာ၊ ပယောဂဆရာ၊ အောက်လမ်းဆရာ စသည်တို့ကို ခေါ်သည်။

မဟာဂန္ဓာရီလမ်း ဆိုသည်မှာ သူရဿတီမယ်တော်မှ စ၍ ဒေဝီ ၂၁–ပါး၊ နတ်မင်းကြီး ၅–ပါး၊ လောကပါလနတ်မျိုး ၄–ပါး၊ ဘိုးတော်သိကြားမှ စ၍ အထက်နတ်များဖြင့် ဆောင်ရွက်ရသော အတတ်ကို ဆိုလိုသည်။ လက်ယာတန္တရဂိုဏ်းနှင့် သဘောတူသည်။

ဂန္ဓာရီလမ်း၏ အဓိကလိုအပ်ချက်မှာ ဝိဇ္ဇာဖြစ်ရေးပင် ဖြစ်သည်။ ဝိဇ္ဇာဘဝသို့

ရောက်လျှင် သိဒ္ဓိတန်ခိုး အမျိုးမျိုး ပြီးစီးသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ယင်းတို့၏ စာပေများ၌ သိဒ္ဓိ ၁၀–မျိုးကို ပြဆိုထားသည်။

(၁) စိန္တာမယသိဒ္ဓိ = စိတ်ကြံရာ ဖြစ်စေနိုင်ခြင်း ၊
(၂) ဥဒကသိဒ္ဓိ = ရေပြင်ပေါ် လမ်းလျှောက်နိုင်ခြင်း ၊
(၃) ပထဝီသိဒ္ဓိ = မြေကိုလျှိုးနိုင်ခြင်း၊ မြေကြော ရှု့နိုင်ခြင်း ၊
(၄) ဓနသိဒ္ဓိ = ရွှေ ငွေ ရတနာ လိုရာရနိုင်ခြင်း ၊
(၅) အာယုသိဒ္ဓိ = အသက်ရှည်၍ အရွယ်နုပျိုစွာ နေနိုင်ခြင်း ၊
(၆) အာကာသသိဒ္ဓိ = ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် သွားလာနိုင်ခြင်း ၊
(၇) အာရောဂျသိဒ္ဓိ = အနာရောဂါ ကင်းခြင်း ၊
(၈) ကာယသိဒ္ဓိ = ဓား လှံ သေနတ် မထိနိုင်ခြင်း ၊
(၉) ပိယသိဒ္ဓိ = သတ္တဝါအားလုံးတို့က ချစ်ခင်ခြင်း ၊
(၁၀) ဣဒ္ဓိသိဒ္ဓိ = တန်ခိုးဖြင့် အမျိုးမျိုး ဖန်ဆင်းနိုင်ခြင်း ၊

ဖော်ပြပါ သိဒ္ဓိဆိုသည်များမှာ လူသားတို့အတွက် ထူခြားလှသော မက်လုံးများ ဖြစ်ရာ ဝိဇ္ဇာဘဝ ရရှိရေးကို ရမ္မက်ကြီးစွာ မျှော်လင့်ကြကုန်၏။ မျှော်လင့်သည့်အတိုင်း ဝိဇ္ဇာဖြစ်ရေး လမ်းစဉ်ကို ရှာဖွေကျင့်သုံးကြသည်။ ဝိဇ္ဇာဖြစ်ရေးလမ်းးစဉ်ကို ယင်းတို့၏ စာပေများ၌ တွေ့ရှိရ၏။ ဝိဇ္ဇာဖြစ်သူတို့မှာ အောက်ပါ ၄–မျိုးကို ကျင့်သုံး၍ ရရှိကြသည်ဆို၏။

(၁) ပြဒါးဝိဇ္ဇာ = ပြဒါးရှင်လုံးဖြင့် စီးရင်သူ ၊
(၂) ဆေးဝိဇ္ဇာ = ဆေးဖြင့် သိဒ္ဓိပြီးသူ ၊
(၃) သံဝိဇ္ဇာ = သံသေလုံးဖြင့် စီးရင်သူ ၊
(၄) အင်းဝိဇ္ဇာ = အင်း မန္တန်စသည်ဖြင့် သိဒ္ဓိပြီးသူ ၊

ဖော်ပြပါ ၄–မျိုးကို ဝိဇ္ဇာ ၄–မျိုးဟု ခေါ်ကြသည်။ ဝိဇ္ဇာကို မြန်မာတို့က ဇော်ဂျီဟုလည်း ခေါ်၏။ ဇော်ဂျီ၏ မူလပုဒ်မှာ ယောဂီဖြစ်သည်။ ယောဂီကို ဂျောဂျီ၊ ဇော်ဂျီဟူ၍ ပြောင်းလဲခေါ်ဆိုလာကြသည်။

ဇော်ဂျီသည် မြန်မာနိုင်ငံသားတို့နှင့် ရင်းနှီးနေသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။ နီညိုရောင် အထည်စကို ပန်ချာပီ ကုလားဝတ်စုံသဏ္ဍာန် ချုပ်၍ ဝတ်ဆင်ပြီးလျှင် ဆေးတောင်ဝှေးခေါ် တုတ်ချောင်းကို ကိုင်ဆောင်ထားသည့် ဇော်ဂျီပုံများကို မြန်မာပြည် အနှံ့အပြား၌ တွေ့မြင်နိုင်လေသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို ထွက်ရပ်ပေါက်ပုဂ္ဂိုလ်ဟုလည်း ခေါ်ကြပြန်သည်။ ထွက်ရပ်ပေါက် ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ အသေထွက်ပုဂ္ဂိုလ်၊ အရှင်ထွက်ပုဂ္ဂိုလ်ဟု၂–မျိုး ရှိသည်။

အသေထွက်ပုဂ္ဂိုလ်မှာ သေလွန်ပြီးနောက် ထွက်ရပ်ပေါက်သွားသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ အရှင်ထွက်ပုဂ္ဂိုလ်မှာ အသက်မသေဘဲ လူမမြင်ရသော ခန္ဓာကိုယ်အဖြစ် ပြောင်းလဲသွားပြီး နှစ်ပေါင်းများစွာ အသက်ရှင်လျက် တရာဓမ္မကို ကျင့်ကြံနေသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထွက်ရပ်ပေါက်ပုဂ္ဂိုလ် လုပ်သွားသော သူတို့ရှိသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များသည် အရှင်ထွက်သည်ဟုကား မကြားဖူးပေ။ အားလုံးမှာမူ အများနည်းတူ သေဆုံးကြရလေသည်။

ဤကဲ့သို့ ဝိဇ္ဇာဘဝ၊ ဇော်ဂျီဘဝ၊ သိဒ္ဓိရှင်ထွက်ရပ်ပေါက်ဘဝ စသည်တို့မှာ လူ့လောက၌ တကယ်တမ်း ဖြစ်နိုင်သော ဘဝမျိုး မဟုတ်ပေ။ ကြံကြံဖန်ဖန် စိတ်ကူးဉာဏ်ဖြင့် ကြံဆထားသော ဘဝမျိုးသာ ဖြစ်သည်။ ဤစိတ်ကူးယဉ် ဘဝမျိုးကို ရလိမ့်နိုးဖြင့် မျှော်ကိုး၍ လုပ်ကိုင်နေသူများလည်း ရှိသည်။ ကျေနပ်နှစ်သိမ့်နေသူများလည်း ရှိသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များသည် အိမ်မက်ထဲက ရတနာထုပ်ကို လိုက်လံရှာဖွေနေသူများ ဖြစ်ပေသည်။

ဗေဒင် ယုံကြည်မှု

ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ရောနှောသော ယုံကြည်မှုများထဲတွင် ဗေဒင်ယုံကြည်မှုလည်း အပါအဝင် ဖြစ်သည်။ ဗေဒင်ယုံကြည်မှုသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ သရေခေတ္တရာခေတ်ကပင် ရောက်ရှိနေပြီ။ ဤဗေဒင်ကျမ်းများကို အိန္ဒိယတိုင်းသား ဗြဟ္မဏဘာသာဝင် ပုဏ္ဏားများ သယ်ဆောင်လာရာမှ မြန်မာတို့ အမွေကြသည်။

မြန်မာမင်းများ လက်ထက်တွင် ဗေဒင်လိုက်စားသူ ပေါများလှသည်။ ဗေဒင်လိုက်စားသူများတွင် ထေရဝါဒ ရဟန်းတော်များလည်း ပါဝင်သည်။ ရဟန်းတို့သည် ဗေဒင်ဟော၍ မစားသော်လည်း ဗေဒင်အတတ်ကို လောကီရေးရာ သိမှတ်စရာ အတတ်တစ်ခု အနေဖြင့် လေ့လာလိုက်စားခဲ့ကြသည်။

ဗုဒ္ဓဘုရားက ဗေဒင်ဟောခြင်းစသော အဟောအပြောအလုပ်မျိုးကို မပြုလုပ်ရန် တားမြစ်ထားသည်။ သို့သော်လည်း အချို့ရဟန်းတို့မှာ ဝိနည်းဒေသနာတော်ကို မျက်ကွယ်ပြု၍ ဗေဒင်ဟောကာ လာဘ်ရှာကြသည်။ ဓမ္မစေတီမင်းလက်ထက်တွင် ဗေဒင်ဘုန်းကြီးများကို သာသနာတော်၌ မထားရန် အရေးယူဆောင်ရွက်ခဲ့ဖူးသည်။

ဗေဒင်ကျမ်းများသည် ဗုဒ္ဓဘုရား မပွင့်မီ ဘီစီ ၁၅၀၀–နှင့် ၁၀၀၀–ကြားကပင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ကျမ်းများဖြစ်သည်။ အာရိယန်လူမျိုးတို့သည် ဆရဆွတီမြစ်ညာဒေသ၌ နေစဉ်က ပြုစုထားသော ကျမ်းများဖြစ်သည်။ မူလက ဗေဒင်ကျမ်းအမျိုးအစား ၃–ပုံ ရှိသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ၄–ပုံ ဖြစ်လာသည်။ ဗေဒင် ၄–ပုံမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

(၁) **ဣရုဗေဒင်**။ ။ နေကြတ်၊ လကြတ်၊ နက္ခတ်တာရာတို့ကို ကြည့်၍ ဘေးဥပဒ်အန္တရာယ် ဖြစ်တတ် ပျက်တတ်ပုံကို ပြသောကျမ်း ၊

(၂) **ယဇုဗေဒင်**။ ။ မိမိတို့အပေါ်၌ ရောက်ဆဲ ရောက်လတ္တံ့ဘေးရန်များမှ လွတ်ကင်းပျောက်ပြေရန် ဂြိုဟ်နက္ခတ်တို့ကို ပူဇော်သောနည်း၊ ယတြာပြုနည်းကို ပြဆိုရာကျမ်း၊

(၃) **သာမဗေဒင်**။ ။ နေ လတို့ သွားရာ လမ်းကို ၁၂–ရာသီခွင်ပြု၍ မည်သည့်ရာသီခွင်၌ မည်သည့်ဂြိုဟ် ရပ်တန့်နေသည်ကို ကြည့်ပြီးလျှင် အံသာ၊ လိတ္တာ၊ တြင်း၊ နဝင်းစသည်ဖြင့် ဝေဖန်လျက် ကောင်း မကောင်းကို ဟောရာကျမ်း ၊

(၄) **အာထဗ္ဗဏဗေဒင်**။ ။ အာထဗ္ဗရသေ့ စီရင်သဖြင့် ထိုအမည်ကို ရရှိခြင်း ဖြစ်သည်။ မီးထွန်းခြင်း၊ မန္တန်စုပ်ခြင်း စသော တစ်ပါးသူတို့ ပျက်စီးရန် အစီအရင်ကို ပြဆိုရာကျမ်း၊

ဗေဒင် ၃–ပုံကို အဋ္ဌကရသေ့စသော ရသေ့ ၁၀–ဦးတို့က ပြုစီရင်ထားသည်ဟု ဗုဒ္ဓပိဋကတ်တော်နှင့် ပါဠိအဘိဓာန်ကျမ်းတို့၌ ဖော်ပြထား၏။ ရသေ့တို့ စီရင်ထားသော ဗေဒင်ကျမ်းများမှာ အများအားဖြင့် ရှေးခေတ်လူတို့ ယုံကြည်မှုကို အခြေခံ၍ ရေးသားထားသော စိတ္တဇဝေဒနာ မှတ်တမ်းစာများသာလျှင် ဖြစ်ပေသည်။

မြန်မာတို့က လောကီကျမ်းဟု လက်ခံနေကြသော အိန္ဒိယကျမ်းများမှာ အများအားဖြင့် ရသေ့တို့ ရေးပြုသော ကျမ်းများဖြစ်သည်။ ဝါကျဆရာ၊ ဝဂ္ဂဆရာ၊ ဟရီတဆရာ၊ ဗျာသဆရာ စသော ကျမ်းပြုဆရာ ရသေ့များစွာတို့ကို တွေ့ကြရသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ရသေ့တို့ ရေးသော စိတ္တဇကျမ်းစာများမှာ အလွန်များပြားလှသောကြောင့် နာမည်ကိုပင် မဖော်ပြနိုင်တော့ပေ။ "ရသေ့ရှစ်သောင်း ဆရာပေါင်း" တို့၏ လက်ရာဟူ၍ လက်သည်မဖော်ဘဲ ထင်ရာမြင်ရာကို ရေးသားနေကြလေတော့သည်။

ရသေ့တို့လက်ရာ ကျမ်းစာများအနက် သဒ္ဒါကျမ်း၊ ဆန်းကျမ်းစသည်တို့မှာ အကျိုးပြုကျမ်းစာများ ဖြစ်ပါ၏။ သို့သော် ကျမ်းစာအများစုမှာမူ ရသေ့တို့သည် အလုပ်မရှိ၍ အလုပ်ရှာကာ လေ့လာပြုစုထားသော စာပေများ ဖြစ်ချေသည်။

ဤသို့ ဆိုလိုက်သဖြင့် ရသေ့တို့၏ ကျမ်းစာများကို စော်ကားသည်ဟူ၍ မမှတ်ယူသင့်ပေ။ ရသေ့တို့၏ ဘဝဖြစ်စဉ်ကို လေ့လာသောအခါ၌ ဤစကားကို သဘောပေါက်လာပေလိမ့်မည်။ ဤဖြစ်စဉ်ကို အနည်းငယ် လေ့လာကြည့်ရလိမ့်မည်။

ရှေးခေတ် အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဟိန္ဒူတို့၏ ဓလေ့ထုံးစံများတွင် ' အာရှရမ ' ခေါ် ကျင့်ဝတ်ကျင့်ထုံးလည်း တစ်ပါးအပါအဝင် ဖြစ်သည်။ အာရှရမဆိုသည်မှာ လူ့ဘဝတွင် အရွယ်အလိုက် လုပ်ဆောင်ရမည့် တာဝန်ပိုင်းကို ဆိုလိုသည်။ အရွယ်ကို ၄–ပိုင်း ခွဲခြားထားသည်။

(၁) ပထမအရွယ် ။ ။ ပညာအမျိုးမျိုးကို ရှာဖွေ ဆည်းပူးရမည်။

(၂) ဒုတိယအရွယ်။ ။ အိမ်ရာထောင်၍ စီးပွားရှာဖွေ စုဆောင်းရမည်။

(၃) တတိယအရွယ်။ ။ စီးပွားတို့ကို သားသမီးတို့အား လွှဲအပ်၍ မယားနှင့်အတူ တောထွက်ရမည်။ (ဆံပင်ဖြူခြင်း၊ အသားအရေ တွန့်ခြင်း၊ မြေးရသောအခါကို ဆိုသည်။)

(၄) စတုတ္ထအရွယ်။ ။ မိမိနှင့် ပါလာသော မယားကိုပါ စွန့်၍ ရသေ့ဘဝဖြင့် တစ်ဦးတည်း ကျင့်ကြံနေရမည်။

ရှေးခေတ် အိန္ဒိယဓလေ့အရ အရွယ်ကြီးရင့်သူတို့မှာ ရသေ့ဝတ်၍ တောထဲ၌ တစ်ယောက်တည်း နေကြရသည်။ နိပါတ်တော် ဇာတကများတွင် ရသေ့များစွာ ပါရှိနေသည်မှာ ထိုဓလေ့မှ ဖော်ထုတ်ပေးသော ဇာတ်ကောင်များ ဖြစ်ပေသည်။

ရသေ့တို့ စိတ်ဖြေရာ ကျမ်းစာများ

ရသေ့တို့သည် ဖော်မပါ တစ်ယောက်တည်း တောကြီးထဲမှာ နေရသဖြင့် ပျင်းရိဖွယ်ဖြစ်၏။ အလုပ်အကိုင်ကလည်း မရှိ။ အားလပ်နေ၏။ ထို့ကြောင့် ရသေ့တို့သည် စိတ်ဝင်စားစရာများကို ရှာဖွေ၍ စိတ်ဖြေကြရသည်။ အာရုံအစားထိုး၍ ဖြေဖျောက်ကြရသည်။

အချို့ ရသေ့တို့သည် ထွက်သက် ဝင်သက်ကို မှတ်ခြင်းစသော အလုပ်တို့ဖြင့် စိတ်ကို ထိန်းချုပ်၍ ဖြေသိမ့်ကြသည်။ စိတ်တည်ငြိမ်မှုကို ရယူလျက် ငြိမ်းချမ်းစေကြသည်။ ဤကျင့်ကြံမှုများသည် နောင်အခါ၌ ဟိန္ဒူဘာသာထဲသို့ ဝင်ရောက်လာသည်။ ဟိန္ဒူဘာသာ၌ ' ယောဂနည်း ' ခေါ် ကျင့်ကြံမှုသည် အာနာပါနခေါ် ထွက်သက် ဝင်သက်ကို အခြေခံသော ကျင့်ထုံး ဖြစ်ပေသည်။

အချို့ ရသေ့တို့သည် နေကြတ်၊ လကြတ် စသည်တို့ကို မှတ်သား၍ လူ့ကမ္ဘာ၏ ဖြစ်ရပ်တို့နှင့် ယှဉ်ဟပ်ကြည့်ကြသည်။ လူ့ကမ္ဘာ၏ ဖြစ်ရပ်တို့နှင့် တိုက်ဆိုံသောအခါ ဤသို့ နိမိတ်ပြလျှင် ထိုသို့ ဖြစ်တတ်သည် စသည်ဖြင့် မှတ်သားထားကြသည်။

အချို ရသေ့တို့သည် သစ်မြစ် သစ်ရွက်တို့ကို ရောဂါဘယအတွက် လေ့လာကြသည်။ တွေ့ရှိသမျှကို မှတ်တမ်းပြုကြသည်။ အချို့ ရသေ့တို့သည် ဂဏန်းသင်္ချာတို့ကို အသုံးချ၍ လူ့ဘဝ၏ အဆိုးအကောင်းတို့ကို မှတ်တမ်းပြုကြသည်။ အချို့ ရသေ့တို့သည် ကိုးကွယ်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ရှာဖွေ ဖော်ထုတ်ကြသည်။ ဂါထာမန္တန်တို့ကို ဖန်တီး ရေးသားကြသည်။ မှတ်တမ်းတင်ကြသည်။

ဤသို့ နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် စိတ်ဝင်စားစွာ လုပ်ကိုင်လာကြရာမှ ကျင့်ဝတ် ကျင့်ထုံးများစွာ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ယုံကြည်ရာများစွာ ပေါ်ထွန်းလာခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ရသေ့တို့ ရေးသော ကျမ်းစာတို့ကို အလုပ်မရှိသောကြောင့် အလုပ်ရှာကာ ရေးသားခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ရသေ့တို့ ရေးသားခဲ့သော ကျမ်းစာတို့မှာ အများအားဖြင့် သိပ္ပံနည်းကျ လေ့လာထားခဲ့သော အတတ်ပညာများ မဟုတ်ပေ။ သာမန်တိုက်ဆိုံမှုကို အခြေပြု၍ အတည်ထင်ကာ မှတ်တမ်းတင်ထားသော စာများဖြစ်ရာ ဧကန်မှန်လှပြီဟူ၍ ယုံကြည်စွဲမှတ် မထားအပ်ချေ။

ပုံစံအားဖြင့် နေကြတ်၊ လကြတ် ဟောကိန်းမျိုးကို ကြည့်သင့်သည်။ ရှေးခေတ်က

နေ လတို့ ကြတ်ခြင်းကို ရေးကြီးခွင်ကျယ် လုပ်၍ ဟောကိန်းများ ပြုလုပ်ထားရာ အလွန်ကြောက် မက်ဖွယ်ကဲ့သို့ ထင်မှတ်နေရသည်။ အမှန်မှု နေ လ ကမ္ဘာတို့ တည်စုရာ စကြဝဠာ၌ ဤသို့ပင် နှစ်စဉ် ဖြစ်ပေါ်နေကြမည်ဖြစ်၏။ ကြောက်စရာ မရှိ၊ လန့်စရာ မရှိ၊ သဘာဝအရ ဖြစ်တည်မှုဟူ ၍ နားလည်လာကြ၏။ ရှေးခေတ်က ဟောကိန်းများ အဓိပ္ပာယ် မရှိတော့ချေ။

ဗေဒင်ဟောခြင်းဆိုသော လုပ်ငန်းမှာလည်း ရသေ့တို့၏ စိတ္တဇမှတ်တမ်း များစွာထဲက စိတ်ကူးယဉ် မှတ်တမ်းပွား တစ်ခုသာ ဖြစ်သည်။ ဗေဒင်ဟောခြင်းမှာ ဂဏန်းသင်္ချာတို့ကို ပေါင်း၊ နုတ်၊ မြှောက်၊ စား ၄–ပါးသော လှုပ်ရှားမှုဖြင့် လက်ကစားပြီးလျှင် လူသားတို့၏ ဘဝကြမ္မာကို ဖြေရှင်းပေးနေသော လုပ်ငန်းဖြစ်သည်။

ရှေးခေတ် အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ဗြာဟ္မဏတို့သည် ဘာသာရေး၏ ဦးဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြသည်။ ၎င်းတို့သည် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများကို တာဝန်ယူ၍ ဆောင်ရွက်ကြသည်။ ဘာသာရေးကို ကျွမ်းကျင်သော ဗြာဟ္မဏများမှာ မင်းဆရာ ပုရောဟိတ်များအဖြစ် အမှုထမ်းကြ ရသည်။

မင်းမသုံးသော ဗြာဟ္မဏများမှာမူ မိမိတို့ ဘဝရပ်တည်မှုအတွက် ဗေဒင်ဆရာများ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အခြား အတတ်ပညာတို့ဖြင့်လည်းကောင်း အသက်မွေးကြရသည်။

ဗေဒင်ဆရာများသည် လူသားတို့၏ ဘဝတစ်ခုလုံးကို ဗေဒင်ကိန်းဂဏန်းအောက်သို့ သိမ်းသွင်းခဲ့ကြသည်။ လူတို့ အသုံးပြုနေသော အက္ခရာများကိုလည်း ဂြိုဟ်နတ်များဖြင့် ချဉ်းကပ်၍ အသုံးချထားကြသည်။ က ခ စသော အက္ခရာများကို တနင်္လာစသော ဂြိုဟ်တို့က ပိုင်စိုးသည်ဟု ဆိုကြသည်။ နာမည်မှည့်သည့် အခါ၌လည်း နံသင့်အက္ခရာသံတို့ဖြင့် မှည့်ခေါ်ကြသည်။ ဂြိုဟ်နတ်တို့သည် အက္ခရာသံတို့ကို မည်သည့်ခေတ်က ခွဲတမ်းချ၍ ယူခဲ့ကြသနည်း။ မည်သူက အပိုင်စား ပေးခဲ့သနည်း ဆိုသော မေးခွန်းကိုမူ အဖြေပေးနိုင်သူ မတွေ့ရချေ။

လူတို့သည် မိမိတို့၏ ကောင်းမှု ဆိုးမှုတို့ကို ဗေဒင်အတတ်က ပြုပြင် ပြောင်းလဲပေးနိုင် သည်ဟူသော အနမာနစွဲလမ်းချက်ဖြင့် ဗေဒင်မေးကြသည်။ ယတြာချေကြသည်။ ယတြာချေ၍ ကျေ မကျေတော့ မသိ။ ငွေကတော့ လက်တွေ့ ကုန်၏။

လူတို့သည် ရက်ရာဇာ၊ ပြဿဒါး၊ ဝါရမိတ္တု၊ အိမ်ထောင်ဖက်၊ မိတ်ဖက်၊ ရန်ဖက်၊ ဓာတ်ဖက်၊ လာဘ်နေ၊ နတ်နေ၊ စက်နေ၊ ရေချိုးနေ့၊ ခေါင်းလျှော်နေ့၊ သမားပြုနေ့၊ တာနောနေ့ စသည်ဖြင့် ရှောင်စရာအမျိုးမျိုး ဆောင်စရာအဖုံဖုံ ပေါက်ကရမျိုးစုံကို ယုံကြည်နေကြလေသည်။

လူတို့သည် မိမိတို့၏ ဘဝနှင့် ခံစားမှုများ ထိခိုက်မည်ကို စိုးရိမ်ကြသည်။ ဤစိုးရိမ်မှု သည် လူတို့၏ ပင်ကိုယ်ဉာဏ် စွမ်းရည်ကို အားပျော့စေခဲ့သည်။ မိမိတို့၏ ဘဝကို ထိခိုက်တတ် သည်ဟု ကြားဖူးလျှင် ဘာကိုမျှ မလုပ်ဝံ့ကြတော့။ ယုတ္တိ ရှိ မရှိကိုလည်း မဆင်ခြင်နိုင်တော့ပေ။

" သောကြာရေကြောင်း မသွားကောင်း " ဟူသော ဆောင်ပုဒ်ကြောင့် လှေ သင်္ဘော သွားလာမှု လုပ်ငန်းများ နှောင့်နှေးကြရသည်။ " တနင်္လာ တစ်ခါနှင့် မပြီး " ဟူသော ဆောင်ပုဒ် ကြောင့်လည်း ရက်ရွှေ့ နေတတ်ကြသေးသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဗေဒင်ဆရာတို့က စိတ္တဇဝေဒနာကို အားဆက်ပေးထားသော ဆောင်ပုဒ် များ၊ လင်္ကာများ၊ ကျမ်းစာများမှာ ဖတ်၍ မကုန်၊ ရွတ်၍ မခန်း တင်းကျမ်း ရှိနေလေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသား အချို့သည် ၁၃–ဂဏန်း ကြောက်ရွံ့မှုကိုလည်း ယုံကြည်လာကြပြီ။ ၁၃–ဂဏန်းကို ကောင်းကျိုး မပေးသော ဂဏန်းဟူ၍ ယုံမှတ်ကာ လက်မခံချင်ကြ။ ဤကြောက်ရွံ့မှုမှာ ခရစ်တော်၏ အတ္တုပ္ပတ္တိ၌လာသော ကျမ်းစကားအရ ဖြစ်ပေါ်နေသော အယူအဆ ဖြစ်သည်။ ရှေးဦးစွာ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်တို့ လက်ခံယုံကြည်ကြသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ဘာမျှ မပတ်သက်ပေ။ ယခုအချိန်တွင် အရှေ့တိုင်းသို့လည်း ကူးစက်လာပြီ။ ကယောက်ကတမ်းဖြင့် ယောင်ယမ်းပြီး ကြောက်နေကြပြီ။ ဂဏန်းဆိုသည်မှာ အရေအတွက်ကို ဖော်ပြသော အမှတ်လက္ခ

ဏာ ဖြစ်သည်ဟု အမှန်ကို မမြင်နိုင်ကြပေ။

လူသားတို့၏ ယုံကြည်မှုသည် အယူသည်းမှုများ ပြင်းထန်နေပါက တိုးတက်မှုကို အနှောင့်အယှက် ဖြစ်စေသည်။ လူ၏ လွတ်လပ်မှုကို အဟန့်အတား ဖြစ်စေသည်။

လူမျိုးတစ်မျိုး၊ နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံသည် စိတ္တဇယုံကြည်မှုများ အစွဲသန်နေပါက လူမျိုး၏ နိမ့်ကျခြင်း၊ နိုင်ငံ၏ ဆုတ်နစ်ခြင်းကို ဖြစ်စေလေသည်။

နဂါးကိုးကွယ်မှု လက်ကျန် ယုံကြည်မှု

နဂါးကိုးကွယ်မှုသည် ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံ၌ မရှိတော့ပေ။ အနော်ရထာမင်း လက်ထက် ကိုးကွယ်မှု သန့်စင်ရေးကို ဆောင်ရွက်စဉ်က အပြီးအပိုင် ပျောက်ကွယ်ခဲ့ပြီ။

အနော်ရထာ မတိုင်မီက မြန်မာနိုင်ငံ၌ နဂါးကိုးကွယ်မှုများ ထွန်းကားခဲ့ဖူးသည်။ မြန်မာ့ရှေးဦးရာဇဝင်တို့ကို ကြည့်လျှင် နဂါးကိုးကွယ်မှု အမှတ်သင်္ကေတများကို တွေ့ရှိရသည်။

မြန်မာရာဇဝင်၌ ပျူစောထီးမင်း၏ အမိသည် နဂါးမင်းသမီး ဖြစ်သည်ဆို၏။ ဒွတ္တပေါင် မင်း၏ မိဖုရား ဘေစန္ဒီသည်လည်း နဂါးမင်း၏ သမီးဖြစ်သည် ဆို၏။ ထိုသူတို့မှာ နဂါးကိုးကွယ်သူ နဂါးဘာသာဝင်များဟူ၍ သဘောပေါက်တတ်ရပေမည်။

နဂါးကိုးကွယ်မှုသည် ညောင်ဦး စောရဟန်းမင်း လက်ထက်တွင် အထွန်းကားဆုံး ဖြစ်သည်။ ထိုမင်းသည် မိမိနေထိုင်ခဲ့ရာ သခွားယာခင်းထဲ၌ နဂါးရုပ်ကြီး ပြုလုပ်သည်။ နဂါးသည် လူတို့ထက် မြတ်သည်ဟု ဆိုကာ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သည်။ အနော်ရထာမင်းလက်ထက် ရောက်သောအခါ နဂါးကိုးကွယ်မှု ပျောက်ကွယ်သွားသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌မူ ယနေ့တိုင် နဂါးကိုး ကွယ်မှု ရှိနေသေးသည်။ ထိုနဂါးကိုးကွယ်သော အလေ့မှာလည်း အိန္ဒိယနိုင်ငံမှပင် ကူးရောက် လာခဲ့လေသည်။

နဂါးကိုးကွယ်မှုကို ထူထောင်ခဲ့သူတို့မှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ ဒရာဗီဒီယန်လူမျိုးတို့ ဖြစ်သည်။ သူတို့သည် ဘီစီ ၃၀၀၀–ခန့်တွင် အိန္ဒုမြစ်ဝှမ်း ယဉ်ကျေးမှုကြီးကို ထူထောင်ခဲ့ကြ၏။ ထိုလူမျိုးတို့သည် သစ်ပင် တော တောင် စသည်တို့ကို ကိုးကွယ်ကြသည်။

ထို့ပြင် မြွေသတ္တဝါကို မြေ၏ အရှင်သခင် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကာ မြွေရုပ်များ ထုလုပ် ကိုးကွယ်ကြသည်။ မြွေကို နာဂဟု ခေါ်၏။ ထိုအချိန်မှ စ၍ နဂါးကိုးကွယ်မှု ထွန်းကားလာသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် နဂါးကိုးကွယ်သူ နဂါးဘာသာဝင်များ အင်အားကြီးမားခဲ့သည်။ နဂါးဘာသာဝင်တို့ သည်လည်း နဂါးမျိုး ဖြစ်ရသည်ကို ဂုဏ်ယူကာ မိမိတို့ကိုယ်ကို 'နဂါးမျိုး 'ဟု ခေါ်ဆိုခဲ့ကြသည်။ နဂါးမျိုးတို့ကို အုပ်ချုပ်သူအား နဂါးမင်းဟု ခေါ်သည်။ နတ်ကိုးကွယ်သူတို့ကလည်း မိမိတို့ကိုယ်ကို နတ်မျိုး (နတ်သား) နတ်သမီးဟု ခေါ်ကြသကဲ့သို့ပင်တည်း။ ရှေးဟောင်းစာပေများတွင် နတ်သား၊ နတ်သမီး၊ နဂါးမင်း၊ နဂါးမ ဆိုသည်တို့မှာ မိမိတို့ ကိုးကွယ်သော ဘာသာကို အမွှမ်းတင်၍ ခေါ် ဆိုထားခြင်း ဖြစ်သည်ဟု နားလည်နိုင်ကြပေသည်။

နောင်အခါတွင် နဂါးကိုးကွယ်မှု ဝါဒသည် ဒရာဗီဒီယန် လူမျိုးများ ရောက်ရှိရာ အရှေ့တောင်အာရှသို့ ကူးစက် ပြန့်ပွားသွားလေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ နဂါးကိုးကွယ်မှု ပပျောက်သွားသော်လည်း နဂါးနှင့် ပတ်သက်သော အယူအဆများ လက်ခံယုံကြည်နေကြဆဲ ဖြစ်သည်။ နဂါးသည် တစ်နှစ်လျှင် ၄–ကြိမ်မျှ ဦးခေါင်းပြောင်းလေ့ ရှိသည်ဆို၏။

နဂါးဦးခေါင်းသည် တပေါင်း၊ တန်ခူး၊ ကဆုန်လတို့၌ အနောက်သို့ လှည့်သည်။ နယုန်၊ ဝါဆို၊ ဝါခေါင်လတို့၌ မြောက်သို့ လှည့်သည်။ တော်သလင်း၊ သီတင်းကျွတ်၊ တန်ဆောင်မုန်းလတို့၌ အရှေ့သို့ လှည့်သည်။ နတ်တော်၊ ပြာသို၊ တပို့တွဲလတို့၌ တောင်ဘက်သို့ လှည့်သည်ဟု ဆိုသည်။

တစ်စုံတစ်ယောက်သည် နဂါးခံတွင်းသို့ မဝင်ရ။ နဂါး၏ အကြေးခွံကို လှန်မသွားရ။ သွားလျှင် ကံဆိုးမိုးမှောင် ကျတတ်သည်။ နဂါး၏ ဝမ်းကို ဖောက်သွားမှသာလျှင် ကံကောင်းပြီး ချမ်းသာသုခနှင့် ကြုံရမည်။ ဤအယူအဆဖြင့် လူတို့သည် အိမ်ယာပြောင်းလျှင်လည်းကောင်း၊ ခရီးသွားလျှင်လည်းကောင်း နဂါးလှည့်သင့်အောင် စောင့်ဆိုင်းနေလေ့ ရှိကြသည်။

ယခုအခါ ခေတ်မီ အတွေးအမြင် ရှိသူတို့ကမူ ထိုအယူအဆကို လက်မခံကြတော့ပေ။ အစိုးရဝန်ထမ်းတို့မှာ လုပ်ငန်းပြောင်းရွှေ့လျှင် နဂါးလှည့်သင့်အောင် စောင့်နေ၍ မရပေ။ နဂါးလှည့်ကို ယုံကြည်နေ၍လည်း မဖြစ်။ အချိန်မဆိုင်း ရွှေ့ကြရ၏။ သို့ရာတွင် ရှေးဟောင်းယုံကြည်မှုကို လက်ခံနေကြသော ကျေးလက်နွယ်ဖွား အရပ်သူ အရပ်သားများကမူ "နတ်နှင့် နဂါး မလှည့်စားနှင့်၊ "ဟူသော ဆောင်ပုဒ်အို ဆောင်ပုဒ်ဆွေးကြီးဖြင့် ထောက်ထား ကျားကန်လျက် ရှိကြကုန်သေး၏။

အတိတ် နိမိတ်စသည် ယုံကြည်မှု

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အတိတ်နိမိတ်စသည် ယုံကြည်မှုလည်း များလှသည်။ ယုံကြည်စရာ ပြုလုပ်ထားသော အရာများလည်း များပြားလှ၏။ အတိတ်ဟော နိမိတ်ဟောကျမ်းများကို ကြည့်လျှင် သဘာဝလောက၌ ရှိသော ပစ္စည်းတို့၏ လှုပ်ရှားမှု မှန်သမျှကို အတိတ်နိမိတ်ထဲ၌ ထည့်သွင်းထားကြ၏။ ဟောကွက် ပြောကွက်များ ပြုလုပ်ထားကြသည်။ မောင်းထောင်သာသနာပိုင် လူထွက် မဟာဓမ္မသင်္ကြန်ကဲ့သို့ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများကလည်း နေမိတ္တကဝိဇ္ဇာကျမ်းမျိုးကို ရေးသားကာ စိတ္တဇဝေဒနာကို ပြန့်ပွားအောင် ပြုလုပ်ထားခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် လူတို့၏ စိတ်သန္တာန်ဝယ် အတိတ်စွဲရောဂါ နိမိတ်ဖတ်ဝေဒနာများ ကပ်ရောက်နေရလေသည်။

ဤအတိတ်နိမိတ် ယုံကြည်မှုများမှာလည်း အများအားဖြင့် အိန္ဒိယမှပင် ကူးစက်လာသော ယုံကြည်မှုများ ဖြစ်သည်။ ဗြာဟ္မဏခေါ် ပုဏ္ဏားတို့၏လက်ရာ ကျမ်းအစဉ်အလာဟု သိရပေသည်။

ဟိန္ဒူဝေဒကျင့်ထုံးများတွင် ' သန္တိ ' ခေါ် ကျင့်စဉ်တစ်ခု ရှိသည်။ ထိုကျင့်စဉ်မှာ အတိတ်ဆိုး နိမိတ်ဆိုး တွေ့ကြုံသောအခါ ဘေးအန္တရာယ် ကင်းစင်ရေးအတွက် ယတြာချေရသော အလုပ်ဖြစ်သည်။

အိမ်၌ ထွန်းထားသော မီးခွက် ရုတ်တရက် ငြိမ်းခြင်း၊ အိမ်မြှောင်ကျခြင်း၊ စုတ်ထိုးခြင်း၊ မကောင်းသော အိမ်မက် မက်ခြင်း၊ လင်းတ နားခြင်း၊ ငှက်ဆိုး ထိုးခြင်း၊ ရွာတွင်းသို့ တောတိရစ္ဆာန် ဝင်ခြင်းစသော အမှုများကို အတိတ်ဆိုး နိမိတ်ဆိုးဟု သတ်မှတ်ထားသည်။ ထိုအခါမျိုးတွင် ပုဏ္ဏားများအား ပင့်ဖိတ်၍ လှူဖွယ်ဝတ္ထုများ လှူဒါန်းပြီးလျှင် တန္တရ မန္တရများကို ရွတ်ဖတ်ရသည်။ ထိုသို့ ရွတ်ဖတ်မှ အန္တရာယ်များ ကင်းပျောက်သွားသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ဟိန္ဒူဗြာဟ္မဏတို့၏ ယုံကြည်ချက် ဖြစ်သည်။

ဤတွင် အတိတ် နိမိတ်ဆိုသော စကားကို မြန်မာတို့က ရောထွေးခေါ်ဆိုနေကြ၏။ အတိတ် နိမိတ်ဝေါဟာရတို့ကို မြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်းများ၌ ဤသို့ ဖွင့်ပြထားကြသည်။

အတိတ်ကို "နောင်လာမည့် ကာလတွင် ဖြစ်ပျက်မည့် အကြောင်းကို သိစေနိုင်သော နိမိတ်၊ နောင်အခါတွင် ဖြစ်ပျက်မည့် အခြင်းအရာ၏ ရှေ့ပြေးဖြစ်ရပ်လက္ခဏာစသည် "ဟု ဖွင့်ပြထားပါသည်။

နိမိတ်ကို "ကောင်းမည်၊ ဆိုးမည်၊ ဖြစ်မည်၊ ပျက်မည် စသည်တို့ကို ကြိုတင်သိစေနိုင်သော အမှတ်လက္ခဏာ "ဟု ဖွင့်ပြပါသည်။

ဤဖွင့်ဆိုချက်ကို လေ့လာပါက သဘောသွားချင်း တူညီနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

အမှန်မှု အတိတ်နှင့် နိမိတ်သည် ခြားနားမှု ရှိရပါမည်။ ခြားနား၍သာ ခွဲခြား အသုံးပြုခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါမည်။ စာရေးသူ၏ သဘောထားဖြင့် ပြောရလျှင် အတိတ်ဆိုသည်မှာ ယုတ္တိမဲ့ အယူအဆ ဖြစ်ပါသည်။ နိမိတ်မှာမူ ယုတ္တိရှိ၊ ယုတ္တိမဲ့နှစ်မျိုးကို အခြေခံနေပါသည်။

ရှင်းပါဦးမည်။ အိပ်မက်တိတ္ထုံခေါ်သော ကျမ်းများကို တွေ့ဖူး၊ ကြားဖူးကြပေလိမ့်မည်။ ဤသို့မြင်မက်လျှင် ဤသို့ဖြစ်မည် စသည်ဖြင့် ဟောစာတမ်း အမျိုးမျိုး ပြုလုပ်ထားသည်။ အိပ်မက်သည် လူတိုင်းလိုလို မြင်မက်နေကြသည်။ အိပ်မက်ကောင်းလည်း မက်သည်။ အိပ်မက်ဆိုးလည်း မက်သည်။ အိပ်မက်ကောင်းလျှင် အတိတ်ကောင်းသည်။ အိပ်မက် မကောင်းလျှင် အတိတ်မကောင်း။ အတိတ် ကောင်း မကောင်းကို ကြည့်၍ အကျိုးပေး ကောင်း မကောင်းကို ဟောဆိုကြသည်။ ဤသို့သော အတိတ်ဟောများမှာ ယုတ္တိမဲ့ ဟောဆိုချက်များသာ ဖြစ်သည်။ အိပ်မက်၏ အကျိုးကို ဟောပြ၍လည်း မှန်ကန်လိမ့်မည် မဟုတ်ချေ။

မြန်မာရာဇဝင်ကျမ်းများ၌ အိပ်မက်အကျိုးပေး ဇာတ်လမ်းများကို တွေ့ရှိရသည်။ ဤသည်မှာ ရှေးခေတ် ယုံကြည်မှုအရ အစွဲအလမ်းကို အခြေခံသော မှတ်တမ်းများသာ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ ဤတွင် ကောသလအိပ်မက် ၁၆-ချက်ကို ကိုးကား၍ အငြင်းမပွားစေလိုပါ။ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်သည် လူတို့၏ ပြုမှုမှု သဘာဝဖြစ်စဉ်ကို ကောသလအိပ်မက် အမြင်ဖြင့် ယှဉ်စပ်၍ ဟောကြားခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

မြန်မာရာဇဝင်ကို ဖတ်လျှင် မြန်မာမင်းများ ကံကုန်တိုင်း အတိတ်များ ပြစမြဲ ဖြစ်နေ၏။ ထိုအတိတ်များမှာ ဘုရင်ကံကုန်ပြီးမှ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော အတိတ်များကို ပြန်ပြောင်း လေ့လာ၍ ရေးသွင်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်နိုင်လေသည်။ အချို့မှာလည်း ရာဇဝင်ဆရာတို့၏ ဖန်တီးမှုများ ဖြစ်နိုင်ပေသည်။

အနော်ရထာမင်း အနိစ္စရောက်လိုသော် နန်းတော် ဥကင်သဥ္စ ပျားစွဲ၏ စသည်ဖြင့် ရာဇဝင်ဆရာတို့က ဆို၏။ ပျားစွဲသော အသေးအဖွဲ ကိစ္စကလေးကို မှတ်တမ်းတင်နိုင်သော ရာဇဝင် ဆရာတို့သည် အလွန်အရေးကြီးသော အနော်ရထာမင်း၏ အလောင်း ဘယ်ရောက်သွားသည်ဟု ရာဇဝင်ဆရာတို့ မရေးတတ်ခဲ့ချေ။

နိမိတ်မှာမူ ယုတ္တိရှိ၍ မှန်သည်လည်း ရှိသည်။ ယုတ္တိမဲ့သော နိမိတ်လည်း ရှိသည်။ ဘုရားအလောင်းသည် သူအို၊ သူနာ၊ သူသေ၊ ရဟန်းဟူသော နိမိတ် ၄-ပါးကို မြင်ခဲ့သည်။ ဤနိမိတ်များကြောင့် သံဝေဂရ၍ တောထွက်ခဲ့သည်။ ဘုရားဖြစ်ခဲ့သည်။ ဤနိမိတ်သည် ယုတ္တိရှိ၏။ အကျိုးဆက် အမှန်ကို ပေါ်ပေါက်စေ၏။ ယခုနှစ် မိုးကောင်း၍ သီးနှံများ ရကြသည်။ မိုးရွာခြင်းသည် သီးနှံထွက်မည့် နိမိတ်ကောင်း ဖြစ်သည်။ ကလေးတစ်ယောက်သည် ဉာဏ်ကောင်း၏။ ဝီရိယကောင်း၏။ ထိုကလေးသည် စာတော်လိမ့်အမည်ဟု နိမိတ်ဖတ်ခြင်းသည် ယုတ္တိရှိသည်။ မှန်ကန်နိုင်သည်။ သဘာဝကျသော နိမိတ်လက္ခဏာများ ဖြစ်ပေသည်။

ထို့ပြင် သဘာဝမကျ၊ ယုတ္တိမရှိသော နိမိတ်ဟောများလည်း များစွာရှိသည်။ ပုံစံအားဖြင့် ငလျင်လှုပ်နိမိတ် ဟောကိန်းမျိုး ဖြစ်သည်။ တနင်္ဂနွေနေ့ ငလျင်လှုပ်လျှင် ဘာဖြစ်မည် စသည်ဖြင့် ဟောကိန်းလင်္ကာ ကဗျာအတိုအစများကို ပြုလုပ်ထားကြသည်။ ဤဟောကိန်းများမှာ တစ်ခါတစ်ရံမှ ငလျင်လှုပ်သော နိုင်ငံသားတို့ ပြုလုပ်ထားသည့် ဟောကိန်းများ ဖြစ်သည်။ ဂျပန်နိုင်ငံကဲ့သို့ အမြဲတမ်း ငလျင်လှုပ်နေသော နိုင်ငံအတွက်မူ ဘာမျှ အသုံးမဝင်တော့ချေ။

အတိတ်နိမိတ်ဟော စာတမ်းများတွင် တိမ်နိမိတ်၊ ကြယ်တံခွန်နိမိတ်၊ ငှက်မည်သံနိမိတ်၊ ကြွက်ခဲနိမိတ်၊ တောင်ပို့ပေါက်နိမိတ်၊ ပျားစွဲနိမိတ်၊ ငှက်နားနိမိတ်၊ နေအိမ်ဖွဲ့နိမိတ်၊ လအိမ်ဖွဲ့နိမိတ် စသည်ဖြင့် အများအပြား ရှိပေသည်။

ဤအတိတ်စွဲ နိမိတ်စွဲ အယူအဆများသည်လည်း လူသားတို့၏ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ လွတ်လပ်မှု၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးမှုတို့ကို အန္တရာယ်ပြုနေသော ယုံကြည်မှုများ ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်ကလည်း ဤအတိတ် နိမိတ်များကို လက်မခံဘဲ တော်လှန်ဟောကြားခဲ့လေသည်။

မန္တန်ရွတ်ဆို ယုံကြည်မှု

ဂါထာမန္တန် ရွတ်ဆိုမှုများသည် ယနေ့ ခေတ်စားနေသောလုပ်ငန်းတစ်ရပ် ဖြစ်ပေသည်။ ဂါထာမန္တန်ကို ဦးစားပေးသော စာစောင် မဂ္ဂဇင်းများလည်း လက် ၁၀–ချောင်းမက များလှသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဆိုင်းဘုတ်တပ်၍ ဘိုးတော်၊ မယ်တော်တို့အကြောင်း၊ အစွမ်းထက်သော ဂါထာမန္တန်တို့ အကြောင်းကို ဦးစားပေး ဖော်ပြနေကြသည်။ ဂါထာရွတ်သဖြင့် စီးပွားဥစ္စာ တိုးတက်ကြောင်း၊ ရောဂါ ဝေဒနာ ပျောက်ကင်းကြောင်း ရေးသားကြသည်။ ကင်ဆာရောဂါပင် ပျောက်ကင်းကြောင်း ရေးသားဖော်ပြကြသည်ကို တွေ့ရဖူးသည်။ နောက်ဆိုလျှင် အေအိုင်ဒီအက်စ် ရောဂါပါ ပျောက်ကင်းဦးမည်လား မသိပေ။

ဂါထာမန္တန် ရွတ်ဆိုမှုသည် ဟိန္ဒူဗြာဟ္မဏတို့၏ ဓလေ့ထုံးစံတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ဗြာဟ္မဏ တို့သည် ဂါယတြိခေါ် မန္တန်မျိုးကို ကိစ္စတစ်ခု ဆောင်ရွက်တော့မည်ဆိုလျှင် ၁၀–ကြိမ်လောက် ရွတ်ဖတ်ကြရသည်။ နေထွက်ချိန် နေဝင်ချိန်တို့၌လည်း မန္တန်ကို ရွတ်ကြရသည်။ အကြိမ် ၁၀၀၀– ပြည့်အောင် ရွတ်ဆိုလျှင် အကုသိုလ်ဟူသမျှ ကင်းစင် ပပျောက်နိုင်သည်ဟူ၏။

ဟိန္ဒူဗြာဟ္မဏတို့သည် ဂါထာမန္တန် ရွတ်ဆိုရာ၌ ‘ ဥုံ ’ ဟူသော ဝေါဟာရကို ရှေးဦး ထား၍ ရွတ်ဆိုကြရသည်။ ဤဝေါဟာရမှာ အ၊ ဥ၊ မ ဟူသော အက္ခရာ ၃–လုံးကို ပေါင်းစည်း ရွတ်ဆိုသော ဝေါဟာရဖြစ်သည်။ အ အက္ခရာသည် ဗိဿနိုးနတ်ကို ဟော၏။ ဥ အက္ခရာသည် သိဝနတ်ကို ဟော၏။ မ အက္ခရာသည် ဗြဟ္မာနတ်ကို ဟော၏။ နတ်ဘုရားကြီး ၃–ဦးကို တစ်ပြိုင်တည်း ပါစေရန် ပေါင်းစည်း ရွတ်ဆိုသောအခါ ‘ ဥုံ ’ ဟု ဖြစ်လာသည်။ အုမ် ဟု အသံ ထွက်ရ၏။ သက္ကတဘာသာ၌ ‘ ဩမ် ’ ဟု ရေးသည်။

ဤဥုံခံသော ဂါထာမန္တန်တို့ကို မဟာယာန တန္တရဂိုဏ်းသားများက ယူ၍ အသုံးပြု ကြသည်။ ဤဥုံရွတ်ဆိုမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံသို့လည်း ကူးစက် ရောက်ရှိလာသည်။ မြန်မာတို့သည် ဂါထာမန္တန် ရွတ်ဆိုလျှင် ဥုံခံ၍ ရွတ်ဆိုကြသည်။ အမှန်မူ ဥုံဂါထာမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် လုံးဝ ပတ်သက်ခြင်း မရှိချေ။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဂါထာမန္တန် ရွတ်ဆိုမှုများလည်း အိန္ဒိယမှ ကူးစက်လာသော လုပ်ငန်းဖြစ်ကြောင်း မငြင်းဆိုနိုင်ကြပေ။ ဂါထာမန္တန်တို့၏ တန်ခိုးကို ဟိန္ဒူဗြာဟ္မဏများ ယုံကြည် သလိုပင် မြန်မာတို့ကလည်း ယုံကြည်ကြသည်။ အနော်ရထာမတိုင်မီက အရည်းကြီးတို့သည် ဂါထာတန်ခိုးကို အမျိုးမျိုး အသုံးပြုကြသည်။ ဂါထာမန္တန် ရွတ်ဆိုလျှင် အကုသိုလ်မှန်သမျှ ကင်းစင် ပပျောက်နိုင်သည်ဟူသော အယူအဆမှာလည်း ဟိန္ဒူဗြာဟ္မဏတို့၏ အယူအဆအတိုင်းပင် ဖြစ်လေသည်။

နောင်အခါတွင် ဗုဒ္ဓဒေသနာတော် ဂါထာတို့ကိုပင် ဥုံခံ၍ ရွတ်ဆိုလာကြသည်။ ဥုံဝေါဟာရနှင့် ဗုဒ္ဓဒေသနာတို့မှာ ဘာမျှ ပတ်သက်မှု မရှိသည်ကို တွေ့သိ နားလည်မှု မရှိခဲ့ကြချေ။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဂါထာမန္တန်တို့ကို ပါဠိ၊ သက္ကတ တို့ဖြင့်သာ ရွတ်ဆိုမန်းမှုတ်ကြသည် မဟုတ်။ မြန်မာတို့ ပြုလုပ်ထားသော မြန်မာဘာသာ မန္တန်များလည်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ တီထွင်ခဲ့ကြသည်။ ဥဒါဟရဏ်အားဖြင့် ကာယသိဒ္ဓိဂါထာဟု ခေါ်သော မန္တန်တစ်ပုဒ်ကို ညွှန်ပြ ပါမည်။

“ *ဥုံ ငါ၏ ရန်ကား လွတ်လေ ရှားလေ ဝေးစွာ ရှဲ၊ ဥုံ ရှင်မောဂ္ဂလာန်– ရန်တကာကို ရွှေလက်ဝါးတော်နှင့် ကာဆရာ့ကာ။* ”

ဤဂါထာဖြင့် သပြေပင်ကို ခြေနှင့်ကန်၍ ၃၇–ခေါက် ရွတ်ပါ။ ရွတ်ပြီးလျှင် ၎င်းသပြေပင်က သပြေပန်းကို ချိုး၍ ပန်လေ။ ဆောင်လေ။ ကာယသိဒ္ဓိ ကောင်းလှသည်ဟူ၏။

ရှင်မောဂ္ဂလာန်မထေရ်သည် သူ့ရန်သူကိုပင် ကာကွယ်နိုင်ခြင်း မရှိဘဲ ဝဋ်ကြွေးအရ

ခိုးသားငါးရာ အရိုက်ခံ၍ ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုသွားခဲ့ပြီ။ ယခုအချိန်တွင် မရှိတော့။ သို့ပါလျက် ရှင်မောဂ္ဂလာန်ကို သက်တော်စောင့်ရာထူး ပေး၍ ကာကွယ်ရန် စေခိုင်းထားသည့် ဂါထာမှာ ဇရုတ်သုတ်ခ ဂိုဏ်းသမားတို့ တီထွင်ထားသော ကပြက်ကချော် ဂါထာတစ်ပုဒ်သာ ဖြစ်ပေသည်။

မကြာမီက မြန်မာပြည်တွင် ချိတ်ဆွဲစရာ ဆိုင်းဘုတ်ဂါထာ တစ်ခုလည်း ခေတ်စားခဲ့ဖူးသည်။ ထိုဂါထာမန္တန်မှာ "ဉုံ မဏိပဒ္မေဟုံ "ဖြစ်သည်။ ၎င်းဂါထာမန္တန်ကို အိမ်ပေါ်မှာ၊ ယာဉ်ပေါ်မှာ၊ ဆိုင်ပေါ်မှာ၊ နေရာတကာမှာ တွေ့ရ၏။

ဤမန္တန်သည် မဟာယာနဂိုဏ်းမှ အဝလောကိတေသရ ဘုရားလောင်းနတ်ကို ပူဇော်သော ဂါထာဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ " ပတ္တမြား ရတနာနှင့်တူသော အဝလောကိတေသရ အရှင်သည် ကြာပွင့်ကြီးထဲက ဖြစ်ထွန်းလာသလို အကျွန်ုပ်၏ နှလုံးအိမ်မှလည်း ဗောဓိဉာဏ် ဖြစ်ထွန်းပါစေ။ "ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

မြန်မာပြည်၌ ထိုဂါထာ ရေပန်းစားနေစဉ် ထေရဝါဒ သန့်စင်စေလိုသော မဂ္ဂဇင်းများက ချေဖျက် ရေးသားကြသောကြောင့် နောက်ပိုင်းတွင် မှေးမှိန်သွားရလေသည်။

မြန်မာတို့သည် ဂါထာမန္တန် ရွတ်ဆိုရာ၌ အခေါက် အရေအတွက်ကို စိပ်ပုတီးခေါ်သော အကွင်းဖြင့် လုံးရေမှတ်၍လည်းကောင်း၊ ပတ်ရေ မှတ်၍လည်းကောင်း ရွတ်ဆိုကြသည်။ ဤစိပ်ပုတီးဖြင့် လုံးရေ ပတ်ရေ မှတ်၍ စိပ်ခြင်းမှာလည်း ဟိန္ဒူဗြာဟ္မဏတို့ ထံမှပင် ကူးစက်လာသော လုပ်ငန်းဖြစ်ကြောင်း သိရှိရပေသည်။

စိပ်ပုတီးပြဿနာ အဖြေရှာ

ရှေးခေတ်က တရုတ်နှင့် ပီရူးနိုင်ငံတို့တွင် ချည်ကြိုးဖြင့် အထုံးပုတီး ပြုလုပ်ပြီး မှတ်တမ်းမှတ်ရာသဘော အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ တစ်ဖန် ဗြာဟ္မဏ၊ ဟိန္ဒူ၊ ဂျိန်း၊ ခရစ်ယာန်၊ မူစလင်တို့လည်း သစ်စေ့၊ ဝါး၊ ဖန်၊ ကျောက်ပုတီးစသည်တို့ကို အသုံးပြုကြသည်။

မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့သည်လည်း ပုတီးကို အဆင်တန်ဆာ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဘာသာရေး အသုံးအဆောင် အဖြစ်လည်းကောင်း အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ဂိုဏ်းသမားတို့ကလည်း ဂိုဏ်းသုံးပစ္စည်းအဖြစ် အသုံးချကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဆင်တန်ဆာအဖြစ် ပုတီးများကို ပျူခေတ်ကပင် တွင်ကျယ်စွာ သုံးစွဲနေကြသည်။ ဘာသာရေး အသုံးအဆောင်ပုတီးကိုကား နောက်ခေတ်ရောမှ သုံးစွဲခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုဘာသာရေး အသုံးဖြစ်သော စိပ်ပုတီးမှာမူ ဟိန္ဒူတို့ထံမှ နည်းယူ၍ ပြုလုပ်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ဟိန္ဒူဝါဒ ကျင့်ထုံးများတွင် 'ဥပါသန 'ခေါ် ကျင့်ထုံးတစ်ခု ရှိသည်။ ဤကျင့်ထုံးမှာ ဘုရားထီး၊ ဘုရားမတို့၏ ဂုဏ်ကို ဖွဲ့ဆိုထားသော မန္တန်တို့ကို ရွတ်ဆိုရသည့် အလုပ်ဖြစ်သည်။ ထိုဂုဏ်တို့ကို ရွတ်ဖတ် ပူဇော်ရာ၌ ' ဇပ္ပ ' ခေါ် စိပ်ပုတီးဖြင့် ရွတ်ဖတ်မှုလည်း ပါဝင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဟိန္ဒူတို့က စိပ်ပုတီးကို ' ဇပ္ပမာလာ 'ဟု ခေါ်ကြသည်။

ဇပ္ပ = ရွတ်ဆိုခြင်း၊ သရဇ္ဈာယ်ခြင်း ၊

မာလာ= ပန်း၊ သို့မဟုတ် အစဉ်အတန်း–

ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ရပေသည်။

ဇပ္ပမာလာ၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ တစ်ခုခုကို ရွတ်ဆိုသောအခါ အကြိမ်ပေါင်းကို မှတ်သားရန်အတွက် သီကုံးထားသည့် အရာဝတ္ထု ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။ ဟိန္ဒူဘာသာတွင် ဗိဿနိုးဂိုဏ်းဝင်တို့သည် ၁၀၈–လုံး ပုတီးကို အသုံးပြုလေ့ ရှိကြ၏။ မြန်မာတို့ကလည်း ၁၀၈–လုံး ပုတီးကိုပင် အသုံးပြု များကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့သည် မည်သည့်ခေတ်က စတင်၍ အသုံးပြုခဲ့သည်ဟု မသိရပေ။ ပုဂံခေတ် အပယ်ရတနာလိုဏ်ဂူဘုရား အတွင်း၌ တွေ့ရသည့် နံရံဆေးရေး အထောက်အထားများအရ ဟိန္ဒူရသေ့ကြီးများဟု ယူဆရသော ရသေ့ကြီးများ ပုံတို့၌ စိပ်ပုတီးများကို ကိုင်ဆောင်ထားကြ၏။ ရသေ့တို့သည် စိပ်ပုတီးကို ကိုင်၍ မန္တန်ရွတ်နေဟန် ရှိပေသည်။

အင်းဝခေတ်တွင်မူ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့လည်း စိပ်ပုတီးကို အသုံးပြုလာကြပြီ ဖြစ်သည်။ အင်းဝခေတ်တွင် ရာဇာဓိရာဇ်နှင့် စကြံ့သူမြတ်တို့ တွေ့ဆုံပွဲ၌ သီတင်းသည် ၃၀၀–တို့က စိပ်ပုတီး ကိုယ်စီဖြင့် လိုက်ပါရကြောင်း သမိုင်းဟောင်းတို့၌ တွေ့ရှိရသည်။

ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့သည် ဟိန္ဒူတို့ အထံမှ စိပ်ပုတီးအသုံးကို နည်းယူ၍ အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ ကျင့်သုံးသည်ကို မှားသည်ဟု မဆိုနိုင်ပါ။ မည်သည့် အယူဝါဒမှ နည်းယူ၍ ကျင့်သုံးသည် ဖြစ်စေ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာတို့က ဗုဒ္ဓဘာသာ နည်းဟန်ဖြင့် အသုံးပြုခြင်းသာ ပဓာန ဖြစ်သည်။ ဟိန္ဒူတို့က မန္တန်ရွတ်ရာ၌ အသုံးပြုသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာတို့က ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော် ရွတ်ပွားရာ၌ အသုံးပြုသည်။ ဤသို့ ခြားနားသွားကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့သည် ဂုဏ်တော်အာရုံ ပွားထုံရန် အလို့ငှာ စိပ်ပုတီးကို အသုံးပြုသင့်ကြပါသည်။ စန္ဒရားသည် မြန်မာတို့ တီထွင်သော တူရိယာပစ္စည်း မဟုတ်သော်လည်း မြန်မာတေးကို တီးခတ်ရန်အတွက် အသုံးပြုခဲ့ ကြသကဲ့သို့ မှတ်ယူနိုင်ပေသည်။

သို့ရာတွင် အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် စိပ်ပုတီးနှင့် ပတ်သက်၍ ယုံကြည်မှု အပိုအကဲများ ဖြစ်လာပါသည်။ နံ့သာပုတီး၊ ဂြိုဟ်တိုင်ပုတီး၊ ဓာတ်သားပုတီး၊ ပန်းပေါင်းပုတီး၊ ဂမုန်းပေါင်းပုတီး စသည်ဖြင့် စိတ်ကူးပေါ်ရာ တီထွင်၍ အသုံးပြုလာကြသည်။ စိပ်ပုတီး၏ တန်ခိုးကိုလည်း အမျိုးမျိုး ယုံကြည်လာကြသည်။ ပုတီးကို ရေစိမ်သောက်လျှင် ဘာရောဂါ ပျောက်မည် စသည်မျိုး ဖြစ်၏။

အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တို့လည်း ပုတီးခေါင်းမှ ကြိုးအဖျားကို ကိုင်ကာ အသက်ဝင်လာသယောင် ထင်အောင် တောင်ရမ်း မြောက်ရမ်း လုပ်ပြီး ပရမ်းပတာ ဟောကိန်းဖြင့် လုပ်စားနေကြသည်။ ဤယုံကြည်မှုမျိုးကား သဘာဝလွန် ယုံကြည်မှု ဖြစ်လာသောကြောင့် အစွန်းရောက်ခဲ့လေပြီ။

ယခုအချိန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဘိုးဘိုးအောင်ဆိုသူ၏ စိတ်ကူးယဉ်ဘိုးတော်ပုံ၌လည်း ကောင်း၊ အခြားပုဂ္ဂိုလ်ပုံတို့၌လည်းကောင်း စိပ်ပုတီးထည့်၍ ထုလုပ် ရေးဆွဲကြသည်။ စိပ်ပုတီးသည် ဤမျှ တွင်ကျယ်နေပြီ။ ထိုအထဲတွင် ရှင်သီဝလိပုံတော်ကို စိပ်ပုတီးဖြင့် ထုလုပ်ကြသည်ကား မလျော်ကန်လှပေ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ရှင်သီဝလိခေတ်က စိပ်ပုတီးကို အသုံးပြုလေ့ မရှိသောကြောင့်တည်း။

သိဒ္ဓိတင်ခြင်း

ယနေ့ မြန်မာနိုင်ငံ၌ သိဒ္ဓိတင်သော အလုပ်ကိုလည်း လူအတော်များများ လက်ခံ ယုံကြည်နေကြ၏။ သိဒ္ဓိတင်ခြင်း ဆိုသည်မှာ ပါဠိဘာသာ သိဒ္ဓိဟူသော ဝေါဟာရပုဒ်နှင့် မြန်မာဘာသာ တင်ဟူသော ဝေါဟာရနှစ်ခုကို ပေါင်းစပ်၍ ' သိဒ္ဓိတင် ' ဟု ခေါ်ဆိုနေကြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ဤတွင် သိဒ္ဓိဟူသော ပုဒ်ကို အနက်အဓိပ္ပာယ် ရှာဖွေကြည့်ပါက အဘိဓာန်ပါဠိ၌ သိဒ္ဓိပုဒ်၏ အဖွင့်မရှိ။ ပရိယာယ်လည်း မရှိ။ သို့သော် သာခနေသဒ္ဒါဟောနိုင်သော အနက်တို့ကို ဖော်ပြရာ၌ သိဒ္ဓိပုဒ်ကို ပြီးစီးခြင်းဟူ၍ အနက်ပေးထားကြပါသည်။

မြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်း၌ " သိဒ္ဓိ = ပြီးခြင်း၊ သိဒ္ဓိတင်၊ လက်ဖွဲ့စသည်ကို အစွမ်းထက် အောင် ဆောင်ရွက်သည်။ ချီးမွမ်းသည်။ အမွှမ်းတင်သည်။ " ဟု ဖွင့်ပြထားသည်။ ထို့ကြောင့်

သိဒ္ဓိတင်ခြင်းဆိုသည်မှာ စီမံဖန်တီးထားသော ပစ္စည်းကို အစွမ်းထက်အောင် ဆောင်ရွက်သော အလုပ်ကို ဆိုလိုသည်။

သိဒ္ဓိတင်သည် ဆိုရာမှာလည်း ဟိန္ဒူ ဗြာဟ္မဏတို့ကဲ့သို့ ဂါထာမန္တန်ဖြင့် ရွတ်ဆိုခြင်းကိုပင် ဆိုလိုပါသည်။ မြန်မာတို့က မန္တန်ဖြင့် မန်းသည်ဟု ခေါ်၏။ လက်ဖွဲ့မန်း၊ ရေမန်း၊ ဆီမန်း စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးသော မန်းမှုတ်မှုတို့ကို တီထွင်ပြုလုပ်ကြသည်။ ဤသို့ မန်းလိုက်သဖြင့် ရေသည် အစွမ်းထက်သွား၏။ ဆီသည် တန်ခိုးရှိသွား၏။ လက်ဖွဲ့စသည်တို့လည်း အစွမ်းထက်သွားကာ လိုရာသိဒ္ဓိများ ပြီးမြောက်မည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။

ဤကဲ့သို့သော ယုံကြည်ချက်ဖြင့် ဂါထာမန္တန်တို့ကို ကိုယ်တိုင် ရွတ်ဖတ် သရဇ္ဈာယ်၍ သိဒ္ဓိတင် မန်းမှုတ်ကြသည်။ မိမိတို့ မလုပ်တတ်ပါက အခြား မန်းမှုတ်တတ်သူတို့ကို မန်းမှုတ်စေ၍ အစွမ်းထက်အောင် ပြုလုပ်ကြသည်။

သိဒ္ဓိတင်သည်ဆိုသော ဂါထာမန္တန်တို့မှာလည်း သက္ကတ၊ ပါဠိ၊ မြန်မာဘာသာတို့ဖြင့် သီကုံးထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဂါထာမန္တန်တို့မှာ မိမိတို့ လိုအင်ဆန္ဒကို တောင်းဆိုထားသော စာများသာ ဖြစ်သည်။ ပုံစံအားဖြင့် အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

" မဟိဒ္ဓိကာ ဘေးရန်ကာ၍ ကမ္ဘာမပျက် အာယုဆက်၍ အသက်ကပ်လုံး တည်စေသော် ။

" ခဲဖွယ်ဘောဇဉ် ချိုချဉ်ကစ မွှတ်သိပ်လှသော် တောင့်တချက်ချင်း ရောက်စေသော်။

" အရေးရှိလျှင် အရိပ်ဆာယာ နတ်တကာနှင့် ဝိဇ္ဇာအပေါင်း မစေသော် ။

" ဗိုလ်လူများစွာ ရန်ပြုလာလျှင် ဝိဇ္ဇာဗလ နတ်ကစ၍ သိဒ္ဓိဆိုင်ရာ နတ်များစွာက ညီညာဖြဖြ ဝိုင်းအုံကြ၍ မ စ ပြုပြင် ငါ့ရုပ်သွင် မထင်ချက်ချင်း ပျောက်စေသော် ။ "

ဤသို့သော မန္တန်စာဖြင့် သိဒ္ဓိတင်ကြခြင်းသာ ဖြစ်ပေသည်။

ယနေ့ခေတ်တွင် သိဒ္ဓိတင်ခြင်းကို လူကြိုက်များလာသည့်အလျောက် သိဒ္ဓိတင်ပေးသော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများလည်း ပေါ်ပေါက်နေ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များမှာ အများအားဖြင့် ဂိုဏ်းဆန်ဆန်အလုပ်ကို ပြုလုပ်နေသူများ ဖြစ်သည်။

ဂိုဏ်းပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတို့သည် ပုတီး၊ လက်ဖွဲ့၊ ဓာတ်လုံး စသည်တို့ကို ဥုံ အောင်းဂါထာ အဖြာဖြာတို့ဖြင့် ရွတ်ဆို၍ သိဒ္ဓိတင်ပေးကြသည်။ လူတွေကလည်း နာမည်ကြီး ဂိုဏ်းပုဂ္ဂိုလ်ကြီးက ရွတ်ဆိုပေးသမျှကို ကွန်ပျူတာဂဏန်းစက်ကဲ့သို့ အချက်ကျမှန်မည်ဟု ဇေကန်ယုံကြည်မှုဖြင့် လက်ဝါးလှန်၍ တောင်ခံနေကြကုန်၏။

ယနေ့ခေတ်တွင် ငွေစက္ကူကိုပင် သိဒ္ဓိတင် ပေးသူများ ရှိနေသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးက တစ်ကျပ်တန် ငွေစက္ကူကို သိဒ္ဓိတင်၍ လက်ဆောင်ပေးသည်။ ထိုငွေစက္ကူရသူမှာ အားရဝမ်းသာဖြင့် လက်ကိုင်အိတ်ထဲ သွင်းကာ သပ်ရပ်စွာ သိမ်းဆည်းထားလိုက်သည်။ ပြီးနောက် လက်ကိုင်အိတ်တွင်းမှ ၂၀၀/– တန် ငွေစက္ကူကို ထုတ်၍ ပူဇော်ကန်တော့လိုက်သည်။ လက်တွေ့မှာမူ သိဒ္ဓိတင်ပေးသော ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ၁၉၉–ကျပ် အမြတ်ရသွားပြီ။ တစ်ကျပ်အရင်းဖြင့် ၁၉၉–ကျပ် မြတ်သော အလုပ်မှာ ဘယ်ဖက်စပ် ကုမ္ပဏီလုပ်ငန်းမှ မရှိချေ။

လူတို့သည် ဘဝနှင့် ဘဝခံစားမှုအတွက် အာသာရမ္မက်ပြင်းစွာ လုပ်ကိုင်နေကြသည်။ အာသာရမ္မက်အတွက် ကိုးကွယ်ရာကို ရှာဖွေဆည်းကပ်နေကြသည်။ ယုံကြည်စရာကို ရှာဖွေ လက်ခံနေကြသည်။ ယုတ္တိရှိ မရှိကို အသိဉာဏ်ဖြင့် အမြင်မှန် မရနိုင်ခဲ့ကြပေ။

ဤကဲ့သို့ ယုတ္တိမဲ့ ကိုးကွယ်မှုနှင့် ယုံကြည်မှုများကို ထေရဝါဒက ငြင်းပယ်ထား၏။ ထေရဝါဒအမြင်နှင့် ဆန့်ကျင်သည့် ဤယုတ္တိမဲ့ အတွေးအမြင်တို့ကို ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်လာ စကားရပ်တို့ဖြင့် ယှဉ်ကပ်၍ သုံးသပ်ကြပါဦးစို့။

အခန်း (၃)

ထေရဝါဒနှင့် ပြင်ပယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု

အလောင်းတော် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် မဇ္ဈိမပဋိပဒါလမ်းစဉ်ကို ကျင့်သုံးလျက် တရားမှန်ကို ရှာဖွေခဲ့ရာ မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃–ခု၊ ကဆုန်လပြည့်၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့တွင် သစ္စာလေးပါးကို သိမြင်၍ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။

ဗုဒ္ဓအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိပြီးနောက် လူသားတို့၏ ဘဝကို သုံးသပ်ကြည့်ရှုခဲ့သည်။ ထိုအခါ လူသားထုကြီး၏ မှားယွင်းသော လူနေမှုဘဝဓလေ့ကြီးကို တွေ့မြင်လာရသည်။ မိမိ၏ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ လူတို့၏ ကိုးကွယ်နေမှုများ၊ ယုံကြည်နေမှုများမှာ မိမိ မြင်သိသော တရားဓမ္မနှင့် ခြားနားလှပေသည်။

ဗုဒ္ဓဘုရား ပွင့်ထွန်းလာချိန်တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ မဇ္ဈိမဒေသ၌ စိတ်အတွေးကို အခြေခံသော ဝါဒများ ထွန်းကားနေလေပြီ။ ဘီစီ ၃၀၀၀–ခန့်က ထူထောင်လာခဲ့သော ဒရာဗီဒီယန်တို့၏ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှု ဓလေ့များ၊ ဘီစီ ၂၀၀၀–ခန့်မှ စ၍ ထူထောင်လာခဲ့သော အာရိယန်တို့၏ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှု ဓလေ့များမှာ အိန္ဒိယတစ်ခွင်၌ တွင်ကျယ်နေပြီ။ ယင်းအင်အားစုကြီးက ကြီးစိုးနေခဲ့ပြီ။

ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်သည် လူတို့၏ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု ဓလေ့များကို သုံးသပ်လျက် “ လောကကြီးဟာ ပျက်စီးနေပါကလား ။”ဟု ညည်းတွားမိသည်။ မိမိ သိမြင်သော တရားဓမ္မတို့ကို ဟောပြလိုစိတ် တုန့်နှေးသွားရသည်။

ဘုရားရှင်၏ တုန့်နှေး တွန့်ဆုတ်နေမှုကို သဟံပတိဗြဟ္မာက မေတ္တာရပ်ခံ၍ တောင်းပန်ခဲ့ရ၏။ ထိုအခါမှ ဘုရားရှင်သည် မိမိသိမြင်သော သစ္စာတရားကို ဟောကြားတော်မူ၏။ မိမိ၏ ပတ်ဝန်းကျင်၌ ရှိသော ကိုးကွယ်မှု အမှားများ၊ ယုံကြည်မှု အလွဲအမျှားကို ထောက်ပြသည်။ မှန်ကန်သော သစ္စာလမ်းကြောင်းပေါ်သို့ ရောက်အောင် ပို့ဆောင်ပေးလေသည်။

ပြင်ပကိုးကွယ်မှု တော်လှန်ရေး

ဗုဒ္ဓဘုရား ပွင့်ပေါ်လာချိန်တွင် အိန္ဒိယဒေသ၌ ဒေသ၌ ရှေ့တန်းရောက်နေသော ဝါဒမှာ အတ္တဝါဒ ဖြစ်သည်။ ဟိန္ဒူ ဗြာဟ္မဏဝါဒအရ အတ္တတရားမှာ ဗြဟ္မာကြီးက ဖန်ဆင်းပေးထားသော အရာဟု လက်ခံနေကြ၏။ ဗြဟ္မာကြီးသည် အထက်ကောင်းကင် တစ်နေရာ၌ ရှိသည်။ မအို မသေ အမြဲနေသော ပုဂ္ဂိုလ်လည်း ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာလောကကြီးနှင့် သက်ရှိသတ္တဝါ မှန်သမျှကို ဖန်ဆင်း ပေးထားသည်။ ဗြဟ္မာကြီးသည် လူ၏ခန္ဓာကိုယ်ထဲ၌ ဆိုးလ်၊ ဝိညာဉ်ဟုခေါ်သော အတ္တကလေးကို ဖန်ဆင်းပေးထားသည်။ ထိုအတ္တကလေးသည် ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ အမြဲရှိနေပြီး ရုပ်ခန္ဓာပျက်စီး သွားသောအခါ အခြား ရုပ်ခန္ဓာထဲသို့ ကူးပြောင်းသွားလေသည်။

ဤအတ္တကလေးသည် မူလဖန်ဆင်းရှင်ဖြစ်သော ဗြဟ္မာကြီးနှင့် ပြန်လည်ပေါင်းစည်းရန် အတွက် ပူဇော်ပသမှု၊ ဝတ်ပြု ကိုးကွယ်မှုများ ပြုလုပ်ရသည်။ ဤအယူအဆဖြင့် ဗြဟ္မာကိုးကွယ်မှု ဝါဒ ထွန်းကားနေလေသည်။

ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်သည် လူသား၏ ခန္ဓာ၌ အတ္တတရားဟူ၍ မရှိကြောင်း၊ အတ္တတရား ဆိုသည်မှာ ဘယ်မှာမှ မရှိနိုင်ကြောင်း ရှေးဦးဒေသနာဖြင့် အတ္တဝါဒကို ချေဖျက်ဟောကြားတော်

မူသည်။ အတ္တဝါဒကို တော်လှန်သော အနတ္တဝါဒဒေသနာသည် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ ပွဲဦးထွက်တရားတော် ဖြစ်လေသည်။

ဗုဒ္ဓပွင့်တော်မူစဉ်အတွင်း အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ကိုးကွယ်မှု ရုပ်ပုံလွှာတို့ကို လှစ်ဖွင့်ကြည့်လျှင် အခြား ကိုးကွယ်မှု များစွာတို့ကိုလည်း တွေ့မြင်ကြရသည်။ ဤကိုးကွယ်မှုများမှာလည်း ရှေးဟောင်း လူတို့ စိတ်ကူးဖြင့် ကြံစည်ထားသော သဘာဝကိုးကွယ်မှုဘာသာ (Nature Worship) ကိုပင် အခြေခံနေလေသည်။

ဘီစီ ၃၀၀၀–ခန့်က ဒရာဗီဒီယန်လူမျိုးတို့က စတင်ခဲ့သော သစ်ပင် တော တောင် စသော ကိုးကွယ်မှုများလည်း ဗုဒ္ဓဘုရား ပွင့်သည်အထိ ရှိနေသည်။ ဗုဒ္ဓဘုရားသည် အင်္ဂတိုင်းနှင့် မဂဓတိုင်းတို့ အကြားသို့ ရောက်ရှိသွား၏။ ထိုအချိန်တွင် အဂ္ဂိဒတ္တခေါ်သော ရသေ့တစ်ဦးက သူ့တပည့်တို့အား သစ်ပင် တော တောင် စသည်တို့ကို ကိုးကွယ်ကြရန် ဆုံးမနေ၏။ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်သည် အဂ္ဂိဒတ္တ၏ ကိုးကွယ်မှု အဆုံးအမကို ဤသို့ ချေဖျက်ဟောကြားတော်မူသည်။

“ ဘေးကို ထိတ်လန့်သော သူတို့သည် တော တောင် သစ်ပင်တို့ကို ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ ဆည်းကပ်ကြကုန်၏။ ထို တော တောင် သစ်ပင်တို့ကို ကိုးကွယ်ခြင်းသည် ဘေးကင်းသော ကိုးကွယ်ရာ မဟုတ်ပေ။ ဤကိုးကွယ်မှုတို့သည် မြတ်သော ကိုးကွယ်မှုလည်း မဟုတ်။ ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ ရတနာသုံးပါးသာလျှင် ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်အပ်၏။ ရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်းသည်သာလျှင် ဘေးကင်းသော ဆည်းကပ်မှု ဖြစ်သည်။ မြတ်သော ကိုးကွယ်မှု ဖြစ်သည်။ ”

ထို့နောက် ဗုဒ္ဓဘုရားသည် သစ္စာလေးပါး တရားကို ဆက်လက် ဟောကြားရာ အဂ္ဂိဒတ္တ ရသေ့နှင့် တပည့်တစ်သောင်းတို့ ရဟန္တာ ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။

ပါရှန်လူမျိုးတို့၏ ဇိုရိုးအက်စတားဘာသာသည် မီးကို အထွတ်အမြတ်ထားသော ဝါဒ ဖြစ်သည်။ ထိုဝါဒမျိုးသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌လည်း ထွန်းကားနေ၏။

ဗုဒ္ဓဘုရားသည် ဝေဠုဝန်ကျောင်း၌ နေတော်မူစဉ် ရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ တူတော်သူ ပုဏ္ဏားတစ်ယောက်သည် မီးနတ်ကို လုပ်ကျွေး ပူဇော်နေသူ ဖြစ်သည်။ ဘုရားရှင်သည် ထိုပုဏ္ဏားကို ဤသို့ ဟောကြားဆုံးမတော်မူသည်။

“ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် အနှစ်တစ်ရာမျှ မီးကို လုပ်ကျွေးပူဇော်နေ၏။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်မှာမူ ဝိပဿနာ ဉာဏ်အမြင်ရှိသော ရဟန်းကို ခဏမျှ ပူဇော်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ် နှစ်ဦးတို့တွင် ဉာဏ်အမြင်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ပူဇော်ခြင်းသည် မြတ်၏။ မီးကို အနှစ်တစ်ရာ ပူဇော်ခြင်းဖြင့် အကျိုးမရှိ။ ”

အဂ္ဂိဒေဝခေါ် မီးနတ်ပူဇော်မှုသည် သမိုင်းဦးက ကိုးကွယ်မှုဓလေ့တစ်ခု ဖြစ်သည်။ ဤကိုးကွယ်မှုများမှာ ဘာမျှ အကျိုးမရှိကြောင်း ဇာတ်ဟောင်းများ၌လည်း ဟောကြားပြသခဲ့သည်။

နင်္ဂုဋ္ဌ ဇာတ်တော်

လွန်လေပြီးသောအခါ ဗာရာဏသီပြည်၌ ဗြဟ္မဒတ်မင်းသည် မင်းပြုလတ်သော် ဘုရားအလောင်းသည် ဥဒိစ္စပုဏ္ဏားမျိုး၌ ဖြစ်၏။ မိဘတို့သည် ဘုရားလောင်း မွေးသောနေ့မှ စ၍ မီးကို သိမ်းဆည်းထားကြသည်။ ထိုမီးကို မငြိမ်းမပျောက်အောင် စောင့်ရှောက်ထားကြလေသည်။

ဘုရားလောင်း ၁၆–နှစ်အရွယ် ရောက်သောအခါ မိဘတို့က “ ချစ်သား၊ သင်မွေးဖွားသော နေ့ကပင် ဒီမီးကို မွေး၍ ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ခဲ့ရသည်၊ အကယ်၍ အိမ်မှာ နေလိုလျှင် ဗေဒင်သုံးပုံကို သင်ပါ၊ ဗြဟ္မာ့ပြည် ရောက်လိုလျှင်လည်း ဒီမီးကို ယူပြီး တောကိုသွားပါ၊ မီးနတ်ကို လုပ်ကျွေးပြီး ဗြဟ္မာကြီးကို နှစ်သက်အောင် ဆောင်ရွက်နေပါတော့၊ ” ဟု ပြောကြသည်။

ဘုရားလောင်းသည် အိမ်နေလူသားအဖြစ် မနေလိုသောကြောင့် မိမိအတွက် မွေးယူထားသော မီးကို ယူ၍ တောဝနာသို့ ထွက်ခွာလာခဲ့သည်။ တောဝနာ၌ နေ၍ မီးကို မငြိမ်းအောင် ထိန်းသိမ်းပြီး မီးနတ်ကိုပင် လုပ်ကျွေးနေခဲ့သည်။

တစ်နေ့သော် ပစ္စန္တရာဇ်ရွာက နွားတစ်ကောင်ကို အလှူခံ ရရှိသည်။ ဘုရားလောင်းသည် မိမိရသော နွားကို မီးနတ်အား ပူဇော်ပသလို၏။ သို့သော်လည်း တောထဲမှာ ဖြစ်၍ ဆားက မရှိ။ ဆားမပါသော ဟင်းလျာကို မီးနတ်သခင်အား ဆက်သလျှင် ကျေနပ်မည် မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် ဆားရရှိရန် ရွာဆီသို့ ထွက်လာခဲ့သည်။

ဘုရားလောင်း မရှိချိန်တွင် မုဆိုးတစ်သိုက် ရောက်ရှိလာပြီးနောက် နွားကို တွေ့၍ သတ်စားသွားကြသည်။ အမြီးနှင့် အရိုးအရေတို့ကိုမူ ထိုနေရာမှာပင် ပစ်ချသွားကြသည်။

ဘုရားလောင်းပုဏ္ဏား ပြန်လာသောအခါ နွားကို မတွေ့ရတော့။ အမြီးနှင့် အရိုးအရေ တို့ကိုသာ တွေ့ရတော့သည်။ ဘုရားလောင်းသည် မိမိ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခဲ့သော မီးနတ်ဒေဝါ ကို ကြည့်၍ အသိမှန် ရသွားသည်။

“ ဘုန်းရှိသော မီးနတ်မင်းဟာ ကိုစားရမည့် ဥစ္စာကိုပင် မစောင့်ရှောက်နိုင်ဘူး၊ ငါ့အတွက်ဆိုလျှင် ဘယ်မှာ စောင့်ရှောက်နိုင်ပါမည်နည်း၊ ဒီမီးကို ဆက်လက် လုပ်ကျွေးနေ၍ အကျိုးမရှိနိုင်ဘူး၊ ” ဟု အသိမှန် ရသွားသည်။ ထို့ကြောင့် “ အို– မီးနတ်ရှင်၊ သင်ဟာ ကိုယ့် ဥစ္စာကိုပင် စောင့်ရှောက်နိုင်သူ မဟုတ်ပါ၊ ယခုချိန်မှာ အမဲလည်း မရှိတော့ပါ၊ သင်နှင့် ထိုက်တန် သည့် ဒီအရေနှင့် အမြီးတိုကိုသာ စားရစ်ပေတော့၊ ” ဟု ဆိုကာ အမြီးနှင့် အပိုင်းအစတို့ကို ပစ်ချပြီးလျှင် ထွက်ခွာသွားလေတော့သည်။

ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်သည် သစ်ပင် တော တောင် စသော သဘာဝတရားတို့ကို ကိုးကွယ် နေခြင်းဖြင့် အကျိုးမရှိနိုင်ကြောင်း ထုံးဟောင်းသက်သေများဖြင့် ဟောကြားပြသခဲ့ပါသည်။

သို့သော်လည်း လူတို့သည် ယနေ့ထက်တိုင် သစ်ပင် တော တောင်စသည်တို့ကို နတ်အသွင် မှတ်ထင်လျက် ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်နေကြသေးသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရှင်ကြီးပင်ခေါ်သော သစ်ပင်များမှာ သစ်ပင်ကိုးကွယ်မှုကို အခြေခံနေသော ယုံကြည်မှု ဖြစ်ပေသည်။ မြန်မာတို့၏ ကျေးရွာများ၌ ရှင်ကြီးပင်ခေါ်သော သစ်ပင် မျိုးစုံကို တွေ့နေရသည်။ ထိုသစ်ပင်သည် လူတို့ကို အန္တရာယ်ပေးတတ်သည်ဟု ဆိုကာ ကြောက်ရွံ့ ကြသည်။ အညွန့်အတက်ကိုပင် မခူးဝံ့ကြ။ အချို့ကမူ သပြေပန်းနှင့် ရေချမ်းများကိုပင် ကပ်၍ ပူဇော်နေကြသေးသည်။ ထိုနတ်သစ်ပင်တို့၏ ဇာတ်လမ်းများလည်း ခပ်ဆန်းဆန်း ရှိနေတတ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် သစ်ပင်ကိုသာမဟုတ်။ တောကိုလည်း ကြောက်ရွံ့နေကြသည်။ တောင်ပေါ်၌လည်း နတ်တင်ထားကြသည်။ ပုပ္ပားတောင်ဆိုလျှင် ရှေးခေတ်ကပင် နတ်တောင် ဟူ၍ ထင်ပေါ်လာခဲ့သည်။ မင်းမဟာဂီရိခေါ် နတ်ကြီးက အုပ်စိုးနေခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် နီဂရစ်တိုမျိုးနွယ် နတ်မ မယ်ဝဏ္ဏက ခေတ်စားလာသဖြင့် မဟာဂီရိနတ်ကြီး တန်ခိုးမှန်သွား၏။ ယခုအချိန်တွင် ပုပ္ပားတောင်ထိပ်၌ နတ်ရုပ်တုပေါင်းစုံကို ထုလုပ်တင်ထားကြရာ နတ်ပြတိုက်ကြီး အလား ထင်ရှားနေလေသည်။

ယနေ့ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တောင်တိုင်းလောက်မှာပင် ကိုယ့်တောင်နှင့် ကိုယ့်နတ်၊ ကိုယ့်ဇာတ်နှင့်ကိုယ် အသီးသီး ရှိနေတတ်ကြ၏။ ကိုယ့်အရပ်နှင့် ကိုယ်ရှင်ကြီးပင်များ ရှိနေကြသည်။ ကြောက်ရွံ့နေကြဆဲ ရှိသေး၏။ မိဘနှင့် ဆရာသမားကို ပြစ်မှားဝံ့သူတို့သည် ရှင်ကြီးပင်အောက်၌မူ ဖိနပ်ပင် မစီးရဲကြချေ။

ဤနေရာ၌ စဉ်းစားစရာ ရှိ၏။ နတ်ရှိသော ရှင်ကြီးပင်များမှာ အများအားဖြင့် ရပ်နား ရွာနားရှိ သစ်ပင်များသာ ဖြစ်သည်။ လူနှင့် ဝေးရာ တောကြီးထဲ၌မူ နတ်သစ်ပင်ဟူ၍ မရှိ။ နတ်ကိုင်စရာလည်း မရှိ။ နတ်ရှိ၍ နတ်ကိုင်မည်ဆိုလျှင် သစ်ထုတ်လုပ်ရေး ဝန်ထမ်းတို့အတွက်

ခက်ရချေတော့မည်။

ထေရဝါဒ အမြင်နှင့် ကယ်တင်ရှင်

ထေရဝါဒ ဒေသနာအစဉ်၌ ကယ်တင်ရှင်ဟူ၍ မရှိ။ ကယ်တင်ပေးနိုင်သူဟူ၍လည်း မရှိပေ။ ဗုဒ္ဓဘုရား ကိုယ်တိုင်လည်း လူသားတို့အတွက် ကယ်တင်ရှင် မဟုတ်ခဲ့၊ လူသားတို့အတွက် 'လမ်းညွှန်သူ' သာဖြစ်လေသည်။

ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်က–

"ချစ်သားတို့၊ သင်တို့ လွတ်မြောက်မှုအတွက် သင်တို့ကိုယ်တိုင် ကြိုးစား အားထုတ်အပ်၏၊ ဘုရားရှင်တို့မည်သည် လမ်းညွှန် ဟောပြရုံသာ ဟောပြတော်မူနိုင်ကြကုန်၏၊" ဟု ဓမ္မပဒဒေသနာ၌ အတိအလင်း ဟောပြထား၏။

ထို့ပြင် ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်၊ အတ္တဒီပသုတ်၌လည်း–

" ရဟန်းတို့၊ မိမိကိုယ်သာ မှီခိုကြလျက်၊ မိမိကိုယ်ကိုသာ အားထားကြလျက် အခြားတစ်ပါးကို အားမကိုးကြဘဲ တရားကိုသာ မှီခိုကြလျက်၊ တရားကိုသာ အားထားကြလျက် အခြားတစ်ပါးကို အားမထားဘဲ နေကြကုန်လော့၊ " ဟု ဟောကြားတော်မူခဲ့သည်။

ဗုဒ္ဓဘုရားက လူသားတစ်ဦး၏ ဘဝကို တရားဓမ္မဖြင့်သာ နေထိုင်ကြရန် ဟောကြားခဲ့သည်။ လူတို့သည် မိမိတို့၏ ဘဝကို မိမိတို့ ကိုယ်တိုင်သာ ဖန်တီးသည်။ ကိုယ့်ကံ ကိုယ်ပြု၍ ကိုယ့်အမှု ကိုယ်ဆောင်ကြရသည်။ မိမိဘဝအတွက် ကောင်းမှု ဆိုးမှုတို့ကို မိမိကိုယ်တိုင်သာလျှင် ဖန်တီးသည်ဟု ဟောကြား၏။ ကောင်းမှု မကောင်းမှုဟူသော သဘောတရားတို့ကိုလည်း ဟောကြားပြသ၏။ မကောင်းမှုကို ရှောင်၍ ကောင်းမှုကို ဆောင်ရန်လည်း ညွှန်ကြားသည်။

ကောင်းမှုကို လုပ်သောသူသည် ကောင်းသော အကျိုးဆက်ကို ဖြစ်စေ၏။ မကောင်းမှုကို လုပ်သောသူသည် မကောင်းသော အကျိုးဆက်ကို ဖြစ်စေ၏။ ဤသို့လျှင် ကမ္မနိယာမ သဘောတရားဖြင့် ထိန်းကျောင်းလျက် မတိမ်းစောင်းအောင် ဟောပြတော်မူခဲ့သည်။

သို့ပါလျက် လူအချို့တို့သည် မိမိဘဝအတွက် ကယ်တင်ရှင်ကို ရှာမှီးကိုးကွယ်နေကြသည်။ မမြင်ရသော၊ မမြင်ဖူးသော၊ ကြားဖူးနားဝရှိသော နတ်ဒေဝတာတို့၏ ကူညီမစမှုကို အတွေးစိတ္တဇဖြင့် တောင့်တနေကြ၏။ တောင်းခံနေကြ၏။

မိမိတို့ လူသားအချင်းချင်းလည်း ကယ်တင်နိုင်မည်ဟု ထင်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများ၏ မ စ မှုကို မျှော်လင့်နေကြသည်။ ဓာတ်ပွင့်အောင်၊ စန်းပွင့်အောင် တောင်းဆိုနေကြသည်။ ကောင်းမှုမင်္ဂလာ အဖြာဖြာနှင့် ပြည့်စုံပါစေကြောင်း ရှိခိုးဦးတင်၍ တောင်းဆုပန်ဆင်နေကြလေသည်။

တကယ်တော့မူ လူသားတစ်ဦး၏ ကောင်းမှု ဆိုးမှုကို လမ်းကြောင်းပြောင်း၍ တိမ်းစောင်းသွားအောင် ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ကမှ ရွက်ဆောင်မပေးနိုင်ပေ။ ဆုတောင်းပေး၍လည်း မရ။ ဤသဘောတရားကို ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်ကလည်း ဟောကြားခဲ့ပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်သည် နာလန္ဒမြို့၊ ပါဝါရိက သရက်ဥယျာဉ်၌ သီတင်းသုံးနေစဉ် ရွာသူကြီးတစ်ယောက်က လျှောက်ထားခဲ့ဖူးသည်။

" အရှင်ဘုရား၊ ပစ္ဆာဘူမိအရပ်မှာ နေသော ပုဏ္ဏားတွေက လူတွေကို နတ်ဘဝရောက်အောင် လုပ်ပေးနိုင်သည်လို့ ဆိုပါသည်၊ အရှင်ဘုရားကော လုပ်ပေးနိုင်ပါသလား၊ "

" ရွာသူကြီး၊ ကျောက်တုံးကြီး တစ်တုံးကို ရေထဲ ပစ်ချလိုက်ပြီးနောက် လူတွေက ဝိုင်းပြီး 'အို ကျောက်တုံးကြီး၊ ရေပေါ်မှာ ပေါ်ပါလော့၊ ကုန်းပေါ်သို့ တက်ခဲ့ပါလော့၊ ' လို့ အကြိမ်ကြိမ် တောင်းဆိုလျှင် ကျောက်တုံးကြီး ပေါ်လာပါမည်လား၊ ကုန်းပေါ်တက်လာပါမည်လား၊"

“ မပေါ်လာနိုင်ပါ၊ မတက်လာနိုင်ပါဘုရား၊ ”

“ ရွာသူကြီး၊ ထောပတ်အိုးတစ်လုံးကို ရေထဲမှာ ခွဲလိုက်မည်ဆိုလျှင် အိုခြမ်းကွဲတွေက ရေထဲမှာ မြုပ်ပြီး ထောပတ်တွေက ရေပေါ်မှာ ပေါ်နေလိမ့်မည်၊ ဒီအခါမှာ လူတွေက ဝိုင်းပြီး ‘ထောပတ်တွေ ရေအောက် နစ်မြုပ်ပါစေ၊ ’ လို့ ဆုတောင်းကြလျှင် မြုပ်သွားပါမည်လား၊ ”

“ မမြုပ်နိုင်ပါဘုရား၊ ”

“ ရွာသူကြီး၊ ဒီဥပမာလိုပဲ၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှု မလုပ်ဘဲ မကောင်းမှုတွေကို လုပ်နေပြီ ဆိုလျှင် ကောင်းရာဘဝ ရောက်ပါစေလို့ ဘယ်လိုပင် ဆုတောင်းသော်လည်း မရနိုင်ဘူး၊ ကောင်းမှုတွေ လုပ်နေသူကိုလည်း မကောင်းသည့်ဘဝ ခံရပါစေဆိုလို့ မရဘူး၊ ကောင်းမှု အကျိုးအတိုင်း ကောင်းသောဘဝကို ရရှိမည်သာတည်း၊ ”

ဤဒေသနာတော်ကို ကြည့်လျှင် လူသားတစ်ဦးအတွက် အခြားသူက ကယ်တင်၍ မရနိုင်ကြောင်း၊ ဆုတောင်း၍လည်း မရနိုင်ကြောင်း၊ သူတစ်ပါးက ဆုတောင်းပေး၍လည်း မရနိုင်ကြောင်း၊ မိမိဘဝကို မိမိသာလျှင် ဖန်တီးနိုင်ကြောင်း၊ မိမိကိုယ်ကိုသာလျှင် မိမိကယ်တင်ရှင်ဖြစ်ကြောင်း ရေပြင်မှာ လေ့ယာဉ်သွားသလို ထင်ရှားလေပြီ။

ထေရဝါဒနှင့် အတိတ်နိမိတ် ယုံကြည်မှု

ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် ပွင့်တော်မူသော ခေတ်၌ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် အတိတ်စွဲ နိမိတ်စွဲစသော အယူအဆများလည်း များပြားလှ၏။ အတိတ်ကောင်း နိမိတ်ကောင်းနှင့် တွေ့ကြုံမှ မင်္ဂလာဖြစ်သည်။ မကောင်းလျှင် အမင်္ဂလာဖြစ်သည်ဟု လက်ခံ ယုံကြည်နေကြ၏။ ဤအယူအဆကို လောကီမင်္ဂလာဟု ခေါ်ကြသည်။ ဤအတိတ် နိမိတ်စွဲလည်း ၃–မျိုးရှိသည်။

(၁) **ဒိဋ္ဌမင်္ဂလာ**။ ။ အမြင်နိမိတ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော မင်္ဂလာကို ခေါ်သည်။ နံနက် အိပ်ယာမှ ထလျှင် ပျံလွှားငှက်၊ မိုးစာငှက်၊ ကိုယ်ဝန်ဆောင်၊ အပျို လူပျို၊ အာဇာနည်မြင်း၊ နွားလားဥသဘ စသည်ကို မြင်လျှင် နိမိတ်ကောင်းသည်ဟု ယူဆကြ၏။ သူတောင်းစား စသည်ကို မြင်ရလျှင် နိမိတ်မကောင်း၊ အမင်္ဂလာဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။

(၂) **သုတမင်္ဂလာ**။ ။ အကြားကို စွဲ၍ဖြစ်သော အတိတ်နိမိတ် မင်္ဂလာကို ခေါ်သည်။ဝမ်းမြောက် ပျော်ရွှင်ဖွယ် အသံကောင်း အဆိုကောင်းကို ကြားရလျှင် အတိတ်နိမိတ်ကောင်း မင်္ဂလာဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ဗီးကွက်မည်သံကို ကြားရလျှင်လည်း ထို့အတူပင်။ ငိုကြွေးသံ၊ ငှက်ဆိုးထိုးသံတို့ကို ကြားရလျှင် အတိတ်နိမိတ် မကောင်း၊ အမင်္ဂလာဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။

(၃) **မုတမင်္ဂလာ**။ ။ အတွေ့ကို စွဲ၍ဖြစ်သော အတိတ်နိမိတ်မင်္ဂလာကို ခေါ်သည်။ အနံ့ကောင်း၊ အရသာကောင်း၊ အတွေ့အထိကောင်းများကို ရရှိလျှင် မင်္ဂလာရှိသောအတိတ်နိမိတ်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ အနံ့ဆိုး၊ အရသာဆိုး၊ အတွေ့အထိဆိုးတို့ကို တွေ့ရလျှင် နိမိတ်မကောင်းသော အမင်္ဂလာဟု ယုံကြည်ကြသည်။ အိန္ဒိယအယူဝါဒအရဆိုလျှင် ဇာတ်နိမ့်သော ဒွန်းစဏ္ဍားတို့၏ ကိုယ်နှင့် ထိမိလျှင် အမင်္ဂလာအမှုဟု၍ ယုံကြည်ကြလေသည်။

လူတို့၏ ရက်ရာဇာ၊ ပြဿဒါး၊ လာဘ်နေ၊ နတ်နေ၊ နက္ခတ်ကောင်း၊ မကောင်းစသော အယူအဆများမှာလည်း ထိုအတိတ်နိမိတ်စွဲ မင်္ဂလာယုံကြည်မှုတို့၌ ပါဝင်သည်။

ဗုဒ္ဓဘုရားသည် ဤကဲ့သို့ အတိတ်နိမိတ်စွဲ မင်္ဂလာတို့ကို အလေးထား၍ မယုံကြည် အပ်ကြောင်း နောက်ကြောင်းဖြစ်ရပ် ဇာတ်ဒေသနာ အဖြာဖြာဖြင့် ဟောပြခဲ့ပါသည်။

ဗာရာဏသီပြည်မှ မိဘနှစ်ပါးတို့သည် သားအတွက် ဇနပုဒ်မှ အမျိုးသမီးတစ်ဦးကို

တောင်းယူရန် ရက်ချိန်းပေး၍ သတ်မှတ်ခဲ့ကြသည်။ အမျိုးသမီး၏ မိဘတို့ကလည်း သဘောတူလက်ခံထားကြသည်။ ရက်ချိန်းပေးပြီးမှ အာဇီဝကတက္ကတွန်းကို သွားမေးရာ ထိုရက်မှာ နက္ခတ်ကောင်းသော ရက်မဟုတ်ကြောင်း ပြောသည်။

ထို့ကြောင့် သားရှင်တို့သည် ချိန်းဆိုသောရက်မှာ မသွားကြဘဲ နောက်ရက်သို့ ရွှေ့ဆိုင်းနေကြ၏။ ဇနပုဒ်မှ သမီးရှင်များကမူ ချိန်းဆိုသည့်နေ့၌ စောင့်ဆိုင်းနေကြ၏။ အချိန်ကုန်၍ မလာသောကြောင့် အခြားယောကျ်ားကလေးတစ်ဦးနှင့် ပေးစားလိုက်ကြသည်။ ဤဖြစ်ရပ်ဇာတ်ကြောင်းကို အခြေခံ၍ ဗုဒ္ဓဘုရားက–

"နက္ခတ်ကောင်း အချိန်ကောင်းကို စောင်းဆိုင်းနေသည့် အသိဉာဏ် မရှိသူကို လိုအပ်သော အကျိုးတရားသည် နီးကပ်လာပြီးမှ ကျော်လွန်သွားတတ်၏။ လိုအပ်သော အချိန်၌ လိုအပ်သော အလုပ်ကို လုပ်ဆောင်ခြင်းသည် အချိန်ကောင်း၊ နက္ခတ်ကောင်းပင် ဖြစ်၏။ ကောင်းကင်က နက္ခတ်တာရာတို့သည် ဘယ်အကျိုးကို ဖြစ်စေနိုင်ပါမည်နည်း။"–

ဟု နေ့ကောင်းရက်သာ ရွေးသူတို့အတွက် အမှန်တရားကို မြွက်ကြားတော်မူခဲ့ပေသည်။

အတိတ်စွဲ၊ နိမိတ်စွဲနှင့် ပတ်သက်၍လည်း ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်က ချေဖျက်ဟောကြားခဲ့ပါသည်။ ဘုရားရှင်လက်ထက်ကလည်း ပုထုဇဉ်ရဟန်းတို့သည် အတိတ်နိမိတ်စွဲ ယုံကြည်မှုများရှိနေကြဟန် တူပါသည်။ ထိုကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ သမ္မာပရိဗ္ဗာဇနီယသုတ်၌–

"ကာမဂုဏ်တို့ကို ပယ်စွန့်၍ လူ့ဘောင်မှ ထွက်လာသည့် ရဟန်းတို့မှာ ဘယ်ကဲ့သို့ကောင်းစွာ ကျင်းသုံးနေရပါမည်နည်း၊"ဟု မေးသည်။

ထိုအခါ ဘုရားရှင်က ဤသို့ ဖြေကြားတော်မူ၏။

"အကြင်ရဟန်းသည် ကောင်းကျိုးရကြောင်း နိမိတ်ကောင်း ဖြစ်သည်ဟု စွဲလမ်းယုံကြည်သည့် လောကီဆိုင်ရာ မင်္ဂလာတို့ကို အရိယမဂ်ဖြင့် ကောင်းစွာ ပယ်ပြီးပြီ။ မိုကြိုး ပစ်ခြင်း၊ လောင်မီးကျခြင်းစသော ဘေးဥပဒ်ဆိုင်ရာ အယူအစွဲ၊ သက်ရှိ သက်မဲ့ အသုံးအဆောင် ပစ္စည်းတို့၏ လက္ခဏာဆိုင်ရာ အယူအစွဲတို့ကို အရိယမဂ်ဖြင် ကောင်းစွာပယ်ပြီးပြီ။ ထိုရဟန်းသည် မင်္ဂလာနှင့်စပ်သော အဖြစ်ဟူသမျှ ပယ်ပြီးဖြစ်လေတော့သည်။ ထိုရဟန်းသည် လောက၌ ကောင်းစွာကျင့်သုံး နေနိုင်ပါပေသည်။"

ဗုဒ္ဓဘုရားသည် ဤကဲ့သို့ အတိတ်စွဲ နိမိတ်စွဲယုံကြည်မှုများကိုလည်း ချေဖျက်၍ဟောကြားပါသည်။ ဤယုံကြည်မှုများမှာ လူသားတို့၏ စိတ္တဇအတွေးဖြင့် သတ်မှတ်ယုံကြည်နေသော ဖန်တီးမှုများသာ ဖြစ်သည်။ လက်ငင်း လက်တွေ့ မကျသော ယုံကြည်မှုများ ဖြစ်သည်။ ထိုအတွေးယုံကြည်မှုများမှာ ဘာမျှ အဓိပ္ပာယ်မရှိ။ လူ၏စိတ်ကို ညစ်နွမ်းစေသော ယုံကြည်မှုများသာ ဖြစ်၍ ပယ်မြစ်နေထိုင်ကြရန် ဟောကြားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ပယ်မြစ်နေနိုင်ပြီဆိုလျှင် စိတ်ကို နှောင်ချုပ်ထားသော တရားများမှလည်း လွတ်မြောက်ပြီ။ စိတ်၏ လွပ်လပ်မှုကို ရရှိသွားပြီ။

ဗုဒ္ဓဘုရားသည် မိမိကိုတိုင်လည်း စိတ္တဇအတွေးဖြင့် ဖန်တီးထားသော အတိတ်နိမိတ်စွဲတို့ကို တော်လှန်ပြခဲ့သည်။ ကိုယ်တိုင်ကျင့်သုံး ပြခဲ့သည်။

နိမိတ်စွဲဆန့်ကျင်ရေး ဇာတ်တော်များ

ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ ပုဏ္ဏားတစ်ယောက်သည် အတိတ်နိမိတ်ကို မင်္ဂလာဟု ယုံကြည်နေသူဖြစ်သည်။ ရတနာသုံးပါးကိုမူ မယုံကြည်။ မိစ္ဆာအယူကို ကျင့်သုံးနေသူတည်း။

တစ်နေ့သ၌ ပုဏ္ဏား၏ အဝတ်သေတ္တာထဲသို့ ကြွက်ဝင်၍ ကိုက်ထား၏။ ပုဏ္ဏားသည် ရေချိုး ခေါင်းလျှော်ပြီး၍ အဝတ်လဲရန် အယူခိုင်းလိုက်သည်။ ထိုအခါမှ အဝတ်များကို ကြွက်ကိုက်ထားကြောင်း သိရှိရသည်။

ပုဏ္ဏားသည် ကြွက်ကိုက်သော အဝတ်တို့ကို ကြည့်၍ "ကြွက်ကိုက်သည့် အဝတ်ကို ဒီအိမ်မှာ ထားလျှင် ပျက်စီးတော့မည်၊ မင်္ဂလာမရှိတော့ဘူး၊ နိမိတ်မကောင်းတော့ထူး၊ နိမိတ်မကောင်းသည့် အဝတ်တွေကို သားသမီးတွေ၊ အစေခံတွေ ပေးလျှင်လည်း သူတို့ ပျက်စီးကုန်တော့မည်၊ အဝတ်တွေကို သုသာန်သွားပြီး ပစ်ခိုင်းရမည်၊ "ဟု ကြံစည်မိသည်။

ဤအဝတ်တွေကို အစေခံတို့အား လွှင့်ပစ်ခိုင်းရန်လည်း မဖြစ်။ အဝတ်တွေက အကောင်းစားတွေ ဖြစ်သည်။ အချို့ အဝတ်တွေက သုံး၍ ကောင်းသေးသည်။ အစေခံတွေက လွှင့်မပစ်ဘဲ သိမ်းဆည်းသွားလျှင် ပျက်စီးကုန်ကြတော့မည်။ ထို့ကြောင့် မိမိသားကိုပင် ပစ်ခိုင်းရသည်။

"ချစ်သား၊ ဒီအဝတ်တွေကို လက်နှင့် မထိစေနှင့်၊ လှင်ကန် (တုတ်ချောင်း)နှင့် ကော်ယူသွားပါ၊ သုသာန်မှာ ပစ်ထားခဲ့ပါ၊ ငါ့သားလည်း ဦးခေါင်းလျှော်ပြီးမှ အိမ်ကို ပြန်လာပါ၊"

ဤဖြစ်စဉ်ကို သိသော ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်သည် သုသာန်သို့ သွား၍ ပုဏ္ဏား၏သား အလာကို စောင့်ကြိုနေလေသည်။

ပုဏ္ဏားကြီး၏ သားလည်း အဝတ်တွေကို လှင်ကန်ဖြင့် ကော်၍ သုသာန်သို့ ရောက်ရှိလာ၏။ အသင့်စောင့်နေသော ဘုရားရှင်နှင့် တွေ့ကြသည်။ ဘုရားရှင်က "အသင်လုလင်၊ ဘာ့ကြောင့် သုသာန်သို့ လာသနည်း၊ "ဟု မေးသည်။

"အရှင်ဘုရား၊ တပည့်တော်တို့ အိမ်မှာ အဝတ်တွေကို ကြွက်ကိုက်ခံရပါသည်၊ နိမိတ်မကောင်းတော့ပါ၊ ဒီပစ္စည်းတွေကို အိမ်မှာထားလျှင် ပျက်စီးတတ်ပါသည်၊ ဒါကြောင့် ကြွက်ကိုက်သည့် အဝတ်တွေကို စွန့်ပစ်ဖို့ လာခဲ့ပါသည်၊ "ဟု ဖြေသည်။

ထို့နောက် ပုဏ္ဏား၏ သားက အဝတ်တွေကို လွှင့်ပစ်လိုက်သည်။ ဘုရားရှင်သည် စွန့်ပစ်လိုက်သော အဝတ်တွေကိုကို ကောက်ယူသိမ်းဆည်း၍ ဝေဠုဝန်ကျောင်းသို့ ပြန်ကြွသွားလေသည်။

ပုဏ္ဏားသားသည် ဤထူးဆန်းသော ဖြစ်ရပ်ကို ဖခင်ပုဏ္ဏားကြီးအား ပြန်ပြောသည်။ ပုဏ္ဏားကြီးသည် ပျာပျာသလဲ ဖြစ်ကာ "ရဟန်းဂေါတမဟာ ပျက်စီးတော့မည်၊ အမြန်သွားပြီး အဝတ်သစ်နှင့် လဲပေးမှ သင့်လိမ့်မည်၊ "ဟုဆိုကာ အခြား အဝတ်သစ်တို့ကို ယူ၍ ဝေဠုဝန်ကျောင်းတော်သို့ လိုက်လာသည်။

"အရှင်ဂေါတမ၊ ကြွက်ကိုက်သည့် အဝတ်တွေကို ထားလျှင် အရှင်ဘုရားရော ကျောင်းတိုက်ပါ ပျက်စီးပါလိမ့်မည်၊ မထားပါနှင့်၊ သင်္ကန်းအတွက် မလုံလောက်လျှင် ဒီအဝတ်သစ်တွေကို ယူပြီး သင်္ကန်းချုပ်ပါ၊ ကြွက်ကိုက်တာတွေကို အခုချက်ချင်း စွန့်ပစ်လိုက်ပါ၊ "ဟု လျှောက်ထားလေသည်။

ထိုအခါမှ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်သည် ပုဏ္ဏားသားအဖအား မင်္ဂလဇာတ်တော်ကို ဟောကြားတော်မူ၏။ မင်္ဂလဇာတ်အဆုံးတွင် ပုဏ္ဏားအား ဤသို့ ဟောပြပါသည်။

"ပုဏ္ဏားကြီး၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ဟာ လောကီမင်္ဂလာတို့ကိုလည်းကောင်း၊ နေကြတ်၊ လကြတ်၊ ဥက္ကာကျ၊ အရပ်မီးလောင်ခြင်း စသော ဥပဒ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အထူးထူးသော အိပ်မက်ဆိုင်ရာ အတိတ်နိမိတ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ လက္ခဏာဖတ်သော အလုပ်ကိုလည်းကောင်း ပယ်ဖြတ်ထားကြပြီ၊ ရဟန္တာတို့သည် လောကီမင်္ဂလာနှင့် အတိတ်စွဲ နိမိတ်စွဲတို့ကို လွန်မြောက်နေကြပြီ၊ အစွဲအလမ်းကို ပယ်ပယ်ဖြတ်ပြီးပြီ၊ အယုတ်ဆုံးအားဖြင့် ဤလောကကိုပင် အစွဲမရှိကြတော့ပြီ၊"

ပုဏ္ဏားသားအဖသည် ဘုရားရှင်၏ တရားတော်ကို နာကြားရသဖြင့် သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိသွားကြတော့သည်။

ဘုရားရှင်လက်ထက်က သန်လျက်ကို နမ်း၍ နိမိတ်ဖတ်သော ဖြစ်ရပ်ဆန်းဇာတ်တော် တစ်ပုဒ်လည်း ရှိသည်။ ကောသလမင်းကြီးမှာ သန်လျက်၏ နိမိတ်လက္ခဏာကို ဖတ်သော ပုဏ္ဏား

တစ်ယောက် ရှိသည်။ ပန်းပဲဆရာတို့သည် သန်လျက်ကို ပြုလုပ်၍ ဘုရင့်ထံ ဆက်သောအခါတွင် ထိုပုဏ္ဏားက သန်လျက်ကို နမ်း၍ နိမိတ်ဖတ်လျှောက်သည်။ ပုဏ္ဏားသည် မိမိအား လာဘ်ထိုးထားသော ပန်းပဲဆရာတို့၏ သန်လျက်ဆိုလျှင် “ဒီသန်လျက်ကို သုံးစွဲလျှင် ဘုန်းကံကြီးမည်၊ မင်္ဂလာရှိမည်၊ ”စသည်ဖြင့် ဟောပြောလေ့ ရှိသည်။ အကယ်၍ လာဘ်ထိုးမထားခဲ့လျှင် “ ဒီသန်လျက်က မင်္ဂလာမရှိ၊ ”ဟုဆိုကာ ကဲ့ရဲ့ပြောကြားလေ့ ရှိသည်။

တစ်နေ့သောအခါ ပုဏ္ဏား၏ အပြုအမူကို မကျေနပ်သော ပန်းပဲဆရာတစ်ဦးက သန်လျက်အိမ်ထဲ၌ နုးညံ့သည့် ငရုတ်သီးမှုန့်ကို ထည့်၍ ဆက်သည်။ ပုဏ္ဏားသည် သန်လျက်ကို ထုတ်ယူ၍ ရုတ်တရက် နမ်းလိုက်ရာ နှာခေါင်းထဲသို့ ငရုတ်မှုန့်များ ဝင်သွားပြီး ချေဆတ်လိုက်၏။ ပုဏ္ဏားကြီးသည် သန်လျက်သွားနှင့် ခတ်မိသောကြောင့် နှာခေါင်းပြတ်သွားရသည်။ သူတစ်ပါးအတွက် နိမိတ်ဖတ်သော ပုဏ္ဏားကြီးသည် မိမိနှာခေါင်းပြတ်မည့် ကိစ္စကိုမူ ဘယ်အတိတ်နိမိတ်မှ ပြခဲ့ဟန် မတူချေ။

ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ မူငါးရပ်

ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်သည် စိတ္တဇအတွေးဖြင့် ဖန်ဆင်း ကိုးကွယ်ယုံကြည်နေသော လုပ်ငန်းရပ်များကို အခါမလပ် ချေဖျက်ဟောကြားတော်မူ၏။ ထိုကိုးကွယ်မှုတို့ကြောင့်လည်း ဘာမျှ အကျိုးတရား မရနိုင်ကြောင်း သက်သေပေါင်း များစွာဖြင့် ဟောကြားတော်မူသည်။

ဗုဒ္ဓဘုရား၏ ဘာသာတရားတော်ကို သက်ဝင်ယုံကြည်၍ ဗုဒ္ဓ၏ ဥပါသကာအမည်ခံသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့သည် အထင်စွဲအာရုံ ကိုးကွယ်မှု အဖုံဖုံတို့ကို စွန့်လွှတ်နိုင်ကြရပါမည်။ အတွေးစွဲအလီလီ ယုံကြည်မှု အရပ်ရပ်တို့ကိုလည်း ပယ်သတ်နိုင်ကြရပါမည်။

ဤပြင်ပ ကိုးကွယ်မှုနှင့် ယုံကြည်မှုများကို မပယ်သတ်နိုင်သေးလျှင် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်လိုလားသော ဥပါသကာ၊ ဥပါသိကာဂုဏ်ကို အပြည့်အဝ မရနိုင်ပေ။ စင်ကြယ်သန့်ရှင်းသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဟူ၍ မဆိုနိုင်သေးချေ။

ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်သည် မိမိ၏ ဘာသာတရားတော်ကို သက်ဝင်ယုံကြည်သော ဥပါသကာအစစ်ဖြစ်ရေးအတွက် ဥပဒေသ ၅=ချက်ကို စံပြုသတ်မှတ်ထားသည်။ ယင်းတို့မှာ–

(၁) ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါတရား ရှိရမည်။

(၂) စောင့်ထိန်းမှု သီလ ရှိရမည်။

(၃) ကောတုဟလမင်္ဂလာကို မယုံကြည်ရ။

(၄) ကံကိုသာ ယုံကြည်သူ ဖြစ်ရမည်။

(၅) သာသနာတော် ပြင်ပကိုးကွယ်မှုကို မရှာမှီးရ–

ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။

(၁) ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါတရား ဆိုသည်မှာ ဗုဒ္ဓ၊ ဓမ္မ၊ သံဃတို့၌ အပြည့်အဝ ယုံကြည်သူကို ဆိုလိုပါသည်။

(၂) စောင့်ထိန်းမှု သီလဆိုသည်မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာက သတ်မှတ်ထားသော ကိုယ်ကျင့်သီလကို စောင့်ထိန်းသူ ဖြစ်ရပါမည်။

(၃) ကောတုဟလမင်္ဂလာ ဆိုသည်မှာ ရက်ရာဇာ၊ ပြဿဒါး၊ နေကြတ်၊ လကြတ်စသော စိတ်ကူးယဉ်အတွေးတို့၌ ယုံကြည်နေမှုကို ဆိုလိုပါသည်။

(၄) ကံကိုသာ ယုံကြည်ခြင်း ဆိုသည်မှာ ဒသဝတ္ထုက ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ အမြင်နှင့် ပြည့်စုံရမည်။ မိမိ၏ ကံနှင့် ကံ၏ အကျိုးဆက်ကိုသာ ယုံကြည်ရမည်။ အခြား ယုံကြည်မှုများကို မယုံကြည်ရဟု ဆိုလိုသည်။

(၅) သာသနာတော်မှ အပဖြစ်သော ကိုးကွယ်မှုများ၊ သာသနာ့ပြင်ပမှ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ရှာမှီး၍ မဆည်းကပ်ရပါ။ နတ်၊ သိကြား၊ ဗြဟ္မာ၊ ဂြိုဟ်နတ်၊ ထွက်ရပ်ပေါက်၊ ဘိုးတော်၊ မယ်တော်၊ ဝိဇ္ဇာ စသော သာသနာ့ပြင်ပမှ ကိုးကွယ်မှုများကို ရှောင်ရှားရမည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

အချင်း ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဝါဒီ ဥပါသကာ၊ ဥပါသိကာတို့ သင်တို့သည် ဗုဒ္ဓအလိုကျ ဂုဏ်မြောက်သော ဥပါသကာ (ယောကျာ်း)အစစ် ဖြစ်ပြီလော။ ဥပါသိကာ (မိန်းမ) အစစ် ဖြစ်ပြီလော။ ဤမေးခွန်းကိုမူ မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ရိုးသားစွာ ဖြေဆိုကြရပေလိမ့်မည်။

ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု မှန်ကန်ရေး

မြန်မာနိုင်ငံသည် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ သန့်သန့်ကို လက်ခံ ကိုးကွယ်ခဲ့သည်မှာ နှစ်ပေါင်း ၁၀၀၀–နီးပါး ရှိလေပြီ။ ထိုအတောအတွင်း ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ရောနှော၍ အခြားကိုးကွယ် ယုံကြည်မှုများကိုလည်း အဆင့်နိမ့်နေရာ၌ ထား၍ ကိုးကွယ် ယုံကြည်ခဲ့ကြ၏။ ခေတ်အဆက်ဆက် ပျောက်ပျက်သည်ဟူ၍ မရှိခဲ့ပေ။

အချို့ခေတ်များတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ ပြင်ကိုးကွယ်မှုများ ခေတ်စားသည်။ အလွန်အကျွံဖြစ်သည့် အခါမျိုးလည်း ရှိသည်။ ဤကိုးကွယ်မှုများမှာ အများအားဖြင့် နတ်ကိုးကွယ်မှုများ ဖြစ်သည်။ ထိုအခါမျိုးတွင် တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်သော မင်းများက ထိန်းကျောင်းပေးကြရသည်။

အနော်ရထာမင်းသည် ကိုးကွယ်မှု အမှားများကို သန့်စင်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးသော မင်းတစ်ပါး ဖြစ်သည်။

ဘုရင့်နောင်မင်းတရား လက်ထက်တွင် နတ်ကိုးကွယ်မှုများ ထူပြောနေ၏။ ကျွဲနွား စသည်တို့ကို သတ်၍ အရက်ဖြင့် နတ်တင်သော နတ်ပွဲကြီးများ ခေတ်စားနေသည်။ ထို့ကြောင့် ဘုရင့်နောင်မင်းတရားက ဤအမှုမျိုးကို မပြုလုပ်ရန် မင်းမိန့်ဖြင့် တားဆီးခဲ့သည်။

အနောက်ဘက်လွန်မင်းတရားသည် လူတို့ကို လိမ်ညာနေသော နတ်တို့ကို နှိပ်ကွပ်၍ နတ်ရုပ်ပုံများကို စုဆောင်းပြီး လေးထပ်ကျောင်းကြီး၌ သိမ်းဆည်းထားခဲ့သည်။

ဟံသာဝတီရောက်မင်းသည် နတ်ကွန်း နတ်နန်းများကို လူတို့အတွက် အနှောင့်အယှက် ဖြစ်စေသည်ဟုဆိုကာ ဖျက်သိမ်းပစ်ခဲ့ဖူးသည်။

မြန်မာမင်း အချို့တို့သည် ဤသို့သော စိတ္တဇကိုးကွယ်မှုများကို လျစ်လျူရှုမထားဘဲ ထိန်းသိမ်းကွပ်ကဲပေးခဲ့ကြသည်။

မြန်မာစာပေ ပညာရှင်တို့သည်လည်း မှားယွင်းသော ကိုးကွယ်မှုနှင့် ယုံကြည်မှုများကို စာပေဖြင့် ရေးသားပြခဲ့ကြသည်။ စာဆိုတော် ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရဆရာတော်က ကိုးခန်းပျို့(၄၂)၌ ဤသို့ ဖွဲ့ဆိုပြ၏။

"သက်ခတ် ဂြိုဟ်သွား၊ ဂြိုဟ်စား ဂြိုဟ်ပျက်၊ ဓာတ်ရက် မိတ်ရန်၊ သုံးတန်ပေါ်နိစ်၊ ဂြိုဟ်အိပ်စန်းကျ၊ မူလအာဒိ၊ သိရိအဆုံး၊ ပတ်ကုံးရက်ပိုင်း၊ သချိုင်းလေးထောင့်၊ နတ်စောင့် နတ်နေ၊ ရှစ်ထွေအခါ၊ ဗီလာ ကရဏ၊ ပဋ္ဌတိထိ၊ ယာယီယတြာ၊ ဇာတာအိပ်မက်၊ မပျက် မပြု၊ ထိုအစုကား၊ သိမှုတွေးဆ၊ ပညတ်မျှသာ၊ ကြောင်းရင်းရှာမူ၊ ကြမ္မာဖြင့်ချည်း၊ ဖြစ်သတည်း ဟု၊ ခမည်းယုံစေ၊ စိတ်မသွေလင့်၊ သဗ္ဗေသတ္တာ၊ သတ္တဝါဟု၊ နာနာလောက၊ အနန္တကို၊ ကမ္မသကာ၊ မှတ်ထင်ရာသည်၊ ယင်းသာဘူတဝါဒီတည်း။"

သံဝေဂခန်းပျို့ကို ရေးစပ်သော စာဆိုတော်ကလည်း နက္ခတ်ကိုးကွယ်မှု အမှားများကို ဤသို့ ရေးသားဖွဲ့ဆို ပြထားသည်။

"အခမ်းအနား၊ နတ်ထိန်းများနှင့်၊ သောက်စားမြူးအော်၊ တကြော်ကြော်ဟစ်၊ နတ်သံပစ်

၍၊ မူးယစ်မှိုင်းဝေ၊ အထွေထွေလျှင်၊ လူ့မြေနတ်ရွာ၊ နတ်မိစ္ဆာကို၊ ကယ်သာထင်မှတ်၊ သဘောကပ်၍၊ နတ်လူဗြဟ္မာ၊ သတ္တဝါကို၊ ကံသာအရင်း၊ ပြဖန်ဆင်းဟု၊ ယူလျင်းအပ်စွာ၊ ယခုမှာကား၊ ချမ်းသာဆင်းရဲ၊ နတ်ခပဲသည်၊ ပေးမြဲတို့မှာ၊ ထင်မှတ်ရှာသည်၊ မိစ္ဆာယူမိယူမှားတည်း။ ”

စိန္တကျော်သူ ဦးဩကလည်း ကဝိလက္ခဏာသတ်ပုံကျမ်း၌–

“ မိစ္ဆာအားလုံး၊ လွှမ်းပိတ်ဖုံး၊ တောင်ပြုန်းညီနောင်နန်း။ ”–

ဟူ၍ နစ်နာအောင် ရေးပြခဲ့ပေသည်။

မန်လည်ဆရာတော်ကြီးကမူ မဃဒေဝလင်္ကာသစ်၌–

“ စနေအင်္ဂါ၊ နေ့ရက်ခါနှင့်၊ တာရာဂြိုဟ်မျိုး၊ ကောင်းကင်မိုးက၊ ဖြစ်ကျိုးယုတ်မြတ်၊ ဘယ်ပြုတတ်လိမ့်၊ နက္ခတ်ချိန်သင့်၊ ငံ့လင့်ကုန်ကြ၊ လူ့ဗာလတို့၊ ရအံ့ချက်ချင်း၊ လက်ငင်းချမ်းသာ၊ လွန်တတ်စွာ၏။ မိစ္ဆာစွဲနေ၊ မသန်စေနှင့်၊ ” –

ဟုလည်းကောင်း၊

“ ဟူးရားအလို၊ နက္ခတ်ဂြိုဟ်နှင့်၊ ထိုထိုတာရာ၊ မိုးအာကာက၊ ရောင်ဝါနွှမ်းညှိုး၊ အောက်လူမျိုးအား၊ ဖြစ်ကျိုးတစိ၊ ဘယ်ပြုဘိအံ့၊ ”–

ဟုလည်းကောင်း ရေးဖွဲ့ပြခဲ့သည်။

ဆရာတော်ကြီးကပင် “ သုခဒုက္ခ၊ ကြောင်းမူလကို၊ ကမ္မတရား၊ နှစ်ပါးဖြင့်သာ၊ ကျမ်း၌လာ၏၊ ” ဟု ကံသာပဓာနဖြစ်ကြောင်း ရေးသားခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဝါဒီတို့သည် ဗုဒ္ဓဘုရား ဟောကြားသော ကံသာပဓာန အလုပ်ဝါဒဖြင့် ကြိုးစားအားထုတ်အပ်၏။ အမိဗုဒ္ဓဘာသာကို ကျော်၍ ဒွေးတော်လွမ်းသော ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုများကို ရှောင်ရှားအပ်ကုန်၏။

“ အို– ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်တို့၊ ယနေ့မှစ၍–

– စိတ္တဇအတွေးဓာတ်ဖြင့် ဆည်းကပ်နေမှုများ ၊

– ယုတ္တိမဲ့စနစ်ဖြင့် ယုံကြည်နေမှုများ–

ကို သင်တို့၏ စိတ်အာရုံမှ ဖယ်ထုတ်ကြကုန်လော့။ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာဂုဏ်ဆောင် ထွန်းပြောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်အောင် ကြိုးစားအားထုတ်ကြပါကုန်လော့။ ”

နိဂုံး

ဤတွင် ‘ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ ’ စာအုပ်ကို နိဂုံးချုပ်ရပါတော့မည်။ ဤစာအုပ်တွင် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ၌ ရောနှောနေသော ကိုးကွယ်မှု အလီလီ၊ ယုံကြည်မှု အဝဝတို့ကို မီးမောင်းထိုး၍ ပြခဲ့ပါ၏။

ယနေ့ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာထဲ၌ ထေရဝါဒနှင့် မစပ်ဆိုင်သော စိတ္တဇလုပ်ငန်းရပ်များ စိမ့်ပျံ့စူးဝင်လျက် ရှိနေသည်။ မွန်းမိုက်အောင် မှိုင်းတိုက်သူတို့လည်း ရှိနေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ထေရဝါဒ ဦးဆောင်နိုင်ငံ ဖြစ်နေ၏။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဗုဒ္ဓဘာသာ လူနေမှုဘဝကို လေ့လာစရာ စံပြနိုင်ငံလည်း ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရောက် တိုင်းတစ်ပါးသား တို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာ လူနေမှုဘဝကို လေ့လာရာ၌ ဗုဒ္ဓဘာသာ လူနေမှုဘဝသည် စိတ်ကူးယဉ် လူနေမှုဘဝ ဖြစ်သည်ဟူ၍ ဆုံးဖြတ် သတ်မှတ်သွားနိုင်ပါသည်။ အမျိုးဂုဏ်၊ ဇာတိဂုဏ်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ ၏ ဂုဏ်ကို ထိခိုက်စေနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်–

– ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ ဂုဏ်ကို မထိခိုက်စေရေး ၊
– ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ ဂုဏ်ကို မထိခိုက်စေရေး ၊
– မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဂုဏ်ကို မထိခိုက်စေရေး–

တို့အတွက် အဖက်ဖက်မှ ဝိုင်းဝန်း ကာဆီးရန် အချိန်တန်ခဲ့ပြီ။ သို့ဖြစ်၍ အောက်ပါ ကဗျာစာ ပိုဒ်ဖြင့် တပ်လှန့်၍ နိဂုံးကမ္ပတ် အဆုံးသတ်လိုက်ရပါတော့သည်။

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏
ဓမ္မအနှစ်၊ တရားစစ်တို့
နွမ်းညစ်သေးသိမ်၊ မမှေးမှိန်ခင်
အလိမ်အညာ၊ မှားမိစ္ဆာတို့
များစွာထောင်သောင်း၊ အားမကောင်းခင်
ဘက်ပေါင်းစုံမှ၊ နည်းလမ်းချ၍
ဝါဒမှားယွင်း၊ အမိုက်သင်းကို
ပယ်ရှင်းချေမှုန်း၊ ပပျောက်သုဉ်းဖို့
အားလုံးတာဝန်ရှိသည်တကား။ ။

(အမှတ် ၇၃၊ ဓမ္မရံသီမဂ္ဂဇင်း၊ ချမ်းမြေ့သာရ၏ ကဗျာမှ)

ရေစကြို အရှင်ဇေသိက

ကိုးကားစာစု စာရင်း

၁။ ကလျာဏီကျောက်စာ (မြန်မာပြန်)	တောင်တွင်းဆရာတော်
၂။ ကပ္ပပြဿနာ	ဆရာတော် ရှင်ဥက္ကဋ္ဌ
၃။ ကမ္ဘာ့သမိုင်းအခြေပြ	ဦးမောင်မောင်ကြီး
၄။ စတုဓမ္မသာရ ကိုးခန်းပျို့	ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ
၅။ စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှု	ဒဂုံဦးလှဘေ
၆။ တတိယအကြိမ် ဗဟိုသံဃာ့ဝန်ဆောင်အဖွဲ့၏ အစီရင်ခံစာ	သာသနာရေးဦးစီးဌာန
၇။ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ စစ်တမ်း	အရှင်ပညိန္ဒာဘိဝံသ
၈။ ဓမ္မပဒပါဠိတော် နိဿယ	သင်္ဂဇာဆရာတော်
၉။ နိုင်ငံရေး ဓမ္မကထိက နယဒီပနီ	ဇေယျဝတီ ဦးသီလာစာရ
၁၀။ ပခုက္ကူ အဘိဓာန်နိဿယသစ်	အရှင်ကေလာသ
၁၁။ ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာနိဿယ	ရွှေဥမင်ဆရာတော်
၁၂။ ပိဋကတ်တော်လာ စိတ်တန်ခိုးနှင့် အကြားအမြင်	ရှင်ရာဟုလာ
၁၃။ ပျူဖတ်စာ	သီရိပျံချီ ဦးသာမြတ်
၁၄။ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်း	ဒေါက်တာကျော်သက်
၁၅။ ဗုဒ္ဓနိုင်ငံတော် – အတွဲ (၂)	အရှင်သံဝရာဘိဝံသ
၁၆။ ဗုဒ္ဓဘာသာကောင်းတစ်ယောက်	သာသနာရေး ဦးစီးဌာန
၁၇။ ဗုဒ္ဓဘာသာဆရားတော် (အဆင့်မြင့်)	သာသနာရေး ဦးစီးဌာန
၁၈။ ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ၂၅၀၀–ခရီး	မောင်အုံ့
၁၉။ ဗုဒ္ဓဒေသနာတော် ဝေါဟာရအဘိဓာန် (A DICTIONARY OF BUDDHIST TERMS)	သာသနာရေး ဦးစီးဌာန
၂၀။ ဗုဒ္ဓသာသနာအရောင် အလင်းအမှောင်	ရဲဘော်ထွန်းမြိုင်
၂၁။ ဗုဒ္ဓသာသနိက ပထဝီဝင်	တောင်ပေါက်ဆရာတော်
၂၂။ ဘာသာကြီးလေးခု အနှစ်သာရများ	ညိုသောင်း
၂၃။ ဘုရားကိုးဆူ ပူဇော်နည်း	ဆရာဦးစိန်ဖေ
၂၄။ မဃဒေဝလင်္ကာသစ်	မန်လည်ဆရာတော်
၂၅။ မိရိုးဖလာလွန် ဗုဒ္ဓဘာသာ	ဆရာဦးသောင်းလွင် (ဘီအေ)
၂၆။ မဲခေါင်ရေဆန် (မြန်မာပြန်)	မောင်နေဝင်း
၂၇။ မြောက်ပိုင်းဗုဒ္ဓဘာသာ မဟာယာနဂိုဏ်း	ဦးဖိုးကျား
၂၈။ မြန်မာနိုင်ငံတော်သမိုင်း	ဗိုလ်မှူးဘရှင်
၂၉။ မြန်မာရာဇဝင် သံခိပ်ကျမ်း	လယ်တီပဏ္ဍိတ ဦးမောင်ကြီး
၃၀။ မြန်မာအဘိဓာန် အကျဉ်းချုပ် (၂ ၊ ၅)	မြန်မာစာအဖွဲ့
၃၁။ မှန်နန်းရာဇဝင်တော်ကြီး (ပ ၊ ဒု)	ပညာရှင်များ
၃၂။ ရာဇဝံသဇာလိနီကျမ်း	ဦးဘေ
၃၃။ ရှေးခေတ်ဟောင်းကမ္ဘာ့သမိုင်း (ပ ၊ ဒု)	ဦးတင်မောင်ရင်
၃၄။ ရွှေစည်းခုံမွန်ကျောက်စာ (မြန်မာပြန်)	ဦးဘေမောင်တင်
၃၅။ လောကီမှတ်ပုံ နည်းမျိုးစုံ	ဝံသာနု ဦးပျိုင်

ကိုကားစာစု စာရင်း

၃၆။ သမန္တစက္ခုဒီပနီ (ပ ၊ ဒု)	မုံရွေးဇေတဝန်ဆရာတော်
၃၇။ သာသနဗဟုဿုတပ္ပကာသနီ	ဘုရားဖြူဆရာတော်
၃၈။ သာသနဝံသဒီပနီ	သီရိသောဘဏမထေရ်
၃၉။ သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း	မဟာဓမ္မသင်္ကြန်
၄၀။ သံယုတ်ပါဠိတော် (မြန်မာပြန်)၊ ဒုတိယတွဲ	သာသနာရေးဦးစီးဌာန
၄၁။ ၃၇–မင်းနှင့် နတ်မျိုးစုံ	ဆရာဦးကံမင်း
၄၂။ အခြေပြ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးသမိုင်း	လမ်းစဉ်ပါတီ
၄၃။ အနော်ရထာအရင်က မြန်မာနိုင်ငံ	ဗိုလ်မှူးဘရှင်
၄၄။ အပယ်ရတနာ လိုဏ်ဂူဘုရား	ကျောက်စာဝန် ဦးမြ
၄၅။ အရှေ့တိုင်းယဉ်ကျေးမှု ပို့ချချက်	အဆင့်မြင့်ပညာဦးစီးဌာန
၄၆။ အသစ်မြင် ဗမာသမိုင်း	ဒေါက်တာသန်းထွန်း
၄၇။ ဥပဂုတ္တထေရ အပဒါန်	ဓမ္မာစရိယ ဦးမောင်မောင်လေး
၄၈။ ဧကနိပါတ် ဇာတ်ဝတ္ထု	ညောင်ကန်ဆရာတော်
၄၉။ အိမ်ဖြူတော် မန္တန်ပေါင်းချုပ်	ဒိဗ္ဗစက္ခုဆရာကျော်

(၂၀၀၂–ခု၊ မေလ ၃–ရက်၊ သောကြာနေ့တွင် ကွန်ပျူတာတွင်းသို့ ထည့်သွင်းပြီးစီးသည်။)